Регіональна мережа журналістів за сталий розвиток на Донбасі

Збірка журналістських матеріалів

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА

MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK

Швеція Sverige

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

За підтримки Швейцарії

Академія Української Преси

Національна спілка журналістів України

Академія Української Преси
2020

Регіональна мережа журналістів за сталий розвиток на Донбасі

Збірка журналістських матеріалів

Академія Української Преси
2020

УДК 070:355.244.2(477.61/.62)](082)
З-41

З-41 Збірка журналістських матеріалів «Регіональна мережа журналістів за сталий розвиток на Донбасі» / за заг. ред. В. Іванова, С. Томіленка. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. – 417 с.

Проект має привернути увагу журналістів, а через них і громадськості до проблем повернення миру на Донбас. У фокусі уваги учасників проекту опинилися як витання, пов'язані з відбудовою та розвитком Донецької та Луганської області, так і складні (як позитивні, так і негативні) ситуації інтегрвції внутрішньопереміщених осіб.

Збірник розрахований на представників громадськості, влади, журналістів, активістів, всіх, кому небайдужий розвиток сучасної України.

Відповідальність за підбір і виклад фактів та ілюстрацій у статтях несуть самі автори. Статті у збірнику представлені в авторській редакції.

ISBN 978-617-7370-25-2

Проєкт реалізовується Академією української преси спільно з Національною спілкою журналістів України в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують тринадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

© Академія української преси, 2020
© Центр Вільної Преси, 2020
© Національна спілка журналістів України, 2020

ПРО проєкт

Задоволення потреб нинішнього покоління без завдання шкоди майбутньому — саме таким ефективним механізмом ми запропонували оволодіти журналістам, яких запрошуємо взяти участь у новому проєкті «Регіональна мережа журналістів за сталий розвиток на Донбасі».

Ментори повністю вирішили дефіцит журналістських навичок та знань, проводили онлайн зустрічі із експертами та представниками влади. Унікальною пропозицією стало те, що за участю професійних наставників, учасники проєкту створили статті на тему регіонального розвитку, які увійшли до друкованого збірника!

Наставниками для учасників навчально-освітнього проєкту були досвідчені журналісти та медіатренери з Києва та регіонів.

Вперед до усвідомлених дій та зважених рішень, журналісти Донецької та Луганської області!

Проєкт реалізовується Академією української преси спільно з Національною спілкою журналістів України в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують тринадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

ЗМІСТ

Іванов Валерій, Томіленко Сергій. Передмова. 8

Авакян Гаяне. Мы провели скучный день с Сергеем Гайдаем. Говорим с ним о Зеленском, хейтерах и зарплате 10

Бабкіна Анжела. Житло для переселенців Закарпаття – міфи чи реальність? 36

Багиров Ариф. Фабрики или технологии 47

Бандурка Єлизавета. Волонтерство. Донецьк. Луганськ. АТО 54

Бардар Павло. Мешканці Донеччини прагнули змін. Але не від «руської весни»! 56

Баркова Альбіна. Маріуполь прагне стати центром динамічного розвитку сходу України 64

Бастригіна Єлизавета. Найзабрудненіше, найперспективніше та найнеймовірніше місто України 68

Білозеров Артем. Аграрний напрям у промисловому регіоні..... 73

Бондаренко Інна. Життя на перетині з війною дитячими очима .. 82

Веселовська Вікторія. Українське телебачення на Донбасі: вчора, сьогодні, завтра 86

Гордієнко Вікторія. Донеччина - територія гостинності та творчої індустрії..... 90

Гузь Сергій. Через війну на Донбасі в Україні виникла ще одна лінія розмежування - в інформаційному просторі 96

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Гумянова Лілія. Проблеми патріотичного виховання в Маріуполі 102

Гумянова Лілія. Чому диплом не рятує від «коронавірусних бананів»? 106

Гунченко Татьяна. Юрко Коваленко: народжений на Донбасі - вихований свободою України Або Донбас - Миколаїв - Київ та далі..... 109

Животкова Марина. Як родина хірургів Капустянських почала практику у селищі Троїцьке 111

Животкова Марина. Як українці вчаться давати шанс речам на друге життя – важлива складова свідомого споживання..... 118

Калюжна Катерина. Як перетворити Маріуполь на східну «кремнієву долину». Ось, що про це думають учасники ІТ-форуму 125

Климчук Марина. «Хочу, щоб окупанти просили вибачення у мого міста». Переселенець розповів, чому вирішив служити в українському війську..... 130

Кобець Вікторія. Дитинство на окупованих територіях..... 133

Кобець Вікторія. Дитячі будинки на Донбасі: життя під обстрілами 135

Коваленко Юрій. Успіх та свобода замість рабства та злиднів... або історія одного переселенця з Донбасу..... 139

Колішевський Євген. Війна проти сталого розвитку 142

Костерєва Оксана. Волонтери - творці добра 146

Курцановская Анна. Настя и ее «Тормозок» кормит земляков варениками и блинами в Киеве. Вот ее рецепты на Новый год 152

Кущ Павло. Глухий кут на лінії розмежування 159

Кущ Павло. День української писемності і мови 164

Кущ Павло. Дороги назад не буде!..... 168

Кущ Павло. Крах донецької «Новоросії» 173

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Ледяних Рина. «Не думайте, що в окупації не залишилося патріотів. Там є люди, які підтримують «владу». Є і ті, кому байдуже. Але понад усе страждають українці, які хочуть, проте не можуть виїхати» 178

Леошко Владислав. Борис Кутовий: Ми вистояли саме завдяки тому, що змогли об'єднатися 183

Леошко Владислав. Проект «Art-перемир'я»: Відродження починається з відгуку в дитячій душі..... 195

Леошко Владислав. Оксана Муравльова: Ми всі єдині Україною..209

Леошко Владислав. Проект «МИ В ЕФІРІ плюс» поєднує культурну, соціальну та освітню сфери 219

Литвинов Максим. Переселенці зі Сходу України: досвід адаптації..... 230

Лягуша Антон. Університети як основа сталого розвитку, або про проблеми реінтеграції Донбасу 233

Машина Ірина Донбас сучасний: Почути, НЕ МОЖНА забути!!! . 236

Нікуліна Ольга. Адмінпослуги на Донеччині стають ближчими до людей..... 239

Овчаренко Світлана. Тренуватися, працювати і мріяти 257

Олексієнко Наталія. Хочеться повернутися туди, походити вуличками, де ми бігали дітьми — переселенка з Горлівки..... 264

Ольчедаєвська Софія. Складнощі минуть, але мрія залишиться. Історія переселенки з Алчевська 267

Палюга Марія. Коли наша правда прийде на Донбас, найважчою справою буде деокупація душ 276

Пенкалюк Степан. Повернути Донбас Україні: місія можлива? .. 282

Посник Ірина. Ціна успіху. Сповідь краматорської школярки 284

Раповий Владислав. Нові громади: сумніви та надії 286

Сабаєва Юлія. Посттравматичний синдром: про що мовчать військові..... 289

Сковородкіна Наталя. RePost добра 296

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Смирнова Вікторія. Донбас для молоді 300

Соболєва Світлана. Місце прописки – Донецьк. Місце проживання – Івано-Франківськ 303

Стариченко Ганна. Поїхали, але повернулися на Донеччину: 5 історій про людей, які розвивають Донбас 306

Таненок Олександр. Нариси, народжені у прифронтовій поїздці 318

Трачук Олег. Врач из Луганска открыл в Киеве сеть медцентров, где работают переселенцы с Донбасса 328

Фіголь Валентин. «Я ніколи не повернусь додому...» 340

Фіголь Валентин. Як Кам'янське приймало переселенців із окупованих та непідконтрольних територій 344

Фролкіна Світлана. Вони потребують нашого захисту! 350

Харіна Анастасія. 6 історій людей з волноваського «Територіального центру для людей пенсійного віку» 353

Харіна Анастасія. Після хвороби життя змінюється та продовжується – історії сильних жінок 362

Харіна Анастасія – Хто знає все про погоду у Волновасі? Вйо на метеостанцію! 369

Частов Андрій. Наталія Климова: «Скаутинг – це спосіб проявити себе» 379

Чуприна Артем. Мариуполь – город невозможностей 382

Шварц Едуард. Вода на Донеччині: пити чи не пити 385

Шварц Едуард. Водні ресурси: гуманітарна катастрофа Донбасу 392

Шевченко Ілона. Далеко від дому. Історії донеччан, які переїхали в Івано-Франківськ 403

Юрасова Ольга. Каталы на катке. Или почему Краматорску не везет с ледовыми аренами 411

Юшина Лада. Один день лаборантки рентген-кабінету 414

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Передмова

Війна на Донбасі вже довгі роки є біллю та незаживаючою раною в українському соціумі. Загибель людей, тимчасова втрата територій, безліч тих, хто мав кинути рідну домівку та їхати в інші місця, щоб зберегти життя своє і своїх рідних. Все це було в об'єктиві українських медіа. Але поступово прийшло призвичаєння і тема Донбасу відходить на другий план. Це ненормально. Адже жодне питання, пов'язане з ним, так і не вирішено. До цього додається проблема подолання руйнації господарського життя, аспекти економічного та соціального розвитку.

Ідея проекту «Регіональна мережа журналістів за сталий розвиток на Донбасі» полягає в привернення уваги і журналістів, а через них і громадськості до ситуації в цьому складному регіоні, до нагальних проблем Донбасу, до потреб людей, які залишилися там і які мусили виїхати. Журналісти взяли в фокус уваги і господарчі, і гуманітарні, і політичні аспекти життя людей. Вони зосередилися на тому, як і що робиться, щоб український Донбас не тільки зберігся, але й розвивався.

Наші учасники понад два місяці активно працювали у шести групах, розглядали теми професійних стандартів, використання сучасних технологій в роботій медіа, питання факт-чекінгу та боротьби із дезінформацією або пропагандою, акцентували увагу на проблемах сталого розвитку Донбасу.

Загалом у навчально-освітньому проєкті взяло участь понад 60 журналістів, блогерів та активістів з Донецької та Луганської областей, частина є переселенцями з Донбасу. Наставниками для учасників проєкту виступили досвідчені журналісти та медіатренери з Києва та регіонів. До команди тренерів, яку сформувала Національна спілка журналістів України, увійшли Перша секретар НСЖУ Ліна Кущ, секретар НСЖУ, генеральний директор телекомпанії «ТАК-TV» (Миколаїв) Гліб Головченко, засновниця Школи журналістики Івано-Франківської облорганізації НСЖУ, журналістка Суспільного мовлення Наталія Димніч, член Комісії з журналістської етики, редактор регіонального медіа з Дніпропетровщини Сергій

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Гузь, керівниця порталу Green Efficiency, медіаекспертка Лариса Білозерова, керівник представництва польського телеканалу БЕЛСАТ в Україні Ілля Суздалєв.

Особлива подяка Програму ООН із відновлення та розбудови миру. Міжнародна підтримка робить нас сильнішими та дає перспективи швидшого подолання конфлікту.

Проєкт реалізовується Академією української преси спільно з Національною спілкою журналістів України в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).

Програму підтримують тринадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.

Валерій Іванов, *президент Академії української преси*

Сергій Томіленко*, голова Національної спілки журналістів України*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мы провели скучный день с Сергеем Гайдаем. Говорим с ним о Зеленском, хейтерах и зарплате

***Гаяне Авакян**, "Свои.city"*

Сергей Гайдай уже год руководит Луганской областью, третья часть которой в оккупации. Он стал вторым главой военно-гражданской администрации, которого назначил Владимир Зеленский. Журналистка Свои.City Гаяне Авакян провела один день с Гайдаем. Мы со старта назвали этот день скучным и ниже объясним почему. Мы говорили с губернатором о его личном бюджете и содержимом холодильника, главных целях в регионе и лайках (точнее, их отсутствию) под постами президента.

Это первая часть интервью. Вторая часть, в которой говорим о зависти к «донецким», ВЦА в Лисичанске и Краматорске, алкоголе и 15 чашках кофе за день, будет опубликована на Свои.City в ближайшие дни.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Чеклист заявлений и важная встреча

В холле областной администрации в Северодонецке громко. Только что здесь уронили автомат - и резкий звук металла, упавшего на плитку, разнесся по пустым коридорам вдогонку с негромким “бл*ть”. Это сменяются и собирают свои вещи бойцы Нацгвардии, которые охраняют объект. Мы здесь в семь утра. Именно в это время, как меня заверила пресс-служба, обычно начинается рабочий день Сергея Гайдая. Когда заканчивается - узнаем позже. Он согласился провести его с журналистом и показать, как на самом деле здесь все работает. В его кабинете на втором этаже мы и проведем весь день. Это стало очевидным, когда мне прислали рабочий план на тот вторник накануне встречи.

- Мне кажется, вы выбрали самый скучный день, чтобы нам его показать, - говорю я, заходя в кабинет.

Он довольно простой. Слева небольшой диван, на который сложно сесть, - здесь лежат какие-то грамоты и вещи. Стол рядом заставлен сувенирами и подарками, в вазе стоят “ладошки” с желаниями детей из прифронтовых городов. Справа книжный шкаф и телевизор, который постоянно работает. На стене две большие карты. По центру - стол губернатора. За двенадцать часов здесь мы успеем обсудить каждый из этих элементов интерьера.

- А каким должен быть нескучный день чиновника? - с иронией говорит он, на автомате подписывая принесенные только что документы.

- Не знаю, я чиновником не была, но целый день мы проведем в четырех стенах здесь, - отвечаю я.

Тогда Гайдай берет свое расписание на день и, читая, пункт за пунктом комментирует, выбирая важное.

- Здесь еще не знаю, что за встреча, а вот эта - с французами точно не скучная, она важна и интересна. Потому что нам нужны 80 миллионов евро на модернизацию Попаснянского водоканала. Это просто необходимо для Луганщины. Это, наверное, самая важная встреча за день. Но так же важна встреча в Минитеграции по строительству железной дороги.

Гайдай предлагает кофе и сам идет делать его в смежную комнату кабинета, а я предлагаю ему сперва короткий чеклист из заявлений, которые он делал в первый день в роли губернатора.

Давайте просто сверим часы. Год назад вы говорили: «Я сделаю все, чтобы Луганщина стала огромным стройплощадкой». Получилось?

Получилось. По дорогам Луганщина получила работ и денег больше, чем за последние 5 лет в целом.

«Есть договоренность с украинскими бизнесменами, они готовы инвестировать в развитие Луганщины”. Это сработало?

Здесь труднее, потому что они обычно приходят и говорят *«А давайте мы за государственные средства что-то построим»*. Не вкладывая. Мы делаем это через тендеры, это реально крутая штука, которая помогает нам экономить средства. Но все равно есть минусы, когда нам блокировали определенные объекты.

«Луганщина - это очень сложный регион, самый тяжелый в Украине». Таким и остался?

Да. У меня есть четкий аргумент почему. Треть территории оккупирована. На этой трети остались все предприятия и все крупные города. Если раньше бюджет был миллиарды, сейчас - 650 миллионов.

В кабинет приносят очередную папку с документами. Гайдай улыбается и говорит “отлично”. Я спрашиваю, почему он так доволен и не зарплату ли он подписывает. Говорит, “да, зарплату”. Мы еще обсудим ее позже.

Зеленский, социальный лифт и библия Шахова

У нас есть полчаса до первой встречи Гайдая с замами. Не рассчитываю на то, что сегодня будет много времени, чтобы задавать вопросы (спойлер - я ошибалась). Он практически весь день, не переставая, курит электронную сигарету, и также, не переставая, говорит о дорогах и проектах.

Губернатор говорит, что после конфликта с Геннадием Москалем и скандального увольнения с должности председателя Мукачевской райгосадминистрации, настойчиво добивался возвращения на госслужбу. И когда предложение от президента Зеленского таки поступило, выбрал для себя Луганскую область как самую сложную в Украине. Аргументом было и то, что Гайдай родился и вырос в Северодонецке.

Когда я назначал глав райадминистраций, была такая история - “социальный лифт” (*проект команды Зеленского, конкурсный отбор на должности чиновников - ред.*). Я лично делал собеседования с кандидатами. Так я могу сказать, что 99% людей, которые вышли из социального лифта, вышли не на том этаже.

Почему это не сработало?

Потому что не должно быть социального лифта. Должны быть социальная лестница. Нужно получать опыт - и положительный, и отрицательный.

То есть, вы считаете, что это был популистский проект?

Попробовали, но это не сработало. Здесь проблема в том, что нет кадрового агентства, где ты будешь набирать тех же председателей РГА.

А почему это сработало в вашем случае? Вы считаете себя профессиональным управленцем из-за профильного образования?

Потому что у меня получилось. У меня уже хороший опыт, я набил много шишек и понял, как это все работает. Есть много положительных моментов в работе. Вот я смс-ки прочитал, они заряжают, когда читаешь, что ты лучший. Был момент, когда президенту (*Зеленскому - ред.*) очень много гадостей обо мне наговорили, что я вообще-вообще нехороший человек. Они не учли, что мы нормально общаемся. Он не рубанул с плеча, а пригласил к себе. Я пришел в Офис, а как раз утром в этот день кабмин дал табличку по семи распоряжениям кабина Луганщина на первом месте. Не в тройке, не посредине, а просто в топе.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Видно, вас драйвит именно то, что хотите быть лучшим?

Конечно. Мне кажется, что это должно каждого так мотивировать и подстегивать. Если говорить о финансовой мотивации, огромной здесь нет, деньги не самоцель.

Гайдай снова идет делать кофе в комнату для отдыха за кабинетом и не против показать ее. Здесь диван, холодильник, кофемашина, шкаф, много вещей, коробок и легкое ощущение хаоса. В одной из них лежат книги, которые Гайдай пообещал раздать. В другой - подарки для детского конкурса. В холодильнике показывает грибы, которые ему присылают коллеги и друзья из Закарпатья.

Губернатор продолжает экскурсию уже по кабинету. Берет в руки массивную Библию. Это презент от нардепа Сергея Шахова.

- Шахов подарил, когда они были здесь с командой. Я верю в Бога, но не сильно набожный. Говорю, что это Библия Шахова. Икону подарил Павел Кириленко (губернатор Донецкой области - ред). Карту Луганской области эту я заказал, она рабочая и очень детальная, с дорогами, ОТГ, электросетями, с оккупированными территориями. Меня она устраивает полностью.

Тут же подарки от шахтеров, аграриев, детей, военных. Все это лежит на столе при входе. В отдельном шкафу под телевизором - шкаф с наградами.

- Наверное, две самые важные награды здесь - это знак Командования объединенных сил “Казацкий крест” и медаль ООС “За звитягу”, - говорит Гайдай.

Черная метка и хейтеры в соцсетях

“Дякую за оцінку роботи. Дякую, що вірите в мене. Для мене журналісти - це також можливість отримати інформацію про проблеми. Вам нічого боятися”.

С этими словами Гайдай выходит из зала для пресс-конференций, куда мы впервые за день спустились из его кабинета. Здесь он около часа общался с местными журналистами и в финале раздал им конверты. В каждом из них были две метки - черная и белая. Таким образом губернатор просил журналистов оценить свою работу за год на должности. Все метки, кроме одной, были белыми. Несмотря на “тайное голосование”

журналист объяснил свою позицию: дал губернатору черную за решающую роль ВЦА в отмене выборов в Северодонецке и Лисичанске.

Вы довольны таким результатом?

Да, 99% журналистов считают, что я справляюсь.

Считаете, что все ответили честно? Во время конференции не было ни одного острого вопроса.

А что им бояться? Это потому, что мы довольно часто общаемся. Я помню ваш вопрос, который вы в трансляции (*Гайдай делает онлайн-трансляции в Facebook и отвечает на вопросы пользователей - ред*). О самом большом провале на должности.

Да, потому что чиновники любят себя хвалить. А стоит честно признаваться, что не получилось.

Я вообще не боюсь критики, но я за то, чтобы критиковали конструктивно. Я это говорил всем журналистам с первого дня. Я не прошу себя любить, но если ненавидеть - то конструктивно. Тех, кто переходит на

хамство, я блокирую. А если критикуют конструктивно - приглашаю на разговор к себе. Потому что у них, возможно, есть информация, которой я не владею. Я выбрал такой вариант коннекта через фейсбук, потому что там мгновенная обратная связь. Только я веду свою страничку, люди знают. Все комментарии тоже мои.

Я спросила в одной из групп Северодонецка, какой вопрос пользователи хотели бы задать вам лично. Один из них написал: "За что господь наказал нас тобой?" Как ответите и как реагируете на хейтеров?

Никак. Что ему ответить? Что значит, "за что господь наказал"? За то, что мы в Северодонецке успели поймать ситуацию с введением ВЦА и дети в школах начнут с октября питание в школах получать? За то, что мы остановили раздачу продуктовых пакетов за бюджет города на 3,5 миллиона гривен? За то, что мы нашли деньги на восстановление моста? Пусть он скажет, какие есть претензии, я отвечу. Очень много фейков пишут обо мне - "шаховские", "бутковские".

Быть чиновником сейчас проще, чем 10 лет назад? Со всеми этими фидбеками в соцсетях и тендерами через Прозорро.

Жизнь ускорилась очень сильно. Фейсбук - это быстрая реакция на проблему.

Какими приложениями на телефоне пользуетесь, кроме Фейсбука?

Которые помогают? Мессенджер, Телеграмм, Приват24, Вотсап. В телеграмме каналы, общаюсь больше в месенджере и вотсапе. Ютуб смотрю редко, но если чье-то выступление важное - просматриваю, политика, экономика.

А за президентом где следите?

На официальном сайте и больше из СМИ. В Фейсбуке я иногда смотрю его видеообращения. Но не лайкаю. Я никого не лайкаю. Почему-то это такая проблема, кто-то даже обижается. Но я не понимаю, что это дает.

Это как получить в подарок грамоту или белую метку, что ты молодец. Люди воспринимают это как поощрение и поддержку.

Вы думаете? Для меня это не проблема, но для кого-то лайки - это самоцель, а для кого-то оценка. В таком случае ставлю “нравится”, очень редко делаю репост. Я не сильно по гаджетам, но это очень удобная штука.

Я всегда покупаю новые айфоны - старый продаю, добавляю и покупаю новый. Потому что они затормаживают предыдущую версию.

В Луганской области со связью вообще все плохо. Я уже задумываюсь над тем, чтобы взять второй телефон для другого оператора, чтобы в некоторых точка региона интернет ловить и раздавать себе.

Но ведь проблема со связью не только у вас, но и у многих жителей области.

Да, но ставить новые вышки экономически не выгодно операторам, нет такого количества абонентов. Но мы пытаемся договориться и с международниками, и с операторами.

А не планируетесь в смартфоне?

Нет, я пробовал несколько раз. Мне слишком много внимания этому нужно уделять, постоянно то перенесли, то отменили. Для этого помощники и нужны, чтобы организовать мой день. Мы вот сейчас очень много времени свободного с вами провели. Его бы не было, если бы не французы со своим опозданием.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Действительно, за день в кабинет Гайдая трижды зашли разные люди и каждый говорил, что французская делегация, которая должна вложить деньги в модернизацию водоканала в Попасной, задерживается, а позже и вовсе откладывается на поздний вечер. На встрече, которую Гайдай назвал самой важной сегодня, мы таки не побываем.

Где деньги

На Свои.City мы около года каждый месяц публикуем зарплаты чиновников Донецкой и Луганской областных ВЦА. В этом мониторинге бывали казусы, когда, например, Гайдай получал меньше, чем его подчиненные. В сентябре его зарплата составила 120 тысяч гривен, до этого он получал как и все госслужащие Украины лимитированный оклад в 47 тысяч гривен на время карантина. Позже это ограничение кабмина отменили после решения Конституционного суда.

Это вы впервые получите не урезанную карантином зарплату. Мы продолжим ее мониторить. Как вы к этому относитесь? Некоторые чиновники считают, что это провоцирует ненависть в их сторону.

У нас более или менее нормальная зарплата. О том, что публично это обсуждается - ну, публикуете и публикуйте. Во-первых, люди априори ненавидят чиновников. Я тоже - тех, которые не работают. Но какая разница, чиновник это или водитель такси.

Кстати, да. У вас крайне скромная декларация, если сравнивать с коллегами. Квартира в Киеве, зарплата чиновника и 40 тысяч евро на счету. Что с ней не так?

Но она реальная. Да, есть пара квартир, которые на маме зарегистрированы. Но они куплены в 2007-2008 году. Да, она может на меня их перерегистрировать. Сейчас она сдает их в аренду. Ну, нет у меня миллиона долларов - я и не указываю.

А машина, которой вы сейчас пользуетесь? Ее нет в декларации.

Джип - это машина товарища. Он сам из Луганска, сейчас живет в Киеве. Очень обеспеченный человек. Он АТОшник, у него таких машин четыре. Когда он узнал, что я сюда еду, он молча мне ее дал. Машина в пользовании, я ее обслуживаю и оплачиваю страховку.

На что уходит ваша зарплата? Как планируете свой бюджет?

Я арендую жилье в Северодонецке за 12 тысяч гривен. В коронавирусной ситуации, когда зарплата у меня 47 тысяч гривен, у меня остается 33-35 тысяч гривен. Тысячи 2-3 я трачу на топливо для авто, я не пользуюсь талонами. 1200 обходится страховка на авто. У меня остается 28 тысяч. На еду я трачу 2-3 тысячи максимум, сколько там на нее нужно, комплексный обед тут в кафе стоит 75-115 гривен. Даже при урезанной зарплате у меня остается 20 тысяч гривен легко. В некарантинный период у меня остается 3 тысячи долларов легко. Пока был ковид, я покупал кондиционеры, защитные костюмы - это было реально дорого, тысяч 70 потратил, холодильники в больницы. Расплачивался зарплатной картой.

Дороги, которые есть, и которой нет

Следующая встреча заняла у Гайдая больше часа, а могла весь день. Карантин положительно повлиял на его планирование дня, говорит чиновник. Ведь раньше его могли вызвать на совещание в кабмин, а такая поездка в Киев выбивала из графика и приходилось тратить на это

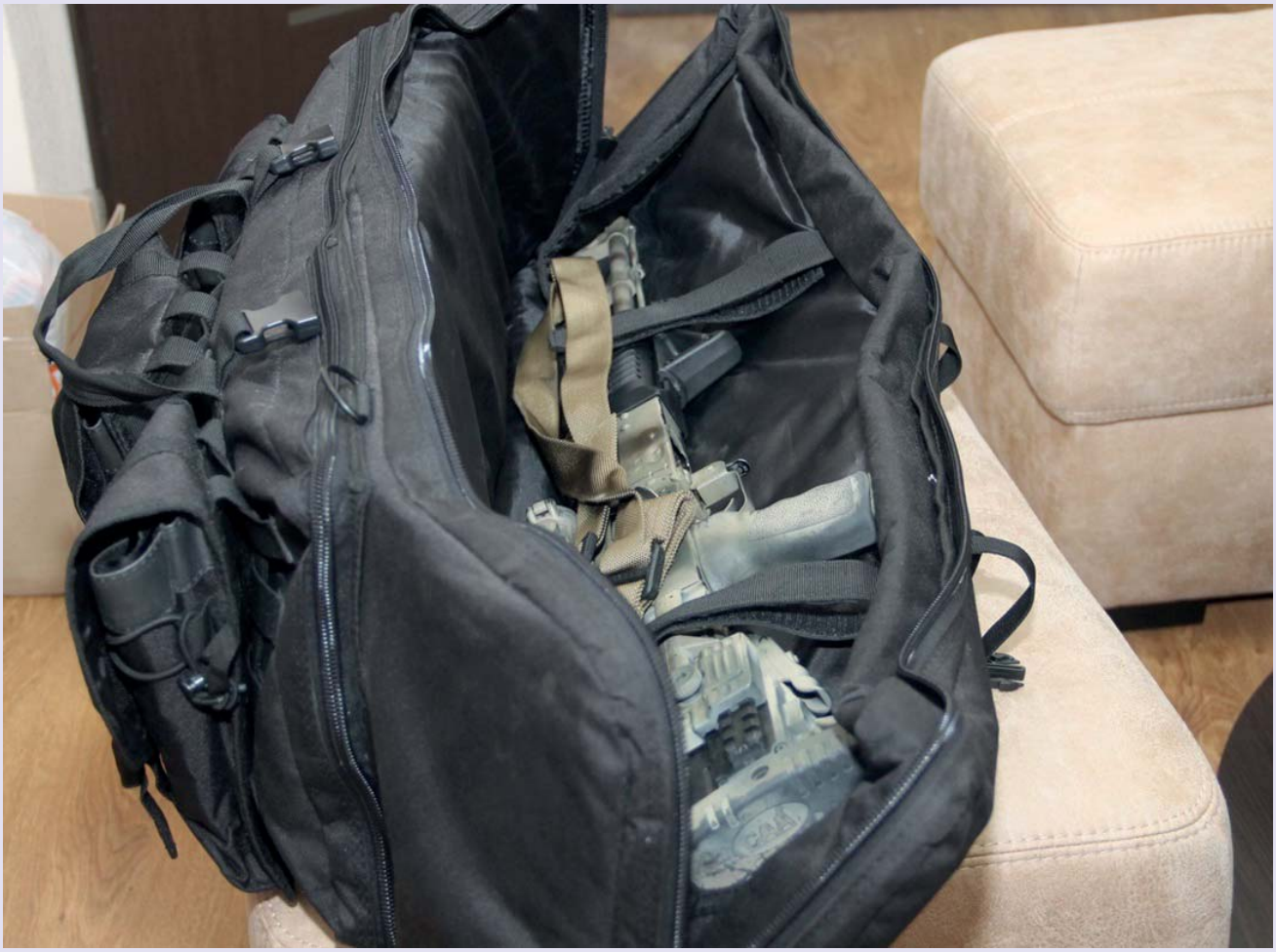

много времени. Сейчас все необходимые встречи проводят онлайн, по защищенной связи. Сегодня это первая рабочая группа при Мининтеграции, в которой обсуждают проект строительства “перемычки”, чтобы присоединить ветку Лантратовка - Кондрашевская-Новая к железнодорожной системе Украины. Гайдай называет проект сложным. Инвестировать в строительство под госгарантии готов Всемирный банк, а строить - компания из Китая. Они тоже сегодня на связи.

Нас перебивает голос вице-премьера Андрея Резникова. Он уточняет, как правильно произносится - “Кондрашівська НОва чи Нова”? Гайдай вводит в курс дела всех присутствующих на встрече.

“На Луганщине долгое время остается нерешенным вопрос железнодорожного сообщения северо-восточной части области, которая с началом вооруженной агрессии полностью отрезана от сети Укрзализныци. Оптимальным решением является строительство участка железной дороги, которая соединит ветку Лантратовка-Кондрашовка Новая с железнодорожной системой Украины. Вариантов прохождения ветви три, но после обработки оптимальным является направление Рубежное - Старобельск. Длина 59 км”, - начинает он монолог, в котором делает акцент на том, что регион аграрный и компаниям нужна железная дорога, чтобы отказаться от автоперевозок продукции. Железнодорожная ветка должна помочь сохранить дороги и экономически помочь региону.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Почему это была важная встреча?

Мы проговорили, что проект этот нужен, что на государственном уровне он интересен. Мировой банк подтверждает, что они готовы под 15% гарантий государства дать деньги на железную дорогу. Это их интересует, это экологически чистая тема. Нужно понимать, где будет проходить эта железная дорога, потому что это будет очень непростая история с "частниками", у которых земля. Тут нужно будет взять карту, все кадастровые номера, посмотреть, кто имеет какие кусочки. Потому что у кого-то будет проходить железная дорога посредине участка, а у кого-то зацепить 5 соток. Но этот участок уже тоже неликвид.

И то, что вы говорили о курганах и их ценности для Луганщины.

Это тоже нужно учесть, потому что есть люди, которые держат руку на пульсе и говорят, что там могут быть курганы, какое-то скифское золото (смеется). Но сам факт того, что этот вопрос по железной дороге сдвинулся с мертвой точки - уже хорошо. Никто не верил тут на Луганщине ни во что. Ни в дорогу на Станицу, ни в Попаснянский водоканал, ни в открытие КПВВ. Но мы же делаем. Едьте смотрите.

Говоря о том, что удалось, Гайдай делает акцент на дорогах и программе Зеленского "Велике будівництво". Показательной стала Северодонецк - Станица Луганская, по которой Зеленский привез на КПВВ президента Швейцарии Симонетту Соммаруга. В процессе ремонта направление Новоайдар - Старобельск, Меловое-Старобельск, говорит о планах на этот год сделать дорогу из Лисичанска в Бахмут. Все это ремонтирует Укравтодор за средства госбюджета.

Если бы этого названия «Программа президента "Велике будівництво» не было, это бы все не ремонтировалось?

Смотрите, что такое программа. Это все же четкое понимание, что мы будем делать, определенные приоритеты. Если нет программы и координации, то каждый строит себе что-то свое. Программа организует, на самом деле. Эта программа - это не просто дороги, а еще школы, садики, приемные отделения, стадионы.

Но раньше это были проекты регионального развития, а сейчас это программа президента. Почему?

Потому что президент взял это на контроль. Жесткий контроль. Четкие графики, четкие сроки. Я знаю, что такое строительство, и это действительно дисциплинирует и организует. Вот это плюс. Ну, назвали ее так, так ведем.

Объекты программы начали появляться на агитационных бордах партии “Слуга народа” перед выборами, хотя строительство выполняли за государственный счет.

Я беспартийный. На моих бордах нет этих объектов. Но я говорю о том, что мы реально сделали на Луганщине.

Вы же три года были директором строительной компании «Дембуд»? Это есть в вашем резюме.

Она планировалась для строительства в Киеве, но она не взлетела. Организационно она сработала, мы нашли инвесторов, но к строительству не дошли.

Уже смотрели проект госбюджета на 2021?

Не нравится он мне. Там много чего порубано. Есть такие вещи, которые как бы нас напрямую не касаются, но касаются. Например, Укртрансбезпеке очень жестко обрубили бюджет. Для того, чтобы сохранить новые дороги, нам нужно много “бойцов”, которые будут получать хорошие деньги и будут реально с этими весовыми комплексами работать. В области четыре таких комплекса. Вот человек получает 6 тысяч гривен, а выписывает штрафы на 50 тысяч. Каждый водитель фуры за 100 долларов может его подкупить. В день можно остановить и 10 фур. Вот тут возможная коррупционная составляющая.

Вызовы с выборами и ВЦА

Мои попытки вывести губернатора за пределы здания администрации в этот день не увенчались успехом. На просьбы показать места силы в Северодонецке, в котором я была впервые, или школу, в которой он учился, Гайдай не отказывал, но откладывал на вечер. Второй раз мы вышли из кабинета снова в конференц-зал, где была встреча по организации выборов на Луганщине с представителями прокуратуры, полиции и райадминистраций.

Эта встреча была довольно формальной. Вам не скучно от таких мероприятий?

Честно, скучно. Но это обязаловка. Это встреча, за которую нам надо отчитаться, что мы ее провели. В основном все все-таки решается в ручном режиме проблемы: когда собираем тех, кто касается конкретной проблемы. Сели, проговорили и решаем.

Сегодня в основном говорили о том, что значительная часть участков недоступна для маломобильных групп. Но эти помещения из года в год используют как участки для голосований. Вряд ли вы сейчас кардинально сможете решить проблему.

Частично решаем. Где-то переносим участок, где-то ставим пандусы. Где-то это просто лист железа и поручни. Там, где нужно что-то серьезней, бетон, это мы не успеем. Потому что это серьезное вложение, это дорого и долго. Об этом нужно думать потихоньку. Я не уверен, что этим занимались на выборах в 2019 году, потому что я сейчас этим занимаюсь.

Почему введение ВЦА в Северодонецке и Лисичанске для вас такое категоричное решение?

Местная власть в Лисичанске ничего не делала, чтобы модернизировать водоканал, убрать левые подключения, разобраться с порывами. Накапливались долги. Поговорите с жителями Лисичанска, что у них происходило последний год. И теперь я скажу, что у них сделано за первых два месяца ВЦА. 12 улиц будет освещено, по водоканалу поменяли руководителя и сократили расходы, есть четкий план и будем ремонтировать порывы, менять насосы, коллекторы. Эта первая неделя за год, когда люди круглосуточно получают воду (*в сентябре - ред*).

Как думаете, если бы в Лисичанске прошли выборы и новый горсовет мог бы решать все эти проблемы. Удобнее руководить без горсовета?

Что такое ВЦА? Это скорость принятия решений.

Но при этом люди лишаются права голоса.

Нет, если мы все-таки о выборах, то выборы были отменены, потому что военные дали нам документы и СБУ дали выводы, что это небезопасно.

Мы учитываем, что президентские и парламентские выборы в 2019 году тут проводили. После того, как отменили местные выборы, мы решили сделать запросы в каждую администрацию, где их не будет, по вопросу безопасности. Лисичанская администрация ответила нам на вопрос о ситуации с безопасностью следующее: “На сьогоднішній день небезпечна ситуація в Лисичанську, як і на всій території України, пов’язана з різким зростанням кількості хворих на COVID-19”. Тут нет ни слова о опасности обстрелов.

А они не имеют права делать такие выводы. Как они могут оценить? Вы знаете, какое количество военной техники стоит на границе, на оккупированной территории, на линии разграничения? Пусть нам дадут добро военные, мы готовы провести выборы весной.

Нет, но при этом вы же говорите, что сводки вам приходят “нулевые” - нет раненых, нет убитых.

***

В это время в кабинет зашел Николай Прибега. Накануне его назначили главным прокурором области. Мы знакомимся, но меня впервые за день просят выйти из кабинета для разговора тет-а-тет. Я прошу Гайдая прокомментировать, каким он видит нового прокурора.

Думаете, он надолго здесь задержится?

Думаю, он хороший прокурор. У него глаза горят. В нашем государстве говорить, надолго или ненадолго - это очень сложно.

Война, пожар и зависть к “донецким”

Снова ваш коллега Павел Кириленко, глава Донецкой обладминистрации, отменил нашу встречу, в четверг. Мы уже очень долго делаем запросы на интервью, чтобы провести с ним в таком же формате один день.

Тут есть объективная причина. В четверг я тоже буду в Краматорске, вместе с паном Кириленко у нас официальное протокольное мероприятие (на которое Гайдай по итогу не смог поехать из-за масштабных пожаров под Северодонецком - ред). Я не могу отвечать за его пресс-службу или распорядок, но в данном случае это объективно, я тоже там буду. Хотя я ему не адвокат, конечно.

Передайте ему при встрече, что это не страшно.

Он абсолютно нормальный парень (*смеется*). Я не думаю, что он боится. Если вам это важно, если хотите, я в разговоре это скажу.

Между Луганской и Донецкой областью сейчас есть конкуренция? Вы в чем-то завидуете Павлу Кириленко?

По хорошему завидую в том, что у него есть крупные города. У одного Мариуполя бюджет - миллиарды. А у нас на область всего 650 миллионов.

Коронавирус помешал, но я должен был выступить в Европарламенте в Брюсселе. И объяснить им еще раз, что глубокая озабоченность, это конечно хорошо, но если наш бастион падет, то Россия не остановится. Она итак "качает" Европу.

Каким видите решение войны на Донбассе? Вы так идеалистично заявляете, что хотели бы отметить день независимости на площади в Луганске.

Когда-нибудь это будет.

Мне кажется, что чиновники говорят так просто потому, что они должны так говорить.

А что делать, опустить руки? Сказать "все, мы дарим территорию"?

Нет, но реалистично смотреть на ситуацию - что это затяжной конфликт.

Конечно, затяжной. Но для того, чтобы ускорить процесс реинтеграции, нужно показывать, что у нас, на нашей подконтрольной стороне строится, развивается, ремонтируется. У нас сейчас позитивный фидбек от дороги от Станицы - мы же снимаем информацию. Люди, когда переходят КПВВ и видят такую дорогу - они охреневают, в прямом смысле. Говорят «классно, что-то делается, а у нас...” В идеальном варианте, который бы сработал с оккупированными территориями, это строить здесь настоящую Европу, Украину, в которой круче.

Это лето для Луганщины было страшным из-за пожаров. Расскажите, что вы делали в тот день в июле, когда они начинались (вторая волна масштабных лесных пожаров началась 30 сентября - ред.)

В тот день было 42 градуса жары. Мне когда лесники рассказывали, что верховой пожар - это страшно, но когда я оказался в эпицентре, я теперь сам могу рассказывать, что такое страшно. Это когда идет просто гул и ветер тупо выжигает целыми полосами. Я заехал в Смоляниново, проезжал сквозь огонь - это очень страшно. Но когда тебе пишут сообщения, звонят, что там люди горят - еще страшнее. Последнюю бабушку когда вывозили, все вокруг уже горело, дверь нельзя было открыть. Откроешь - сгоришь нахрен. Несколько машин так и сгорели, забуксовали. Новая дорога спасла нам жизнь.

Бабушка сидела сзади, охранник сбоку. Я ему сказал - ты смотри вперед, я не буду смотреть на дорогу сбоку. Я смотрел вниз, дорога идеально черная, новый асфальт, сразу песок белый, и мы по этой кромке просто выехали. А так не дай бог если бы была какая-то встречная машина или уехали бы в кювет, сгорели бы, это страшно на самом деле. Авиацию нельзя использовать, потому что “сепары” не дают режим мирного неба (в осенних пожарах уже использовали авиацию - ред.). Когда говорят “пожарные ничего не делали”, так это невозможно просто так погасить. Даже в Калифорнии с их обеспечением каждый год тысячи гектар леса и дома горят, вот и сегодня тоже.

Гайдай показывает на телевизор. Он целый день крутит новости и и в тот момент действительно говорят о пожарах в США.

Вы всегда смотрите ICTV?

Да, потому что здесь каждые два часа новости. Я смотрю минуту анонса, если что-то действительно важное - в интернете подробности нашел, перепроверил.

Дома тоже с телевизором постоянно?

Знаете, что происходит у меня дома? Я включаю телевизор и ложусь спать. Но включаю для фона. Просто чтобы что-то говорилось. Иногда даже ставлю сразу таймер на выключение, минут на тридцать.

“Стараюсь пить водку”

Под конец дня сложно продолжать спрашивать Гайдая о серьезных вещах: рискуешь в который раз услышать о дорогах. Он все чаще отвлекается на телефон и переписки, еще чаще делает кофе.

Какую музыку вы слушаете? Или на это не хватает времени?

Музыку я слушаю. Какую именно - под настроение. У меня в айфоне музыка, совершенно разноплановая. Обычно это в дороге, энергетическая подпитка для меня. Особенно, если крутая песня, до мурашек. Я с удовольствием могу слушать Shaden, но долго ее слушать нельзя. Она такая нудная, просто караул. Но под настроение хорошо заходит. Я с удовольствием слушаю Фила Коллинза, современные группы типа Brainstorm, Без обмежень, Арсена Мирзояна, Антитела. Скрябина могу послушать, но не все.

Но российской попсы там нет?

Почему? Zivert есть, это попса. Я могу послушать с удовольствием Би-2.

А на концертах давно были?

На хорошем крутом концерте? Полтора года назад. Это в Будапеште концерт Криса Ри. Очень классно.

А в кино здесь или в Киеве ходите?

Да, но с ковидом реже, конечно. Люблю фантастические фильмы, как и книги. “Звездные войны” - must see. “Схватка”. Легкие приключенческие ленты люблю, как “11/12/13 Друзей Оушена”.

Кстати о друзьях. Они у вас здесь есть?

Нет. Тут коллеги в основном. У меня всего три друга. Два в Киеве, один из них тот, который машину мне дал. Один - в Венгрии. Это люди, которые проверены в очень разных жизненных ситуациях.

То есть здесь в баре вам не с кем встретиться?

С силовиками, руководителями каких-то областных структур могу. А так нет. Я вообще редко хожу по барам и ресторанам, честно говоря. Какая-то делегация - да, обед - да, день рожденье чей-то - да, а так чтоб пойти в ресторан просто поужинать - нет. Я лучше высплюсь. Дома отдохну немного.

Домой обычно когда попадаете?

Очень по-разному. Крайне редко раньше шести. Это или я знаю, что мне в дорогу, или я понимаю, что уже начинаю выдыхаться и тогда я переношу все остальное на завтра. Я понимаю, что приду домой и вырублюсь. Но тоже есть проблема: если засну рано, то ночью проснусь и буду ходить, соловьям дули показывать. Нужен полноценный восьмичасовой сон. В Киеве у меня это было в последний раз. У меня так накопилась усталость, что я не слышал ни будильника, ни телефонных звонков - миллион пропущенных сообщений.

Вы пьете много кофе.

Да, до 15 чашек в день. Я пытаюсь уменьшать сейчас и врачи говорят, что это перебор и нужно спрыгивать с этого. Вот, воду пью прямо сейчас. Зато никогда не употреблял наркотики, вообще, даже “траву”. Я когда в Киеве занимался бизнесом, и такой был возраст с 20 до 30 лет, деньги тратились в клубах, на дискотеках. Такой кураж. В этих клубах в туалетах можно было зайти и найти оставшиеся дорожки. Я не пьяница, но я выпиваю. Мне достаточно алкоголя, чтобы расслабиться.

Как вы отдыхаете?

Иногда усталость накрывает, стоишь в душе 40 минут, смотришь в одну точку. Я могу сказать, что я в принципе трудоголик. Я поднял здесь в администрации планку по поводу того, как я вижу работу и какой темп я хотел, чтобы здесь был. Но я тоже не терминатор. У меня за год было 4 дня отдыха - уехал просто загород, закрылся на базе отдыхе и там поспал, поплавал, ходил на массажи, привел в порядок спину. У меня в прямом смысле слова 24/7, нет субботы, воскресенья, праздников.

Что еще помогает восстанавливать ресурсы?

Я люблю оружие. Я с удовольствием хочу стреляю, но с инструктором. На полигоне или в тире. Здесь есть возможность делать это крайне редко, но есть. У меня есть автомат и пистолет наградной. Я пока учусь. Но из автомата я стреляю хорошо.

Достаточно хорошо, чтобы что?

Чтобы защищать.

Автомат в сейфе?

Нет, в той комнате. Но сам кабинет режимный ведь, он под охраной.

На спорт есть время?

Я бы с удовольствием плавал бы в бассейне, но когда? Я спортом заниматься не могу нормально. После вот такого рабочего дня в зал побегать или потренироваться - я не могу, сложно даже морально. Иногда очень сильно хочется просто напиться, реально. Не помню, когда такое было, но реально хочется. Чтобы вообще мозг отключился, выдохнуть.

Вы же понимаете, что я это напишу.

Что? Что мне хочется напиться иногда? Я уверен,что любой человек, который работает в таком режиме, когда-то хочет напиться.

Сколько сегодня вы курили электронную сигарету?

Не знаю, не считаю. За месяц тоже сложно посчитать.

Больные фантазии и фото не для понтов

Вы говорите, что вам нужен еще год в должности, чтобы запустить серьезные изменения в регионе. А если завтра вам говорят, что все. Что вы будете делать на следующий день?

Самое главное, что я буду делать в этот день. Я отработаю его по полной программе до конца. Я не знаю, каким будет следующий шаг, и буду отказываться от тех вещей, где я себя не смогу проявить, просто чтобы стать на одну ступеньку выше.

Я знаю, что некоторые мои коллеги очень сильно хотят перейти в кабмин. Я пока нет. Хотя, каждый раз, когда я выезжаю в Киев и там какое-то совещание, я возвращаюсь обратно и мне говорят, что тут пошли сплетни “Гайдай не вернется”. Кем я уже только не был - и “министром экологии”, и “министром молодежи и спорта”, и “министром инфраструктуры”. А со мной реально никто даже об этом не говорил никогда. Это чьи-то больные фантазии. Я не прошу и мне не предлагали.

А если говорить о страхе. Чего вы боитесь в роли губернатора?

Того, что не будет получаться. Что завалю какие-то проекты. Это самый большой страх. Меня очень сильно выбивает из колеи, если начинаются проблемы. У меня была ситуация, когда я дал курировать направление помощнику. Я отпустил это направление на самотек на два месяца, а когда вернулся к этой теме - то оказалось, что тема запущена. Я несколько раз возвращался к этому, человек был очень толковый, но упертый. Когда я в десятый раз повторяю, а меня не слышат... Я так орал, что просто караул. Но люди знают, что когда я ору (я редко это делаю), но это еще не ужас-ужас.

А что ужас-ужас?

Когда я молча принимаю решение. Я же Скорпион.

Вы верите в гороскопы?

Я верю в то, что где-то как-то природа, погода, время года все-таки формируют в каком-то моменте характер человека.

И в чем ваш характер схож со Скорпионом?

Я упертый. Я хороший друг, но очень плохой враг. Я если враждую - то все.

***

Мы прощаемся с Гайдаем в 19:00. После двенадцатичасового дня нон-стоп. В нем было много других вопросов и его ответов, которые не попали в этот текст. Откровенно уставшая после такого интенсивного общения, завершаю интервью этим блиц.

Как вам сегодняшний день?

Это была хорошая встреча по железной дороге, подтверждение от китайцев и Всемирного банка о финансировании и строительстве - это важно. Хорошо, что приехали французы.

Вы устали сегодня?

Нет пока. Еще встреча с французами по модернизации водоканала в Попасной.

За весь день вы ничего не съели.

Кофе.

Это не еда.

Ну, так часто бывает.

Покажите свой автомат. Он действительно у вас в шкафу?

Да, у меня есть разрешение на него. Все официально. Смотрите. Изначально это был Калашников, но я его очень сильно модернизировал.

Возьмите в руки. Я сделаю фото, будет эпично.

Нет, а то все скажут, что сфотографировался для понтов.

Житло для переселенців Закарпаття – міфи чи реальність?

***Анжела Бабкіна**. Ужгород, Закарпатська область.*

Як переселенці на Закарпатті вирішують свої житлові проблеми на сьомому році після втечі з окупації? На яку допомогу можуть розраховувати на державному та регіональному рівнях? І що треба зробити, щоб люди зі сходу почувалися повністю інтегрованими у нові громади?

За даними Міністерства соціальної політики, в Україні на обліку перебувають 1 459 268 внутрішньо переміщених осіб. Із них 3 722 людини обрали для себе далеке від Донбасу Закарпаття. На перший погляд, це небагато – порівняно з загальною кількістю. Проте чи означає це, що проблем у закарпатських переселенців значно менше, ніж в інших регіонах?

За результатами дослідження, проведеного громадською організацією «Закарпаття –Донбас» серед переселенців у 2019 році, 92,5% опитаних не планують повертатися до попереднього місця проживання в будь-якому разі.

Це красномовна цифра. За час, що минув після переселення, багато дітей народилося, хтось одружився, у когось діти навчаються за кордоном. Тобто інтеграція іде повним ходом, але є одна спільна для всіх переселенців країни проблема – житло. Якщо точніше – реальна відсутність шансів мати власний дах над головою.

Реєстрація на участь у державних програмах триває. Грошей - немає

Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву реалізує кілька програм, в яких можуть узяти участь переселенці. Це – «Доступне житло», яка стартувала в 2017 році, та «Кредит для ВПО та АТО (ООС)», розпочата наприкінці 2019. Умови кожної із двох програм відрізняються. За програмою «Доступне житло» держава відшкодовує 50% вартості житла для сім'ї переселенців, відповідно до визначеного розрахунку. А учасники програми «Кредит для ВПО та АТО (ООС)» можуть отримати кредит під 3% річних у гривнях на термін до 20 років.

За словами Галини Дудчук, директора Закарпатського регіонального управління Державного фонду сприяння молодіжному житловому будівництву (Держмолодьжитло), який реалізує зазначені житлові програми, такими програмами з грудня 2017 по 2019 роки в області скористалися 22 сім'ї переселенців. Частина з них уже оформили право власності на житло. На черзі перебувають ще майже 200 сімей.

«Умови цих програм адаптовані до потреб внутрішньо переміщених осіб, ефективні, про що свідчать результати попередніх років. Але на жаль, відсутність повноцінного фінансування стоїть на заваді масовій реалізації цих найбільш зручних програм для ВПО. Крім того, фінансування цих програм із державного бюджету у 2020 не передбачено. Не бачимо перспектив у держбюджеті і в 2021 році», - говорить Галина Дудчук.

Незважаючи на труднощі з фінансуванням програм, реєстрація бажаючих узяти в них участь триває. Реєстрація відбувається в електронній формі на сайті регіонального управління.

«Це особливо зручно наразі, під час карантину. Всі питання щодо реєстрації вирішуємо в робочому порядку, потрібно лише заповнити заяву встановленого зразка та анкети на членів сім'ї. Пакет документів для отримання державної підтримки чи кредиту громадяни готуватимуть, коли надійдуть кошти на ці програми», - повідомила директор регіонального управління.

«Я вважаю, що внутрішньо переміщені особи потребують особливої підтримки держави щодо забезпечення житлом. Переселенці, які обрали для себе Закарпаття, не повернуться на Донбас майже ніколи. Проблема забезпечення житлом для таких людей залишається вкрай актуальною, без підтримки держави це болюче питання вирішити неможливо. Світ переживає важкі та складні часи, і Україна, і Закарпаття – не виняток. Керівництво Держмолодьжитла працює для залучення коштів з інших джерел, а саме – з міжнародних грантів. Є великі перспективи залучення

таких ресурсів у 2021 році. Наразі завершується низка процедур на рівні уряду та Верховної Ради за участі нашого керівництва щодо проєкту «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб», а саме: ратифіковано угоду з урядом Німеччини, що дасть змогу отримати в 2021 році до 25, 5 млн. євро у вигляді грантів для реалізації проєкту. Про умови та терміни цієї програми буде повідомлено пізніше», - додала співрозмовниця.

А що думають самі переселенці Закарпаття? Чи відрізняються їхні історії від історій таких самих людей в інших регіонах?

«Переїзди, які вже втомилася рахувати»

Ольга Лемко - переселенка з Донецька, понад шість років живе в Ужгороді. Виховує доньку: коли переїхали, дитині було 3 роки. Ольга має інвалідність, пов'язану з онкологією.

Життя до переїзду у Закарпаття: «В Донецьку працювала бухгалтером, на час переїзду перебувала в декретній відпустці. Коли переїхала, знову почала шукати роботу у сфері бухгалтерії. За кілька місяців стала головним бухгалтером і продовжую працювати у цій же компанії»

Чому саме Ужгород? «Ужгород виявився, мабуть, п'ятим місцем, у якому я була з початку війни, але першим, де вирішила жити. Наприкінці травня 2014 ми виїхали спочатку до

родичів у Полтавську область, потім - на море, надалі жили у подруги на дачі. Кочували так до самої осені, зрозумівши, що військові дії затяглись, треба шукати щось більш постійне для проживання. Дитині треба було йти в садочок, мені - на роботу, велика потреба була у спілкуванні. Почали обирати міста. Думали про Харків та Київ, ми там бували, нам там подобалось, там були можливості для розвитку дітей. Але одного разу мені зателефонувала знайома, вона переїхала до Ужгорода, запропонувала це місто. Сказала, що місто маленьке, компактне, з маленькими дітьми та без машини буде зручно, бо все поруч, можна скрізь дійти пішки. За один день ми зібрали речі, купили квитки - і поїхали. Це було 13 листопада 2014 року».

Про житло: «До початку окупації у нас із чоловіком був будинок, для доньки ми придбали ще один, щоб коли виросте, вже мала житло. У батьків також було дві квартири: і у тата, і у мами. У будинку наразі живе мій колишній чоловік, він залишився в Донецьку. Будинок доньки здає за оплату комунальних, щоб не стояв порожнім. Мама померла, її квартира не була, як виявилося, приватизована, тому навіть не знаю, що з цим житлом. Татова квартира непридатна для проживання, там кілька разів у будинок чи поруч потрапляли снаряди, вилітали вікна, проблеми з дахом, щось начебто ремонтувалось, але жити там не можна.

Головна проблема, з якою зустрілися на початку, - не могли знайти квартиру. Коли господарі дізнавалися, що ми - дві жінки з трьома маленькими дітьми, ще й переселенки з Донецька, - то або кидали слухавку, або навідріз відмовлялися здавати нам житло. Першу квартиру знайшли через якусь громадську організацію, там була жінка-ріелторка, яка за нас поручилася перед господарем та сказала, що ми - її далекі родички. Тільки тоді нас пустили.

Сказати, що коштів не вистачало, мабуть, неправильно. Напевно, їх вистачало, бо я якось же вижила. Але мені завжди бракувало впевненості, що коштів вистачить. Завжди була тривога: а раптом щось станеться - і я з дитиною залишусь на вулиці.

Зараз живу у восьмій чи дев'ятій квартирі, вже втомилася рахувати свої переїзди. Квартири ми обирали недорогі, тому були певні незручні нюанси. Коли ставало дуже важко, починали шукати іншу квартину, сподіваючись на краще. Нещодавно знову переїхала, сподіваюсь - надовго. Мрію, що наступний переїзд буде до власної оселі.

Приблизно половину мого доходу йде на сплату оренди. Розглядала варіант кредиту, але наразі не можу собі це дозволити. Десь років п'ять було дуже важко психологічно віддавати гроші за оренду, знаючи, що в мене

є своя квартира та будинок. Чотири роки психотерапії та, мабуть, остаточно хвороба допомогла повністю відпустити це».

Можливість повернення додому у разі деокупації Донбасу: «Я для себе не розглядаю такий варіант. Але мій життєвий досвід довів, що обставини можуть бути різними. Ми можемо собі уявляти одне, а життя переробить все по-іншому. Але я б не хотіла починати знову спочатку своє життя, це дуже важко»

Хобі: «Уже в Закарпатті отримала другу вищу освіту за спеціальністю «практична психологія». Практикую арт-терапію при нагоді. Була фасілітаторкою групи взаємопідтримки для переселенців, тепер – для жінок, постраждалих від сімейного насильства. У планах – відкрити групу взаємопідтримки для онкохворих жінок».

Мрії: «Звісно, про свій Дім, про здоров'я».

Орендувати житло в Донецьку та в Ужгороді: чи є різниця?

Максим Науменко, корінний донеччанин, зізнається: в Донецьку жив на орендованих квартирах і не бачив у цьому проблеми. Тепер же мріє про власний затишний дім.

Життя до переїзду у Закарпаття: «Коли жили з дружиною в Донецьку, - була у нас така думка завжди, що колись переїдемо кудись, але не зараз, потім. Але з 2012, відколи місто стали приводити до ладу напередодні Євро-2012, з'явилося відчуття, що і тут нормально – можна нікуди не їхати. Новий транспорт пустили, будівлі зробили красивими в центрі, пофарбували якось усе. Можливо, це дрібниці, але місто стало доволі комфортним, навіть заводи менше стали диміти. І все це разом створило відчуття такої реальності, що і в Донецьку чудово. Місто не тільки виглядає, а і є європейським. Але настав 2014 рік, і довелося поїхати»

Чому саме Ужгород? «У квітні 2014 року ми з дружиною зрозуміли, що треба їхати, що буде тільки гірше. Мені до вподоби був Львів. Я там бував раніше. Красиве місто, хотів би там жити. Діані (дружині) подобалися Чернівці. І от думали: Львів чи Чернівці? А чому б не ще щось? Так збіглося, що мені в цей час написав Олексій Уманський з радіо Єден, запросив до Ужгорода грати як діджея. Подивилися в інтернеті чудові фото: річка, ясен цей знаменитий, квітучі сакури. Крім того, виявилося, в Ужгороді є поціновувачі вінілу. А я знав, що мені цього ком'юніті не вистачатиме, бо в Донецьку у нас проходили регулярні вінілові вечірки. За день-два ми остаточно вирішили, що це місто – саме наш варіант роз-

почати нове життя. Знайшли через Інтернет житло в оренду, переговорили з господарем. Новою поштою відправили речі. Пошта ще працювала, тому проблем із речами не було. Дружина каже, що можливо, вивезли забагато речей, могли би щось залишити! Ми одні з перших з наших знайомих залишили Донецьк. 9 травня ми вже гуляли Ужгородом.

Спочатку переїхали в Концово, невеличке селище біля Ужгорода. Двадцять хвилин маршруткою або годину пішки до центру міста. Це ж недалеко, особливо якщо міряти донецькими відстанями! Термін у 20 хвилин – це ж практично центр міста для Донецька! Проживши півроку, розумієш, що як для Ужгорода, це дуже далеко, навіть можна сказати - край географії. Незручно, та й ціна піднялася за оренду. Ось дружина й запропонувала переїхати в місто. Так і живемо в цій квартирі 5 років»

Про житло: «Маю в Донецьку батьківську хату, але це старий будинок, я не жив там. Будинок потребував ремонту. Тому з дружиною орендували житло і не бачили в тому ніякої проблеми. Переїхавши до Ужгорода, просто знову орендували, тому для нас це не становить якоїсь незручності. Приблизно третину доходу витрачаємо на житло.

Але є перманентна проблема: відірваність від рідних, відсутність поблизу бабусь, які би змогли допомогти з дитиною. Розумію, це проблема всіх, хто живе далеко від своїх батьків. Інших, глобальних проблем, пов'язаних з адаптацією, інтеграцією, дискримінацією, з якими, мабуть, стикалися інші переселенці, - ми не відчували.

Смішний випадок стався з господаркою житла, яке ми знайшли через OLX. Ми їй сказали, що з Донецька. Вона – і що? Головне, каже, щоб ви небагато пиячили. Якщо небагато, то нормально. Переїжджайте, мовляв».

Чи змінилося ваше життя після переїзду? «Каву почали пити регулярно. Це гарно – кавова культура. Такі собі стали кавомани, що не уявляємо життя без кави. В цілому більше спілкуємося, ніж у Донецьку, з'явилася купа знайомих! Зараз, звісно, менше спілкування через коронавірус, плюс дитина маленька. Ми стали такими «домашніми» наразі. Бажання залишати Ужгород немає, тут комфортно, ідеально, можна сказати»

Можливість повернення додому у разі деокупації Донбасу: «Жити – точно ні. Після деокупації – поїду, але не наступного дня, і навіть не через місяць, має пройти час. Тільки коли там буде безпека. Я пам'ятаю донецькі вулиці, в уяві – в своїй голові - по пам'яті можу ними пройтись і тепер»

Мрії: «Я мрію про своє житло, як це не звучить банально. Хочеться Свій дім, затишок..»

«Нарешті сплю спокійно у власній квартирі»

Тетяна Хорошилова, єдина в Закарпатті переселенка, яка витримала шалений квест та отримала кредит від Держмолодьжитла в 2019 році.

Життя до переїзду у Закарпаття: «До переїзду жила в Макіївці, працювала кризовим психологом в перинатальному центрі і в Донецькому обласному тубдиспансері. Виховувала доньку, жила нормальним життям, звичайним та спокійним»

Чому саме Ужгород? «Ужгород ми обрали у зв'язку з проблемами, пов'язаними зі здоров'ям дитини, планували переїжджати. На той момент тут жили наші родичі. Дитині підходив клімат та екологія у місті. Ми збиралися переїжджати через пару років, не у 2014. Але коли почалася війна, стало зрозуміло, що небезпечно надалі залишатися в нашому місті. Ми швидко зібрались, з тими речами, які можна було вивезти. Я звільнилася зі своїх двох робіт, забрали, на щастя, всі документи. І після обстрілів залізничного вокзалу в Донецьку, коли вже були перші жертви серед

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

мирного населення, в червні 2014 року ми поїхали до Ужгорода.

Про житло: «У Макіївці ми, звісно, мали власне житло, планували обміняти його або продати та купити тут, в Ужгороді. Адже ціни на нерухомість до війни в Макіївці були такими, що це можливо було зробити. На жаль, із початком військових дій, вартість житла дуже впала. За продане за копійки житло там неможливо було вже нічого придбати тут. Також із початком окупації ускладнився продаж житла. Ми розуміємо, що не поїдемо, тому мій тато сплачує комунальні послуги, щоб не забрали нашу закриту квартиру. Там ніхто не живе, ми не маємо до неї доступу, сподіваємося, згодом колись зможемо продати.

Було важко знайти житло. Пару місяців жили у родичів. У той час певна кількість переселенців зі сходу приїхала до Ужгорода, і у місцевих мешканців склалися деякі стереотипи п переселенців. Я з цим зустрілася. Ми знайшли квартиру, дали завдаток, через два тижні мали переїхати. Але господар квартири відмовив нам без пояснень, без коментарів. Ми не приховували, звідки приїхали, - гадаю, саме через це нам і відмовили.

Друга проблема – працевлаштування. Мені довелося звернутися до центру зайнятості, але було важко знайти роботу за фахом. Тим більше, що робота мала фінансово забезпечити оренду квартири. По тих цінах, що тут були, ціна оренди була високою. Та зарплата, яку пропонували при працевлаштуванні через службу зайнятості, не покривала повної вартості оренди квартири, не кажучи про комунальні послуги та взагалі гроші на життя. Стабільний фінансовий дохід та житло – головні проблеми, з якими зіштовхнулася моя сім'я.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Наразі моє житлове питання вирішене. Я - щаслива власниця квартири за програмою іпотеки під 3 % від Держмолодьжитло, яка реалізовувалася в 2019 році. Тепер я сплю спокійно, бо ті кошти, за які багато років орендувала квартиру, сплачую за власне житло.

Треба сказати, що для отримання кредиту моя сім'я повинна була мати певний дохід. Наразі там, де я працюю, зарплата – мінімальна. Близько 5 тисяч гривень я оплачую за кредит за квартиру, тобто весь свій заробіток на основній роботі. Крім цього, мушу підробляти в певних проектах, щоб мати можливість забезпечити сім'ю. Моя донька влітку 2019 року, коли їй було 14, почала підробляти на канікулах. Те ж саме вона робила і цього літа. Ми мусимо додатково працювати, щоб забезпечити якийсь більш-менш нормальний рівень життя.

Можливість повернення додому у разі деокупації Донбасу: «Ні! Ми і так збиралися сюди переїжджати. Крім того, придбавши в Ужгороді житло в іпотеку, у найближчі 20 років я точно нікуди не збираюся їхати».

Хобі: «Волонтерство у вигляді громадської діяльності, захопилася цим після переїзду, коли ми створили громадську організацію переселенців «Закарпаття-Донбас», стала однією з засновниць та заступницею голови».

Мрії: «Мрію про те, щоб люди стали більш відповідальними та щоб суспільство в цілому стало відповідальним у відношенні одне до одного, до того, що відбувається у своїй країні, на своїй планеті. Мрію, щоб не було бездомних тваринок».

Отже, бачимо, що мрії та сподівання у закарпатських переселенців такі ж, як і по всій країні. Тому символічно, мабуть, що всі співрозмовники бажали перед новорічними та різдвяними святами насамперед здоров'я в час пандемії та всім - мати власну домівку.

Важко вирішити проблеми переселенців, не спитавши про це їх самих

Костянтин Блажевич, голова громадської організації «Закарпаття – Донбас» та голова правління жітлово-будівельного кооперативу переселенців Ужгорода почав розмову із… розвінчування міфів. «Завжди існували стереотипи про вирішення житлового питання для переселенців. Перший стереотип: мовляв, люди з Донбасу приїхали з великою купою грошей і зараз всі собі самостійно придбають житло, до того ж УСІ і за великі гроші! Другий стереотип: скоро війна скінчиться, і ми всі (переселенці) поїдемо звідси до себе додому. Ще побутує така думка: а чому

саме Ужгород, чому, наприклад, не Хуст? Чому не якесь село у якійсь іншій області? При цьому ті, хто про це говорив, не бажали навіть поцікавитися, чого хочемо саме ми і як можна знайти роботу десь у малому містечку або в селі, де її нема апріорі».

В 2015 році, створюючи громадську організацію, закарпатські переселенці розуміли, що житлова проблеми є болючим, але актуальним питанням. Саме воно стало пріоритетом діяльності організації. В 2016 році вирішили, що для втілення планів потрібно створювати саме житлово-будівельний кооператив.

Це дві різні організації, які доповнюють одна одну та спільно намагаються вирішити проблему. Громадський активізм варто розглядати як дієвий інструмент для можливості впливу на владу на регіональному та національному рівнях.

«Ми зробили багато, але можна, мабуть, було би більше. Наразі маємо договір оренди землі, отримали технічні умови, в яких зазначено, що на місці колишньої котельні буде дев'ятиповерховий будинок на 56 квартир. Можливо, цей план зміниться, буде більше квартир із меншою кількістю метрів. Проектно-кошторисної документації ще немає. Це пов'язано з фінансами, документація - це приблизно 750 тисяч гривень, яких у нас немає. Ми зверталися до Ужгородської міськради, щоб вона допомогла в цьому. Міська влада готова розглянути питання про таку можливість, але в березні 2020 року був запроваджений карантин, і всі «вільні» гроші у бюджеті спрямували на протиепідемічні заходи.

Було дуже багато звернень від нас зі спробами попередньо знайти ці кошти. Ми зверталися до профільних міністерств, майже до всіх євро-

пейських посольств, міжнародних організацій та донорів, які працюють у тематиці внутрішнього переміщення. Наш проєкт унікальний тим, що ми готові ділитися – звісно, безкоштовно, - проектно-кошторисною документацією та досвідом, як це зробити, бо вже знаємо шлях та можемо підказати, як не набити гулі, які набивали ми, та не витрачати зайвий час. Такі проєкти, як у нас, можуть впроваджувати в своїх громадах переселенці у будь-якому куточку України. Головне, що це могло би стати ще одним варіантом системного розв'язання житлового питання для переселенців у масштабах країни. Адже державних програм, крім незначних коштів, які виділяються Держмолодьжитлу на житлові програми для переселенців, немає. Впровадження стратегій інтеграції внутрішньо переміщених осіб лишаються на папері та у звітах органів виконавчої влади.

Інші варіанти вирішення можуть бути в разі прийняття відповідних нормативних актів. Можна знайти зацікавлених осіб - це забудовники. Якщо місто виділяє місце під новобудову, то забудовник виділяє частину квартир місту для пільговиків, у тому числі – для переселенців. А держава могла би запровадити якісь податкові пільги, бонуси чи преференції для забудовників. Але ж треба консультуватися з ними, як би вони це бачили з боку держави. Можливо, це один із напрямків нашої наступної адвокаційної кампанії – створення такої платформи для ведення діалогу при облраді чи облдержадміністрації в масштабах регіону для державно-приватного партнерства. Маючи певні власні напрацювання та сприяння з боку влади, можна змінювати законодавство», - зазначив Костянтин Блажевич.

Фабрики или технологии

***Ариф Багиров, блогер**, г. Северодонецк, Луганская область*

Времена и перемены

«Не дай Вам Бог жить в эпоху перемен» – говорили древние китайцы. Это была эпоха, когда события или изменения в вековом укладе жизни были редки, а потому были стрессом для привыкших к размеренной жизни народов. Сейчас не так, современные жители планеты уже привыкли к переменам, более того – они их любят и делают!

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Сделать мир лучше» – самый трендовый девиз нового поколения. Мы живем в стремительном мире, где технологии динамично развиваются, расстояния сокращаются, скорость получения и распространения информации повышается. Трансформируется и само общество.

Развитие неминуемо. Хотим мы или нет, новации грядут. Современные люди не плывут на плоту в спокойном мире, как древние, а подобно серфингистам стараются держаться на гребне волны.

Ведущую роль в этой волне изменений по закону Парето имеет «активное меньшинство» - инноваторы. Люди, которые внедряют новое в разных сферах жизни. А так как пресловутую «Пирамиду Маслоу» никто не отменял, то разбираться в происходящих переменах мы начнем с экономики, которая постепенно становится креативной.

Луганская стагнация

Темпы развития украинской экономики за 2019 год оставили 3,2%, против 3,4% предыдущего года. Это замедление особенно сказывается на Луганщине. По нашим краям прошлась война, многие элементы инфраструктуры, производства и жилые дома разрушены. Как и судьбы жителей области.

Но основновной «вклад» в уничтожение нашей области десятилетиями планомерно вносили местные «крепкие хозяйственники». Некогда мощнейший промышленный узел стал унылым и депрессивным регионом, откуда молодежь и не только мечтает побыстрее уехать.

Многие и уехали, а это были не самые худшие северодончане, лисичане, или рубежане. Некогда богатые города стали нищими и тусклыми.

То, чем мы жили раньше, уже вряд ли заработает – к примеру уникального столетнего Лисичанского содового завода, выпускавшего каустическую соду с 1892 года, уже нет даже физически. Другие бывшие гиганты в руинах, или предынфарктном состоянии.

Строить новые заводы и фабрики, да ещё в нашей прифронтовой зоне, ближайшее время мало кто решится. К тому же, что мировая экономика и так стагнирует от ковидных локдаунов.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Здание правления Лисичанского содового завода, 2020 г. Фото Арифа Багирова

Будущее региона с точки зрения восстановления былого промышленного потенциала выглядит утопией, а реальные перспективы его развития пока не просматриваются даже завзятыми оптимистами.

Что делать, лечь и помереть? Не стоит, есть другие варианты. Перемены они такие, они открывают новые возможности.

Увидеть их можно, но для этого необходимо немного вникнуть в социальные и экономические процессы, происходящие в современном цивилизованном обществе.

А в мировой экономике сейчас происходит в прямом смысле революция 4.0, схожая с индустриальной революцией XIX века. Только тогда общество перешло от аграрной экономики в промышленное производство, а сейчас промышленное производство трансформируется в так называемую «креативную экономику» или «экономику знаний».

Креативная экономика

Термин этот введен в 2000 году журналом NewsWeek. Эксперты так определяют понятие: «Креативная экономика или экономика знаний – особый сектор экономики, основанный на интеллектуальной деятельности».

В Великобритании – мировом лидере и пионере этой отрасли – расширяют понятие: «Креативные индустрии – деятельность, в основе которой лежит индивидуальный творческий принцип, навык или талант, которые несут в себе потенциал создания дополнительной стоимости и рабочих мест, путем производства и эксплуатации интеллектуальной собственности».

В США 40% всей экономики составляет именно её креативный сектор. Суть такой экономики в том, что для того чтобы получать прибыль, не обязательно владеть производственными активами, месторождениями полезных ископаемых, кучей инвестиционных денег, или других привычных нам бизнес-потенциалов. Всё это атрибуты прошлого века, в этом же веке в цене мозги и все, что они генерируют.

Несколько патлатых-бородатых программистов в шлепках или архитекторов, объединенных в фирму, могут по годовому доходу посоревноваться с мини-заводом. Особо удачливые «очкарики» могут без особых капиталовложений стать самыми молодыми миллиардерами в мире, один из создателей Facebook Марк Цукерберг хороший тому пример. Известный исследователь этой темы Дэвид Пэрриш называет это противостоянием «футболок и костюмов». Его книга так и называется.

Какие шансы у региона

К чему я веду? А к тому, что раз нам нечего терять, то может Луганщине стоит развивать вместо промышленного потенциал креативный.

Вместо комбинатов и заводов строить инновационные и культурные центры, научные и студенческие кампусы. Рискнуть из химического кластера, каким был наш «треугольник» Лисичанск, Северодонецк, Рубежное, стать кластером креативным. А почему нет?

У нас для этого есть все предпосылки. Научные и культурные традиции в наших городах имеются, в одном Северодонецке в лучшие времена работало несколько мощнейших научно-исследовательских институтов, сюда приезжали специалисты-химики из разных стран мира, встретить темнокожего на улице было в порядке вещей.

Пятитысячный Ледовый дворец спорта на концерты народных любимцев или ледовые шоу принимал зрителей со всей области и не только нашей. В городских дворцах культуры действовали и радовали своим творчеством (некоторые к счастью действуют до сих пор) коллективы, многократно выигрывали международные конкурсы. В Северодонецке жил и творил Иосиф Курлат, Лисичанск дал Украине поэта Владимира Сосюру.

Театральное искусство, музыкальное образование, техническое творчество – все это было на очень приличном уровне. У нас даже автомобильный дизайн был ещё в шестидесятых! На Северодонецкой авторемонтной базе в 1963 г изготовили уникальный и передовой по тем временам микроавтобус «Старт» с кузовом из стеклопластика.

Сложная пластика кузова «Старта» стала возможной благодаря технологии производства – формование в матрице эпоксидной смолы, армированной стекловолокном. Источник фото auto.24tv.ua

Автомобиль попал в последние кадры кинохита «Кавказская пленница». Помните тот необычный бусик с багажником, на котором уезжала Нина – комсомолка, спортсменка, активистка и, наконец, просто красавица? Микроавтобусы «Старт», разработанные местным конструктором Юрием Андросом, выполняли маршрутные поездки по Северодонецку до середины 70-х.

Трансформация региона с помощью креативной экономики

Возрождение нашего региона – задача непростая, но реальная. Как говорили все те же древние китайцы «Большая дорога начинается с маленького шага».

Шагать ли с нами, решать каждому самостоятельно, но на Луганщине формируется активное сообщество, продвигающее инновационное развитие региона, которое заменит индустрию традиционную.

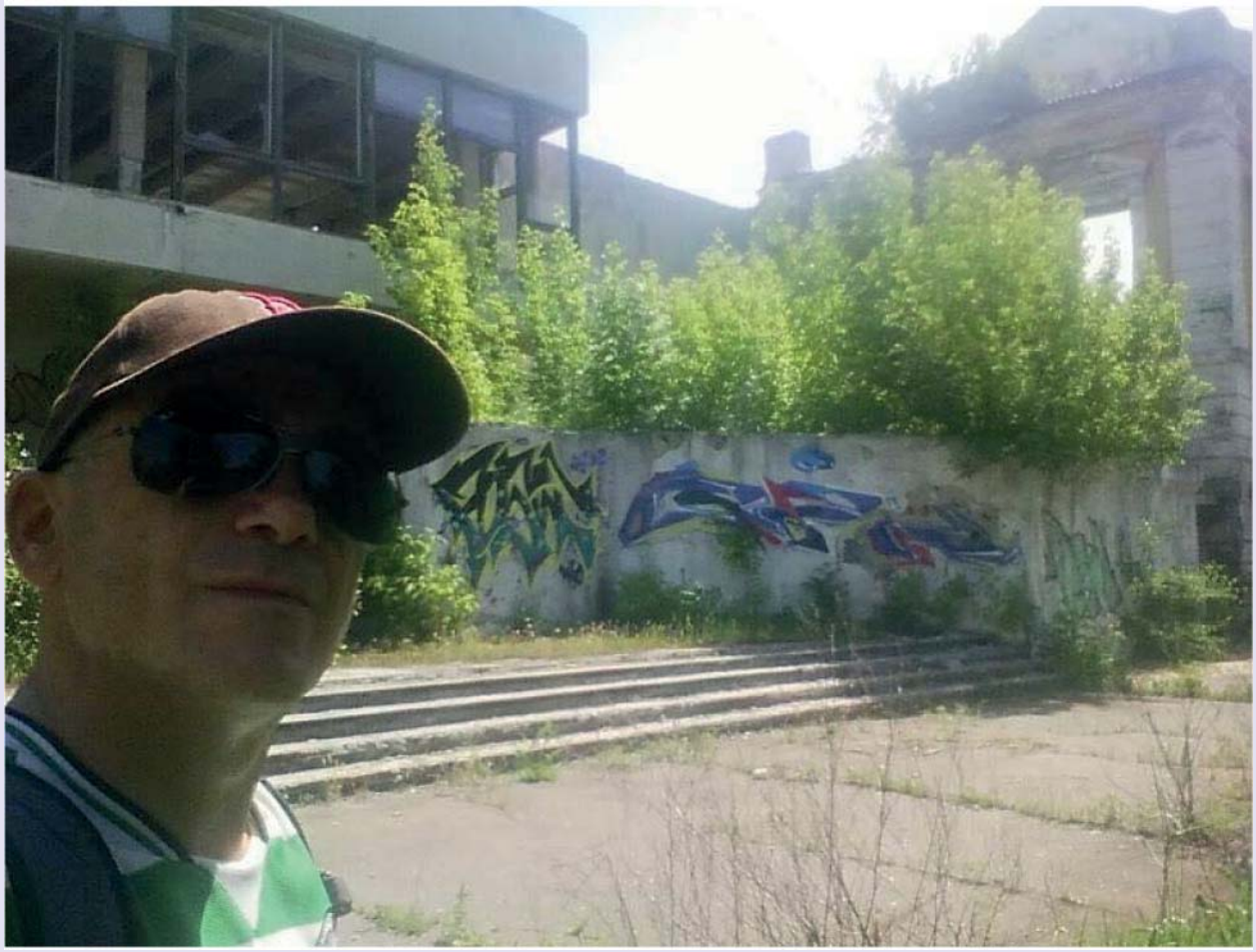

Главный ресурс «экономики знаний» интеллектуальный капитал, а движущая сила – знания и умения. В отличии от других, креативный капитал не имеет ограничений, то есть может развиваться всё больше и больше.

С одной стороны, интеллектуальную деятельность используют все секторы экономики, даже такие древние, как аграрный или добыча полезных ископаемых. Ведь невозможно собрать хороший урожай, предварительно не подумав о том, как, что, где, чем и зачем высаживать. Чтобы принимать такие решения, фермеру необходимо много знать.

При добыче полезных ископаемых тоже надо обладать определенными техническими знаниями, даже при такой примитивной, как угольные «копанки» на востоке страны или варварская добыча янтаря на ее западе. Присутствует ли здесь элемент интеллектуальной деятельности? Несомненно! При этом, такие отрасли не являются креативными.

Так что же представляет собой креативная экономика?

Конечным продуктом деятельности агрария является сельскохозяйственная продукция. Однако в ее производстве может использоваться продукт чьей-то деятельности – интеллектуальной. К примеру, программист пишет программу, которая упрощает фермеру подсчеты. Или ученый, который изобрел новое чудо-удобрение. Инженер, разработавший высокоэффективную сельхозтехнику. Архитектор, спроектировавший ферму – все они представители креативной индустрии. Маркетолог, продвигающий продукцию фермера, равно как и учредители и работники медиа-ресурсов, на которых эта самая продукция рекламируется, также представители креативной экономики.

Разница в том, что фермер заработал руками, а все, кто ему помогал, остальные упоминаемые заработали мозгами. При этом взаимная выгода налицо – креативный класс без еды долго не протянет, а фермер без технологий остался бы в каменном веке с палкой-копалкой.

Волонтерство. Донецьк. Луганськ. АТО

Єлизавета Бандурка

Яка думка у вас виникає, коли ви читаєте ці слова? Можливо, що це страх, який на вас одразу накочується, чи це жалість, бажання допомогти всіма силами тим, хто опинився в складній ситуації.

Я чула слово «волонтерство» змалечку, але тільки зголом зрозуміла всю серйозність допомоги тим, хто страждає.

Ще коли я навчалась в школі, то в країні почалася війна. Вона підкралась для мене непомітно. Перше, що ми, як звичайні школярі, зробили у сфері волонтерства – браслети зі стрічок для воїнів АТО. Потім були малюнки зі словами підтримки для тих, хто захищає нашу землю.

Також моя школа-гімназія №23 ВМР збирала продукти для воїнів АТО та жителів Донецька та Луганська. Люди навколо об'єдналися, і це відчувалось.

Волонтерством почали займатись всі: окремі люди, школи, садочки, співробітники всіх сфер.

Дитячий садок № 5 ВМР також взяв участь у цьому вимушеному флешмоб. На власні кошти працівників були закуплені спальні мішки, продукти, ліхтарі та багато іншого.

Прикладом впливу допомоги слугує моя знайома, яку звати Дар'я. Вона переїхала з батьками з Донецька.

Одного разу вона сказала мені: «Я вдячна волонтерам за те, що допомогли нам з батьками переїхати та облаштуватись у Вінниці. Насправді ці

люди для мене – герої. Вони живуть, щоб зробити цей світ кращим. Це не проста справа, але кожен може долучитись до неї».

Такі приклади не поодинокі. Їх безліч, вони по всій Україні. Загалом об'єднався весь світ для допомоги жителям Донецька і Луганська, а також - воїнам АТО.

На жаль, цей страшний період ще не завершено. Волонтерські організації всіма силами допомагають переселеним мешканцям окупованих територій і це свідчить, наскільки важливо те, щоб цей напрям розвивався.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мешканці Донетчини прагнули змін. Але не від «руської весни»!

Павло Бардар

Патріоти України і чесна журналістика є викликом для загарбників і зрадників. Без сміливості у донесенні правди суспільству не стати вільним, не втілити прагнень до цивілізованих стандартів життя. І часом зовнішні чинники – такі, як війна, - змушують покинути рідний дім, почати все з нуля. Тоді, ким би не були раніше, вони стають безхатченками. З травмованими психікою і тілами. Доля втікачів навчає давати мозку перемогу над емоціями, психічним і фізичним станами. А собі – над обставинами.

Україна в обличчях молоді та її прагненнях до ЄС

З народження я мешкав у Горлівці. Там навчався у школі і «музикалці» за класами домри і фортепіано. У 17 років вступив до місцевого автомобільно-дорожнього інституту і п'ять років оволодівав спеціальністю «будівництво доріг і аеродромів».

Влаштуватися за фахом не вдалося: був застій у дорожній сфері, і не тільки в ній. Тому отримав другу вищу освіту зі спеціальності «фінанси», а в 2006 році почав працювати викладачем із фінансів у горлівському інституті МАУП. Серед студентів, у яких я викладав, було багато проукраїнськи налаштованих хлопців і дівчат. Це суттєво контрастувало з упередженнями, нібито переважна більшість населення Донецької області має проросійські погляди.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

З 2009 року почав працювати викладачем у Донецькому університеті економіки і права. Часто їздив до його філій у Бахмуті (тоді Артемівськ) і Слов'янську.

І там також переважна більшість студентів мала проукраїнські погляди, шанувала нашу державу і її символи.

Робота мені подобалася. Вона була творчою, в постійному спілкуванні зі студентами ми обговорювали аспекти економічного життя України і шляхи її розвитку. Більшість слухачів виступала за необхідність руху нашої країни до Європейського Союзу, за прийняття його моделі і стандартів економічного життя. Одночасно з викладацькою роботою я підвищував свій фаховий рівень, заочно навчаючись за спеціальністю «правознавство».

Але в 2011 році через значне зменшення кількості студентів, пов'язане зі спадом народжуванності на початку 90-х років, і як наслідок цього – через фактичну відсутність повного викладацького навантаження, – мені довелося шукати нову сферу застосування сил і знань. І я став позаштатним кореспондентом газети «Голос України» у Донецькій області.

Терикон шахти «Кочегарка». Фото автора.

Це був особливо цікавий досвід. Довелося знову навчатись, як готувати матеріали, розміщувати наголоси на головних аспектах теми, супроводжувати свої статті світлинами для кращого сприйняття читачем. Публікації були з різних тем соціально-економічного життя промислового регіону.

Підготовка матеріалів до газети дозволяла розширювати світогляд. Пам'ятаю, як у 2013 році по всій Україні і в Донецькій області був зафіксований рекордний врожай зернових. І аграрії відзначали, що зібрали врожай, удвічі більший, ніж у 2012 році. Але це їх більше засмучувало, ніж давало приводів для радості. Збільшення пропозиції зерна призвело до падіння закупівельних цін, а урожай ще треба було десь зберігати. До

того ж держава збільшила рентні платежі і не створила умов для розвитку й оновлення технічного парку.

А коли довелося писати про ситуацію у вугільній промисловості, тут я був не зовсім сторонньою людиною: син шахтаря з 27 роками підземного стажу.

Зоя Панченко, господиня садиби «У пані Зосі». Фото автора.

Попри численні негаразди в промисловості та інших сферах життя Донеччини, я її і тоді, і зараз щиро люблю. Вона тільки на перший погляд здавалася суцільним промисловим майданчиком. Але в області намагалися розвивати зелений і сільський туризм. Селяни вбачали в цьому альтернативний шлях для порятунку села в той час, коли держава не закладала в бюджеті коштів на розвиток аграрного сектору. Сільські активісти і громади прагнули переймати досвід Франції, Італії, Нідерландів. Там зелений і сільський туризм приносили в той час ледь не більше прибутків, ніж традиційне сільське господарство. Прийшло розуміння: своїми публікаціями ми, журналісти, можемо змінити ситуацію на краще. В країні, в області чи хоча би в окремому селі.

Відвідування Приазовської жіночої виправної колонії... Виправна система мало змінилася з радянських часів. У тих, хто відбуває там покарання, можливості для розвитку дуже обмежені. Мабуть, тому, в колонії ці люди ще більше озлоблюються, - такі думки охоплювали мене після відрядження.

Не дивно, що значна частина мешканців Донеччини прагнула добрих змін. Але не від «руської весни»! Змін у керівництві Україною та її регіонами, в промисловій, культурній, соціальній політиці держави. Всі бачили і розуміли: освічених, здібних, досвідчених, відповідальних людей в Україні не бракує. Та замість них на Донеччину і Луганщину увірвалася «руська весна».

Війна і втеча від агресії морального бруду

Трактор ВТЗ «Універсал» Івана Баглая в селі Олександро-Калинове. Фото автора.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

... Влітку 2014-го до будинків у центрі Горлівки прилетіли снаряди і ракети. Цю страшну подію, здавалося б, немислимої, але неочікувано реальної, страшної війни я теж висвітлював. Тільки робити це було щоразу небезпечніше, тому що незаконні збройні формування, які контролювали місто, не хотіли, щоб у світ ішла інформація про події на захоплених ними територіях, поза їхнім контролем.

З другої половини 2014 року я повністю перейшов до публікацій новин із окупації в соцмережах. Довелося використовувати вигадане ім'я, щоб не наражати на небезпеку свою родину і себе. Але моє ім'я викрили і виклали на ресурсах прибічників незаконних збройних формувань. На електронну адресу посипалися погрози розправи. Довелося на початку грудня 2014-го виїхати з Горлівки.

Близько місяця я жив на підконтрольній території Донецької області. На щастя, до моєї родини в Горлівці шукати мене не приходили. Тому в січні 2015-го повернувся додому. Але люди, які знали про нашу проукраїнську позицію, почали погрожувати, що «здадуть» нас бойовикам. Склалося так, що в останній день лютого родина вимушена була виїхали з рідного міста. Покинувши будинок, який ми будували своїми силами понад 20 років. Там наша з братом праця, ще малих: я з 11 років допомагав татові в будівельних роботах. Залишили й квартиру, усе, що було необхідне, придбанню чого раділи...

Волонтери, які привозили на фронт допомогу захисникам, дізнавшися про ситуацію, допомогли переїхати до Полтави, де ми і залишились.

Самомотивація – ключ до виживання

Пригадав, що у квітні 2013-го року писав статтю про розвиток IT-галузі в Донецькій області. Автори цього проекту ставили питання: чи може шахтар або металург стати програмістом? Адже шахти й заводи масово закривалися. Спеціалісти IT переконували: все можливо. Наводили приклади Харкова, де на той час нараховувалися вже 10 великих компаній-розробників програмного забезпечення.

Ця прес-конференція справила на мене сильне враження. Робота в цій сфері дуже допомогла би родині безхатченків. Та коли житло, майно залишилисяі в окупації, і стан твій, біженця, м'яко кажучи, далекий від фізичних і матеріальних можливостей опановувати престижну справу, і навіть від того, щоб щоденно працювати за якоюсь зі своїх професій... Коли дозволяв стан, вивчав щось сам. В квітні 2015 року мене запроси-

ли на стажування до Львова. Це було наче подарунок долі: місто, яке я мріяв побачити і фах, яким бажав оволодіти!

Три місяці я стажувався в компанії SoftServe у Львові. Але брак знань не дозволив мені повноцінно розібратися із завданнями, які ми виконували. В липні 2015-го я повернувся до Полтави без жодних перспектив. Занепокоєння з цього приводу посилювали внутрішній біль втрати рідного дому. Протягом кількох років нас – мене і моїх рідних – супроводжував важкий емоційний, моральний, фізичний стан. Заробляли на життя, де доведеться: вантажниками, ремонтом, різноманітною важкою некваліфікованою працею, я інколи допомагав студентам виконувати завдання.

Шахтарі ДП «Артемвугілля». Фото із архіву ДП «Артемвугілля».

В листопаді 2015-го дізнався про програму ООН для переселенців із навчання в місцевій IT-компанії Beetroot. Програма була безкоштовною для внутрішньо переміщених осіб (хто нас переміщував? Ми вимушені були втекти!). Пропонували за три місяці навчити робити сайти. Спочатку апліканти мали вивчити, як робити верстку. В другій частині - як робити сайти на популярній платформі Wordpress.

Мене прийняли на цю програму. Старався, але після закінчення достатніх знань, щоб одразу почати працювати, в мене не було. Це пригнічувало ще більше, навіть призвело до панічних нападів, які проявлялись у запамороченні на декілька секунд і у невгамовній тривозі. За кілька місяців я став проходити самостійно той матеріал, що нам давали на навчанні в Beetroot, вже намагався ретельніше його вивчати. В результаті в 2017-му році я пробився у фінал всекраїнського чемпіонату розробників DevChallenge 11. Цей успіх допоміг мені знову повірити у свої сили.

Я ще з більшим завзяттям намагався отримати роботу в IT-компанії. Надсилав свої резюме, робив тестові завдання. Проте пропозиції так і не надходили. І це посилювало напади паніки і тривоги. Доводилося шукати додаткові підробітки для підтримки родини в ці важкі часи.

Я не залишав свого навчання з розробки сайтів. Шукав макети і просто їх робив, щоб набувати практичних навичок. У 2020 році мій друг, і+з яким ми разом навчалися в Beetroot і який уже почав активно працювати розробником сайтів, погодився бути моїм тренером і допомогати. Під час цих занять мої навички покращилися, зараз я вже більш спокійно і впевнено дивлюся в майбутнє і вірю, що в мене все вийде!

Розумію, що багато переселенців переживали й переживають ще важчі випробування. Більшість із них не здавалися, не здаються – борються за своє виживання. Серед них – мої друзі з Горлівки, Донецька. Це саме те, що допомогає не занепасти духом і продовжувати рух вперед! Хтось із друзів уже влаштувався на новому місці і новій роботі, а хтось, як мій однокласник Коля, перебуває без відпочинку, без навіть скромних, коротеньких свят, відповідально й наполегливо береться за будь-яку роботу й підробіток заради того, щоб вижити самому і прогодувати родину. Така вона доля втікачів від війни, яких в Україні незрозуміло чому називають тимчасово переміщеними особами.

Маріуполь прагне стати центром динамічного розвитку сходу України

Альбіна Баркова.

Фото ***Євгена Сосновського***.

Децентралізація — це можливість вирішити проблеми розвитку територій у майбутньому за допомогою обґрунтованої зміни адміністративно-територіального устрою. Програма «Великий Маріуполь» має на меті реалізацію спільної стратегії розвитку Маріуполя і громад Приазов'я в рамках Маріупольської агломерації.

Децентралізація дає громадам не так гроші, як доступ до фінансових ресурсів

Торік загальна сума власних доходів міського бюджету Маріуполя, без трансфертів з Державного бюджету України, становила понад 3,5 млрд гривень. У порівнянні з 2016 роком цей показник збільшився практично вдвічі. Такі цифри були озвучені на засіданні виконкому під час затвердження звіту про виконання бюджету міста за дев'ять місяців 2019 року.

У порівнянні з аналогічним періодом 2018 року доходи зросли на 680 млн гривень. Головним чином це відбулося завдяки збільшенню надходжень від податку на доходи фізичних осіб, питома вага якого в міському бюджеті становить 78%, або понад 2,4 млрд гривень, за підсумками трьох кварталів.

За словами директора департаменту фінансів Катерини Каленик, головними факторами, що вплинули на зростання надходжень ПДФО, стали

перереєстрація в Маріуполі керуючої компанії «Метінвест Холдинг», СКМ і футбольного клубу «Шахтар»; підвищення заробітної плати на бюджетоутворюючих металургійних комбінатах «Азовсталь» і імені Ілліча Групи Метінвест, чиї відрахування ПДФО до міського бюджету склали 873 млн гривень, або на 274 млн гривень більше, ніж за дев'ять місяців 2018 року; а також зростання мінімальної заробітної плати.

У своєму коментарі міський голова Маріуполя Вадим Бойченко детально проаналізував основні параметри бюджету. Очільник міста зазначив, що в порівнянні з довоєнним періодом 2013 року доходи міського бюджету в доларовому еквіваленті фактично не змінилися. Вони як були тоді, так і залишилися тепер на рівні близько 100 млн $. Тобто починаючи з 2016 року, Маріуполю в умовах девальвації гривні вдалося повернути довоєнні показники.

«Цей час став періодом заповнення доходів бюджету через систему підвищення заробітної плати і ряд інших інструментів. Не всі міста в Україні впоралися з цим завданням, не всі змогли повернути позиції, які були до війни. Маріуполю вдалося це зробити завдяки ефективному управлінню бюджетом і правильному впливу на ринок праці», - підкреслив міський голова.

Не менш важливим компонентом, за його словами, стала збалансованість інвестиційної та операційної складової в структурі міської скарбниці.

«Ми знайшли той золотий баланс, який дозволяє забезпечувати виконання заходів Стратегії-2021 і стрімко розвиватися місту: 60% бюджету складають операційні витрати і 40% - інвестиції, які ми сьогодні бачимо в реконструйованих парках, дорогах, оновленому транспорті, модернізованих комунальних підприємствах», - розповів Вадим Бойченко.

Третій важливий компонент - це освоєння інвестицій. «Той фінансовий ресурс, який ми запланували інвестувати в ОСББ, капітальний ремонт доріг, придбання комунальної техніки та інші напрямки, повинен бути реально використаний. Маріуполь тут також має досить високий показник, який в минулому році склав 92%. У 2019 ми йшли з випередженням попереднього періоду. Все це разом узяте дозволяє говорити про те, що Маріуполь навчився ефективно управляти бюджетом », - підкреслив голова.

Ключова реформа - це фінансова децентралізація в Україні, яка надала місцевому самоврядуванню не так гроші, скільки можливість доступу до фінансових ресурсів. Але при цьому, як зазначив Вадим Бойченко, ще в 2012 році відбулися зміни в податковому законодавстві, і у місцевих бюджетів забрали 15% податку на доходи фізичних осіб, натомість дали

більше 13% акцизного збору, що в гривневому вираженні значно менше, ніж втрати від ПДФО.

У серпні 2020 року народний депутат України з Донецької області (фракція «Слуга Народу») Елла Рєпіна повідомила, що за сім місяців поточного року доходи місцевих бюджетів Донецької області збільшилися майже на 100 млн грн. При цьому доходи бюджетів громад, створених на базі сіл, селищ і міст районного значення, збільшилися в 2,6 рази.

Фінансові можливості місцевих бюджетів поліпшуються завдяки реформі децентралізації та змінам у податковому законодавстві.

«Майже на 100 мільйонів гривень зросли доходи бюджетів міст обласного значення, районів і ОТГ Донеччини з початку 2020 року. І це не дивлячись на важкий коронакрізіс », - зазначила народний депутат.

Вона повідомила, що завдяки фінансовій децентралізації значно розширився перелік джерел наповнення доходів громад. Також базову дотацію отримали ті громади, які не мають достатньої податкової бази для генерування надходжень.

«Фіскальна децентралізація підвищує видаткову автономність громад і призводить до щорічного збільшення інвестиційних ресурсів», - резюмувала Елла Рєпіна.

Сучасне місто біля моря

В Маріуполі хочеться жити, розважатись та любити, бо тут комфортно мешкати, є гарна робота з нормальною зарплатою, відпочинок із затишними парками і скверами, численні фестивалі та яскраві свята, турбота про перспективи підростаючого покоління.

Маріуполь залишається в регіоні найбільш великим промисловим центром, де виробляється понад половина промислової продукції, а за кількістю інфраструктурних проектів може позмагатися навіть зі столицею.

Місія Маріуполя в Україні - бути вітриною українського Приазов'я, центром динамічного розвитку Сходу України, його економічним, соціальним і мультикультурним хабом. Символом незалежної і сильної європейської країни. Для цього була розроблена стратегія, розрахована на 5 років, це - реальний термін, за який змінився вигляд міста і почав змінюватися зміст.

Генеральною метою стратегії є забезпечення стабільного поліпшення якості життя городян і підвищення конкурентоспроможності Маріуполя на основі реалізації національних пріоритетів розвитку, забезпечення сталого економічного зростання і використання результатів інноваційно-технологічної діяльності. Для досягнення цілей розвитку міста, визначених його баченням, важливо виділити ключові принципи, якими місто буде керуватися у своєму розвитку.

У центрі уваги Стратегії–2021 — людина, і це не випадково. Процвітання міста безпосередньо залежить від його мешканців.

Сталий розвиток, як основний принцип розвитку міста, свідчить про серйозність намірів і відповідальність міської громади у реалізації екологічних, соціальних, економічних та фінансових перспектив діяльності. Мета сталого розвитку — задовольняти потреби сучасного суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби. Місто повинне оберігати сталий розвиток природних ресурсів і сприяти розширенню взаємодії жителів із навколишнім природним середовищем. Місто має уважно збалансувати забезпечення соціальної та інженерної інфраструктури, підвищуючи ефективність і оптимізуючи використання ресурсів, особливо енергетичних і водних, а також забезпечуючи більш ефективну діяльність транспортної системи.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Найзабрудненіше, найперспективніше та найнеймовірніше місто України

Бастригіна Єлизавета

МАРІУПОЛЬ

Вже 17 років я живу в Маріуполі. Це велике промислове місто з населенням близько півмільйона. Зараз воно швидко розвивається: буквально на

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

очах покращується інфраструктура, створюються нові цікаві місця, а у розвитку міста задіяна активна молодь.

Маріуполь – неймовірний,

адже тут несамовиті природні скарби у вигляді моря та безкраїх степів поєднуються… з двома великими металургічними підприємствами. Так, мова про наші безцінні «Азовсталь» та Комбінат імені Ілліча, які входять до групи «Метінвест» Ріната Ахметова та Вадима Новинського. На жаль, не дивлячись на користь від існування цих підприємств у місті (велика кількість робочих місць), вони є найголовнішими чинниками забруднення довкілля Маріуполя.

Маріуполь – брудний,

тому що за даними Державної гідрометеорологічної служби України, індекс забруднення атмосферного повітря Маріуполя у першому півріччі 2020 року був найвищим у всій країні – 14,3.

«Дуже високий та високий рівень забруднення повітря був обумовлений здебільшого значними середніми концентраціями формальдегіду, діоксиду азоту, фенолу, фтористого водню, оксиду вуглецю, завислих речовин» - йдеться у звіті Центральної геофізичної обсерваторії імені Б. Срезневского.

Згідно з Державними санітарними правилами охорони атмосферного повітря, максимально допустима разова концентрація формальдегіду (канцерогенна речовина) у повітрі становить 0,035 мг/м3, однак в Маріуполі зафіксували максимальне разове перевищення у цілих 2,5 мг/м3.

Як наслідок, ми маємо велику кількість онкохворих людей серед мешканців районів, найбільш наближених до підприємств. На жаль, я не можу отримати офіційні дані Держстату щодо кількості хворих та померлих через онкологію по Донецькому регіону, тому що цієї інформації просто немає у загальному доступі (не дивлячись на Закон про доступ до інформації). Але будь-який житель Маріуполя погодиться, що питання впливу виробництва на здоров'я мешканців міста стоїть гостро.

До речі, за результатами досліджень, в Маріуполі також найбільш забруднені грунти в Україні.

А ще в нас є гори - шлакові! Майже з кожної високої точки Маріуполя можна побачити шлакову гору прямо на узбережжі Азовського моря. Чи варто говорити, що вона наразі настільки велика, що через неї змінилися напрямки течій у морі?

Можна побачити забруднення акваторію навколо шлакової гори

«Є такий документ – «Дозвіл на Спеціальне водокористування». Його необхідно регулярно оновлювати через певну кількість років для всіх підприємств, які використовують обсяг води більше п'яти кубів на добу і які, відповідно, скидають забруднюючі речовини. Цей документ підписується Міністерством екології. Але проблема полягає в тому, що підприємства, які належать «Метінвесту» їм [Міністерству екології] дають дуже

високі нормативи. Взагалі для води існує такий термін ГДК (гранично допустима концентрація) забруднюючих речовин, а для підприємств це називається ПДС (гранично допустимий скид), і ось ці ПДС завжди дуже високі. Тобто спочатку видаються дозволи конкретно для кожного заводу, для кожного скидання навмисно завищені, тобто вони подають такі цифри, а Міністерство заплющує очі і підписує. Це перший етап проблеми, так би мовити, риба гниє з голови. Тобто тут йде сприяння діяльності олігархів врозріз з екологічними питаннями. Те ж саме стосується повітря», – розповів мені анонімний експерт з питання екології.

Маріупольців годують жданиками із року в рік

Вперше навколо проблеми забруднення довкілля маріупольці об'єдналися у 2012 році – відбулися масштабні мітинги, на які прийшло понад 10 тисяч людей. «Метінвест» пішов на поступки жителям міста, і ситуація трохи покращилася. Зараз можна почути обіцянки влади про модернізацію аглофабрики на ММК імені Ілліча та коксохіму на «Азовсталі». Однак, чи будуть вони виконані? Наразі відомо, що Міністерство захисту довкілля відкладає терміни модернізації виробництв до 2024 року через пандемію. Ніколи такого не було, але от знову.

Однак, Маріуполь – дієвий!

Активіст ініціативної групи «Разом!» і голова партії «Сила людей» Максим Бородин оперативно написав Міндовкіллю зауваження через відкладання термінів модернізації комбінатів. Але чи вплине це на теперішню ситуацію – це вже інше питання. До речі, партія «Сила людей» вже вдруге входить до нової каденції міськради Маріуполя. Вже багато років депутати від цієї партії та екоактивісти ініціативної групи «Разом!» борються з «Метінвестом». Вони встановили камери в декількох місцях, з яких зручно спостерігати регулярні викиди з комбінатів, фіксують рівень забруднення повітря за допомогою сучасних пристроїв, організовують мирні екологічні мітинги, на яких закликають власників металургічних комбінатів встановлювати очисні споруди, чим власне і тиснуть на них. Що примітно, ці мітинги регулярно збирають велику кількість учасників, що безсумнівно каже про небайдужість багатьох маріупольців до майбутнього свого міста.

Маріуполь – перспективний,

тому що нарешті в нас з'являється можливість ефективного використання потенціалу Азовського моря (ні, не зливати туди відходи, а реально розвивати туризм!). Зараз на слуху проєкт реконструкції пляжів Маріуполя, над яким працюють французькі експерти. Обіцяють позитивні зміни: благоустрій пляжів і набережних, а також оцінку стану узбережжя

і морських течій французькими фахівцями. Гроші вже виділені, а тому спостерігаємо за розвитком подій.

Я дійшла висновку, що найголовніше, що гальмує екологічний розвиток Маріуполя, – це недостатня обізнаність його жителів щодо теми довкілля та купа упереджень типу «без підприємств місто обідніє» або переконання, що екоактивісти виступають за повне зачинення комбінатів, хоча це далеко не так. Наразі наша найважливіша мета – це розповідати про цю проблему, розкладати інформацію по полицях, щоб вона доходила до мешканців Маріуполя всіх віків та професій. Тому що чим більше ми показуємо своє схвилювання та обурення проблемою, тим скоріше ситуація буде змінюватися на краще.

Аграрний напрям у промисловому регіоні

Артем Білозеров, ВПО, Донецьк – Київ

Шахта «Новогродівська №1-3» в оточенні ланів озимини, Донецька область. ***Фото****: Артем Білозеров*

Ті, хто ніколи не бував у Донбасі, вважають ці території суто промисловим регіоном. Це не так. Варто проїхати Донеччиною, щоб зрозуміти – край має потужний аграрний потенціал. Проте «завдяки» техногенному впливу вимагає окремого підходу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Науковці стверджують, що розораність всіх аграрних угідь області становить біля 80%. Регіон має чорноземи. На жаль гумус, як їх основна органічна складова, зменшується.

«Донецька область посідає перше місце в Україні щодо інтенсивності водної ерозії та вивітрювання ґрунтів. В її агросфері відбуваються значні негативні явища. Це широкомасштабна фізична, хімічна та біологічна деградація ґрунтів, їх переущільнення та зміна структури», – так характеризує стан колись родючих ланів області Михайло Тимофєєв, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції НААН.

Донеччина має потужний агропромисловий комплекс. Проте розгалужена промисловість впливає на угіддя. За словами спеціалістів регіональної дослідної станції Академії аграрних наук, біля 40% сільгоспугідь знаходяться в зоні забруднень. Втрати зернових від впливу токсичних речовин можуть доходити до чверті врожаю.

Тому вчені впевнені – щоб розвивати виробництво у регіонах зі значним техногенним навантаженням треба змінювати підходи. Агросфера має переходити з середовища, яке постійно руйнується, до системи стійкого розвитку.

Ще до початку військового конфлікту Донецький інститут агропромислового виробництва (ДІАПВ) провів агроекологічний моніторинг. Вчені вивчали можливості вирощування екологічного зерна в умовах високої техногенної забрудненості промислового регіону.

Системний підхід

Дослідження показали, що екобезпечність продукції залежить від розміщення посівів. Наприклад, у зонах розповсюдження, переміщення і накопичення токсичних речовин завжди є ризики для рослин.

Аграрники Донеччини поставили собі задачу – збільшити виробництво зерна, але мати безпечну для споживання продукцію та покращити стан ґрунтів.

Така комплексна система виробництва зерна кілька років тому була розроблена науковцями Донецького інституту АПВ НААН. Дослідницькою базою тоді було селище Піски. Зараз ці території знаходяться на межі конфлікту, в епіцентрі військових дій.

Втім напрацювання, які зробили дослідники, допомагають зараз ефективному вирощуванню зернових. Станція наразі працює у Покровському районі Донецької області.

Нова система вирощування зернових культур спирається на два головних чинники – енергозбереження та екологічний підхід.

Щоб отримувати гарні врожаї без загрози для ґрунтів науковці Донецької державної сільськогосподарської дослідної станції пропонують:

- враховувати техногенне навантаження на агроландшафт і забруднення агросфери,
- використовувати засоби відтворення родючості ґрунтів,
- раціональний обробіток і структуру сільгоспугідь,
- чергування культур в сівозмінах,
- індивідуальну систему добрив.

Сорти місцевої селекції

В Україні існує Державний реєстр сортів для зони степу, Але зараз він не відповідає потребам сільськогосподарського виробництва Донбасу за ознакам зимо- та посухостійкості. Зими стають більш різкими, а влітку – мало дощів. І така погода стає звичайною для все більшої частини України. Зміни клімату даються взнаки.

Для регіону селекціонери вивели кілька високостійких сортів зернових. Зараз на Донбасі широко розповсюджені сорти селекції Донецького інституту АПВ: озима пшениця Донецька 48, Білосніжка, ярий ячмінь Донецький 14, Донецький 15, Партнер. Вони забезпечують сталі врожаї (50-55 ц/га і 35-40 ц/га відповідно), стійкість до несприятливих факторів середовища, адаптованість до умов регіону. На базі існуючих створені нові сорти озимої пшениці (Попелюшка, Олексіївка, Богиня, Краплина) і ярого ячменю (Східний, Степовик), які за врожайністю на 4-6 ц/га перевершують районовані сорти.

Наприклад, на фото дослідницької станції бачимо яровий ячмінь степового екотипа Донецький 14. Сорт належить до зернофуражного і продовольчого напряму. Він стійкий до посух, в екстремальних умовах дає високі і стабільні врожаї.

Ярий ячмінь сорту «Донецький -14» селекції Донецького інституту АПВ

Більше біологічних добрив

Щоб зменшити техногенний вплив традиційного для Донбасу енергоресурсу – вугілля та іншого промислового виробництва наука пропонує біологізацію. Наприклад, якщо комплексно застосувати біологічні добрива та нехімічні засоби захисту рослин, можна покращити агрохімічні властивості ґрунту та підвищити валовий збір зерна на 10-15%, вважають вчені.

«Зменшення вмісту важких металів в продукції зернових та зниження рівня використання агрохімікатів досягається при обробці насіння та вегетуючих рослин гуматмістячими сполуками та біопрепаратами. Гумінові комплекси сприяють підвищенню врожайності на 18-25%, а вмісту протеїну в зерні на 1%. Обробка вегетуючих рослин зернових культур розчинами гумітів і органо-мінеральних добрив забезпечує зниження вмісту кадмія і свинцю на 23-36%. Екологізація природокористування

в рослинництві передбачає раціональне поводження з елементами живлення», – ділиться рекомендаціями Ольга Бондарева, науковий секретар Донецької дослідницької станції.

Науковиця попереджає, що зараз ґрунтам потрібен саме біологічний азот: «По-перше, це пов'язано з високою вартістю мінеральних добрив, по-друге – з необхідністю вирощування нормативно чистої продукції. Одним із шляхів мобілізації біологічного азоту в ґрунтах є більш повне застосування ресурсів нетрадиційних органічних добрив – соломи та інших поживних залишків. Збагачувати ґрунти азотом можна за рахунок ґрунтових мікроорганізмів. Крім того, доцільно використовувати зоо- та фітопланктон, водорості та побічні продукти харчової промисловості».

Техногенний вплив

В Донецькому регіоні в атмосферу викидається та розсіюється над ріллею біля 120-150 тис. тонн азотмістячих сполук. Все це осідає на полях. Сумарна концентрація азоту складається з азотфіксуючих мікроорганізмів, а також з опадів і викидів промисловості та при переробці соломи.

Наприклад, у середньому забезпеченість ґрунту рухомим азотом знаходиться на рівні 12,8-16,0 мг/100 г. А на ланах прилеглих до заводів з виробництва туків, наприклад на ВАТ «Стирол» у Горлівці та крупних металургійних підприємствах на Донеччини вміст рухомого азоту в ґрунтах складав 16-22 мг/100 г. Це пов'язане з розсіюванням над ріллею понад 10 тис. т/рік азотомістких сполук.

Для підвищення екологічності агротехнологій і забезпечення бездефіцитного балансу поживних речовин в агроландшафтах доцільно використовувати пожнивні рештки. Заорювання соломи покращує агрохімічні показники ґрунту.

Лани біля села Орлівка, Донецька область. ***Фото*** *Артем Білозеров*

Науковці засвідчують, що прибавка врожаю зернових в цих умовах складає: ячменя ярого – 0,3 ц/га, озимої пшениці – 0,8-1,2 ц/га. Таким чином, агроландшафти за рахунок поновлюваних джерел поживних речовин здатні забезпечити високу врожайність культур при стабілізації, а в деяких випадках і підвищення потенційної родючості ґрунту.

Економічна ефективність при використанні азотфіксуючих біопрепаратів, заорювання соломи за рахунок зменшення внесення агрохімікатів на посівах соняшнику становить 200-300 грн/га. Одним із шляхів по зменшенню негативного впливу техногенного навантаження на агросферу є застосування комплексних біологічних добрив (КБД).

Дослідники спостерігали зменшення ураженості рослин, уражених хворобами. Недобір врожаю зерна залежно від фітосанітарного стану посівів може складати від 3 до 50%. Обробка насіння біологічними засобами захисту рослин та фізіологічно активними речовинами дозволяє суттєво зменшити кількість агрохімікатів, що зараз використовуються. Після застосування вченими з Донеччини на посівах зернових комплексу біологічних добрив, мікроорганізмів врожайність зросла на 18-25%, а вміст протеїну збільшився.

Закат над терриконами,.м. Новогродівка, Донецька область. ***Фото*** *Артема Білозерова*

Економіка завдяки системному підходу

Науковці підрахували, що при виробництві зернових прямі витрати палива складають 20-25%, добрив – 35-40%, металу – 10-15% від загальних сукупних витрат. А впровадження енергозберігаючих технологій може покращити економіку виробництва сільськогосподарської продукції.

Наприклад, перехід на мінімальний обробіток ґрунту у системі сівозмін дозволяє зекономити 25-30% палива у порівнянні з традиційною оранкою, застосування стрічкового внесення зменшених об'ємів гербіцидів – знизити енерговитрати на міжрядний обробіток просапних культур в 2–3 рази.

Пряма сівба дозволяє зменшити енерговитрати на 30-40%. Застосування енергозберігаючих технологічних комплексів машин дозволяє заощаджувати до 15% палива, 18% працевитрат, 12–16% енерговитрат. Але в їх розробці Україна поки відстає від розвинутих зарубіжних країн.

Енергетична оцінка сучасних технологій і комплексів машин дозволяє одержати показник ефективності виробництва сільськогосподарських культур. Як по окремих етапах виробництва, так і по технологіях в цілому для умов південно-східного степу.

Озима пшениця місцевої селекції Донецька 48, фото з сайту Донецької дослідницької станції ДААН

Дані трьох років досліджень свідчать, що застосування технології з мінімальним обробітком ґрунту дозволяє одержати в середньому 44,5 ц/га зерна озимої пшениці сорту Донецька 48, без обробітку – 48,4 ц/ га.

Дослідники стверджують, що застосовуючи комплексну систему виробництва зерна, можна одержати урожай 60–70 ц/га озимої пшениці та 40–50 ц/га ярого ячменю, одержати високоякісну екологічну продукцію. Головне – мати гарну базу для досліджень, наукову організацію праці та бажання поліпшити якість життя, особливо у забрудненому техногенному регіоні

Отже для успішного ведення ресурсозберігаючих природоохоронних технологій вирощування сільськогосподарських культур необхідне гра-

мотне використання ефективної техніки, висока культура землеробства, яка базується на рекомендаціях вчених, вчасне виконання технологічних операцій, систематичне навчання кадрів.

Аграрні технології, сорти та добрива, які зараз тестуються на дослідних ділянках Донеччини, згодом можуть застосувати в інших українських аграрних регіонах та в тих країнах, що вже зазнають кліматичних змін.

Джерела:

1. Бондарева О. Науково-технічний журнал «Енергозбереження», 2013 р., Донецьк
2. Національна академія аграрних наук України, Донецька державна сільськогосподарська дослідна станція. Рекомендації по проведенню комплексу весняно-польових робіт в Донецькій області, 2019 р. https://agro.dn.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/vesniano-polovi-roboty-2019.pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Життя на перетині з війною дитячими очима

Інна Бондаренко

Коли все тільки починалося, в квітні 2014-го, мені було лише 13 років. Тож як і більшість дітей, не переймалась дорослими проблемами... Екзамени ще не скоро, займалась танцями, навчалась, проводила час з друзями, на вихідних відвідувала бабусю, яка мешкає у селищі Новотроїцьке, що за 44 км від Донецьку.

Раніше я дуже часто відвідувала Донецьк! Це місто мого дитинства, яке я бачила ще дитячими очима, та, яке я не побачу ще невідомо скільки, та чи побачу взагалі...

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Донецьк - це місто мільйонів троянд, і саме таким він запам'ятався. Перше місто, куди ми їздили у подорож із класом, де разом відвідували цирк, парк Шевченка, аквапарк та всім відому Донбасс Арену. Місто здавалося світлим, чистим та таким дитячим...

А потім все змінилося.

Пам'ятаю, як йшла у магазин, а на проїжджій частині стояла колона військових автівок, зовсім різних, навіть ще невідомих мені назв.

Як я дихала свіжим повітрям на балконі своєї квартири, аж раптово з-за обрію сусіднього дому вилетів військовий гвинтокрил, який летів на рівні п'ятого поверху багатоквартирного будинку. З того часу все й почалось. Навіть через кілька років варто закрити очі, і знову легко почути вистріли з рушниць та автоматів, мінометів, реактивної системи залпового вогню «Град» та інше.

Пам'ятаю, як мама склала сумку з документами, грошима та усім першим необхідним. На випадок, якщо вночі почнеться обстріл і доведеться усе терміново покинути.

Було дуже страшно. Страшно, коли ти лягаєш у ліжко ввечері та не знаєш, чи прокинешься зранку... Страшно, коли прокидаєшся уночі від пострілів та тремтіння стін багатоповерхівки... Страшно, коли батьки повідомляють тобі, що, якщо постріли збільшаться - треба бігти до бомбосховища... Страшно, коли на полицях магазину більш за все не вистачало гречки, солі, хліба та сірників...

Один вечір 2014 року я запам'ятаю на все життя. Гостюючи у бабусі, ., що мешкає на лінії розмежування – у селищі Новотроїцьке, я пішла до подруги. Вона тоді жила у своєму домі по сусідству. Ми грали на комп'ютері, спілкувались та сміялися, вже звикши до пострілів та зовсім не помічаючи їх. Як раптом почули сильний вибух на подвір'ї. У всьому будинку вимкнулося світло, а ми побігли до підвалу, ледве відкривши двері будинку, які засипало склом та шматками цегли. Це жахливі хвилини мого дитинства, жахливі збитки для родин, які пізнали горя втрати будівлі.

Тож поки йшли активні бойові дії, в гості до бабусі доводилося їздити з великим острахом, аби навідати її. Вона живе одна, зовсім одна у маленькій хатинці. З господарства у неї 2 собаки, 3 кота та 5 курочок. Їй дуже страшно бути одній, коли через одну хатину у полі стоїть військова частина. Це приблизно 2 кілометри від нашого будинку. Тож майже кожного вечора ми чуємо постріли з нашого та в наш бік. Адже покидати місто, де бабуся провела багато років свого життя, де вийшла заміж та виростила дітей - вона не хоче. Це її дім, її земля. Праця, якій вона віддала 50 років свого життя. Люди пенсійного віку прив'язані до землі, на якій виросли, іншого вибору для них немає.

Новотроїцьке - це селище на передовій, біля головного пропускного пункту між Україною та ДНР. Нижчі вулиці селища пізнали біди та горя найбільше: розбиті хати, снаряди, що прилетіли до подвір'я та не розірвалися, та уламки тих, що розірвалися. Повністю знищені вулиці, звалені стіни покинутих наспіх домівок, які люди будували все своє життя, куди вкладали усі кошти...

«Війна - це горе, сльози та біль. Адже жодну людину неможливо повернути назад. Діти не побачуть свого тата, жінки - коханих чоловіків, а матері - синів... - розповідає Дар'я Шепель, мешканка селища Новотроїцького, яке опинилося в зоні бойових дій. - Це дійсно страх, яких не має контролю, над яким ти не в силах впоратися. Я досі не можу усвідомити: як людина може направляти зброю на іншу? Чому зброя взагалі існує? Залізо для убивств та каліцтв. Не за чутками знаю, як це. У жовтні 2014 року моя сім'я пізнала цей страх. Снаряд впав нам на подвір'я. Скоріше би це все скінчилося.»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Війна принесла багато втрат, не тільки матеріальних, а ще й втрат рідних. Це такі втрати, які не компенсують ніякою матеріальною допомогою, які не забуваються, не лікуються....

Родина, що живе по-сусідству з моєю бабусею, зазнала таких втрат. Снаряд впав у подвір'я будинку. Через те, що сім'я не встигла сховатися своєчасно, уламки від снаряду поранили матір, вбили її чоловіка та скалічили сина, відірвавши ліву верхню кінцівку.

Життя на лінії розмежування - це страх за своє життя та своїх близьких. Страх, коли невідомий, який направив реактивну систему на населений пункт, в якому ти мешкаєш, - відібрав в тебе оселю. Страх залишитись голодним. Страх заснути та не прокинутися вранці. Страх не обійняти рідну людину. Страх за своє майбутнє. Страх за Україну...

Зовсім не про таке дитинство ми мріяли...

Ми мріяли про дитинство без остраху, коли тебе зі спокійною душею мама відпускає до друзів на вулицю, та ти не знаєш такого страшного слова - ВІЙНА!

Цього дитинства нам вже ніхто не поверне, і це теж втрати війни.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Українське телебачення на Донбасі: вчора, сьогодні, завтра

***Вікторія Веселовська**, позаштатний кореспондент «Зірка Донбаса»*

В 2014 му році окупація Криму та війна на Донбасі розпочалися із захоплення адміністративних будівель, приміщень правоохоронних органів та захоплення телеканалів та телевізійних веж. Якщо перше і друге – це питання силового контролю над населенням, то захоплення телебачення та передавальних станцій – це тотальний контроль над «думками» населення окупованої території.

Як зазначено в Аналітичній доповіді «Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання», яку узагальнив Центр Разумкова, на окупованих територіях «ідеологічна обробка населення базується на централізованій системі управління інформаційним простором. Головну роль у її побудові відіграла РФ з метою легітимізації окупаційної політики російської влади, створенні ілюзії самостійності рішень і дій бойовиків. Для контролю інформаційного простору у складі «рад міністрів» у 2014р. були створені т.зв. «Міністерство інформаційної політики ДНР» та «Міністерство зв'язку та масових комунікацій ЛНР». Цим «міністерствам» підпорядковується більшість ЗМІ, які працюють у «республіках». Їх основу складають телеканали, радіостанції і газети з їх сайтами, які функціонували в Донецькій і Луганській областях до початку військових дій. До 2014р. майже всі вони фінансувалися з обласного та місцевих бюджетів. Разом з деякими приватними ЗМІ вони були захоплені та підпорядковані підконтрольним бойовикам адміністраціям

Так, в квітні 2014 року одночасно із захопленням адміністративних будівель у Донецьку сепаратисти захопили передавальну станцію, яка завдяки своїй 360-метровій висоті забезпечувала покриття сигналом більшої частини Донеччини. З моменту захоплення й до сьогодні саме ця станція

забезпечує основну трансляцію російських телеканалів, а також мовників самопроголошеної ДНР на Донеччині. 220-метрова вежа на горі Карачун була знищена під час боїв українських військових з проросійськими бойовиками за місто Слов'янськ в липні 2014 року. Так, Україна фактично залишилася без можливості інформаційного впливу на окуповану територію та донесення до жителів так званих ДНР та ЛНР, офіційної позиції української влади.

Відповідно до матеріалів Аналітичної доповіді «Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання», головним каналом отримання інформації на окупованих територіях залишаються телеканали. Для їх мовлення окупанти використовують захоплені вежі, передавачі та частоти, на яких раніше були присутні українські ЗМІ. Тепер сигнал українських телеканалів блокується, а жителі окупованих територій мають можливість дивитися лише російські та сепаратистські телеканали. Так, за інформацією з Аналітичної доповіді «Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання», бойовики ДНР мають у своєму арсеналі 7 телеканалів: «Перший республіканський» – створений на базі захоплених потужностей Донецької обласної державної телерадіокомпанії (донецька філія Національної телерадіокомпанії України, яка зараз діє під брендом UA: Суспільне). Канал мовить на частотах колишньої ОДТРК, покриваючи сигналом майже всю окуповану територію і ряд населених пунктів за лінією розмежування; «Юніон» – на початку окупації мовив під назвою Другий республіканський, але згодом почав експлуатувати більш відомий бренд (до 2014р. в Донецьку існував канал з аналогічною назвою). Сигнал є на території Донецька, Горлівки, Єнакієво та їх передмість; 6ТВ ("Горлівка ТБ") – мовить у Горлівці на базі захоплених потужностей; «ТБ Сфера» – мовить у Харцизьку, Зугресі, Іловайську; Шахтарська студія телебачення МКТ – мовить у Шахтарську; TTV (Торезьке телебачення) – сигнал доступний в Торезі; «Авеста» – телеканал м. Кальміуське (раніше Комсомольське), мовить також у Старобешівському районі. На підконтрольній «ДНР» території також діють умовно приватні канали з широкою географією покриття: «Новоросія» – створений першим «головою» ДНР П.Губарєвим, мовить на захоплених частотах каналів «1+1» і «ТЕТ». Сигнал «Новоросії» покриває практично всю окуповану територію Донецької області, частково доступний в Луганській області і на підконтрольній Україні території (на початку військових дій на Донбасі українські військові неодноразово стикалися з тим, що у прифронтовій зоні мовлення українських телеканалів повністю відсутнє в той час, як телеканал окупантів мовить у високій якості – прим.авт); «Оплот ТВ» і «Оплот-2» – канали, які донедавна пов'язували з колишнім лідером бойовиків О.Захарченком. «Оплот» мовить на базі захопленого «Першого муніципального каналу», а «Оплот-2» лише в цифровому мультиплексі. Обидва канали доступні в Донецьку та його передмістях, а також найближчих населених пунктах. Щодо окупованої частини Луганщини, то так званому «Міністерству зв'язку та масових

комунікацій ЛНР» підпорядковується т.зв. «Державна телерадіокомпанія ЛНР» («ДТРК ЛНР»). Компанія об'єднує всі основні ЗМІ «республіки». Єдиний телеканал бойовиків «Луганськ 24», який працює на базі захопленого каналу ЛОТ і використовує його частоти для поширення мовлення».

Розуміючи важливість інформаційної присутності на окупованих територіях, в квітні 2015 року офіційний Київ розпочав відвоювання телевізійного простору Донбасу у сепаратистів. Саме тоді на горі Карачун була встановлена тимчасова вежа, яка почала свою роботу в 2016 році.

З огляду на те, що на початку 2014 року Україна втратила значні телевізійні ресурси, розташовані на Донбасі, за 5 років держава значно просунулася у їх відновлені. Так, за результатами роботи Комісії з питань забезпечення стабільного функціонування системи національного телебачення і радіомовлення, що була створена при Міністерстві інформаційної політики України, щодо розвитку телерадіомовлення в Луганській, Донецькій областях і на півдні Херсонської області та територію Криму в 2015 – 2019 рр. було створено 4 радіотелевізійні вежі. Зокрема, у 2016 році - у Краматорську Донецької області щогла заввишки 184 метри, у 2017 році було побудовано 2 щогли — у Бахмутівці Луганської області заввишки 134 метри та у Чонгарі Херсонської області заввишки 150 метрів. У 2018 році — у Гірнику Донецької області заввишки 190 метрів. І у 2019 році збільшено висоту вежі у Чаплинцях Херсонської області — з 92-х до 133 метрів. В 2020 році стартувало будівництво радіотелевізійної передаючої станції з вежею висотою 150 метрів у Попаснянському районі. Як зазначав в своєму коментарі очільник Луганської області Сергій Гайдай, дана вежа «закриє останню дірку» в ефірі Луганщини. По-друге, сигнал українських телерадіомовників стане доступним не лише жителям Попаснянського та Новоайдарського районів, а й мешканцям непідконтрольних територій Луганщини та Донеччини. А це близько 200 тисяч людей, що проживають у 50-кілометровій зоні від майбутньої станції». Проєкт «Будівництво радіотелевізійної передаючої станції в Попаснянському районі Луганської області» є переможцем відкритого конкурсу серед проєктів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. Бюджет проекту становить майже 46,8 млн грн., з яких 18,3 млн – кошти обласного бюджету. Для розширення телерадіомовлення була залучена технічна допомога країн-партнерів — США, Республіки Польща, Литовської Республіки, Латвійської Республіки, Республіки Словенія. За даними Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення за останні 4 роки середньому вдвічі збільшилася кількість населення на Донбасі, для якого доступне українське радіо і телебачення. Так, в Луганській області доступ громадян до цифрового телебачення збільшився на 210% - з 661 тисячі до 1,4 мільйона громадян, до аналогового телебачення - на 258%, з 674 тисяч до 1,7 мільйона громадян. Щодо Донеччини, то тут доступ до циф-

рового телебачення збільшився на 255% - з 1,1 мільйона до 2,8 мільйона громадян, доступ до аналогового телебачення збільшився на на 152% - з 2 мільйонів до 3 мільйонів. Завдяки відновленню телерадіомовлення на Донбасі, український контент знов змогли отримувати близько 4 мільйонів осіб.

На сьогодні завдяки поступовому відновленню мовлення на Донбасі на території Луганської області доступними для перегляду є 15 аналогових телеканалів та 32 цифрових телеканали, на території Донецької області мовлять 37 цифрових телеканали та 8 аналогових телеканалів

Відповідно до даних Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, сьогодні завдяки супутниковому мовленню жителям Донбасу також доступні для перегляду 117 телеканалів, серед яких UA:Перший, UA: Донбас, 1+1, ATR, «Україна», СТБ, UATV та ін.. українські мовники. Саме супутникове мовлення є більш менш доступним для перегляду жителями окупованих територій, адже інші види мовлення блокуються окупантами.

Відновленню мовлення на Донбасі сприяло спрощення отримання дозволів на мовлення телерадіокомпаніями. Зокрема, замість тривалої процедури отримання ліцензії, мовники отримують дозвіл на мовлення, що спрощує процедуру початку мовлення в 3-5 разів. Стимулює держава і представників кабельних мереж Луганщини та Донеччини, значно зменшивши вартість отримання дозволу на роботу кабельного мовника.

В серпні 2020 року для забезпечення мовлення на окупованих територіях при Мінреінтеграції України було створено Комісію з питань стабільного функціонування національного телебачення і радіомовлення на тимчасово окупованих територіях і прикордонних територіях України. Очолив Комісію віцепрем'єр-міністр України, міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України Олексій Резніков. За інформацією Мінреінтеграції не зважаючи на всі намагання української влади щодо розширення інформаційного поля на тимчасово окуповані території, понад половина громадян даних територій взагалі не мають доступу до українських телеканалів та інтернет-ресурсів. Тож, Україна продовжує відвойовувати у окупантів інформаційний простір і продовжує боротьбу за «думки» людей, які залишилися на окупованих територіях.

Донеччина - територія гостинності та творчої індустрії

Вікторія Гордієнко. *Голова ГО «Колегіум Анни Ярославни Схід»*

Ти - переселенка з Донецька, іноді навіть просто тебе називають абревіатурою – ВПО. Ти продовжуєш жити на території Донецької області, на тій, яка контролюється українським урядом. Але щодня залишаєшся на лінії зіткнення думок українців із різних регіонів України про твою національну ідентичність. І тільки лінивий не пише в фейсбуці, що дончанка апріорі - сепаратистка, вона не може бути патріоткою, любити свою країну, мову та культуру. Ти приречена видалити профіль у ФБ, не включати телевізор, не читати інтернет, не їздити країною, не спілку-

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ватися взагалі та нарікати на все своє життя… Або ти можеш набрати в легені повітря та створити комунікаційний майданчик за своїми правилами. А правила дуже прості: запросити всіх бажаючих спілкуватися на вищеперераховані теми в гості, а також подарувати їм свій культурний продукт.

Перший проєкт був таким. Покликали найкатегоричніших молодих розумників зі Українського католицького університету (УКУ, м. Львів) на виїзний модуль до Запоріжжя та Маріуполя для дослідження сходу України, економіки, культури, соціуму регіону, історичної ролі та місця сходу як форпосту українства. Обговорювали, що Україна не знає саму себе, схід України залишається terra incognita і для світу, і для самої України. Що таке «сприйняття базується на старих стереотипах, пов'язаних виключно з радянським індустріально-пролетарським, металургійним, шахтарським та бандитським минулим краю» – цитата гостей. Що у суспільній свідомості практично відсутня інформація про історію нашого краю, його культурні, економічні та соціальні традиції. Завітали на металургійний гігант «Запоріжсталь», до Маріупольського морського торгового порту, вільних просторів та арт-платформ, з екскурсією на острів Хортицю. Спілкувалися з громадськістю, студентами, місцевою владою. Три напружених дні знайомства з Донеччиною, і наступного дня студенти УКУ писали такі есе:

- *«Схід. Далекий, чужий, незвіданий. Принаймні таким він залишався до минулого навчального модулю. Запоріжжя зі своїми індустріальними м'язами та Маріуполь, який просто #вартийтвоєїуваги. І виявляється Схід куди ближче, аніж здається. Він такий же як і ми, цілком зрозумілий. Зі своїми проблемами, сірим небом, війною.. однак світлим майбутнім. Варто лише побачити його власними очима і долучитися до його творення, і у Києві, і у Львові - чого вам і рекомендую», - Владислав Канцир.*

- *«Ми звикли, що у нас підприємства – це щось таке невелике. А тут розумієш, що таке масштаб і наскільки це може бути насправді великим і вражаючим! Який величезний обсяг продукції тут виготовляють. І, відповідно, яку частку в розвиток української економіки вносить підприємство. Ця екскурсія дуже корисна для розширення кругозору студентів і викладачів, щоб розуміти, що не тільки малими підприємствами живе країна», - Оксана Василиц.*

- *«...Це був один із кращих модулів. А для мене можливо і найкращий. Повний інсайтів, цікавих людей та підтверджених теорій і зламаних стереотипів. Я постійно абстрагувалась від теми війни на сході, але тепер я відкрила для себе іншу Україну. Інший Маріуполь», - Світлана Ярова.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- *«Цього тижня відкрила для себе частину Східної України, а саме Запоріжжя та Маріуполь. Зруйнувались усі мої негативні стереотипи, оскільки зустріла дуже багато позитивних активних людей, які є рушійною силою розвитку України», - Ірина Іванишин.*

Разом усі вирішили, що дослідження прихованих потенціалів, поширення агрегованої інформації про Донецький регіон є необхідною умовою для створення інтелектуальної основи для української стратегії та політики реінтеграції і розвитку Сходу України.

Ми з командою створили громадську організацію "Колегіум Анни Ярославни Схід", яка має розвивати соціальні та культурні напрямки на сході України для сталого розвитку територій, реалізовувати унікальні творчі проєкти, формувати комунікаційні майданчики навколо донецьких територій, які сприяють позитивним враженням, зміненню думки про райони, що постраждали від конфліктів, з проблемних на території досягнень творчої індустрії .

І почали з інноваційного культурного продукту.

Створили в центрі Маріуполя та Старого Самбора музей просто неба "Обереги України". Як це можливо? Зовсім непросто, треба написати проєкт, виграти грант, запросити на симпозіум до Маріуполя скульпторів з різних регіонів України, надати їм майстерню, маріупольський метал, обладнання та вирішувати безліч організаційних і фінансових завдань, поки створюється диво перетворення заліза на величну скульптуру.

Скульптури відобразили розмаїття української культури, популяризували національні традиції візуального мистецтва регіонів та стали частиною мистецтва незалежної України. Ці металеві інсталяції заввишки 4 метрів абсолютно безпрецедентні, виготовлені в Маріуполі, місті-форпості країни, відомими українськими митцями з різних регіонів України, вони символізують обереги, які завдяки своїм захисним властивостям роблять країну невразливою до загроз, приносять мир та щастя.

Музей просто неба простягнувся від Маріуполя до Старого Самбора на відстань півтори тисячі кілометрів, 48 годин довгого шляху через всю країну, він об'єднав схід та захід України.

Міська влада та районна адміністрація Старого Самбора з радістю прийняли наші обереги та поділилися з нами своєю багатою історією, легендами та досвідом, що вже стало підґрунтям для подальшого співробітництва.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Під час цього проєкту скульптори залучили до комунікацій дітей – учнів художніх шкіл, а потім діти намалювали ескізи скульптур, які б вони хотіли бачити на свої ігрових майданчиках. Зі 105 малюнків журі відібрало 10, за якими вирішено було створити металеві ковальські сучасні скульптури. І це вже наступний культурний проєкт – «Простір мрій». І знову пишемо, виграємо грант, працюємо. На фестивалі ковальського мистецтва ковалі зі сходу та заходу нашої країни створили за цими малюнками металеві скульптури, а ми прикрасили скульптурами дитячі майданчики та парки. До дня народження Маріуполь, селища Мангуш та Сартана отримали оновлені арт-простори для відпочинку всією родиною. Майже 30 років незалежної України в Приазов'ї не встановлюється жодна паркова скульптура, всі ті, що були створені за радянських часів, занепали. І раптом місцеві простори прикрашено сучасною скульптурою, насиченою креативом, майстерністю та дитячої невимушеною енергією.

Цей проект сприяв участі молоді в розвитку культурних просторів міста, розвитку національної культури, мистецтв та ремесл. Він ініціював розробку та проведення знакових культурних подій в Україні, а також розвиток культури регіону і залучення всієї громади до створення таких подій. Спільна робота ковалів з Західної та Східної України створила нові партнерства та сталу міжрегіональну мистецьку співпрацю. Учні мистецьких шкіл від 8 до 15 років Маріуполя, Сартани та Мангуша, які створили ескізи до кованих скульптур, отримали впевненість, що вони мають можливість змінювати світ на краще.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Через війну на Донбасі в Україні виникла ще одна лінія розмежування - в інформаційному просторі

Сергій Гузь.

Якщо ви раптом вирішите дізнатися, що відбувається в Донецьку чи Луганську, як там живуть люди і що думають, наприклад, щодо мирних переговорів, то зіткнетеся з труднощами пошуку інформації.

За п'ять років конфлікту в Україні виникла ще одна міцна лінія розмежування - інформаційна. В силу цілого ряду об'єктивних і суб'єктивних причин, українські ЗМІ практично не висвітлюють події, думки людей і інші моменти повсякденного життя за лінією фронту.

Ця ситуація виглядає справжнім інформаційним провалом для України, а спроби організувати дискусії на цю тему викликають обґрунтовані побоювання через можливий громадський і політичний тиск на пресу і журналістів. Адже звинувачення представників ЗМІ в зраді, «руку Кремля» і пособництві окупантам як ніколи актуальні в Україні.

Залізна завіса інформаційної війни

Сьогодні новини про події по той бік лінії розмежування в центральних ЗМІ подаються в основному з офіційних джерел або з вуст політиків. До такої інформації часто виникає недовіра через можливість зловживання (наприклад, політичні маніпуляції або зайву цензуру з боку військових), відсутність балансу або інших впливи (наприклад, пропагандистські, які можна побачити в окремих програмах, що мають відверто контрпропагандистська характер).

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«На рахунок зловживань не знаю, а збалансованості замало, - вважає Андрій Куликов, відомий український журналіст і голова Комісії з журналістської етики України. - Хоча б тому, що ми рідко чуємо думку людей по той бік лінії розмежування. Так, власне, і думки людей, які живуть на підконтрольній території, теж не дуже представлені в ЗМІ. Маю на увазі, перш за все, людей, які живуть в Луганській і Донецькій областях ».

Про це ж говорить і Наталя Лігачова, керівник громадської організації «Детектор медіа», що спеціалізується на проблемах українських ЗМІ: «Коли розмовляєш з експертами, то дуже багато дізнаєшся про речі, про які в нашій пресі не можна прочитати».

Проблема в тому, що регіональні ЗМІ в Україні завжди мали локальне мовлення або поширення, якщо мова йде про телебачення або газети. Наприклад, в Дніпропетровську, Львові чи Харкові про події в Донецьку могли дізнатися тільки з центральних телеканалів або газет. Під час початку конфлікту це однаково стосувалося як центральних українських ЗМІ, так і російських.

Однак, у міру того, як конфлікт на Донбасі розгорявся, Україна заблокувала мовлення багатьох російських ЗМІ, звинувативши їх в розпалюванні війни, пропаганді і дезінформації. Під заборону потрапили популярні соціальні мережі ВКонтакте і Однокласники, а також сайти деяких редакцій, офіційно працюючих на окупованих територіях.

У той же час, українські редакції не змогли компенсувати недолік інформації з цілого ряду об'єктивних і суб'єктивних причин.

Проблеми пропаганди і самоцензури

Протягом декількох останніх років моніторинги регулярно фіксували падіння кількості новин, що стосуються освітлення конфлікту на Донбасі. Минулого року, під час президентських та парламентських вибрів, а також зимових переговорів «Нормадської четвірки» - інтерес до цієї теми знову зріс. Але, як виявилося, не на довго.

Точка зору іншої сторони до цього часу залишається не представленою. В основному через те, що з початком конфлікту журналісти усвідомлено відмовилися від дотримання деяких професійних стандартів, в тому числі балансу думок.

«Ми ж розуміємо, що не подаватимемо точку зору сепаратистів і бойовиків. Тому повернення до дотримання стандартів, які ми захищаємо

в мирний час, відбудеться тільки тоді, коли якимось чином вирішиться ситуація, - пояснює проблему Наталя Лігачова. На її думку, ЗМІ зможуть повернутися до стандартів новин, коли будуть більше шукати інформації про реальні проблеми людей на непідконтрольних Україні територіях. - І це буде не такий односторонній погляд, яким він є зараз».

Відхід від дотримання стандартів в подачі новин про конфлікт призводить і до інших негативних наслідків. Ще в 2015 моніторинг інтернет-видання «Телекритика» (зараз «Детектор-медіа - прим.авт.), Зафіксував, що« Українські телеканали героїзують бійців АТО, демонізують бойовиків «ЛНР», «ДНР» і Росії, замовчують проблеми переселенців і практично не говорять про волонтерів. На ток-шоу центральних телеканалів звучить мова ненависті. Це створює ситуацію чіткого поділу на своїх і чужих, хороших і поганих. У ток-шоу центральних каналів виявлені випадки культивації ненависті і інших негативних емоцій до іншої сторони ».

Навіть через два роки після початку конфлікту на Донбасі, ця проблема все ще залишалася актуальною. У дослідженні Школи журналістики Українського католицького університету, опублікованому в березні 2016 року, вказувалося: «Інформаційним тлом для регіональних ЗМІ залишається потік офіційних повідомлень з виразним відтінком пропаганди. Однак у частині аналізованих ЗМІ зростає число спроб критичного і різнобічного висвітлення конфліктної тематики, спрямованої на те, щоб зрозуміти витоки і обставини проблеми і шукати шляхи для її вирішення».

За наступні чотири роки ситуація з дотриманням стандартів істотно не змінилася.

«Для того, щоб змінився настрій або ставлення в ЗМІ, треба зробити таке правило: не побував там - Не пиши, не побував за лінією розмежування - Не пиши, не побував в сірій зоні - Не пиши, не побував в Краматорську або Маріуполі - НЕ пиши. Їдь туди, дивись, слухай неприємне, обнадійливе, говори з людьми - після цього у тебе буде, про що і як писати »- вважає Андрій Куликов.

Небезпеки за лінією фронту

Втім, поїхати за лінію розмежування і зробити репортаж сьогодні вкрай ризиковано. І не стільки через бойові дій, скільки через загрозу арешту для українських журналістів. Про цю проблему минулого року говорили і з трибуни Верховної Ради України під час парламентських слухань з безпеки журналістів.

«Сьогодні ми говоримо про дефіцит достовірної інформації про життя українців на окупованих територіях, - пояснює ситуацію Сергій Томіленко, голова Національної спілки журналістів України. За його словами, для українських журналістів і ЗМІ неможливо працювати на окупованих територіях через величезну ризику для безпеки. - Тому відсутність своїх журналістів на окупованих територіях призводить до відсутності інформації звідти ».

Додатковий вакуум створює і відсутність публікацій західних журналістів, які бувають за лінією розмежування. На думку Наталії Лігачової, це викликано рядом проблем для самих західних журналістів, для яких залишаються труднощі з перетином кордону.

Згідно з українським законодавством, в'їзд на окуповані території з боку Росії - порушення кордону, що загрожує в подальшому забороною на в'їзд в Україну. А перетинати лінію розмежування з боку України ризикують далеко не всі, тому що крім питань безпеки на лінії фронту, журналісти можуть зіткнутися з підозрами проросійських бойовиків.

«Ми знаємо, що західні ЗМІ в основному мають свої корпункти в Росії. І дуже часто ці журналісти мають більше «проросійський» погляд, ніж «проукраїнський». Це теж заважає нам з довірою ставитися до цієї інформації », - пояснює Лігачова ще один аспект проблеми, яка може мати далекосяжні наслідки.

Тиск самоцензури і радикалів

Андрій Куликов - один з небагатьох журналістів, який п'ять років тому їздив за лінію розмежування і згодом на собі випробував тиск радикальної громадськості.

«Напевно, і мій ентузіазм дещо похитнувся в результаті нападок. Ми бачимо, що не тільки поїздки журналістів, а й інших людей викликають опір частини громадян, - вважає Андрій Куликов. - Я знаю кількох журналістів, і не тільки, які проводили довгий час за лінією фронту на окупованих територіях, поверталися, писали про це. Але, і опублікувати такі матеріали не дуже легко, м'яко кажучи. Є у мене знайомий, який працює по обидва боки лінії фронту і намагається подавати об'єктивну картину і там, і там, плюс «сіра зона» (територія між розділеними сторонами - прим.авт.). Йому дуже важко публікуватися що в Росії, що в Україні. І він, наприклад, публікувався аж в Латвії »- наводить приклад Куликов.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Тут справа в тому, що з одного боку - дефіцит джерел інформації, а з іншого боку ми говоримо, що ця тема і контент - сіра зона для медіа-менеджерів і ЗМІ. Сіра зона в плані відповідальності і ризиків. За фактом публікації до ЗМІ або журналісту можуть бути претензії від органів влади, медіа-регулятора або радикалів - вважає Сергій Томіленко. - Новини з окупованого Донецька можуть бути сприйняті або як підігравання бойовикам, або як ворожу пропаганду. Частина радикальних громадян і організацій можуть розцінити це як небажаний контент і переслідувати журналіста або медіа, погрожувати або нападати. У нас прецеденти таких конфліктів вже були».

У пошуках виходу

Сьогодні в середовищі українських журналістів майже ні у кого не викликає сумнівів, що ми стали учасниками або заручниками гібридної інформаційної війни. Ця ситуація призвела до багатьох наслідків, таких як військова цензура, самоцензура, відхід від дотримання професійних стандартів або надмірний тиск радикальної громадськості або властей.

Близько 48% опитаних журналістів заявили про самоцензуру в українських ЗМІ, а майже 65% впевнені, що війна збільшила кількість випадків самоцензури - такі дані дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» у 2019 році.

І якщо далеко від конфлікту ці наслідки помітні лише у вигляді зниження інтересу ЗМІ до цієї тематики і превалювання офіціозу, то за лінією розмежування, на окупованих територіях, обертаються колосальним недовірою до українських ЗМІ.

У листопаді 2019 року газета «Дзеркало тижня» оприлюднила дані опитування общественного думки на окупованих територіях. Виявилося, що більше 80% опитаних не довіряють українським телеканалам, вважаючи, що там повністю або частково перекручують інформацію. Майже стільки ж людей не довіряють і українським електронним ЗМІ (з тих, хто їх читає). А газети з України практично не потрапляють на окуповані території. Природно, що перевага в цій ситуації мешканці окупованих територій віддають російським ЗМІ.

В березні 2020 року українська влада запустила телеканал «Дом», який мав би вирішити проблему недовіри до українських ЗМІ на непідконтрольних територіях. Адже проголошувалося, що мовлення цього каналу має відновити комунікацію між українцями, що опинилися по обидві лінії фронту. Проте на практиці канал став ще однією інформаційною

платформою, яка просуває позицію проукраїнського політикуму та громадського сектору. Хіба що російською мовою.

До того ж, канал «Дом» не має мовлення в цифровому форматі або в кабельних мережах на всю Україну. Викликано це тим, що його контент складається поки що з невеликої кількості власних програм, тоді як усе інше надають провідні комерційні телеканали. Не зовсім зрозуміло і те, яке реальне покриття має телеканал «Дом» і на непідконтрольних територіях Донбасу та в Криму.

У контексті врегулювання конфлікту, і ситуації з довірою до ЗМІ, цілком резонно постає питання про зміну риторики, яка використовується українськими журналістами під час висвітлення подій на Донбасі. Але, можливо, час для таких змін ще не настав.

«Що стосується тих, хто там воює, тих, хто вбиває - то звичайно вона (риторика - прим.авт.) не повинна змінюватися. Інша справа, що там є і якась частина проукраїнських мешканців. І голослівно називати всіх, які там живуть, використовуючи мову ворожнечі, безумовно, не можна, - вважає Наталя Лігачова. - Потрібно більше уваги приділяти поверненню (громадян і територій - прим.авт.) до нас, боротися за їх свідомість. Але це дуже складно, тому що російська пропаганда там має прямий доступ, а українські ЗМІ доступні в меншій мірі».

«Дискусія на цю тему є, але очікувати швидких змін не доводиться, - вважає Андрій Куликов. - Тому що є тисячі загиблих, півтора мільйона вигнаних і тих, хто виїхав, мільйони тих, хто щиро все це сприймає: іноді зі знаком плюс, іноді зі знаком мінус. Багато людей відчувають себе зачепленим. Дуже важливо вже зараз навіть не починати, а продовжувати думати про те, що буде на нині окупованих територіях після того, як вони будуть звільнені від окупантів. Але зараз ніхто, напевно, не знає, коли це станеться. І в цьому є великий недолік, але є і перевага. Підготовка може бути настільки успішною, що коли це станеться, то українське суспільство повернеться туди готовим до випробувань. Всі повинні бути до цього готові - і туди прийти, а також важливо - до себе впустити, дозволити брати участь у всіх сферах життя суспільства: політиці, культурі і так далі».

Проблеми патріотичного виховання в Маріуполі

***Лілія Гумянова**, педагог Лівобережного Будинку дитячої та юнацької творчості Маріуполя.*

Маріуполь - місто, про яке весь світ дізнався, як про «останню фортецю», що встояла перед загрозою окупації «руським миром». За останні три роки його не впізнати: нові парки, дороги, адміністративні центри, розвиток місцевого самоврядування. І в якому більшість мешканців розмовляє звичною російською мовою, та навіть депутати міської ради та представники адміністрації міста і досі не комплексують через те, що погано володіють українською мовою, не цураються суржику, здебільшого тільки на офіційні заходи та на камери переходять на державну.

Але дитячий садочок № 163 з чарівною назвою «Квіточка» - це також Маріуполь. Музичні заняття тут – це завжди подія, захоплива та цікава, - тут лунає неповторний голос бандури. І головне, що можна у п'ять років навчитись грати на українських народних інструментах: сопілці, кобзі, лірі, гуслях. Бо саме тут багато років діє дитячий клуб «Кобзарики-дошколярики», створений Тетяною Муратовою – музичним керівником, професійною бандуристкою, досвідченим педагогом. Її досвід, серед ще 45 учасників тільки однієї секції щорічної обласної конференції з національно-патріотичного виховання, яку проводив Донецький інститут післядипломної педагогічної освіти наприкінці жовтня цього року, розглядали з особливою цікавістю.

Сім років назад Україна по-справжньому почала боротися за свою незалежність, до багатьох тоді прийшло прозріння, що ми українці, а не «совєтскіє люді». І розуміння, що патріотизм – це моральна норма будь-якої цивілізованої людини, і саме ця норма забезпечує незалежність держави, поставило важливе завдання виховання патріотів по-справжньому - щиро, чесно, відверто, інформаційно та раціонально. Прийнято багато дійсно дієвих документів: концепція, програма українського патріотич-

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ного виховання, написано безліч корисних статей науковцями та вчителями-практиками. І робота йде, справжня, кропітка, цікава. Пам'ятаю, як у 2017 році у Лівобережному Будинку дитячої та юнацької творчості ми з юними журналістами та вихованцями клубу старшокласників готували особливий захід до Дня Гідності та Свободи. Чому особливий? Підлітки знайомилися заздалегідь з біографіями героїв Небесної сотні, відбирали фото для демонстрації, вичитували тексти сценарію. Ще запросили учнів школи № 48, які з вчителями створили музично-хореографічну постановку, дуже символічну та зворушливу. Навіть після такої підготовки дехто з дівчат за кулісами плакав, відчуваючи біль за загиблими. Глядачами були старшокласники шкіл освітнього округу, деякі вчителі привели їх, бо «так треба», комусь було важливо поставити «галочку» у плані патріотичної роботи, але були і такі, що розуміли важливість донесення правди та розвіювання міфів про Майдан у головах і дорослих, і дітей. Такої тиші на масовому заході не було ніколи, сказати, що глядачі були вражені, схвильовані, це не сказати нічого. Після заходу до нас підходили дві вчительки з учнями, сердечно дякували та витирали сльози.

А все тому, що не було формалізму - вдягли вишиванки, вивчили віршиків, і байдуже на сцені прочитали. Його в нас ще багато, на жаль. Є вчителі, і навіть директори шкіл, які майже відверто принижують Україну, ще багато страждає за радянським минулим, і це відбивається на дітях упередженим ставленням, інколи проявами відвертої зневаги до самостійної думки учнів, їх висновкам та спостереженням. На визначні дати, як річниці вигнання нацистських окупантів з України, в освітні установи за звичкою запрошують ветеранів. Але ветеранів Другої світової війни вже майже не лишилося за віком, а ті, хто ще живий, фізично не можуть брати участь у таких заходах. І приходять ветерани-афганці, «діти війни», розповідають школярам, що радянське минуле було героїчним, а тепер їм переписують історію. У 2016 році на таке свято ми запросили бійців батальйону «Донбас». Вони були не дуже говіркими, не розповідали про бойові подвиги, не били себе кулаками у груди, вимагаючи поваги. Єдина мета, заради якої вони приходили до дітей – навчити їх виживати під час війни. Вони показували різновиди мін, та що робити, якщо її побачиш, розказували про поведінку під час артилерійського обстрілу, навчали надавати першу медичну допомогу. Старшокласники були в захваті, ще годину після закінчення заходу багато з них залишилися для спілкування з бійцями. Ефективність такого патріотичного виховання говорить сама за себе.

І все ж таки зміни тривають, Закон про державну мову в освіті працює, хоча не всі вчителі Маріуполя в захваті від нього, дехто недолугою українською дратує учнів. Методичні розробки фахових освітніх та мистецьких установ - також велика допомога освітянам. Хоча і тут стикаємося з байдужістю та формалізмом. Наприклад, дворічний досвід проведення

пізнавального квесту до Дня Соборності України у Будинку творчості - розробка Донецького ІПОПО, викликає неабияку цікавість учнів, на прощання вони говорили: - На таке кличте завжди! Але жодна школа у Лівобережному районі не взяла до уваги цей матеріал.

У той же час, завдяки відкритим конкурсам на посаду директора, школи очолили нові люди, здебільшого прогресивні та патріотичні. І от школа № 56, яка знаходиться під самим заводом «Азовсталь», за два роки перетворилася з досить посередньої на одну з кращих у місту за підсумками обласного «Освітнього марафону». Нова стратегія розвитку школи, яку запропонувала директорка Світлана Філь, спрацьовує на користь і дітям, і вчителям.

Але школа все ж таки вторинна, дитина перш за все виховується в родині. І саме ставлення батьків відіграє першу роль у світогляді малої людини. І тут ми стикаємося з полярним відношенням до цінностей та держави. Останні дані опитування маріупольців, віком понад 18 років, яке проводилося у рамках спільного проєкту Норвегії та України, що фінансується Дослідницькою радою Норвегії (проект 287267 «Українські міста на лінії геополітичного розлому: міська ідентичність, геополітика та міська політика»), показує невтішні цифри впливу дезінформації на більшість маріупольців. Дві третини респондентів вірять у зовнішнє керування Україною, 35% молодих людей вірять у те, що американські лабораторії проводять експерименти над українцями, а страшніше - більше половини опитуваних і досі впевнені, що мікрорайон «Східний» у 2015 році обстріляли українські війська.

Здебільшого дорослі люди, яких виховала радянська пропаганда, і вони не взмозі критично ставитися до будь-якої інформації, нав'язують своїм дітям власне бачення, далеке від реальності. Потрібен час та кропітка щоденна робота, щоб подолати цей негатив. Зрештою, у Німеччині потужний антифашистський рух підняли не ті, хто привів Гітлера до влади, а їхні діти. Тому що одразу після війни будувалася система освіти та виховання, заснована на моральних принципах. Тому діяльність українських та міжнародних культурно-освітніх проєктів, конкурсів та гуманітарних програм ООН надважлива. Тут немає ідеології, занурення у світ творчості, науки та мистецтва розширює світ дітей, вчить їх самостійності та відповідальності. Патріотизм – це перш за все, відповідальність за своє життя, і за свою країну.

Чого бракує Маріуполю? Достовірної інформації та комунікації одночасно. Чисельність ЗМК у місті критично мала, та й ті, що є, кожного дня піарять «Метінвест» та Ріната Ахметова, будуючи з нього єдиного рятівника, «царя та героя» у свідомості мешканців. Потрібні незалежні медіа. Безумовно, необхідно розповідати про досягнення України, саме реальні

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

зміни у країні, у місті говорять за українські цінності найефективніше. І, якщо місцеві 0629 та телеканали МТВ, ТВ7, «Сігма» здебільшого висвітлюють прогресивні зміни у місті, то центральні телевізійні медіа зосередженні більше на негативних новинах. А діти, молодь хочуть пишатися своєю країною, їм не до вподоби комплекс меншовартості. Будівлі шкіл та позашкільних закладів повинні бути привабливими, відремонтованими та сучасними, з новітнім обладнанням, а не з постійною загрозою аварійності. І дуже важливе значення має медіаосвіта дітей та дорослих, в умовах інформаційної війни брак критичності в сприйнятті ворожої пропаганди, маніпуляції становить серйозну загрозу для розвитку і незалежності України, отже для життя кожного громадянина.

І наостанок. Попри існуючі проблеми міста, постійну «зраду» у Фейсбуці, біля школи № 56 добудовується сучасний стадіон з двома полями, тренажерним майданчиком та біговими доріжками. У школі № 10 запрацювало шкільне радіо, вигране за проєктом місцевого розвитку. А в Будинку дитячої творчості закінчили творчу роботу над створенням патріотичного календаря на 2021 рік. Повільно, але караван рухається в правильному напрямку.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Чому диплом не рятує від «коронавірусних бананів»?

Лілія Гумянова.

«Коронавірус – це вигаданий привід, щоб поневолити нас!», - волають одні у соціальних мережах, «covid19 можна вилікувати звичайною содою!», - радять інші. «Вакцинація вбиває», «коронавірусні банани», «світова змова», «чисельність українців хочуть зменшити», - вся ця маячня потоком ллється з екранів моніторів щодня, набираючи тисячі «лайків» під істеричними або погрожуючими постами. Україна завжди пишалася високим рівнем освіти, так чому у двадцять першому столітті люди вірять і готові вірити у найдурніші вигадки, які суперечать наукам, які вони вивчали протягом багатьох років?

Науковий прогрес настільки стрімкий, що без постійного оновлення знань не обійтись. Але дорослим людям, які спочатку сумлінно освоювали вищу освіту, застосовували отримані знання у професійній діяльності, визначали для себе, що найефективніше спрацьовує на практиці, потреба нових знань не завжди викликає захоплення. Нас завжди вчили, що освіта – то добре, але досвід – краще. Оцей досвід інколи заважає зізнатися собі, що ти не все розумієш, а щоб розібратися, потрібно вчитися кожен день, напрацьовувати нові навички, цікавитися не тільки професійними секретами, а й світовими процесами. Знання мають властивість застарівати, молоді часто вже нецікаво слухати викладачів із несучасним баченням багатьох проблем. Це навіть не про вік, а про сприйняття сучасних знань.

Про необхідність навчатися продовж всього життя форум ЮНЕСКО зазначив ще у 1997 році. У документах європейських самітів наголошується, що освітні системи мають пристосуватися до нових реалій XXI ст.,

а «безперервна освіта повинна стати головною політичною програмою громадянського суспільства, соціальної єдності і занятості».

У нас не дуже прийнято вголос говорити про таку проблему, як «верхня освіта», яка не формує світогляд людини на основі фундаментальних наук. Спитайте у випускників вишів про закони філософії за рік-два після іспиту, у кращому разі побачите подив або зніяковілу посмішку. А починається така тенденція ще у школі. «Нащо мені вивчати математику, якщо я буду вчитися на гуманітарія?», або біологію чи історію, якщо учень обрав математичний напрям. З цим пов'язаний і спротив деяких вчителів проти об'єднання предметів у інтегровані курси. А саме вивчення фізики, біології, хімії, географії у взаємозв'язку курсу «Природознавство», наприклад, може дати дитині розуміння цілісності світу, його динамічного розвитку, закономірності змін. Але педагог, який сам не звик перевіряти інформацію, не володіє аналітичним мисленням, не зможе навчити цього учнів. Тому і маємо, коли на заняттях з фактчекінгу викладач академії розповідає про «щасливе радянське минуле».

Чому європейські чи американські учні набагато більше створюють винаходів? Чому наука на Заході прогресивна та функціональна? Може, справа перш за все у стратегії розвитку освіти, яка забезпечує її ефективність?

Взагалі, реформа школи в Україні спізнилася на 30 років, але дуже добре, що тепер вона не перетворюється на чергове гасло, а дійсно впроваджує системні зміни, відкрита для новацій. Питання у кадрах, які, як відомо, вирішують все, - освітянах та менеджерах. Післядипломна освіта набуває все більшої актуальності. І нібито все добре, курси підвищення кваліфікації, безліч семінарів, вебінарів, конференцій на будь-яку тему проводиться регулярно у кожному місті, дистанційно та в Інтернеті. Але нова норма, що курси підвищення кваліфікації - форми та джерела, - тепер обирає кожен освітянин самостійно, не всім до вподоби. Люди, які звикли, що їх ведуть «і направляють», не готові до самостійності навіть у питаннях особистого розвитку. І коли такі люди випадають з стрімкого руху змін, вони обвинувачують всіх, окрім себе. До того ж, традиційна форма курсів підвищення кваліфікації заради «корочки» вже застаріла, набагато більше дає обмін досвідом, живі дискусії, виїзні семінари, міжнародні симпозіуми, конгреси, конференції. Це можливість спілкуватися з фахівцями за своєю спеціальністю з різних країн. Можливість обмінюватися новою інформацією, отримувати нові знання, брати участь в майстер-класах за фахом, з метою освоєння нових методик.

Ще є проблема вузько прикладного сприйняття нових знань. Тобто, покажіть, як зробити щось конкретне, і більше нічого не цікавить. А розуміння, нащо взагалі це робити, що воно дає тобі, місту, країні, як буде

розвиватися у найближчому майбутньому, не всім важливо. Насправді, соціокультурні знання, навички спілкування, розуміння світоглядних проблем, історія, економіка, знання про людину і сучасний світ – це той мінімум, який необхідний сучасному спеціалісту.

І все ж найгірше, це закоцюрбленість, - «мене так вчили, і нічого знати не хочу», яка у дорослому віці стає інфантильністю. Або – «я свого часу навчався, годі, нехай молодь тепер освоює нове». Відомо, що мозок людини споживає найбільше енергії, тому лінь – це природньо. Але є вимоги часу, і якщо «нехай молодь», то чому нею керують ті, хто не розуміє, не відчуває нових тенденцій?

Вчитися все життя – це дійсно потреба сьогодення, але примушувати людей вчитися немає сенсу. Це станеться тільки тоді, коли кожен усвідомить відповідальність за власне життя, його якість, зрозуміє, що ніякий Джеймс Бонд не вирішить твоїх проблем. Потрібна система, умови, щоб безперервна освіта стала нормою для більшості громадян.

Надихає й доведений факт, що радість пізнання може конкурувати з дією наркотиків. Люди, що постійно вчаться і дізнаються щось нове, отримують найвищу насолоду.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Юрко Коваленко: народжений на Донбасі - вихований свободою України Або Донбас - Миколаїв - Київ та далі…

Татьяна Гунченко

Сьогодні ми вже не пригадаємо, хто першим назвав їх, тимчасово переселених з окупованих територій, - «переселенцями».

Так заведено, що протягом свого життя ми маємо змогу вибирати де жити, з ким спілкуватися, на якій мові спілкуватися, на які теми…

Юрко один з мільйона двохсот тисяч людей, які покинули рідний дім, щоб жити та навчатися в Україні.

Він був незвичайним абітурієнтом. Для випускника Амбросіївського професійного ліцею 2013 року – рішення навчатися у Коледжі преси та телебачення – це виклик. Насамперед виклик самому собі, адже це новий світогляд та нове життя. Наполегливе вивчення української мови, небайдужість, освоєння нових технологій, прагнення бути кращим в своїй професійній діяльності – все це вирізняло Юрія серед інших студентів Коледжу преси та телебачення.

Будучі сумлінним студентом, Юрко брався за найскладніші завдання та потрапляв у найгарячіші події того часу. Саме він разом з продюсером каналу ТАК TV опинилися у центрі подій, які відбувалися у Миколаєві, коли будо знесення пам'ятник Леніна. Саме тоді канал ТАК TV своїми прямими включеннями формували новий погляд на висвітлення подій. І ось саме Юрко Коваленко переходить на перші стріми. І саме він дає можливість побачити важливі події у прямому ефірі. Він та Олена Бунт - виходять не тільки з Миколаєва, а і з районів та міст області. Саме така нова технологія дає можливість розуміти, що все буде дуже швидко пере-

дано в ефір. І саме такий прямоефірний підхід змінює назавжди життя Півдня. Ми все бачили в прямому ефірі. Так молодий репортер, народжений на Донбасі, стає важливою частиною життя та майбутнього України .

В подіях Півдня 2014 року Юрко Коваленко, як репортер бере участь безпосередньо. І він приймає рішення, що має залишитися на території вільної України. В той же час його батьки та друзі знаходяться на окупованому Донбасі. Він обирає свій шлях. Він робить свідомий вибір. Коледж преси та телебачення підтримав його та ввів спеціальну програму по навчанню студентів з окупованих територій, а Національна спілка журналістів України підтримали тоді цю акцію інформаційно.

«Цей важливий крок, на який пішов тоді Коледж преси та телебачення, був першим в Україні. Це потім держава прийняла рішення вчити тих, хто переїхав з окупованих територій, на особливих умовах. А тоді, у 2014-15 році, для нас всіх це було вперше, - розповідає голова НСЖУ Сергій Томіленко. – І дуже важливо, що він став членом НСЖУ. Це крок, який нам всім продемонстрував, що боротьба за свободу та свободу слова – це важлива складова незалежної демократичної України».

Юрій Коваленко активно працював в інформаційному колі і використовував свої знання вже в роботі на національних каналах ще навчаючись в Коледжі преси та телебачення. Високий рівень підготовки, прагнення до самовдосконалення, активна репортерська діяльність та використання в роботі новітніх технологій – все це стало запорукою того, що дуже швидко Юрій отримав пропозицію працювати в Києві. Це була його наступна особиста перемога.

«Ми пишаємося нашим випускником Юрою Коваленком, людиною, яка пройшла шлях від звичайного хлопця з Донбасу до свідомого громадянина України, який зараз робить кар'єру у кращих ЗМІ України», - розповідає Гліб Головченко, директор Коледжу преси та телебачення.

Ми багато зусиль прикладаємо, щоб зрозуміти: а яка вона, боротьба за свободу? Приклад Юрка і є такою боротьбою. Це приклад того, як може скластися доля простого хлопця, до долі якого долучилися небайдужі люди. Всі разом зробили щось важливо. Сьогодні Юрій Коваленко працює на телеканалі Україна 24, одному з найсучасніших і точно найшвидших з точки зору подання новин телеканалів нашої країни. Він продовжує будувати амбітні плани щодо свого професійного розвитку і робити свою журналістську роботу, яка наближає Україну до Перемоги і звільнення від окупантів його рідної Амбросіївки.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Як родина хірургів Капустянських почала практику у селищі Троїцьке

***Марина Животкова**, журналістка, редакторка інтернет-видання Troyitske.City, селище Троїцьке, Луганська область*

Лікарі з Луганська рятують життя вже біля трьох десятиліть, а їх власне залежало не від точності колег в операційній, а від вибору «виїхати чи залишитись». Після років навчання і зусиль на облаштування вони змогли змінити квартиру на будинок в селі, а оснащену лікарню на сільський медичний пункт. І продовжують допомагати людям.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Троїцька лікарня. Автор: ***Тетяна Бабичева***

Родина хірургів Капустянських переїхала до селища Троїцьке з Луганська. Майже одразу після початку війни. Комфортна міська квартира лишилася в минулому, в теперішньому – стара сільська хатина та город, замість операцій, пацієнтів, керування лікарнею – кілька років безробіття, бо влаштуватися у селищі за спеціальністю ці двоє довго не могли. Не було вакансій.

Поступово життя таки налагодилося. І тепер у троїцькій лікарні є два хірурги і вперше за всю її історію – власний лікар-онколог.

Життя у Луганську і прощання з домом

Валентин Капустянський був заступником головного лікаря у Луганській міській лікарні №4. До того не раз бував у країнах, де велися воєнні дії. Працював там як хірург, витягував людей з того світу після вогнепальних ран, мінних вибухів. І уявити не міг, що колись зіштовхнеться з цим у своїй країні.

Його дружина Ельміра Капустянська спершу теж була хірургом загальної практики, згодом почала спеціалізуватися на онкології, віддала цьому 24 роки життя, очолювала поліклінічне відділення хірургії.

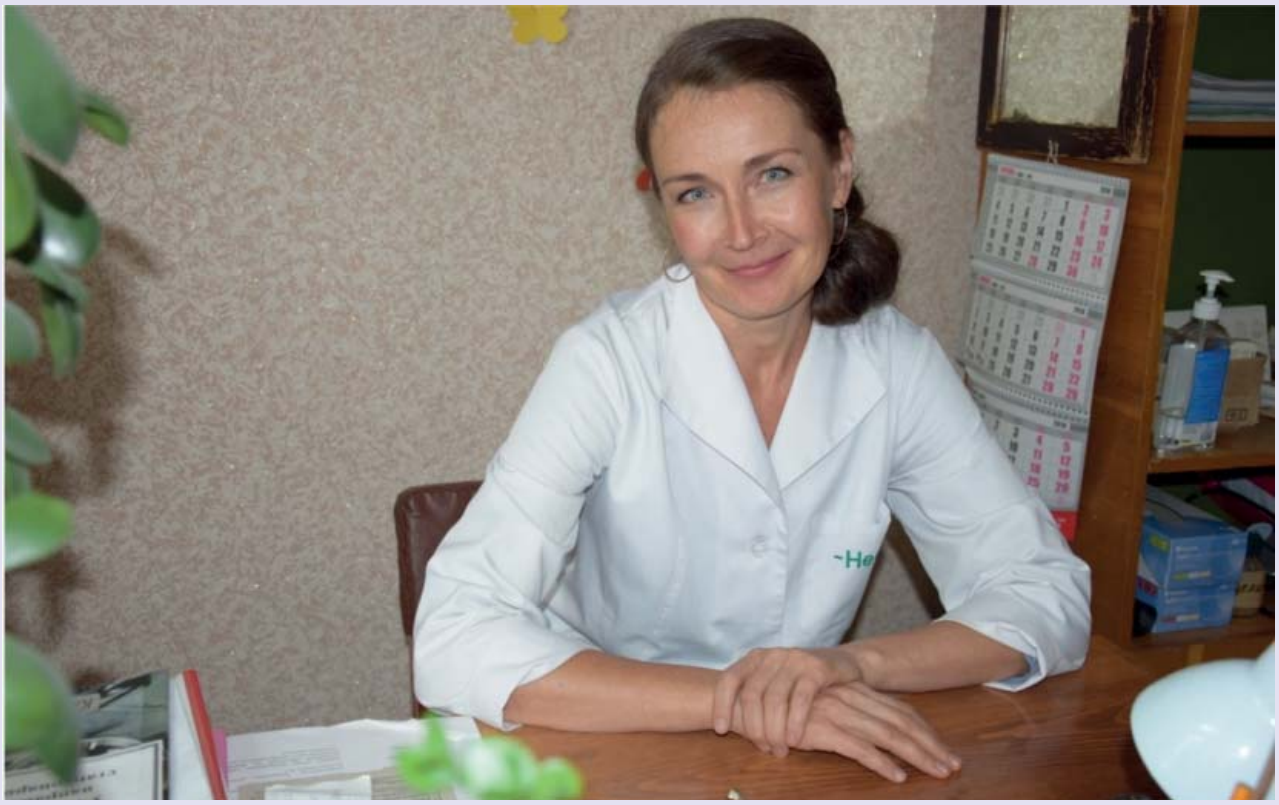

Автор: ***Марина Животкова***

«Ще у травні 2014-го ми ходили на роботу в лікарню в Луганську, – згадує Ельміра.– Але коли йдеш вулицею, а поряд гатять із вогнепальної зброї, на твоїх очах це забирає життя людей, зносить будинки. У цей момент розумієш, що, як лікар, – ти безсилий».

Подружжя вирішує тимчасово переїхати до Троїцького, бо там жила 88-річна мати Валентина. Міркували так: погостюють трохи у мами, подоглядають її, а тим часом у Луганську все владнається.

«Навіть уявити тоді не могли, що то буде війна і надовго, що таке може трапитися в нашому рідному місті, – приєднується до бесіди Валентин. – Їхали і не вірили, що надовго. Тому й не брали з собою речей».

Поїхали в чому були, а в дорожню сумку закинули лише кілька футболок, шортів і легких речей на зміну. Відтоді подружжя жодного разу не поверталося в Луганськ.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

З донькою та маленькою онукою, які залишилися в місті, спілкуються лише телефоном і через інтернет. Рідні та друзі передали Валентину та Ельмірі деякі їхні домашні речі, теплий одяг – те, що могли провезти в руках через пункт пропуску Станиця-Луганська. Решта ж нажитого майна залишилася в луганській квартирі.

Початок нового життя

«Наше життя залишилося там. В одну мить ми втратили все: житло, роботу, рідних і друзів, – каже Ельміра. – Але у Троїцьку в нас був дах над головою і ми раділи вже цьому».

Автор: ***Юлія Журавльова***

На роботу у Троїцькому цим двом лікарям було влаштуватися складно. Два роки жили лише на пенсію матері, а це трохи більше тисячі гривень, і допомогу для переселенців. Іноді благодійні фонди дарували продуктові набори.

У 89 років мама Валентина переносить інфаркт, а ще через два роки – інсульт. Весь цей час обоє – і Валентин і Ельміра – не відходять від хворої, і роблять для неї все, на що здатні, як лікарі. Через два роки після їхнього переїзду, мама все ж помирає.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Подружжя намагається влаштуватися на роботу в Троїцьку лікарню. Обоє подають заявки і чекають. Довго. Ельміру запрошують на роботу через рік, а Валентина – аж через два. До того вакансій в лікарні не було.

Цей рік очікування був важким. Жили на те, що вирощували на городі. До умов життя і побуту в селищі звикати було важно.

«Ми мали тими руками, що операції людям робимо, садити город, носити дрова, важкі відра з водою для поливу городини, прополювати картоплю, – згадує Ельміра зі сльозами на очах. – Не думайте, що я ледача чи ще щось, просто для хірурга руки – це навіть більше ніж інструмент, це спосіб рятувати людські життя».

«Для того, щоб протопити будинок, потрібно купити лафет дров – це 5 тисяч гривень. Потім заплатити ще тисячу, щоб хтось зголосився попиляти та порубати ті дрова. Хірург не може це зробити власноруч з єдиної причини – потрібно берегти руки. Далі треба купити лафет брикетів для пічки на 3-4 тисячі гривень. Як це все можна оплатити за 884 гривень, які отримує лікар Капустянський як пенсіонер-переселенець?» – розповідає Ельміра.

Автор: ***Юлія Журавльова***

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Робота в троїцькій лікарні

Нині Валентин приймає пацієнтів як травматолог, а Ельміра – як онколог. Подружжя не відмовляється від будь-якої роботи – підміняють тих, хто у відпустці, йдуть черговими лікарями на добу, їздять на виклики в будь-який час дня і ночі. Кажуть, що не хочуть втратити кваліфікацію, а для цього слід постійно практикувати.

Автор: ***Вікторія Кайдаш***

До приїзду Ельміри у Троїцькому не було лікаря-онколога. Цю функцію виконували всі фахівці потроху на своїх ділянках, а якщо виникали підозри на рак – відсилали пацієнтів на лікування до інших міст – Харькова, Куп'янська, Рубіжного, Сєвєродонецька та Києва.

«Нещодавно ми виявили на ранніх стадіях онкозахворювання у 16-річної дівчини, – розповідає Ельміра, – Та все вже нормально – вчасно прооперували і врятували пацієнтку. А ось 25-річного юнака вже запізно рідні привезли, коли він був весь уже посічений метастазами».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Питаємо, чи планують вертатися до Луганська.

«Ні, не плануємо. Що там у нас – квартира та речі. А життя наше тепер вже тут», – говорять майже в один голос.

Автор: ***Юлія Журавльова***

Розповідають, що їх друзі та колеги-лікарі наразі почали повертатися до Луганська і їх там беруть працювати лікарями. Їдуть назад тому, що не змогли за весь цей час зібрати кошти на житло в Дніпрі, Харкові чи Києві.

«Нам поталанило більше за інших переселенців, бо маємо дах над головою і роботу за фахом, а що побут важкий, так то не найстрашніше», – каже Ельміра і дивиться в очі чоловіку, так ніби вони бачать один одного до дінця.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Як українці вчаться давати шанс речам на друге життя – важлива складова свідомого споживання

***Марина Животкова**, редакторка сайту Троїцьке.city, селище Троїцьке, Луганська область*

На Луганщині культура сортування та переробки сировини знаходиться на початковій стадії впровадження та сприймається людьми в цілому позитивно. Чи готові луганчани вчитися давати речам, які раніше відправляли просто на смітник друге життя або віддавати їх для перероблення

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

на сировину і виготовлення вже нових речей, то залежить від багатьох чинників. Це і відсутність власного переробного комбінату, і погана якість доріг, щоб перевозити зібрану сировину до сусідніх областей на переробку (бо ремонт техніки стане в рази дорожчим за виручені кошти від здачі зібраної сировини), а ще необізнаність населення через брак інформації. Ми всі маємо вивчати досвід як в Україні, так і за її межами, але кожна громада має знайти свій шлях до втілення енергозберігаючих технологій та запровадження культури користувача ресурсами.

Так, в Троїцькому ОТГ Луганської області на комунальному підприємстві «Троїцьке Сервіс» вже три роки приймають у населення вторсировину та привчають населення до роздільного сортування:

– Ми розставили поки біля багатоквартирних будинків та продуктових магазинів спеціальні контейнери для сортування і вже кілька років практикуємо такий збір, – каже керівник комунального підприємства «Троїцьке-Сервіс» *Леонід Серебрянський*.

– Жодного нарікання від людей ми не чули і дуже були здивовані, що і навчання спеціального майже не потрібно було проводити.

Розставили контейнери, підписали і провели по декілька зустрічей, де роз'яснювали та показували, як потрібно сортувати вдома, щоб було легко розкладати по контейнерах. Троїчани сортують відповідально. Мешканці з інших вулиць теж вже готові до того, щоб сортувати у окремі контейнери папір, скло, пластик і власне побутові відходи. Багато хто вже так сортує сам вдома і ми приймаємо від таких добросовісних сортувальників скло по 0,10 гривень за кілограм, петпляшка – 1 гривня, макулатура – 0,80 гривен. Тож, виходить, що той хто сортує у контейнери ще й сплачує за вивіз, а хто збирає вдома у пакети і приносить на сортувальний майданчик до «Троїцьке Сервіс» – сам має вигоду й отримує гроші.

Пан Леонід розповів, що зібрану сировину везуть до Харківської області на переробку. Для підприємства це невеликі виручені кошти. Наприклад, за одну ходку виручають кілька тисяч гривень половина з яких йде на погашення розходу за паливо для автомобіля, а те що залишається використовують на придбання нових контейнерів та облаштування майданчиків для збору побутових відходів.

Але ця новація дуже важлива для майбутнього, коли в Луганській області відкриють все ж своє переробне підприємство (в планах розвитку області це прописано), то населення вже буде готове до економного і дбайливого споживання. ООН в пріоритетах ставить економне використання ресурсів і українці мають цьому вчитися.

Цікавий досвід для луганчан є з цього у Чернігові, де працює станція прийому сировини «Еко Місто», яку відкрили за підтримки Міністерства закордонних справ Чеської Республіки. У цьому проєкті велика увага приділяється саме освітній функції населення. Тож, з троїчами поділились досвідом чернігівські сортувальники.

Освітня станція для сортування побутових відходів вчить місцян заощаджувати

Якщо ви думаєте, що сортувати сміття, то заняття для пенсіонерів та людей у яких нікуди дівати часу, то помиляєтеся. Чула й не від одних знайомих: «Сортуй чи не сортуй, а вивезуть і все скинуть в одну купу на міське сміттєзвалище».

Крім чернігівської Освітньої сортувальної станції маю інші приклади, які доводять користь сортування і навіть вигоду від цього як місту, так і містянам.

– Не все, що містяни подають до Станції сортування отримує «друге» життя, приблизно третина із зданої сировини неліквідний пластик, що підлягає утилізації, – каже керівник ГО «Еко Місто» *Сергій Безбородько*. – Це весь пластик без маркування, поліетиленові пакети, одноразовий посуд, ємності з-під цукерок, баночки з-під йогуртів та кисломолочних продуктів, старі CD-диски, вхс-касети, - все це не можна переробити. Але й дома це залишати не можна, щоб самостійно спалити у печі. Таке

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

сміття спалюють на спеціалізованих підприємствах, де є необхідне обладнання, фільтри для очистки диму та навіть золу потім ховають у спеціальних ємкостях. Весь цей процес дороговартісний. Наразі на утилізацію такий пластик веземо до Києва.

Щоб таких відходів було менше у кожній сім'ї варто ще пи покупці продумувати, які продукти і в якій упаковці купувати, щоб це було екологічно й раціонально. Сергій, наприклад, купує продукти у склі, бо воно, на відміну від пластику переробляється безліч разів.

– Коли купуєте «кисломолочку», зверніть увагу на маркування PS, бо упаковки смачних йогуртів, сирків, кефіру і ряжанки не підлягають переробці, а упаковки продуктів у тетрапаках вже переробляють, – пояснює Сергій.

Тож кожен має вирішувати, що краще: купити трішки дорожче але подбати, щоб на полігонах не накопичувалися на століття звалища побутового сміття та ще й порадіти, що з переробленого поліетилену зможуть виготовити рушники для кухні, ручки, фурнітуру чи горщики для квітів.

Де і як сортують та вчать сортувати

У приміщення колишнього гаража чернігівські волонтери навели лад та встановили 18 контейнерів для сортування.

Люди приносять сюди валізи, а волонтери допомагають розібратися до яких саме контейнерів його потрібно перекласти та розповідають, що перед здачею використаних ємностей та пакетів їх треба помити та очистити, просушити.

Сергій Безбородько каже, що всю вторсировину на станції прийматимуть безкоштовно і щомісяця публікують звіт, де детально розписують, скільки коштів заробили від реалізації ресурсоцінної упаковки, а скільки витратили на поштові відправки до Києва та оплату високотемпературного спалювання.

На базі Освітньої станції сортування еко-ментори і еко-менторки проводять майстер-класи і навчання. Волонтери провели у школах Чернігова понад 100 інтерактивних уроків «Життя без сміття» і розказали учням про сортування на практиці. В молодіжному центрі впевнені, що саме молодь, яка небайдужа до проблем екології і готова не лише говорити про якісні зміни у місті, а і бути тими, хто ці зміни впроваджує. Бо давати речам шанс на друге життя – важлива складова свідомого споживання.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Як і куди відправляють неліквідну сировину

На освітній сортувальній станції за гроші виручені від зданої сировини організують відправку вторсировину, що не приймають в Чернігові на переробку в Київ. Це чисті і сухі паперові горнятка, тарілки, відерця, упаковки TetraPak, EloPak, PurePak, кур'єрські пакети, пакети від молочної продукції, пакувальна плівку, плівку з пупирками та інше.

– А ще ми знайшли можливість відправляти неліквідний пластик на переробку, – каже волонтерка Настя Курінська – Під час візиту до Одеси познайомилися з командою Драгоценный пластик Одесса. Precious plastic Odessa, яка виготовляє з неліквіду тротуарну плитку і приймає його за умови адресною доставки і оплати 20 грн/кг,.

Також із перероблених кришечок роблять ексклюзивні та з неповторними узорами плити для лавочок в парки, посуд, вази для квітів і фруктів, підставки під гаджети, та ще купу корисних речей у побуті.

Як споживати свідомо і не шкодити природі

— Запитаймо себе, коли ми беремо до рук річ, яка отримала другий шанс на життя то, що відчуваємо і чи виникає бажання спробувати цей досвід.
— Важливо не лише усвідомлювати, що і скільки ми купуємо, а і як ми поводимося з речами, які стали нам непотрібними, – каже Сергій. – Ремонтуємо зламане чи викидаємо у смітник? Ділимося з тими, кому річ дійсно необхідна? Віддаємо на переробку? Наше поводження з речами напряму впливає на екологічну ситуацію.
— На Станції сортування разом з ілюстраторкою Альбіною Колесниченко розробили прості поради, як дати речам друге життя і не нашкодити природі.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Чернігівські сортувальники переконані, що це допоможе, по-перше, позбутися марнотратного використання, по-друге, скоротити виснаження ресурсів планети, а по-третє – подовжити строк служби корисних речей, які ми купуємо.

Станція розширюється та переїжджає в нове приміщення

– В грудні ми працювали лише два дні і прийняли 1303 кг вторинної сировини, – каже Сергій Безбородько. – Щоб було зрозуміліше, то за 2 дні ми прийняли місячний об'єм вторинної сировини.

Так, станція прийняла 1179 кг різних фракцій: склотара – 503 кг, пластик PET – 93 кг, пластик HDPE – 37 кг, макулатура і картон – 506 кг, жерсть – 28 кг, алюміній – 12 кг.

З реалізації упаковки в грудні ми отримали 1920 грн і ще 3820 грн – благодійними внесками. Щодо складних у переробці фракцій, яки ми прийняли: Tetra Pak – 36 кг, пластик LDPE – 60 кг, пластик PP 5 – 25 кг, паперові стаканчики – 4 кг.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Сергій розповів, що на обслуговування станції і початок ремонту на новій локації у грудні витратили 9930 грн: кошти пішли на логістику та відправку Tetra Pak і паперових стаканчиків в Київ на переробку, відправку неліквідного пластику на спалювання, придбання брусу і профнастилу.

В грудні 2020 року були останні дні роботи сортувальної станції на території Молодіжного центру.

– Нас чекає ремонт, переїзд і відкриття на новій, більшій площі і дуже перспективній локації – території Національного університету «Чернігівська політехніка!, - каже Сергій. – В планах – сортувальна станція, майстерня з переробки пластику, міська ферма, сад на даху і креативний публічний простір для всіх.

Як перетворити Маріуполь на східну «кремнієву долину». Ось, що про це думають учасники IT-форуму

***Катерина Калюжна**, «Свои.city»*

У Маріуполі розпочав роботу EAST COAST: IT Investment Forum. Запрошені експерти дискутували про технологічне бачення розвитку регіону та залучення інвестицій для розвитку галузі. Розповідаємо, яким вони бачать трансформацію індустріального Маріуполя, його інвестиційний потенціал та можливі досягнення IT-сфери.

Як розвивається IT-сфера в Україні

За останні п'ять років кількість IT-спеціалістів в Україні виросла майже в два рази. Про це каже виконавчий директор SocialBoost Віктор Гурський.

«Щороку вищі навчальні заклади випускають приблизно 20 тисяч фахівців в цій галузі.

З точки зору державного управління, ми рухаємося правильним шляхом, адже Україна зайняла топові позиції у світі в IT- аутсорсингу».

Наразі існує відтік спеціалістів в галузі, але, як вважає заступник міністра цифрової трансформації України з питань розвитку IT Олександр Борняков, це не через негативні фактори.

«Їдуть з України, якщо є якась вигідна можливість. Але для того, щоб стати привабливим для ІТ-спеціалістів, той самий Маріуполь повинен мати свій якір.

Треба знайти щось, до чого буде прив'язний певний проєкт. Тому і бізнес згодом захоче направляти туди ресурси і працювати з цими спеціалістами».

Наразі популярним стає віддалений формат роботи. За інформацією виконавчого директора ІТ-асоціації України Костянтина Васюка, 35% людей, які зараз працюють віддалено, в офіс найближчі декілька років не повернуться, бо вже звикли до свого нового графіку. Тому треба брати до уваги цей момент і намагатися концентрувати людей незалежно від того, в якому місті вони знаходяться.

Що з ІТ-спільнотою в Маріуполі

В питанні розвитку ІТ-сфери Маріуполь лише на старті розвитку.

«Сьогодні ми на 11-му місці в країні. Зараз місту не вистачає людей, які стали б драйверами ідей. Хаб «1991» є основним лідером, але відсутня

критична маса тих людей, які б створили повноцінний ІТ-ком'юніті в Україні. Безперечно, для цього потрібно збільшувати освітні програми», - зазначає директор департаменту з питань економіки Маріупольської міськради Євген Бодягін.

За його словами, працівники промислової сфери позбавилися радянських підходів. Тому активно залучають молодих спеціалістів.

«Наразі в Маріуполі до десяти ІТ-команд, з якими співпрацюють комбінати. З ними оформлюють контракти. В тому числі активно співпрацює з айтішниками і муніципалітет», - зазначає він.

Оскільки географічно Маріуполь віддалений від столиці, треба розвивати комунікацію. Таку думку висловив Віктор Гурський.

«На національному рівні комунікації з містом втрачаються. Над цим треба працювати. Потрібні інформаційні кампанії, івенти з Маріуполем. На це потрібен час».

Заступник міністра наголошує, що треба обов'язково шукати якір, за який можна зачепитися.

«У міста є стратегія до 2030 року, для написання якої ми залучили українських та закордонних експертів, представників міністерств та громадськість міста. Меседж щодо запрошення спеціалістів з IT вже є, більш активним він буде далі», - зауважив Бодягін.

Вдалим прикладом комунікації спеціалісти вважають кампанію у Facebook, через яку свої стартапи з інкубаційного періоду на базі центру «1991» представлятимуть учасники з Таллінна, Києва, Харкова, Краматорська тощо.

Перспективи для Маріуполя

Аби Маріуполь вивести в лідери ринку, треба розвивати людський ресурс. Про це каже Костянтин Васюк.

За словами Васюка, покращити IT-сферу Маріуполя можна, якщо системно створювати умови для її розвитку. Але на це треба витратити 3-4 роки. Зараз іноземці можуть приїхати до України та оформитися підприємництво, не дочекавшись посвідки на проживання. Фактично це означає змінення процедури та залучення іноземних IT-професіоналів. Так вони можуть приїжджати і до Маріуполя.

«Тому система – місцева влада, освіта, курси, канали поповнення кадрового резерву та приплив іноземних спеціалістів – допоможуть розвити IT-галузь. Бо внутрішня колаборація малоймовірна. Треба робити акцент саме на іноземців. Як на мене, це є ключовим фактором».

Військові дії на Донбасі дали Маріуполю нові можливості. Про це заявив Віктор Гурський. Плюсом для міста Марії став переїзд донецьких вишів, відповідно, разом з ними і студентів.

«Для того, щоб зацікавити студентів та інвесторів, треба шукати якийсь магніт. Як на мене, в регіоні їх два: море та промислові підприємства».

Промислова індустрія швидко розвивається, а значить потребує введення нових технологій та підходів. Тому в країні відходять від застарілих технік і переходять на сучасні агрегати, наприклад, вводять кластери.

«Треба налагоджувати колаборацію місцевого IT-сектору з промисловими підприємствами. Море, підприємства та IT можуть спрацювати та вивести Маріуполь на новий рівень».

Що планують у 2021 році

Учасники дискусії прийшли до висновку, що треба створювати привабливу та зручну систему для розвитку ІТ-сфери. Тому кожен озвучив плани на наступний рік.

«Наразі з ІТ-спільнотою Маріуполя ми розробляємо стартап-фонди, які незабаром плануємо запустити. І тим самим сподіваємось залучати інфесторів. Частина інфраструктури є, ми продовжимо й надалі її розвивати, аби запрошувати ІТ-спеціалістів в місто та посилювати місцеві команди», - зауважив Євген Бодягін.

«Муніципалітет Маріуполя готовий фінансувати місцевий ІТ-фонд. Крім того, ми запускаємо школу для інвесторів. Для них ми запустимо спеціальний курс. Також будемо продовжувати працювати з місцевими університетами та їхніми стартапами. До речі, на даний момент таких в Маріуполі близько 20-ти», - каже Віктор Гурський.

«З точки зору Мінцифри, на 2021 рік наш основний проєкт – «Дія City». Там безліч можливостей для стартапів, існуючих компаній. Це буде великою справою для всієї країни і Маріуполя в цілому. Бо коли народжувалася концепція, ми робили акцент на території і дивилися, як розвиваються міста та ІТ-галузь. Ми зрозуміли, що кожен має працювати там, де він хоче і залишати податки там, де він працює. Тому ми вийшли до віртуальної концепції, завдяки якій можна зареєструватися, знайти багато відгуків, почати працювати, при цьому нікуди не переїжджати», - вважає Олександр Борняков.

«Цього року ми запустили новий бренд разом з партнерами. Ми плануємо розвивати цей напрямок. Суть проєкту полягає в допомозі виходу ІТ-компаній на нові ринки, отримання контрактів. До цього альянсу можуть долучатися і представники з Маріуполя. Ми відкриті до співпраці. Думаю, це буде гарний вклад у зріст індустрії», - каже Васюк.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Хочу, щоб окупанти просили вибачення у мого міста». Переселенець розповів, чому вирішив служити в українському війську

Марина Климчук.

«Окупанти забрали у мене будинок - змусили з нього піти», - каже Андрій, нині військовослужбовець Збройних сил. Він уже кілька років намагається звільнити своє місто з-під окупації російських гібридних сил. Хлопець переїхав в західний регіон України з Донбасу в 2014 році. Далі - строкова служба в армії, а потім - рішення служити в українському спецназі. Ми розпитали військового родом з окупованого зараз міста Луганської області: чому він вибрав саме такий шлях?

(Ім'я героя змінено з метою безпеки)

- Згадай момент, коли зрозумів, що доведеться їхати зі свого міста. Що тоді відчував?

- У листопаді 2014-го вибухнув снаряд в моєму районі. Приїхало багато бойовиків, і один з них мені сказав: «Що ти тут сидиш? Бери автомат в руки і йди воюй ». Це був переломний момент. Тоді я нічого не відчував, не було навіть страшно. Але ми з мамою і бабусею вирішили переїхати. Я відразу знав, що туди більше не повернуся, але мама думала, що скоро все закінчиться, і ми знову приїдемо додому. Спочатку ми жили в Лисичанську, потім переїхали на західну Україну. Коли відчули, що можна зупинитися і відпочити, мама сказала: «Я туди повертатися не хочу».

- Яку сторону в конфлікті взяли твої друзі?

- У компанії, з якою я гуляв, люди поділилися на два табори. Були сварки. Особливо, коли хтось вип'є. Радує, що з моїми найкращими друзями

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ми не сварилися. Розуміли, що у кожного своя думка, і намагалися тримати її при собі. Ми не говорили прямо про конфлікт, не билися, хоча емоції іноді брали гору. Наприклад, коли по телевізору показували кількість убитих, деякі люди в компанії починали радіти. Чому ви радієте? Це ж людські життя.

- У тебе є знайомі, які зараз служать в угрупованнях «ЛДНР»?

- Так. Один уже загинув. Ще двоє служать. Одного разу один з цих знайомих, побачивши мої фотографії «по формі», написав: «Не дай Бог, щоб ми зустрілися на полі бою». Не можу сказати, що мені стало неприємно … мені стало не по собі. Але я подумав: здригнулася б у мене в цей момент рука? Скоріше ні, ніж так.

- Зараз ти служиш в спецпідрозділі Збройних сил України. Що тебе спонукало піти саме туди?

- Коли ми переїхали, я, як всі звичайні переселенці, багато працював, заробляв на життя. Ну а потім прийшла повістка на строкову службу. Хлопці, з якими я служив, говорили: «Чому ми воюємо, а вони (переселенці - ред.) просто тут живуть?». Мене це зачепило. І я вирішив піти в АТО. Відразу потрапив в самісіньке «пекло». І зрозумів, що це моє. Хоча все життя «косив» від армії.

- Тобі подобається військова справа як професія або ти надихнувся прикладами патріотизму?

- Мені здається, що це справа мого життя. Я коли дізнаюся щось нове, мені все дається дуже легко. А патріотизм? Знаєте, іноді задавав собі таке питання: навіщо я тут? Страх брав верх. Сам собі суперечив іноді. Мені тоді було років двадцять, я був дуже злий на всіх. Хотілося помсти. По суті, мене позбавили всього. Я забрав звідти тільки комп'ютер. У моєму місті у мене не особливо життя вдавалося. Не було вищої освіти, я працював на заводі. Працював, щоб принести щось в сім'ю. Я ріс без батька. Працював для мами, вкладав в нашу квартиру. І тут у мене все забрали. Змусили мене піти.

- Тобто тебе на війну повело почуття помсти?

- Я думаю, якщо б у мене не було мотивації помститися, я б не пішов туди. Ще була така ситуація, коли мій друг на початку війни повідомив, що йде в добровольчий батальйон. А через пару місяців я дізнався з соцмереж, що він помер від уламка гранати, який потрапив йому в голову. Це теж зіграло роль. Не можу говорити про патріотизм. Я просто хотів забрати те, що забрали у мене. Чи не кожним, хто пішов воювати, рухав

патріотизм. У всіх різна мотивація. Але зробити крок, не побоятися і піти на війну - це вже гідно поваги.

- А як близькі відреагували на твій вибір?

- Мама не знала. Близько трьох місяців вона думала, що я на полігоні у Львові, а сам був в АТО. Коли нас накрили «Градами», я підняв голову вгору і вирішив зателефонувати їй. І перше, що почув: «Ти там, так?». Думаю, вона відчувала і давно здогадувалася.

Як ми тільки переїхали на західну Україну, вона сильно змінилася. Стала вірити в Бога, ходити до церкви. Якось запитала у мене, чи вбивав я людину. Я відповів, що не знаю. Думаю, якщо б відповів, що вбивав, вона б зі мною і не розмовляла. Одного разу мама попросила мене сходити з нею в церкву. А я цього в принципі ніколи не робив. Тоді захотів зробити їй приємно і погодився. Я зайшов: там всі стоять на колінах і моляться. Моляться за мене. Щоб я повернувся. У мене потекла сльоза, і я вийшов.

- Зараз спілкуєшся з кимось із свого міста?

- Залишилися дядько і сестра. Вони підтримують Україну. Ну, принаймні, мені так кажуть. Ми їм пропонуємо переїжджати, говоримо, що допоможемо у всьому. Вони відмовляються. І відмовки у них якісь ... дурні.

- Якщо б ти зараз зміг скористатися телепортом і повернутися в 2014 рік, що б ти змінив в своїх діях?

- Я б відразу пішов в добровольчий батальйон «Луганськ-1». Там служило багато знайомих з мого міста і сусідніх. Доклав би всіх зусиль, щоб не було такого, що відбувається зараз.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Дитинство на окупованих територіях

Кобець Вікторія

«Війна» - одне слово, але скільки у ньому болю. Ще декілька років назад ніхто навіть не міг подумати, що українцям в котрий раз доведеться відстоювати свою незалежність. Що в нашу сучасність можуть розпочатись та затягнутись на такий довгий період страшні часи. Не залежно від статі та віку, той, хто справді прагнув захистити землю та допомогти, долучався до спільної боротьби з ворогом. Одні одягають форму, беруть до рук зброю та вирушають на фронт. Тим часом, як інші допомагають матеріально своїм побратимам.

Війна на території України розпочалася ще сім років тому і триває до нині. Наші патріоти дають можливість дітям, які живуть у «сірій зоні», не бачити на власні очі, що таке справжня війна. Це стосується тих, хто не мав змоги покинути свій дім та залишились на тих територіях, де досі чути обстріли. Тому війна стає ще страшнішою коли в ній «беруть участь» діти. Фахівчиня у сфері захисту прав дитини Олена Розвадовська щодо такої ситуації повідомляла, що вивезти всі сім'ї з дітьми із небезпечної зони неможливо, але можна застосовувати індивідуальний підхід: "Коли люди розгублені, пережили шок, треба було продемонструвати, що державі можна довіряти. А держава не демонструвала ніяких конкретних програм, бюджетів, навіть волі, щоб вирішити це питання. Комунікацію було втрачено».

Шкода, що у наш час життя дітей на заході та на сході країни цілком відрізняється. Їхні погляди, інтереси, навіть мрії є настільки різними, що не вкладається в голові. Простими словами, ми живемо наче у різних світах. Діти на мирних територіях замовляють у подарунок новий телефон, брендовий одяг і т.д., тим часом, як діти з Донецької та Луганської областей щовечора, перед сном, моляться, щоб не прилетів жоден снаряд у їхню домівку, поки вони сплять.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

І найстрашніше є те, що вони вже звикли до всього, що їх оточує. Постійні обстріли вже стали частиною їхнього буденного життя та й саму війну діти сприймають, як звичне дитинство. Особливо ті, хто народився в період, коли вже був розпочатий конфлікт. Ці діти, на жаль, не знають інакшого світу – без війни. Мирного світу, де дитина у свої п'ять чи шість років не вміє розрізняти зброю лише за звуком пострілу. Де мати не забороняє ходити по полю, яке може бути заміноване.

Абсолютно всі діти сприймають по різному середовище, що їх оточує. Все, що відбувається у їхньому житті, бачать у інших тонах. Велику роль відіграє той факт, скільки років було дитині, коли вона стикнулася із війною. Адже у більш свідомому віці людина сприймає все більш травматично. Вона порівнює цілковито все без виключень. На відміну від дорослих, саме ті, хто вже народились під час воєнних дій, з дитинства не знаючи інакшого життя, дивляться на все як на звичайні будні.

Усвідомивши всю ситуацію, чи замислювались ви про те, що влада справді зробила все для того, аби саме на мирній території люди не змогли відчути на собі справжнє життя в час війни. Діти та дорослі живуть наче нічого не відбувається в країні, продовжуючи займатись своїми повсякденними справами. Але мабуть навіть занадто вони постарались. Адже ми живемо та не так часто згадуємо про тих дітей та батьків, що залишись у прифронтовій зоні. Що в них життя відрізняється від звичного для нас. Там вони не живуть, а виживають. Так само, як і всі військові моляться, аби сьогодні та завтра вони не почують вистрілів та не будуть в паніці бігти до підвалів, щоб врятувати своє життя. Ми надто переймаємось своїми проблемами, які навіть не є важливими. В той час, як інші українці прагнуть просто відчути себе захищеними та в безпеці. Люди справді не розуміють на скільки є важким життям у Донецькій та Луганській областях, ми не уявляємо, що доводиться бачити їм кожного дня протягом років.

Так, ніби всі знають про такі проблеми, але мало хто від щирого серця буде допомагати та намагатись виправити цю ситуацію.

Скільки людей закликають підтримати мешканців «сірої зони», проте слова це одне, а вчинки інше. Говорять та співчувають багато, а як на ділі – лише частина здатна встати з дивану та допомогти. Проте скільки волонтерів щодня намагались усіма своїми силами заохочувати українців до порятунку своєї країни.

Та хоч у нас і різні цінності, але одна мета. Це спільна мрія про завершення війни, аби всі ми жили під мирним небом, щоб життя повернулось до звичайного русла.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Дитячі будинки на Донбасі: життя під обстрілами

Вікторія Кобець

Розповідаючи про дитинство в так званій «сірій зоні» варто згадати про дитячі будинки. У яких лише можна побачити обличчя дітей, що втратили все. Обличчя тих, хто назавжди позбавився батьківської любові, відчуття підтримки та захищеності, а найголовніше – ніколи не зрозуміє справжнього щасливого дитинства. Єдиною радістю для них є зустрічі з волонтерами, які намагаються подарувати емоції та незабутні моменти. Відвідавши дітей, вони не лише дарують їм подарунки чи необхідні речі, а щиро бажають влаштувати їм свято. Подарунки та веселощі є не єдиною метою візиту волонтерів. Вони прагнуть допомогти їм, аби діти зрозуміли та усвідомили, що життя не стоїть на місці. Це не кінець, а лише початок. Вони не повинні переставати мріяти, а навпаки вірити у те, що все зміниться якщо вони цього захочуть.

Про це розповів військовий волонтер, співзасновник Школи Лідера та благодійного фонду «Бонум», автор книги «Життєвий баланс, ключ до щастя» Олег Кушнір.

Він каже, що поїздки волонтерів до дитячих будинків на окупованих територіях є найважчими. Діти не хочуть вести мову про війну – це психологічна травма. Тому про неї вони не хочуть розповідати.

Олег говорить, що одна з вихованок дитячого будинку втратила 70 відсотків зору від стресу, бо змушена була ховатися у підвалі під час обстрілів.

Пригадує, як одного разу у місті Щастя приїхали до дітей в інтернат з відповідною розважальною програмою. Питають дівчинку 15-ти років: «Яка твоя мрія?». Та відповіла: «Хочу, щоб війна закінчилася».

Олег пригадав свою донечку, яка на той час була трішки молодша від цієї дівчинки. Помітив велику різницю та контраст бажань дитини з Донбасу та дитини із Західної України. Дівчинка з Донбасу не мріяла про сучасний телефон чи принца на білому коні – вона хотіла, щоб припинилася ця жахлива війна.

Волонтери привозять дітям на окупованих територіях, окрім солодощів та необхідних речей, святкові та розважальні програми, виступають з концертами. А ще проводять мотиваційні тренінги і бесіди.

У дітей з прифронтових населених пунктів, як і у їхніх ровесників з мирної України, залишається право на освіту. Так, можливо, навчання в них відрізняється від решти, але найголовніше, що учні можуть навчатися. Через складну ситуацію, на жаль, дітям доводиться долати немаленьку відстань, аби дістатись найближчої школи. Так у своїй статті «Заморожені» про будні дітей «сірої зони» український журналіст Андрій Дубчак висвітлив цю проблему. Він пише: «До школи у Гранітному, з непідконтрольної Києву Старомар'ївки, щодня чотири кілометри пішки долають дев'ять дітей і вчителька української мови Тетяна Вікторівна. Разом із нею лінію зіткнення пішки перетинають два її племінники Міша і Станіслав. Міша вчиться у шостому класі, Станіслав пішов у другий».

Як би дивно та страшно не звучало, але справді всі звикли до цього конфлікту, хоча навіть страшно подумати, як можна змиритись з таким. Кожен прожитий у страху день навчив дітей в момент реагувати на зву-

ки снарядів та пострілів. Не важливо, у що вдягнені, що мають з собою, вони щонайшвидше біжать ховатись у підвали. Аби зберегти своє життя. Таке їм доводиться переживати дуже часто. Ось як очевидці, діти й дорослі, розповідають про це журналістам та волонтерам. «Коли стріляли – ми бігли в підвал. Навіть у трусах. Бо боялися, що капєц. Я хочу, щоб війна закінчилася і ніколи не було її.» - розповідає семирічний хлопчик. Ось ще одна історія місцевої жительки про початок обстрілу її села: «У червні 2015 року під час артилерійського обстрілу Красногорівки вибуховою хвилею у Софійчиній квартирі винесло вікна. Бабуся, яка швидко збирала речі, щоб спуститися у підвал, не вгледіла, і дворічна дитина випала з вікна п'ятого поверху. Перелом стегна, перелом передпліччя, трвми голови».

Волонтер, МС, кращий радіоведучий України 2005-2007 років, популярний телевізійний ведучий Костянтин Петрушевський розповідає, що, на жаль у наш час засоби масової інформації не завжди передають достовірні факти про життя мешканців прифронтових територій, нерідко приховуючи від нас реальну картину війни. Правду ми зможемо почути лише від безпосередніх учасників тих подій, від реальних людей, які бачили все на власні очі. Які відчули, у не найкращому сенсі, «незабутні» емоції. Які не для піару і не підкоряючись командам «згори» відповідатимуть на питання: «Яка насправді ситуація?».

Події на сході країни катастрофічно вплинули на матеріальний стан людей. Різке збільшення рівню безробіття змусило людей не жити, а ви-

живати. Проте війна має на лише зовнішній вплив, вона знищує людей зсередини. Ламає психіку як у дітей, так і в дорослих, змінюючи світосприйняття, поведінку та навіть відчуття. Адже за даними медиків, на окупованій та прифронтовій території реєструють все більш різкий сплеск психосоматичних розладів. На жаль, при такому стані батьки не в змозі повноцінно давати своїм дітям те тепло, турботу та любов, яку могли проявляти у мирний спокійний період. А діти тим часом не відчувають себе захищеними, не можуть сказати, що вони щасливі та не можуть сповна насолоджуватись своїм дитинством. Тим, яке у них безжалісно відібрали.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Успіх та свобода замість рабства та злиднів… або історія одного переселенця з Донбасу

Юрій Коваленко

Ніхто й ніколи на засіданні Ротарі Клуб Миколаїв не називав Сергія Сафронова переселенцем. Він завжди мав активну життєву позицію, брав активну участь у житті клубу та займався активною громадською діяльністю в Миколаєві. Активна життєва позиція - ось головна відмінність Сергія Сафронова від інших.

Сергій народився в Антрациті і зробив кар'єру від звичайного робітника на шахті до начальника дільниці. Люди, які є вихідцями з Луганської області, часто говорять про те, що однією з особливостей Луганщини завжди було відчуття несвободи. В 2014 році, коли російській війська прийшли на Донбас, це вже було не просто відчуття, а реальність. Коли Сергій та його дружина Наталя побачили, хто захопив владу, одразу прийняли рішення про переїзд. На думку експертів у першу хвилю виїжджали найзаможніші та успішні. Тому що вони цінували життя в Україні і для них було важливим залишатися частиною світу. Сергій та Наталя Сафронови були саме такими. Тому погрузили речі та поїхали. Спочатку доїхали до Харківської області, а потім до Миколаєва. Тут і залишились, адже були вражені злиттям двох річок у лиман та близькістю моря. Такого на Луганщині не було.

Сергій почав шукати можливості для спілкування з активними миколаївцями і познайомився з відомим художником Владом Гур'євим, який був членом Ротарі Клубу Миколаїв. Дізнавшись про активну діяльність клубу, Сергій вирішив стати членом Ротарі. На той час він разом з дружиною вже встиг реалізувати проект разом за Світовою Організацією з Міграції. Проект полягав у створенні на базі бібліотеки, фактично, центру спілкування для переміщених осіб з Донбасу. Облаштували його за підтримки

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft Confédération suisse Confederazione Svizzera Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

проекту «Сприяння відбудові та сталому розв'язанню проблем ВПО та постраждалого від конфлікту населення в Україні», який був підтриманий Міжнародною організацією з міграції та Управлінням культури міста Миколаєва.

Прийшовши на засідання Ротарі Клуб Миколаїв, Сергій почув про проект молодих лідерів щодо комунікацій на лавочках і одразу ж активно включився в цей проект. Завдяки завзятості Сергію дуже скоро в одному з миколаївських парків з'явилася справжня ротарійська лавочка.

Свій перший рік життя в Миколаєві Сергій закінчував в ролі Святого Миколая. Щороку Ротарі Клуб Миколаїв дарує подарунки вихованцям Миколаївського обласного дитячого будинку на День Святого Миколая, тож Сергій зголосився приміряти на себе роль Святого Миколая та привітати малечу. На Луганщині День Святого Миколая не святкували, тож Сергію було особливо приємно відчути себе в новій ролі.

«Це зовсім інше, ніж Дід Мороз та «утренники», які досі роблять у Антрациті», - відверто говорить Сергій.

Насправді, саме у таких невеликих справах і розкриваються відмінності.

Цікава міжнародна організація, Ротарі клуб, яка концентрує увагу на добрих справах та приналежність до великого руху небайдужих дієвих людей вражали Сергія.

В Миколаєві кожного року відбувається регата «Вітрила Ротарі», з усієї країни з'їжджаються ротарійці, а всі гроші, які збираються під час гонок, йдуть на дитячий вітрильний спорт.

Тоді Сергій вперше побачив, як працює ротарійське братерство, коли люди, зібравшись разом, можуть вирішувати питання: чи новий олімпійський парус для вихованців дитячої школи купити, чи мотори для човнів тренерів, чи профінансувати участь у змаганнях, на які завжди не вистачає грошей. Дорослі ротарійці дарують свою увагу та гроші для розвитку вітрильного спорту. Це частина великої родини та справ.

Сергій дуже швидко зробив кар'єру в ротарійському русі і став секретарем клубу. Він активно їздив по країні - дивився, порівнював.

Сьогодні він вже разом з дружиною переїхав до Чернігова. Там не має Ротарі клубу і зараз він мріє про створення нового клубу. І, знаючи Сергія, він знайде активних чернігівців та відновить ротарійський дух!

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Якщо порівнювати нас зараз і нас тоді - це різний світогляд. За понад 6 років ми значно розширили розуміння світу. До того, традиційні для Донбасу «дім-робота-дім». І все - ніяких роздумів. А сьогодні ми об'їхали багато областей. Побачили різних людей. Різні підходи. І ти вже розумієш, що свобода дає великі можливості! А якщо дивитися на свій рідний регіон - він просто зупинився!», - ділиться своїми думками Сергій. І додає: «Тут цінуєш кожен день, який прожив. Ти бачиш приклади успішних людей, які досягли висот в різних напрямках. І досягли самостійно. Таких багато було і в Миколаївському клубі, і у великому Ротарі, і є на кого рівнятися. Є з ким спілкуватися. І ти розумієш, що це світова організація успішних людей, які роблять на твоїх очах тисячі гарних справ».

Серед успішних проектів Сергій Сафронов згадує встановлення яскравого знаку «Ротарі» у яхт клубі Миколаєва за авторством Влада Гур'єва, забезпечення медиків необхідними засобами захисту з початком світової пандемії COVID-19 під кураторством Сергія та Інни Смирних, активну підтримку шкільних медіа завдяки ініціативі Гліба та Марини Головченко, обмін дитячими групами з Бельгією за підтримки Сергія Гужвіна. Всі ротарійці налаштовані на досягнення найкращого результату для людей.

«А що я бачив та бачу на Луганщині? Якщо ти маєш стілець та стіл - ти начальник, ти - король. А якщо ти проста людина, то ти цілком залежить від начальників. Таке враження, що там виховується ген рабства. І людям кажуть, що вони мають робити. І вони з цим погоджуються та у всьому залежать від своїх начальників. І це жахливо. Мені подобається свобода України. Мені подобається жити у вільній демократичній країні. І це не лозунги, а моє розуміння сьогодення. Я за свободу!», - говорить Сергій Сафронов і додає: «З початку я думав, що поїду з Донбасу назавжди. Але тепер я розумію, що хтось має змінювати ситуацію. Вони нікому крім своїх не вірять. І хтось їм має сказати. З ними потрібно спілкуватися і відверто пояснити, що вони свої майже 7 років згаяли. Ми розвивалися, ми жили. А вони... Вони мають зрозуміти, що в них нічого не змінювалося і стало лише гірше. Треба змінювати і їх життя на краще, тому багато роботи попереду!».

ВІЙНА проти СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Євген Колішевський,
виконавчий директор громадської організації «Голос Природи»

В останні роки Україна, в контексті процесу євроінтеграції, стала учасником ряду важливих міжнародних угод, спрямованих на вирішення таких серйозних проблем, як зміна клімату, боротьба з бідністю, збереження біорізноманіття та ін. Більшість зобов'язань, які уряд України взяв перед міжнародною громадськістю, мають добровільний характер.

Добровільні зобов'язання є одним з основних принципів міжнародного співробітництва. Кожна країна самостійно визначається з розміром узятих зобов'язань з урахуванням своїх фінансових, інтелектуальних і технічних можливостей. Реалізація взятих зобов'язань регламентується через Закони, Укази і Постанови, прийняті урядом. У цій публікації на прикладі зобов'язань України, взятих в сфері сталого розвитку, ми намагаємось розглянути чинники, які впливають на реалістичність досягнення поставлених цілей.

Тема сталого розвитку почала активно обговорюватися на міжнародній арені ще в минулому столітті. Так, в 1992 році, в Ріо, на рівні ООН було підписано декларацію про сталий розвиток. Ідея цього документу полягає в тому, щоб зберегти сприятливі умови життя на Землі для майбутніх поколінь.

У 2015 році Генеральна Асамблея ООН ухвалила резолюцію, в якій позначила 28 глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року. Серед поставлених цілей велика роль відводиться таким питанням, як боротьба з бідністю, підвищення якості охорони здоров'я і освіти, забезпечення доступу до води та енергоресурсів, охорона навколишнього середовища, збереження біорізноманіття та екосистем.

Аби не залишатися «за бортом» міжнародних процесів, в 2019 році новообраний Президент України Володимир Зеленський підписує Указ №722/2019, в якому позначає 16 національних цілей з 28 позначених резолюцією ООН.

Крім Указу Президента, Кабінет Міністрів України в 2019 році видає розпорядження № 686-р про збір даних для моніторингу реалізації досягнення цілей сталого розвитку. Результати досягнутих цілей на добровільній основі відображаються в національних звітах. Всі країни, які взяли добровільні зобов'язання по цілям сталого розвитку, мають право і можливості користуватися інструментами міжнародного співробітництва в цій сфері (консультаційна, методологічна, фінансова і технічна підтримка).

Указ Президента і запропонована КМУ система оцінки результатів досягнення цілей в Україні спочатку були піддані критиці з боку громадськості. Багато екологічних та соціально орієнтованих громадських організацій не змогли повноцінно взяти участь в процесі формування цілей і оцінці потенціалу по їх досягненню.

В незалежній Україні завжди були складнощі з реалізацією міжнародних зобов'язань. Не є секретом, що підписання угод не означає, що на націо-

нальному, регіональному та місцевому рівні будуть прийматися відповідні політичні рішення і цільові програми.

Аналізуючи протягом останніх 20 років регіональні і місцеві програми в Дніпропетровській області, організація «Голос Природи» неодноразово стикалася з випадками, коли цілі і завдання стратегічних документів не кореспондуються із зобов'язаннями України на міжнародному рівні. На думку організації «Голос Природи», це пов'язано з недоліками управлінського характеру, які можна виправити, удосконалюючи процес прийняття рішень органами влади.

У той же час, в Україні є фактори більш серйозного характеру, які створюють реальні складності по досягненню цілей сталого розвитку. Наприклад, військовий конфлікт в Донецькій і Луганській областях.

В указах, постановах і ухвалах нічого не говориться про те, яким чином уряд України планує досягти взяті зобов'язання по цілям сталого розвитку в Донецькій і Луганській областях в умовах воєнного конфлікту.

Цей регіон ще до конфлікту був дуже проблемним: висока концентрація шкідливого виробництва і населення, велика кількість населених пунктів з одно-векторною економікою, наявність цілого комплексу складних екологічних проблем, дефіцит питної води і т.д. Сьогодні до цього переліку можна додати проблеми, пов'язані з військовими діями: зруйновані підприємства, житловий фонд і інфраструктура населених пунктів, економічний занепад і масове безробіття, відтік професійних кадрів.

Потрібно також розуміти, що військові дії негативно позначилися не тільки на Донецькій і Луганській областях, а також на прилеглих регіонах і в цілому на всій країні. Саме війна стала основною і головною причиною скорочення фінансових витрат держави на науку, освіту, медицину, природоохоронні заходи.

Військовий конфлікт триває більше 5 років, і нікому не зрозуміло коли він закінчиться. Саме тому організація «Голос Природи» вважає, що всі стратегічні рішення і програмні документи необхідно приймати з урахуванням ведення військових дій в Донецькій і Луганських областях. Немає ніякого сенсу брати міжнародні зобов'язання по досягненню цілей сталого розвитку, якщо ми не можемо зупинити військові дії в Донецькій і Луганській областях.

Не треба соромитися озвучувати цю проблему на міжнародному рівні. Справа в тому, що сталий розвиток - це дуже широке поняття, воно зачіпає не тільки сферу життєдіяльності людини, а все, що людину оточує на Землі. Цілі сталого розвитку неможливо досягти за рахунок ресурсів

1-2 двох міністерств і десятка профільних департаментів. В цей процес необхідно залучати широкі верстви населення. Що практично неможливо зробити в умовах війни.

Вкрай складно пояснити громадянам України актуальність цілей сталого розвитку, коли весь інформаційні простір заповнений новинами про військові дії, і в цьому немає нічого дивного. Коли люди воюють - вони думають тільки про війну…

“Волонтери - творці добра”

Оксана Костерєва

Волонтери разом із воїнами АТО/ООС, які захищають кордони України, тримають небо над нашою державою. Їхню місію в українсько-російському військовому конфлікті важко переціни́ти. Про те, яким чином їм вдається допомагати бійцям і які виклики у волонтерській діяльності доводиться вирішувати, розмовляємо з волонтерами з організації «Карітас Маріуполь» Людмилою та Дмитром Чичерами та військовим волонтером з Тернополя Олегом Кушнірем.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Людмила Чичера: «Я не могла стояти осторонь»

Як і коли ви вирішили стати волонтером?

- Волонтерська діяльність почалася з початком воєнних дій, я не могла стояти осторонь. Мене життя часто зводить з багатьма людьми з волонтерської братії, які майже були на передовій. Я намагалася включатися в роботу зі своїми можливостями. Потім в мене почалася діяльність у «Карітас». Професійно я працюю три роки.

Що вас надихає на волонтерську діяльність? І де ви берете сили на це?

- Це важке запитання, іноді мені хочеться запитати у людей, чому вони цим не займаються. Часто я бачу сім'ї багатодітні, переселенців, малозабезпечених, починаю заглиблюватися у їхнє життя, і здається, що у людей катастрофа - і де вони беруть сили.

Біля таких людей повинні бути люди з більшим ресурсом. У мене зараз ресурсу більше, і є бажання їм допомогти, я не можу бути пасивною. Для мене допомога дітям, людям похилого віку - це як дихати. Волонтери - це люди, які витрачають свій вільний час, жертвують своєю сім'єю заради людей, які потребують допомоги.

Чи не втомилися бути волонтером? Ви плануєте займатися цим усе життя?

- Бувають моменти «вигорання», коли хочеш допомогти занадто великій кількості людей, – це може підірвати твої сили. Пройшов деякий час, відколи я навчилася усвідомлювати, чи зможу я допомогти цій людині і як саме.

Планувати важко, сили не «без кордонів», але наскільки мене буде вистачати, настільки я буду включатися.

Розкажіть про ваші обов'язки у волонтерській організації?

- Я відповідаю за розвиток волонтерської діяльності. Коло моїх обов'язків – залучати якнайбільше волонтерів, проводити онлайн-школу волонтерів. Найважливіший з обов'язків - підтримувати зв'язок з волонтерами, також розвивати волонтерський рух у Маріуполі.

Що змінилося з того часу, відколи ви почали займатися волонтерством?

- Розширилось коло волонтерів, в більшості випадків – це люди середнього віку. Також ми почали співпрацювати з студентсько-волонтерською братією. Майже з усіма вищими навчальними закладами Маріуполя співпрацюємо.

Як звичайний українець може долучитися до вашої організації?

- Найкраще розпочати з навчання у школі волонтерів. Нас знайти легко – у просторі інтернету «Карітас Маріуполь». Вчимо людей, як обходити конфлікти, як зберегти свої моральні ресурси. Як знайти можливості для своєї окремої організації

Які соціальні програми ви маєте у своїй діяльності?

- У нас є медичний проєкт, де працюють лише медики, гуманітарний проєкт, де люди можуть отримати паливо, продукти харчування та засоби особистої гігієни.

Мій особистий проєкт – «'Простір підтримки». Він скерований на те, щоб люди самі зробили щось для себе. Зі мною у команді працюють два фасилітатори - це спеціалісти, які займаються розвитком громад, громадської діяльності у селах буферних зон та Маріуполі.

Ще в нас є Ресурсний центр який спеціалізується на юридичній підтримці. Є кризовий центр – там працюють соціальні працівники та кризові спеціалісти.

Чи є підтримка місцевих органів влади

- При мерії існує молодіжна організація. Також є департамент, який займається розвитком волонтерства, часто ми робимо з мерією спільні проекти.

Дмитро Чичера: «Ніхто крім нас»

Як і коли ви вирішили стати волонтером?

- Це було у 2014-му році. Я сам служив у армії колись, і коли з'явилися перші військові було помітно, що у них є проблеми зі спорядженням, одягом. Ми почали їм допомагати.

Чи не втомилися бути волонтером?

- Періодично бувають моменти «вигорання», дуже часто втомлюєшся, тому що не маєш зворотного зв'язку від людей. Я використовую для себе девіз «Ніхто крім нас»

Чи плануєте займатися волонтерством усе життя?

- Я вважаю, що волонтерство – це стиль життя. Свою діяльність я можу класифікувати як соціальне підприємство, бо займаюся бізнесом. Волонтерство - це природній процес.

Розкажіть про ваші обов'язки.

- Я керівник організації с 2014-го. Взяв на себе допомогу військовим силам, першим поїхав відвозити допомогу. Я їздив на передові, збирав інформацію про те, що саме потрібно окремому підрозділу, приїздив до волонтерів, і вони збирали все, що потрібно. На початку карантину я перевозив медиків до лікарні.

Який момент у вашій діяльності найбільше вам запам'ятався?

- Напевно, це коли я вперше потрапив під обстріл. Ніхто навіть не думав, що вміє так швидко бігати. І коли ми опинилися у бліндажі і поруч з нами був хлопець з парою чобіт, які ми привезли, а все залишилось на

поверхні. І ми запитали: «Як ти встиг?». А він каже – «Та зараз там все погорить, порозстрілює, а я, як був у розірваних чоботях, так і залишусь. Ось тому і встиг взяти». У той момент я зрадів, що є хлопці, які вміють цінувати нашу допомогу. На щастя, все залишилось неушкодженим.

Чи проводите ви тренінги в соціальних закладах щодо війни?

- Колись так, десь у 2015-му році. З того часу ніхто не звертався з цього приводу.

Як організовується ваша діяльність на передовій?

- Ми допомагаємо лише тим підрозділам, які обороняють Маріуполь. Ми їздили на позиції, знайомилися з хлопцями, отримували від них запити. Потім поверталися у організацію та вирішували ці завдання.

Яка допомога надається пораненим військовим?

-У свій час допомагали вивозити поранених військових, доставляти їх у військові госпіталі Маріуполя, допомога ліками. Недавно закінчили збір коштів на закупівлю обладнання для медичного госпіталю.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Олег Кушнір: «Розумієш, що на тобі лежить відповідальність»

Як і коли ви вирішили стати волонтером?

- Саме військовим волонтером став у 2014-му році, коли розпочалась війна і коли почав втрачати своїх знайомих. Це стало останньою краплею. Ми почали збирати допомогу, кошти на автомобілі, на бронежилети. У серпні-вересні я відвідав Донбас та передові точки.

Що вас надихає на волонтерство?

- На правду мене надихають люди: вони жертвують своїм часом, своїми ресурсами, ризикують своїм життя.

Які плани на майбутнє? Чи не втомилися бути волонтером?

- Бувають моменти коли хочеться зробити паузу. Але згодом приходить розуміння, що війна триває, розумієш, що на тобі лежить відповідальність. І ти потрібен людям, їм потрібна твоя допомога.

Чи плануєте займатися волонтерством усе життя?

- Волонтерство стало частиною мене, це як стиль життя. І від цього нікуди не дінешся, є багато різних родів волонтерства.

Як організовується діяльність на передових точках?

- Нашою метою було доставити допомогу у ті місця, де неможливо це зробити. Ми намагалися надати допомогу тим хто у цього найбільш потребував.

Настя и ее «Тормозок» кормит земляков варениками и блинами в Киеве. Вот ее рецепты на Новый год

Анна Курцановская, *журналист «Свои.city»*

Настя Степанова - переселенка из Донецка и сейчас живет в Киеве. Тут она организовала «Тормозок» - кулинарный стартап, который родился на кухне в арендованной квартире и запустился в Facebook. Его миссия - кормить земляков вкусной едой из качественных продуктов. Для своих заказчиков бухгалтер, а по совместительству кулинар в свободное от основной работы время лепит, варит, жарит и выпекает.

Использовать фантазию на полную катушку

Около года бухгалтер по профессии вынашивала эту идею и решилась только в октябре. Первым блюдом, которое Настя представила на суд интернет-аудитории были шарики моцареллы в авторском кляре. На сегодняшний день ассортимент «Тормозка» составляет более двух десятков позиций: вареники с картошкой и карамелизованным луком, молодой капустой, вишней, творогом, пельмени с разными видами мяса, блинчики пустые и с начинками от мяса до красной рыбы, сладкие и соленые сырники. За непродолжительное время Настя нашла десятки постоянных клиентов и даже обслужила небольшой корпоратив.

В преддверии Нового года девушка вспомнила, как ее семья в Донецке отмечала этот праздник, какие блюда готовила ее мама, и что в обязательном порядке будет на праздничном столе в этом году. В семье Насти была хорошая традиция: собираться на праздники всем вместе, какие бы не были времена.

- А времена были действительно разные. Мои родители в 80-х-начале 90-х были научными сотрудниками: папа – физик, мама – инженер-математик, программист. Во-первых, это минимум денег, а во-вторых, дефицит.

Тогда об изобилии речь не шла. Однако, стол на все значимые праздники всегда был накрыт разнообразно. Именно в те времена приходилось использовать фантазию на полную катушку. Готовили все, включая торты, например, Наполеон. Потому что, опять же, их было не купить.

Последнее, что освоила, – тесто

Переселенка честно признается, что о приготовлении еды в масштабах, превышающих потребности семьи из четырех человек, никогда не думала. Говорит, возможно, это примета возраста, сейчас Насте 38 лет.

- В юности указание мамы сварить пюре повергало меня в уныние. Нет, были эксперименты, например, сделать родителям сюрприз и налепить вареников с картошкой. Но я быстро потеряла интерес к процессу, и только необходимость закончить начатое и не выбросить продукты стала залогом того, что не бросить на половине пути.

С тестом у Насти не заладилось, и так получилось, что работать с ним стала в последнюю очередь. Как раз незадолго до кулинарного эксперимента. Совсем другие отношения у нее были с мясом. С любым – будь-то рулетики с черносливом или люля-кебаб.

- Мне интересно готовить его во всех видах: жарить, варить, запекать. До сих пор мясо занимает коронное место в рационе всей семьи. Последнее же, что я освоила, это тесто. Моя профессия и склад ума наложили отпечаток на подход: я сначала читаю много вариантов рецепта, анализирую состав, пропорции, время приготовления, а только потом приступаю, отметая заведомо «слабые» варианты.

«Скорая кулинарная помощь»

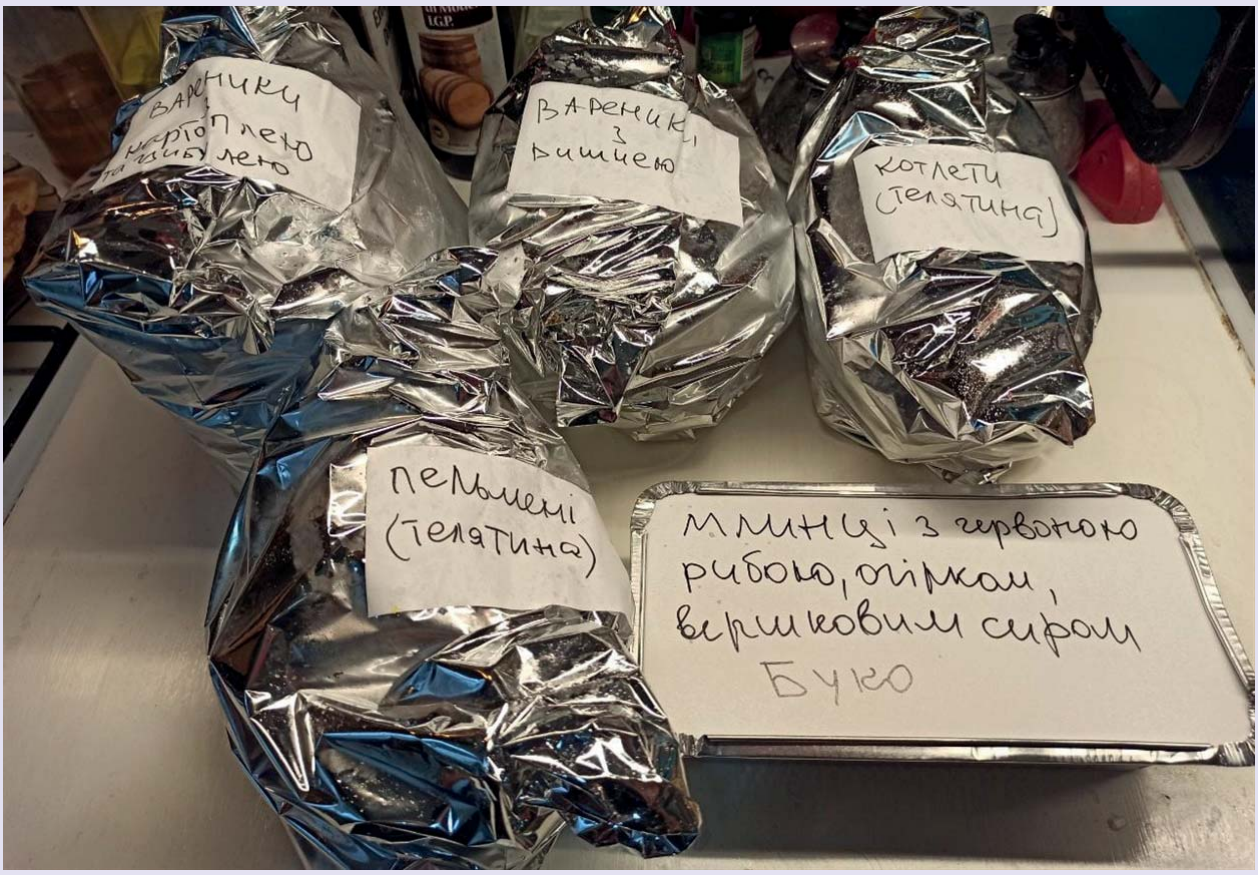

Мысль монетизировать хобби у Насти была давно, но ее близкие, да и она сама не воспринимала готовку всерьез. Всегда находились куда более важные насущные дела, а еще же работа. Решение организовать «Тормозок» пришло абсолютно спонтанно.

- Если не попробую сейчас, то точно буду жалеть. Название мне кажется очевидным, учитывая, что я коренная дончанка. Сложно представить такое кратное и одновременно емкое название для еды по-быстрому, на ходу.

Позиционирует Настя Степанова свое дело как «скорую помощь» занятым работающим людям. Если в морозилке есть вареники, пельмени, сырники, блины, вопрос с едой на сейчас решен.

- Когда люди покупают магазинные изделия, они понимают, что состав этих изделий есть великая тайна, а у меня все компоненты «как для себя», а варианты начинки обсуждаются непосредственно с заказчиком.

Собеседница уверяет, что «Тормозок» - это не способ заработать. Однозначно ее кормит основная специальность, Настя - уважаемый специа-

лист в области финансов и бухучета с доходом, который способен покрыть затраты на расходные материалы, а именно продукты.

- Скорее, это возможность попробовать что-то новое для себя, общаться и радоваться, когда заказчик хвалит полученный результат. Моя аудитория на 80% состоит из экс-донецких, что тоже для меня важно. Это как связь с прошлым в настоящем. Многие заказывали просто потому, что меня знают: это как сначала студент работает на зачетку, а потом зачетка на студента. Личная приязнь и общие взгляды сыграли не последнюю роль при желании что-то заказать.

От каждого заказа Настя перечисляет 10% в помощь девочке Кате, которой дончане, участники родительского форума Кроха, помогали еще до начала войны.

Переселенка уверена, что такая социальная составляющая ее бизнеса интересна и полезна всем сторонам: просто заказывая еду, становишься благотворителем, не прилагая особых усилий.

Кто будет за новогодним столом и что будет на нем: рецепты

Новый год Настя с мужем и двумя сыновьями-подростками планирует отметить в Харьковской области, в родительском доме. Это будет первый за много лет праздник, когда за одним столом соберется многочисленная родня.

- Помимо нас и родителей еще приедет мой младший брат с семьей. Своего младшего племянника я не видела еще вживую, хотя в октябре ему исполнилось уже два года. К сожалению, это примета времени и того, что мы – переселенцы. Нас разбросало по Украине, мы вынуждены работать очень много – у переселенцев просто нет финансовой «подушки», плюс съемное жилье. Тем не менее, вся моя семья с нетерпением ждет поездки, встречи и совместного празднования.

Что же будет у Насти на новогоднем столе? Учитывая, что на праздник соберутся три поколения, то блюда будут, так сказать, из разных столетий. Кулинар-любитель с удовольствием поделилась рецептами с читателями Свои.City.

Мясной рулет с яйцом внутри

Такие рулеты делала еще моя мама в голодные 90-е, когда особого выбора продуктов не было. Я немного усовершенствовала рецепт: чтобы не было места без яиц, сделала одну длинную колбаску-яйцо, вокруг которого собственно заранее приготовленный свино-говяжий фарш с луком и чесноком.

Авторские тарталетки

- Начинка – сливочный сыр Буко, укроп, красная рыба, сметана. Все мелко порезано и тщательно перемешано. С помощью самой большой насадки кондитерского шприца выдавить начинку в тарталетки. Выходит такой себе мусс. А сверху положить немного красной икры.

Моцарелла в кляре

Моцарелла шариками, кляр из яйца + молоко и соль. А еще крахмал, чтобы шарики держали форму и были хрустящими. Панировочные сухари, смолотые самостоятельно. Для яркого цвета в панировку добавляется немного куркумы. И обжарить.

Жульен

Жюльен - это не блюдо, а способ приготовления. Но в нашей кулинарной культуре - это курица с грибами, запеченная под сыром. Жюльен может

быть как порционный, так и большой, как торт. Кроме жульенниц, можно использовать порционные формочки из фольги.

На сковороду со смесью растопленного сливочного масла и оливкового масла выкладываю тертый чеснок, размешали. Очередь лука. Далее курица и грибы. В сковороду же добавляю немного куркумы и мускатного ореха (у меня это приправа к мясу была). Обжариваю до 10 минут в целом. Во время, пока там жарится, делаю заливку из яйца, молока и немного муки, хорошо размешать. Раскладываю по формочкам. Добавляю заливку. От души посыпаю тертым сыром и ставлю в разогретую духовку на 15-20 минут, чтобы сыр взялся корочкой.

Курица-гриль

Я люблю курицу-гриль, но покупать ее не очень люблю, потому что не знаешь наверняка, свежая или нет. Поэтому я делаю ее сама. Начну с главного секрета - чеснок! Целые четыре дольки чеснока я закладываю в курицу. Также чеснок идет в маринад.

Маринад: соевый соус, мед, горчица, тертый чеснок, оливковое масло, куркума, соль, перец. Дать настояться. Маринад выливаю на курицу и в духовку. Мясо получается не пересушена, с корочкой и ароматом настоящей курицы-гриль.

И мой лайфхак: делаю надрезы на грудинке и «заправляю» туда кончики крыльев, чтобы не пригорели.

Цезарь с креветками

Сначала я мариную очищенные креветки в смеси оливкового масла, бальзамического уксуса, лимонного сока и тертого чеснока. Затем поджариваю их, а пока ставлю вариться яйца и поджариваю сухарики (со «студенческих» булочек с кунжутом).

Заправка для салата состоит из желтка, оливкового масла, бальзамического уксуса, лимонного сока, тертого чеснока, соли, черного перца и меда. Взбить блендером.

Далее собираю салат: листья салата, крупно порванный, сбрызгиваю заправкой, сухарики, заправка, помидоры черри, яйца, заправка, креветки, тертый сыр, и опять заправка.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Глухий кут на лінії розмежування ДОНЕЦЬКА САМОІЗОЛЯЦІЯ. Окупаційна влада на Донбасі надовго заблокувала роботу своїх контрольних пунктів в'їзду та виїзду

Павло КУЩ

Із самого початку загарбання у 2014 році частини українських територій на Донбасі місцеві люди живуть у страху. Бо російська пропаганда, нагадуючи вічний двигун, досі продовжує наганяти жаху про «загрозу України» та «фашистів», «бандеровців», які, буцімто, з дня на день підуть у наступ і зрівняють той же Донецьк із землею. І чим довше вони боялися, тим їм робилося страшніше. Та й лякають досі: мовляв, усіх російськомовних місцевих жителів, які вціліють, «карателі» неодмінно кинуть до концтаборів. Або взагалі створять для них, нещасних, резервацію чи гетто: поставлять високі міцні огорожі з колючим дротом та ізолюють, по-живому відірвавши від усього світу.

На сьомому році окупації цей страх про українську агресію чи гетто настільки міцно взяв у облогу серця і душі жителів ОРДЛО, що вони вже навіть не уявляють себе без нього. А тому мимоволі посприяли зробити саме те, чого найбільше бояться. Бо, не секрет, вони й раніше у назві «ДНР» літеру «Р» із злістю та сарказмом тлумачили не як «республіка», а «резервація». А після закриття окупаційною владою пунктів пропуску на лінії розмежування і втрати можливості безперешкодно виїхати звідси, зрозуміли, що дійсно зараз перебувають, немов у гетто. От тільки у цій теперішній примусовій ізоляції вони опинилися не через українських «загарбників», а завдяки зусиллям тих, хто навесні 2014-го увірвався сюди і зробив їх заручниками потворного «руського міра».

«Після закриття КПВВ ситуація стала значно гіршою...»

З самого початку поширення світом пандемії COVID-19 ставлення до цієї загрози з боку проросійської окупаційної влади на Донбасі важко назвати адекватним. Мавпуючи, тобто примітивно копіюючи дії РФ, у Доне-

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

цьку відверто глузували з небезпеки, тиражували нісенітниці про «теорії змов» проти, зрозуміло, Росії і тривалий час вперто й затято ігнорували досвід тих країн, які найпершими опинилися серед потерпілих. Тут із розмахом організовували і проводили різноманітні масові заходи, на які звозили немалу кількість людей. Один із останніх прикладів подібної безпечності – гучне святкування Дня шахтаря, що припадає на останню неділю літа. Та потім настало гірке похмілля. Кількість хворих і померлих стрімко збільшувалася. Місцеві лікарні, де ніколи не приховували брак кадрів, стали синонімом хаосу, в аптеках зникли навіть прості медикаменти. На останній день листопада у ОРДО підтвердили 10 652 випадки COVID-19 і аж 1006 померлих. Тобто коефіцієнт смертності людей сягнув вже 10,6 відсотка… (Для порівняння, на українській значно більшій території Донеччини зафіксували понад 22 тисячі хворих, але летальних випадків набагато менше: 404).

Хто винен? Як хто? Ну, не Кремль же, чиї інструкції запопадливо і неухильно виконували донецькі владні маріонетки у конкретному ставленні до пандемії. Та й не місцеві медичні фахівці, які тривалий час свідомо замовчували масштаби хвороби і запевняли, що повністю тримають ситуацію під контролем… Натомість «крайньою» досить прогнозовано знову назвали Україну. Переконуючи жителів у тому, що коронавірусна загроза йде саме звідти, окупаційна влада закрила всі КПВВ на лінії розмежування. Причому подібна самоізоляція стала майже головним заходом реального протистояння хворобі, до якого вдалися в Донецьку та Луганську.

«Оскільки негативне ставлення до України російська та місцева пропаганда вбивають у свідомість людей всерйоз і надовго, немало з них спершу повірили версії про ковід від українців чи Європи. А невдовзі вони переконалися, що їх знову «кинули». Бо ситуація після закриття КПВВ не покращилася, а стала значно гіршою. Адже донеччани тепер вже втратили можливість безперешкодно виїхали до України, де могли б придбати необхідні ліки, вітаміни чи дешевші продукти харчування», - розповідає жителька Донецька.

Варто нагадати, що у рамках протиепідемічних заходів влада України восени також прийняла рішення про тимчасове закриття КПВВ по цей бік лінії розмежування. Однак, зважаючи на немалу кількість подорожніх, які вимушені вирушати у дорогу до лінії розмежування через важливі причини, ще 10 листопада українські пункти пропуску відновили свою роботу. Проте окупаційна влада у відповідь чомусь назвала цей крок провокацією і підтвердила, що пропуск людей через свої КПВВ і надалі буде закритий. Як виняток, у ОРДО повідомили про можливість в'їзду чи виїзду через єдиний пункт «Оленівка». Проте він відкритий тільки двічі на тиждень: у понеділок і п'ятницю. Крім того, окупанти суттєво збільшили кількість вимог до тих, хто зібрався на виїзд із окупованої тери-

торії. Тепер для цього потрібно обов'язково мати прописку на території України та відповідний дозвіл «Міжвідомчого оперативного штабу». А в'їзд до Донеччини, що по той бік лінії зіткнення, дозволений за окремим списком, який затверджує згаданий «штаб» окупантів.

Втім, оскільки необхідність вирушати в дорогу з Донецька, приміром, до Маріуполя, Волновахи та інших українських населених пунктів не зникла, поряд із закритими КПВВ ОРДЛО існує відносно легший спосіб цієї подорожі. Так, вона значно довша і обходиться дорожче, але ж діє. Що цікаво: за логікою окупаційної влади ковід в Україні – смертельна загроза, а ця сама хвороба в РФ, масштаби якої там ще загрозливіші, вони оцінюють на рівні звичайної нежиті. А тому й виїхати до Росії з Донецька зараз значно легше. І, врахувавши це, спритні перевізники вже напрацювали вигідну схему: подорожніх із окупованої території тепер везуть до України, але через кордон і територію РФ. Одна поїздка обійдеться у 2800 – 3000 гривень і тому ця схема успішно працює для збагаченння перевізників і тих владних персон, які стали для них прикриттям.

«... А коронавірус тільки привід»

«Ви самі бачите: Україна для вас відкрита! У всіх значеннях цього слова. Ви знаєте, хто блокує КПВВ з другого боку, хто розділяє нас. У всіх значеннях цього слова. Упевнений, ви не тільки і знаєте, а й зробите, це найголовніше, свої висновки», - висловив сподівання у зверненні до жителів окупованих територій Донбасу Президент України Володимир Зеленський.

Один із висновків, вже зроблених людьми, яких у дорогу штовхає необхідність, наступний - окупаційна влада цілком свідомо створює штучні перешкоди для перетину лінії розмежування. Зокрема, щоб в'їхати до ОРДО, треба мати дозвіл від «Міжвідомчого оперативного штабу» та одну із п'яти визначених підстав для в'їзду. До речі, комічною серед них тутешній люд називає наступну - «З метою проходження навчання в ОРДО». Хіба не смішно? А трагікомічною є ось така – «З метою проходження лікування в ОРДО». Уявляєте? Невже владні «дири» вважають, що знайдуться відчайдухи-екстремали, які, даруйте, попруться, лікуватися на територію, де ковід буквально косить місцевих людей?..

Тому насправді зазвичай найчастіше КПВВ перетинають через необхідність доглянути і допомогти хворим родичам, які залишилася на окупованій території. Чи просто провідати рідних. І, звісно, рвуться сюди після смерті своїх близьких людей, з якими необхідно по-людськи попрощатися і організувати похорони. Та попередньо слід зібрати всі довідки, які підтверджують мету візиту, документи, письмову заявку і передати все до «штабу».

У випадку смерті члена родини чи важкої хвороби дозвіл видається з поміткою «Терміново». А ось щодо інших причин в'їзду до Донецька, Горлівки та інших населених пунктів, окупанти, попри офіційний термін розгляду – 10 днів вивчають заявки втричі більше часу. Щоправда, бувають і випадки, коли позитивну відповідь потенційні подорожні отримують оперативно, тобто через 10-12 днів. Та найчастіше доводиться чекати 3-4 тижні.

Також віднедавна діє ще й наступний коронавірусний бар'єр. «Тепер всі, хто в'їждає на територію Донеччини під контролем окупаційної влади, повинні заповнити так званий бланк-згоду на те, що в першу чергу ти побуваєш у стаціонарі найближчого медичного закладу, де тебе обстежать на ковід. Не маєш можливості чи часу? Тоді до твоїх послуг експрес-тест прямо на КПВВ. Ціна питання – 1750 російських рублів. Якщо результат позитивний, то таки доведеться їхати до лікарні. Якщо ні, пишеш бланк-згоду про два тижні самоізоляції вдома», - неохоче розповідає житель Горлівки.

Звичайно, абсолютна більшість людей, яким довелося зіштовхнутися із закритими КПВВ, негативно ставляться до подібної політики ОРДЛО і Кремля. У тому, що COVID-19 - тільки ширма, а йдеться про політичний підтекст, переконані навіть жителі окупованих територій, які, звичайно, позбавлені можливості відкрито висловити свою точку зору. Але у приватних розмовах вони не приховують, що російські «куратори» вперто гнуть свою лінію і, використовуючи пандемію, у ситуації із закриттям-відкриттям КПВВ намагаються змусити Україну напряму вести діалог із терористами ОРДЛО. Такий підступний намір головний кремлівський геополітик виношує ще з 2014 року і не відмовляється від нього досі, намагаючись уникнути відповідальності за розв'язану війну і трагедію на Донбасі.

Певна річ, розуміють це і члени Тристоронньої контактної групи від України, які мають можливість періодично контактувати з росіянами і тому чітко відстежують їхні справжні наміри. Наприклад, представник ОРДО від України в ТКГ, журналіст Сергій Гармаш переконаний, що у Росії є свій інтерес, аби КПВВ на лінії розмежування не працювали й надалі. «Це, безумовно, політика, а коронавірус тільки привід. Росіяни ось таким чином проводять певну сегрегацію. Тобто прибирають зі своїх територій людей, у яких є реєстрація на підконтрольній Україні, і закривають від нас «своїх». Отже вони створюють умови для віддалення від України та інтеграції з Росією. Адже навіть, аби поступити у виш, влаштуватися на роботу, організувати бізнес – оскільки дорога в Україну закрита, людям доводиться їхати за цим всім до РФ. Москва таким чином вирішує проблему з демографією і дефіцитом робочих рук, а на Донбасі

дешева кваліфікована робоча сила. І у людей не залишається вибору окрім того, як їхати працювати на російські підприємства», - каже він.

ПРЯМА МОВА

Представник уповноваженого Верховної Ради з прав людини у Донецькій і Луганській областях Павло ЛИСЯНСЬКИЙ:

Для Російської Федерації це тимчасове перемир'я гірше за війну, бо коли йдуть бойові дії, їх пропаганда на тимчасово окупованій території працює на залякування людей і в ЗМІ вони розповсюджують месседж, що «Україна вбиває». А зараз, коли перемир'я, жителі цих територій піднімають проблеми соціально-економічного характеру: де нормальні дороги, де заробітні плати, де підприємства і робочі місця, де обіцяне нормальне життя? У таких умовах відкриття КПВВ – це ще один удар по окупантах, бо Україна оперативно відкрила свої пункти, облаштувала їх для зручності людей. А з того боку нічого подібного не зробили. Люди для того, щоб потрапити на територію України, їдуть через російський кордон. Тобто через державний кордон з Україною, але з території РФ.

А ТИМ ЧАСОМ

Днями Кабінет міністрів спростив процедуру в'їзду з тимчасово окупованих територій громадянам України віком від 14 до 16 років, які не мали можливості оформити паспорт або втратили його. Тепер в'їзд можливий за наявності свідоцтва про народження.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

День української писемності і мови Вкраїнську вшануймо й за те, що з нею віками воюють сусіди ДОПОКИ? По обидва боки прифронтової Донеччини довкола державної мови України не вщухають пристрасті

Павло КУЩ,

На світі є чимало довжелезних речей чи явищ. Китайська стіна, річки Амазонка та Ніл, вулиця Янг у Канаді, день у період літнього сонцестояння і полярна ніч, змія анаконда, черга на тест на коронавірус нарешті! Та поряд із цим здавна існує і періодично подовжується, жахаючи своїми не тільки розміром, а й підступністю і жорстокістю довгий-довгий список, яким майже п'ять століть тероризують Україну та її людей. Йдеться про перелік наказів, розпоряджень, циркулярів і заборон, якими в сусідній Росії намагалися і досі намагаються обмежити, заборонити і знищити українську мову – рідну мову мільйонів українців.

«Щасливе майбутнє» для «ДНР»: гарячий свинець у горло за кожне українське слово

Факти – річ вперта. І якщо оперувати не емоціями, а тільки реальними фактами, то навіть тоді стане очевидною наступна моторошна реальність. Знаєте чого найдужче боялися правителі сусідньої держави-імперії за всі минулі роки і століття? Голоду? Чуми чи інших смертоносних епідемії? Війн серед яких і ядерна?.. Ні. Виявляється, чи не найбільший переляк і жах там викликала українська мова. І її не просто боялися, а й люто ненавиділи, намагаючись заборонити і знищити, щоб і сліду від неї не залишилося. Запеклий супротив проти української розпочався якраз тоді, коли в Московії зробили «цап-царап» (цим методом, до речі, і досі хвалиться правитель Кремля): «позичили» в Київської Русі назву, перейменувавшись на Росію. І розпочалося! У 1627 році цар Олексій Михайлович наказав зібрати у церквах всі українські книжки і спалити. У 1709-му вже Петро І своїм указом заборонив друкувати книги українською. А

дещо пізніше, у 1863 році, «старший брат» накинувся на українську мову та її носіїв потворним Валуєвським циркуляром, у якому фактично підписаний вирок: «Української мови немає і не було, а хто цього не визнає – ворог Росії»…

Щоб перерахувати всі відповідні заборони і обмеження, збережені до наших днів у архівах, схоже, потрібно друкувати не одну газетну шпальту. А щоб згадати всіх українців, потерпілих від переслідувань за рідну мову, варто видавати багатотомну «Книгу пам'яті». Не виключено, це зроблять у майбутньому, бо список жертв постійно подовжується після початку гібридної російсько-української війни на Донбасі. Агресія і окупація частини території України стали ще одним підтвердженням того, що українська мова досі залишається серед ворогів №1 для Кремля. А якщо такий «ворог» не здається…

Повірте, навіть у похмурих минулих століттях не демонстрували такої очевидної люті і жорстокості до української мови, як у XXI-му в так званих «республіках», створених на українському Донбасі зусиллями, коштами і зброєю РФ. У порівнянні з сьогоднішніми реаліями отой зловісний Валуєвський циркуляр можна вважати мало не похвальною грамотою для української мови. Бо тепер у окупованому Донецьку взагалі закликають безжально знищувати не тільки мову, а й українців.

«Буду щасливий дожити до тих часів, коли за кожне сказане по-українськи слово будуть заливати у глотку розплавлений свинець! Смерть бандерівцям!», - написав у серпні 2020 року в соціальних мережах донецький проросійський пропагандист Олександр Дмітрієвський.

Моторошно? Але водночас нічого нового чи несподіваного. Бо як і у РФ, у ОРДЛО також намагаються вирішувати не нагальні економічні чи соціальні проблеми, від яких потерпають пересічні люди, а продовжують «битву» на мовному фронті. Українська мова просто наводить жах на окупаційну владу, якщо тут закривають очі на безробіття, затримки зарплат, руїни, комендантську годину, пандемію коронавірусу та інші біди «республік», а всі зусилля спрямовують на боротьбу з державною мовою України, чию територію загарбали. Адже отой коментар проросійський пропагандист написав на наступне «радісне» повідомлення у мережах, написане на сьомому році окупації Донецька: «В цьому році школярі ЛДНР вперше за десятиліття підуть у школу, де не буде жодного слова на українській мові. Ми чекали цього кроку довго, дуже довго. І тепер, дочекавшись, не повинні зупинятися. Ми на вірному шляху до того дня, коли ні на вулицях, ні в документах, ні в ЗМІ більше не буде жодного українського слова».

«Балакайте по-слов'янському!..»

Мовна політика і зокрема ставлення до державної мови України в маріонеткових «республіках» РФ прогнозовані. Шкода тільки, що на отому згаданому цинічному шляху до «щастя», коли повністю зникне українська мова, перебувають не тільки в окупованому Донецьку. І особливо прикро зустрічати часті випадки зневаги, презирства і очевидної ворожості до української мови у містах і селах Донбасу, які, побувавши під проросійською окупацією, вже звільнені. Дуже промовистий випадок наприкінці жовтня стався у Слов'янську – місті, яке у квітні 2014-го першим захопила і утримувала російська диверсійна група на чолі з громадянином РФ І. Гіркіним.

Відеозапис цієї коломовної пригоди, що з'явився в соціальних мережах, викликав зливу емоцій та відгуків. А виникла суперечка у міській маршрутці через те, що жінка-автор відео зробила зауваження пасажирці, яка зайшла до салону без захисної маски. Та оскільки вона розмовляла українською мовою, це і викликало найбільше обурення у дами без маски. Звідси й категоричні поради балакати «по-слов'янському» та гнівні висновки типу «приїхали до нашого востока!», брутальна лайка від ще одного пасажира без маски і його спроби завадити відеозйомці та випхати жінку з маршрутки.

В головному управлінні Національної поліції України в Донецькій області підтвердили: правоохоронці вже відкрили кримінальне провадження за ч.1. ст.161 КК України «Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками». Санкція статі передбачає покарання від штрафу до позбавлення волі на 3 роки, а поки правоохоронці перевіряють і встановлюють обставини та всіх учасників конфлікту. Але…

Конфлікт, що почався з очевидно факту порушення карантинних вимог, самі ж порушники спритно перевели у мовний чи взагалі політичний. Адже відразу почулися обурені претензії щодо української мови, якою розмовляла автор відео. І було б дивно, аби цим не скористалися проросійські політичні партії і сили, які «захищали» російськомовних жителів Донбасу ще у трагічному 2014 році і «захищають» досі. Одним із перших рішуче став на захист пасажирів без масок, але носіїв російської мови, реальний кандидат на посаду міського голови Слов'янська від ОПЗЖ Павло Придворов. Він категорично заявив, що цей випадок – «спланована і агресивна провокація на мовному грунті». Мовляв, автор відео навмисне пішла на конфлікт, аби розкачати ситуацію і потім дати владі підстави швидше почати примусову українізацію жителів Донбасу. Ще повідомив, що, мовляв, у Києві вже обговорюють наміри відправити до Слов'янська «десант мовних інспекторів». «Я не здивуюся, якщо скоро

знову почнуться розмови про створення гетто для російськомовних громадян. Це виклик не тільки для Слов'янська – виклик для всього Донбасу. «Партія війни» мріє змусити нас припинити розмовляти рідною мовою», - патетично каже кандидат на посаду «мера».

У цій тираді головне слово навіть не «гетто», яким вже кілька десятиліть лякають місцевих жителів, а «знову». Бо у 2014-му проросійські партії так само страхали десантами і цілими ешелонами «бандерівців», які буцімто вже їхали до Донбасу, аби знищувати всіх російськомовних людей. Чи потрібно тепер нагадувати, хто саме зі зброєю в руках на тлі цих «страшилок» насправді захопив Донецьк, Горлівку, Єнакієве і той же Слов'янськ? Навряд. Бо вилинялі та свіжі російські триколори досі теліпаються на вулицях окупованих міст і сіл Донбасу. Щасливими стали вони стали? Нітрохи. Бо й тепер за повного домінування російської мови їм чимось заважає українська. Настільки заважає і обурює, що вони і зараз готові жорстоко катувати людей тільки за те, що ті розмовляють своєю рідною українською мовою.

«Рідна мова дається народові Богом, а чужа людьми, які приносять її на вістрі ворожих списів». Таке чітке визначення зробив один із українських письменників у минулі ще мирні роки. Хоча, складається враження, для української мови ніколи не було мирних років чи навіть століть. Інша річ, що у минулому їй протистояли хіба тільки шаблями та списами, а тепер – «зеленими чоловічками» із гарматами, танками чи реактивними системами залпового вогню «Град» та «Ураган». А у окремих випадках наші недруги навіть мріють випалювати кожне українське слово розплавленим свинцем. Ніколи про це не забувайте.

Дороги назад не буде! ПЕРСПЕКТИВИ. Молоде покоління прифронтової Донеччини всіляко сприяє давноочікуваним тут позитивним змінам і зрушенням

Павло КУЩ

Результати всіх виборів на Донеччині за минулі роки під час гібридної війни багатьох співвітчизників водночас дивують, насторожують, дратують чи взагалі обурюють. А ще змушують задуматися. Бо й справді: чому жителі прифронтового краю, які на власному досвіді пізнали жорстокі реалії «руського міра», знову й знову віддають свої голоси за кандидатів, політичні партії та сили із чіткою проросійською орієнтацією? Чому їх нічому не навчив гіркий досвід окупованого Донецька, який за шість років під російськими триколорами та прапорами «республіки» із потужного всеукраїнського індустріального, бізнесового, наукового, культурного та спортивного центру перетворюється на депресивну територію і руїну? Як виборці могли забути, що чимало проросійських керівників органів місцевої влади чи промислових підприємств по цей бік лінії розмежування, які досі перебувають на своїх посадах, мало не з обіймами зустрічали тут у 2014-му «російську весну» і перспективи згубної окупації?..

А що Україна за цей час зробила «для нас»? Цим запитанням у відповідь найчастіше захищаються деякі жителі Донеччини, коли заходить мова про вибори, а їм закидають згаданий проросійський вибір. Що ж, подібна споживацька позиція, яка підігрівається російською пропагандою, вже звична. Та поряд із цим, поки певна частина місцевих людей тільки виглядають звідкілясь і від когось позитивних зрушень, значно активніші земляки поступово і крок за кроком змінюють Донеччину на краще.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Молоде покоління має імунітет проти російської пропаганди

Немає сумніву: після того, як стало очевидно, що окупація проросійськими незаконними збройними формування частини Донбасу, на жаль, із тимчасової трансформувалася у значно довшу,територія краю по цей бік лінії розмежування була приречена стати своєрідним полігоном успішних економічних, соціальних та гуманітарних проєктів. Іншими словами, з'явилася необхідність серйозних зрушень у всіх сферах життя, які б показали, що український Донбас - це успішний і перспективний регіон, а російський вибір і окупація – глухий кут чи взагалі дно.

Та легко запланувати, а значно важче це зробити. Особливо, якщо врахувати, що на реалії краю серйозно впливають ще й чотири вагомі фактори: два позитивні та інші. Серед останніх насамперед гібридна війна, яка досі триває на Донеччині та Луганщині, попри періодично оголошені перемир'я. Негативним моментом є й кадрове питання, бо у керівних кабінетах органів місцевої влади населених пунктів, на підприємствах та в організаціях досі незмінно залишаються особи, які ніколи не приховували проросійської позиції. Також у містах і селах української Донеччини за минулі роки значно побільшало людей, які перебралися сюди після окупації Донецька, Горлівки, Єнакієвого тощо. І парадокс у тому, що після початку жахіття під назвою «руская вєсна», тривалої гібридної війни і вимушеного переїзду немала частина з них «мають зуб» не на справжніх окупантів їхніх міст, а на Україну. Тому, певна річ, активно працювати для розвитку української області вони навряд чи будуть.

Серед позитивних факторів, це, безумовно, серйозна підтримка, яку Україні і зокрема Донбасу після початку гібридної війни надавали і продовжують надавати міжнародні партнери. І поки російська пропаганда поширює нісенітниці про військові підрозділи афроамериканців чи НАТО на Донбасі та лякає військовою агресією і підготовкою нападу на Донецьк, іноземні інвестиції працюють тут для покращення і розвитку виключно мирного життя. Завдяки цій допомозі вдається відремонтувати, модернізувати чи збудувати нові лікарні, школи та інші інфраструктурні об'єкти тутешніх міст і сіл. Також це стосується і ліквідації пошкоджень житлових будинків у населених пункт, що потерпіли від обстрілів аж ніяк не афроамериканців, а сусідів і «братів».

До позитивних моментів належить і кадровий: поряд із згаданими персонами, які сприймають дійсність за лекалами російської пропаганди, із окупованих територій по цей бік лінії розмежування свого часу переїхали чимало представників молодого покоління, які зуміли напрацювати стійкий імунітет проти російських пропаганди. Саме ці молоді люди, відчувши себе українцями, почали гуртувалися, аби спільними зусиллями змінювати на краще сучасні реалії і наближати позитивне майбутнє. Зав-

дяки їм на Донеччині суттєво пожвавилося просвітницьке та культурне життя, активізувалися акції та заходи для допомоги жителям так званої сірої зони. Вони без вагань приступили до вирішення нагальних екологічних проблем, яких ніколи не бракувало у промисловому краю. А ще взяли під свій контроль місцеву владу, до багатьох представників якої давно мали б виникнути запитання з боку відповідних компетентних органів. Причому позитивна діяльність молоді Донеччини тепер стає відомою не тільки за межами прифронтової області, а й всієї України. Один із яскравих тому прикладів – діяльність переселенця із Горлівки Артура Агеєва, який не так давно отримав почесне право представляти Україну на міжнародному рівні у якості молодіжного делегата ООН у 2020-2021 роках.

У Слов'янську, де молодий активіст мешкає вже шість років, він працює проєктним менеджером з питань політичної парсипації та міжнародного розвитку однієї з німецьких неурядових організацій, займається екологічними проєктами та перспективами міжнародного обміну. Серед недавніх програм, якими переймаються разом із однодумцями, приміром, ретельний моніторинг водопостачання міста, що тривалий час тут є великою проблемою. Віднедавна молоді активісти долучилися до боротьби з наркотиками, а ще активно сприяють подальшому залученню до співпраці іноземних волонтерів.

«Наше бачення – потрібно створити різноманітні міжнародні можливості волонтерства, коли люди з європейських країн змогли б приїжджати до Донецької та Луганської областей і отримувати можливості ділитися професійним та особистим досвідом, розвивати спільний погляд на європейське майбутнє України, європейські цінності та зв'язки. Давайте разом зробимо Донеччину областю стартапів. А чому б і ні? Та спочатку треба спитати людей. Бо це їх регіон, і вони мають право вирішувати: яке його майбутнє бачать. Я особисто його бачу в напрямку євроатлантичної інтеграції, активній співпраці з європейськими партнерами», - каже Артем Агеєв.

«ВІЛЬна ХАта» аж ніяк не скраю

Позитивні зміни, які відбуваються на території Донецької області і які вже можна побачити: ті ж відремонтовані чи збудовані нові об'єкти інфраструктури тощо, звичайно, дуже важливі. Та поряд із цим у регіоні, який окупанти прагнули перетворити на «Новоросію», давно напрошувався ще й своєрідний капітальний ремонт і відбудова свідомості немалої частини людей. На цьому напрямку і активізувалися місцеві молоді патріоти, які насамперед почали шукати однодумців і об'єднуватися для подальшої спільної роботи. Саме так у 2014 році створилася найперша у прифронтовому краю молодіжна платформа «ВІЛЬна ХАта»(Вільха), яка почала діяти у Краматорську. І відтоді в нинішньому адміністративному

центрі Донеччини успішно реалізовують соціальні, освітні, культурні та інші проєкти: окрім концертів чи поетичних вечорів, проводять благодійні заходи, бізнес-тренінги, навчальні курси тощо.

За словами операційної менеджерки «ВІЛЬної ХАти» Катерини Качури, зміни Краматорська, ініційовані молоддю, тепер вже важко не помітити. « Будь-які процеси, які відбуваються в місті, навіть адміністративні – формування органів влади, як, наприклад, молодіжної ради, робиться з ініціативи молодих людей. Більшість соціальних підприємництв створюються представниками молодшого покоління. Вже помітно, що наше місто розвивається і молодь, напевно, докладає до цього найбільше зусиль», - розповідає вона.

Ще у тому ж 2014-му «Вільха» стала прикладом для ровесників з інших населених пунктів Донеччини. Відтоді в області вдалося створити і розбудувати широку мережу незалежних молодіжних центрів. Оскільки згодом, оцінивши перспективи згаданого руху європейського зразка, проєкт із відкриття таких осередків ініціювала Донецька обласна державна адміністрація. Зокрема тільки у рамках програми «Гідна країна для гідних людей» запланували створити більше 80 сучасних молодіжних центрів. Подібні наміри тоді підтверджувалися й солідним фінансуванням із обласного та міських бюджетів, а ще за підтримки Німецького фонду міжнародного співробітництва (GIZ) та UNICEF. І тому невдовзі за кількістю та ефективністю діяльності молодіжних центрів Донеччина небезпідставно визнана лідером цього перспективного руху.

Нині платформи, хаби чи коворкінги успішно розвиваються і працюють не тільки у великих містах: «Теплиця» в Слов'янську, «Перспектива» у Бахмуті чи згадана «ВІЛЬна ХАта» в Краматорську, а й у менших населених пунктах: «Смайлик» у селищі Очеретине Ясинуватського району, «Простір без обмежень» у Іллінівській ОТГ Костянтинівського району, молодіжні центри у селищі Сартана чи селі Урзуф на півдні області.

Всі подібні осередки, які користуються неабиякою популярністю, звичайно, всіляко сприяють формуванню у молоді краю національно-патріотичної свідомості, духовності, моралі та загальнолюдських цінностей. До речі, на таку діяльність молодіжних центрів звертають увагу й ровесники з окупованої території Донеччини, які неодноразово тут бували. Знайомлячись із програмами, заходами та клопотами, якими переймається місцева молодь, вони зізнаються, що відразу помічають разючу різницю між виключно мирними ініціативами юнаків по цей бік лінії розмежування та ненавистю і агресією, яку культивує «рускій мір» серед молодшого покоління на окупованій території.

Звичайно, на шляху до бажаних позитивних змін прифронтової Донеччини існує немало об'єктивних перешкод. Наприклад, як і раніше, жителі краю досі перебувають під прицілом всюдисущої, нав'язливої та агресивної російської пропаганди, що завдає серйозної шкоди. Та напрацьований досвід і вже помітні зрушення у майже всіх сферах життя області, все частіше змушує згадувати цитату - поетичний рядок колись популярного поета: «Нам своє робить!». Також доречною тут буде й народна приказка про караван, який продовжує ходу під лютий і несамовитий собачий гавкіт. Адже Донеччина навіть попри гібридну війну та згадані проросійські настрої частини населення і певний супротив, змінюється, розвивається і рухається вперед до мирного життя і європейської співдружності. І кожен наступний крок у цьому напрямку дозволяє сподіватися, що дороги назад – до «руского міра» вже не буде. Не повинно бути.

ДО РЕЧІ.

За результатами опитування, проведеного минулого року учасниками регіонального форуму «Розвиток Донеччини за участі молоді», 88,8 відсотка молодих людей вже зараз готові долучитися до існуючих ініціатив ровесників, 74, 8 знають про діяльність громадських організацій, які підтримують молодіжний рух, а 64 відсотки мають намір організувати громадські ініціативи у житті свої міст чи селищ.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Крах донецької «Новоросії» НА ДНІ. На окупованій території Донеччини економічна й соціальна ситуація близька до гуманітарної катастрофи

Павло КУЩ,

Рівно 65 років тому у ніч на 29 жовтня 1955 року в Північній бухті Севастополя після потужного вибуху пішов на дно флагман Чорноморського флоту лінкор «Новоросійськ». Загинули понад 600 матросів, курсантів, старшин, мічманів та офіцерів, а ще понад 100 чорноморців отримали поранення. За наявності з півдесятка версій точну причину трагедії не встановлено досі. Серед всіх припущень найчастіше згадують два варіанти передумов вибуху: корабель знищили підводні італійські диверсанти та той трагічний розвиток подій, коли несподівано «прокинулася» донна міна часів другої Світової війни.

Зате наприкінці жовтня 2020 року вже майже ні в кого не викликають сумніву причини катастрофічного занепаду окупованих територій Донецької і Луганської областей. Тих, які понад шість років тому були загарбані в України і окуповані під час реалізації кремлівського геополітичного проєкту «Новоросія». Факт залишається фактом: на економічному і соціальному дні колись потужні і розвинені населені пункти українського Донбасу опинилися після того, як спрацювала потужна російська «міна», закладена тут взимку та навесні 2014 року.

Може виникнути закономірне запитання: а що спільного між загибеллю лінійного корабля «Новоросійськ» Чорноморського флоту СРСР багато років тому та нинішнім крахом в Україні кремлівського проєкту «Новоросія»? Не повірите, спільного насправді чимало. Та й головний підсумок той же – насамперед велика людська трагедія.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Як називають окупацію? Як і колись «віджаті» кораблі...

Збирати матеріали про вибух лінкора «Новоросійськ» і загибель величезної кількості людей із його екіпажу розпочав ще наприкінці 90-х років. Тоді неабияк вразили наступні цифри: із 20 уродженців Донеччини, які служили на палубах флагмана Чорноморського флоту, тієї трагічної ночі загинули 18. Поступово вдалося відшукати родичів деяких матросів, очевидців трагедії, які брали участь у похоронах в Севастополі, знайти навіть водолаза, який із жахом згадував побачене під водою під час рятувальних робіт. Це були жителів Донецька, Макіївки, Великоновосілківського та Мар'їнського районів. Отож свічення цих людей та відкриті не так давно архіви тепер дозволяють зробити закономірні висновки і проводити очевидні паралелі.

Почнемо з головного: «Новоросійськ» насправді ніякий не «Новоросійськ». Лінійний корабель під назвою «Джуліо Чезаре» (Юлій Цезар) був спущений на воду в Італії ще у 1913 році і брав участь у двох війнах на боці цієї держави. І потім вже в 1949 році у рахунок репарацій був переданий СРСР, де і отримав нову назву «Новоросійськ», під якою й пішов на дно. Нічого не нагадує? Бо маємо дуже конкретні приклади «віджатих» імперією сусідських територій, які вони відразу перейменовували на «Малоросію» чи «Новоросію». Цим - давно випробуваних способом Кремль діяв і у лихому 2014 році.

І, само собою, перед тим, як репетувати на весь світ про «іконно русскіє зємлі», підступні сусіди вдавалися до різноманітних інсинуацій. На один із поширених способів переписування справжньої історії південних та східних областей України зіштовхнувся понад два десятиліття тому, коли готував розповідь про загиблого на «Новоросійську» уродженця Донеччини. Курсант Ростовського мореходного училища Едуард Меняйлов народився у Олександрівці Мар'їнського району Донеччини, але, з'ясувалося, його предки носили своє справжнє прізвище – Міняйло. Та потім дід майбутнього матроса вирішив змінити прізвище. Знаєте чому? Бо він хотів віддати старшого сина до комерційного училища, але українців туди не брали. Тому старий поставив гарний могорич писарю і домовився, аби з'явився документ з «потрібним» прізвищем – Меняйлов.

Отож чи є тепер підстави проводили паралелі між згаданим минулим із сучасною підступною практикою Кремля «зросійщення» жителів «республік» Донбасу, в ході якої їм масово видають паспорти РФ? Погодьтеся, риторичне запитання.

Наступні потворні реалії. Вибух лінкора «Новоросійськ» та величезна кількість загиблих і поранених, як дуже характерно для СРСР, дуже довгий час були засекреченою інформацією. Правду і справжню цифру загиблих

намагалися приховати навіть від жителів Севастополя, які стали очевидцями масштабної трагедії. А хоронили матросів не тільки вдень, а й уночі. Про це свого часу розповідала жителька Макіївки, яка в юності жила в місті «рускіх моряков». «По вулиці Великій Морській партіями по 20 гробів посунули похоронні процесії. Родичів загиблих на похорон не викликали. Оплакувати матросів доручили комсомолкам із міськвиконкому та інших комсомольських організацій. Всім нам видали чорні хустки та косинки… Хоронили цілий день і дуже втомилися. А вже згодом хоронити загиблих стали вночі: по вулиці просто йшли вантажівки з гробами. Потім масові похорони припинилися і ще довго ховали нещасних поодинці, коли хвилі періодично викочували на берег трупи, понівечені водою чи крабами…», - згадувала моя співрозмовниця.

До речі, ви звернули увагу, що кремлівська пропаганда, яка у 2014-му носилася з ідеологічним терміном «Новоросія», як один зі ступою, вже кілька років практично не вживає його. Бо цей зловісний проєкт провалився і переважна більшість південно-східних областей України не підтримали «руську весну». А оскільки два загарбаних окрайця територій на Донбасі - не той результат, на який розраховувала Москва, там тепер всіляко відкараскуються від своєї причетності до розв'язання гібридної війни і наміру приєднати до РФ частину українських територій – так званої «Новоросії». Звідси й цинічна брехня про «іхтамнєт», безіменні могили російських найманців і тотальна засекреченість кількості загиблих росіян, яких досі лукаво намагаються видавати за донбаських «шахтарів і комбайнерів».

Що ж стосується російської «міни», яка поклала початок кінця донбаської «Новоросії» - так званих «народних республік», тут все очевидно. Бо РФ, яка спершу вклала чимало коштів та інших ресурсів для створення потворних на тілі України ОРДЛО, далі просто кинула людей, які там залишилася. Незаперечний цьому факт – на офіційному рівні Кремль і досі не визнає «республік». Так, ОРДЛО для Москви це неабиякий баласт, але водночас і плацдарм та інструмент впливу на Україну. А тим часом економічна і соціальна ситуація у цих уламках проєкту «Новоросія» нагадує катастрофічний крен лінкора «Новоросійська» за кілька хвилин до того, як він швидко ліг на лівий борт і далі перекинувся догори кілем, погубивши багатьох членів екіпажу. Причому деякі з яких були приречені на страшну смерть, бо залишилися замурованими живцем у стальних відсіках корабля…

Катастрофічний крен донецької «недоросії»

Трагедія немалої частини людей, які вимушені вже тривалий час жити на окупованих територіях, не тільки в тому, що вони не отримали омріяного у 2014 році входження до складу РФ – «як Крим». Ніхто не пропо-

нує їм також російських зарплат та пенсій, про які тоді кричали на всіх мітингах в Донецьку. Люди натомість навіть втратили те, що мали при законній українській владі: робочі місця і нормальні зарплати чи пенсії, за якими не треба було їздити через лінію розмежування. Також вони втратили найголовніше - мирне життя та своїх рідних, які загинули під обстрілами чи в окопах на передовій гібридної війни. Підступний «руський мір» натомість обіцяних благ обернувся жорстокою війною, комендантською годиною, «підвалами» із катами-садистами, руїнами від шахт, заводів, житлових будинків, сучасного аеропорту... Люди із жахом помітили , що примарна «Новоросія» насправді обернулася реальною «недоросією» - так тепер іноді саркастично називають на окупованій території «республіку». І вони нарешті зрозуміли: «брати» прийшли не для того, щоб зробити той же розвинений у 2014-му Донецьк ще кращим, а, навпаки, аби розграбувати і знищити його економічну міць.

Колишнє місто металургів і шахтарів у 2020-му перетворилося на місто безробітних представників цих професій. Адже за окупаційної влади РФ тільки на загарбаній частині Донеччини за минулі шість років закрили солідну кількість шахт. За інформацією громадської організації «Східна правозахисна група», йдеться про 19 (!) вугільних підприємств, а без роботи залишилися більше 28 (!) тисяч гірників. Втратили своє право на працю і заробіток також місцеві металурги. Насамперед це стосується працівників найбільшого і найстарішого в місті та Україні Донецького металургійного заводу. Підприємство, з якого розпочиналася колись розбудова Юзівки і Донецька, тепер нагадує пустку.

Звичайно, окупаційна влада причиною економічного краху називає Україну, ЗСУ чи НАТО. Та доменні печі на ДМЗ почали зупиняти (останню у 2017-му) зовсім не через бойові дії чи обстріли. А недавно його керівники навіть почали бити на сполох: через заборгованість по зарплаті звідси масово звільняються робітники, закриваються цехи, а тому без опалення можуть залишитися відразу три райони колишнього обласного центру.

Проблеми із виплатою зарплати мають також робітники Єнакієвського металургійного заводу, Харцизького трубного, Ясиноватського коксохімічного.

Та донецькі металурги чи представники «гвардії праці» - шахтарі за роки окупації ніколи не були серед того соціального прошарку, якому гарантована висока чи бодай своєчасна оплата праці. Їх нерідко свідомо перетворювали на гарматне м'ясо: люди мусили брати до рук зброю, бо отримати відносно пристойний заробіток – 15 чи 16 тисяч російських рублів дозволяв тільки контракт із незаконними збройними формуваннями. Однак у цьогорічному жовтні жахлива економічна і соціальна криза

замахнулася на «святе»: затримка зарплат вже обурює навіть бойовиків НЗФ. Це на тлі того, що «захисникам республіки» нещодавно пообіцяли збільшити розмір оплати на 10 відсотків.

Згадуючи паралелі сьогоднішньої донецької «недоросії» і затонулого колись лінкора «Новоросійськ», варто пам'ятати: величезна кількість загиблих матросів та офіцерів пояснюється ще й тим, що людей, які не були залучені до рятувальних робіт, чогось не евакуювали з корабля, а тримали на верхній палубі, аж доки він не перекинувся. Те ж саме спостерігається останній час у ОРДО, де закрили всі пункти пропуску, через які колись була можливість виїхали до України. Окупанти пояснюють це боротьбою з коронавірусом, але чомусь до РФ, де ситуація з ковідом є значно гіршою, дорога відкрита. За цих умов навіть з'явився вимушений задовгий маршрут від спритних перевізників: до України люди змушені діставатися через Росію. Не повірите, але подорожні справді витрачають немало грошей і часу, аби з Донецька доїхати до Волновахи або Покровська Донецької області через російські Ростов чи Бєлгород.

Тепер люди доведені до такого стану, що недавно відгукнулися і навіть почали серйозно обговорювати фейковий варіант підземного маршруту із окупованої Донеччини території до України. У соціальних мережах відбулося вкидання глузливої інформації про можливість нелегального перевезення всіх бажаючих шахтними виробками у вагонетках для вугілля. Смішно? Якби не було так сумно.

… Після того, як у ніч на 29 жовтня 1955 року важкий броньований «Новоросійськ» перекинувся догори кілем і потонув, із його відсіків ще три дні(!!!) чувся стукіт від приречених заживо замурованих матросів. Деяких із них встигли врятувати через прорізаний отвір, а 1 листопада водолази вже не зафіксували жодного сигналу з того боку корпусу корабля.

У жовтні 2020 року у згубній примарній «Новоросії», від якої тепер всіляко відкараскуються ініціатори і носії трагічного проєкту, немало людей навіть на сьомому році російського окупаційного режиму досі чекають на допомогу від України. Мабуть, цю деталь обов'язково згадають наші нащадки, колись віддаючи сумну шану 65-літтю трагічного наступу «Новоросії», яку назвуть чи не найбільшою катастрофою в історії Донбасу, України і, нітрохи не виключено, також в історії Росії чи того, що до 2080 року залишиться від колись агресивної держави-монстра…

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Не думайте, що в окупації не залишилося патріотів. Там є люди, які підтримують «владу». Є і ті, кому байдуже. Але понад усе страждають українці, які хочуть, проте не можуть виїхати»

Рина Ледяних

Яке воно - життя на непідконтрольній території?

Про життя на окупованій території Донецької та Луганської областей з українських медіа можна дізнатися небагато. Тема ця з'являється дедалі рідше, складається враження, що для українського суспільства вона не є важливою. Існує багато стереотипів про окуповані території та їх мешканців. І дуже рідко випадає прочитати свідчення реальних людей, які живуть там.

Я звичайна учениця 11 класу, рік тому разом із родиною переїхала на підконтрольну територію України. На окупованій території прожила шість років. Тому хочу щоб ви подумки потрапили в місця подій і зрозуміли, що це означає - жити там, де не працюють закони і моральні цінності.

Зібрала деякі запитання, які мені часто ставлять нові знайомі.

• Чи можна мешканцям окупованої території вільно висловлювати свої погляди і думки?

- Ні. Людина, яка проживає на території «ДНР» і яка дбає про свою безпеку, мовчатиме. У «ДНР» немає законів, немає правил, і це я знаю, на жаль, із власного досвіду.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Ішов другий рік війни, мої батьки вирушили у справах на підконтрольну територію України. Як і всі, стояли в черзі на пункті пропуску. Виникла якась суперечка, і озброєні проросійські військові почали погрожувати, що заберуть машину у батька. Мама стала на захист тата і вголос висловила негативну думку про «владу», яка прийшла. Як потім ми дізналися, маму знімали на камеру і виклали це відео у соцмережу.

Минув тиждень. Я була дома зі своєю родиною, коли почувся дуже сильний стукіт у вікно. Якийсь здоровенний дядько зайшов на подвір'я та з такою силою штовхнув маму, що вона впала на землю. Вийшов тато, і цей мужик почав волати, що ми так звані «укропы», які підтримують Україну. Побачивши це, я зателефонувала товаришам батьків, які дуже швидко приїхали та викликали поліцію.

Тож перший урок, який я винесла у віці 11 років, - мовчати, доки перебуваєш на окупованій території.

• Чи можна почути там українську мову?

За «конституцією ДНР», до шостого березня цього року на тій території були встановлені дві «державні мови»: українська і російська. Але це зробили формально, про всяк випадок . Шостого березня 2020 року українську мову зовсім прибрали, залишивши російську єдиною «державною». У 2014 році, коли почалася війна, у моїй школі українська мова була два рази на тиждень, російська - один раз. Через пів року влада прибрала дванадцятибальну систему та зробила п'ятибальну. Російську мову поставили чотири рази на тиждень, а українську - раз на два тижні. У документах українська мова чергувалася з літературою один раз на тиждень, але вивчали ми її набагато рідше, бо саме уроки української мови завжди випадали. Щороку «влада ДНР» погрожувала зовсім прибрати рідну мову, але не робила цього: можливо, щоб мати перед міжнародними установами про всяк випадок доказ, нібито в «ДНР» вільно розвивають українську.

Але на території «ДНР» досі залишаються старі українські книжки, їх можна взяти у бібліотеці, якщо знайдуться охочі. На деяких підприємствах навіть слухають українське радіо з українськими виконавцями. Є також учителі, які готують до ЗНО, але потайки, щоб ніхто не знав. І є просто люди, які обожнюють українську мову ї культуру та не приховують цього.

Тому, попри утиски, навіть у «ДНР» залишаються люди, які вітаються, говорять і цінують українську мову. Їх мало, але вони є.

• Чи є українська продукція в магазинах?

Останнім часом її не зустрінеш, але це тільки офіційно. Бо одного дня «влада» вирішила, що перевірятиме торговців, і якщо контролери бачать на товарі напис «зроблено в Україні», то підприємство одразу штрафують і закривають. Але власники тих підприємств розуміють, що гроші в них - саме завдяки українським товарам, бо на них більший попит. Люди на окупованій території кажуть, що українська продукція незрівнянно краща за російську. Від шоколаду, масла, молока, тістечок, овочів і до непродовольчих товарів – таких, як взуття, одяг та тканини. Тож підприємці везуть товари контрабандою і продають знайомим покупцям, поки ніхто не бачить.

• Чи знали в моїй школі, що я збираюся переїхати?

Ні, бо деякі вчителі не схвалювали ідею переїзду на підконтрольну територію України. Навіть більше: викладачі до останнього вважали, що я збираюся переїхати до Росії (бо там маю родичів). Це було в якомусь сенсі «прикриття», і я підтримувала такі чутки, бо боялася, щоб не виникло проблем. Коли приїхала до свого містечка через три місяці, вчителька російської мови та літератури, вигукнула: «Як багато ти втратила, дівчино! Краще б тут залишилась». Авжеж, як можна не вивчати «великий русский язык», відповіла подумки. У той момент я засвоїла ще один урок: деякі люди в «ДНР» не розуміють, чому інші залишають ту територію.

• Чому люди не переїжджають до України?

По-перше, люди, які хочуть переїхати, повинні самі облаштуватися на підконтрольній території. Знайти місце для проживання та нову роботу. Якщо сім'я велика - подати документи до дитячого садочка чи скласти екзамени, якщо це школа. Бо атестат «ДНР» недійсний на території України. А головне – доведеться залишити своє житло, роботу, школу та рідну оселю. Не всі до цього готові.

По-друге, люди ,які займаються підприємництвом, опинилися в більш складній ситуації. Через те, що рівень життя в «ДНР» дуже низький, малий бізнес там не може існувати, як у повноцінній державі. Тому людям, які хочуть переїхати, треба перевезти своє майно.

У місті, звідки ми виїхали рік тому, залишився будинок та невеликий бізнес нашої сім'ї. За своє життя мій батько дуже гарно обладнав місце, в якому працював. Незважаючи на цінність приміщення, утеплених стін і ремонту, на купу професійного обладнання, - мій батько не має жодної можливості вивезти своє майно на підконтрольну територію України і

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

почати бізнес на новому місці. Бо «влада ДНР» вважає майно підприємців, яке знаходиться на їхній території, своєю власністю.

• Чи залишилася українська символіка на окупованій території?

Парадокс, але символи української держави на території України (адже «ДНР» та «ЛНР» - це Україна) стали порівнювати зі знаком свастики, забороненим у багатьох країнах. Як приклад, хочу розповісти історію, яка трапилася з прекрасною людиною, мешканкою окупованої території, волонтеркою та мамою для всіх сиріт та дітей з проблемних родин.

Ця жінка була відома тим, що багато допомагала дітям на окупованій території: привозила одяг, взуття, шкільне приладдя… І не приховувала свого критичного ставлення до «влади ДНР», і багато хто це знав. Іноді віталася українською мовою. Одного, коли чоловік цієї волонтерки знаходився в Україні на заробітках, до неї приїхали місцеві силовики, щоб обшукати будинок. Вони знайшли безліч українських прапорів, забрали всі флешки з фотографіями і її повезли з собою… Жінка тільки встигла переповісти знайомим, щоб повідомили про те, що сталося, чоловікові.

Уже минув рік, як ця жінка сидить за ґратами. Єдиною її «провиною» є зв'язок із Україною – те, що вона передавала речі для дітей-сиріт, зібрані українськими волонтерами. Переконана, згадка про Україну підтримує сили цієї жінки та дає надію на те, що вона скоро опиниться на волі. Сподіваюсь, після цього прикладу в жодної людини не буде сумнів, що «ДНР» - це чорна діра, із якої дуже мало шансів врятуватися.

• Останнє та дуже стереотипне питання: чи підтримують люди тамтешню «владу»?

У багатьох регіонах України вважають, що на окупованій території мешкають тільки так звані «ватники». Але це не так. Багато людей підтримують Україну - просто мовчать, щоб зберегти себе і своїх близьких. Деякі люди, мешкаючи на тій території, віддають здоров'я і навіть життя заради України. Цінують свободу слова, цінують українську мову, а головне - рідну державу. Люди, які не жили в «ДНР» або «ЛНР» ніколи не зрозуміють тих, хто пройшов цей складний шлях і вистояв. Я хочу звернутися до українців: не думайте, що в «ДНР» не залишилося патріотів. Там є люди, які підтримують «владу». Є і ті, кому байдуже. Але понад усе страждають справжні українці, які, на жаль, через обставини не мають можливості переїхати до підконтрольної території України.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Чим мене вразила Україна за рік?

Насамперед на новому місці вразили люди. Вони зовсім інші. Коли живеш у «ДНР», спокійно йти по вулиці не можеш. Відчуття, що ось-ось тобі хтось встромить ножа у спину, є завжди. В Україні такого немає, люди відкриті, чемні та щирі. По-друге, вразила атмосфера рідної країни. Ви навіть не уявляєте, що я відчувала, коли вперше за шість років співала гімн на урочистостях 1 вересня, коли побачила, що в кожному кабінеті є український прапор і вчителі навчають дітей саме рідною мовою! Сльози щастя самі з'являлися на очах.

Але було й те, що не давало мені спокою дуже довго. Деякі люди не цінують те, що в них є. Мешкаючи в Україні, критикують свою Батьківщину і бажають бути частиною держави-загарбника, держави-вбивці - Росії. Спочатку мене це дуже засмучувало і дратувало. Я активно починала розповідати про своє життя на непідконтрольній території, щоб довести людям, що Росія їх не врятує. Намагалася переконати, що громадяни мають не критикувати, а розвивати і підтримувати рідну країну. Проте згодом зрозуміла: аргументи тут не працюють, такій людині мало що доведеш.

Попри все, я щаслива, що переїхала до Батьківщини. Єдине, що мене непокоїть і пригнічує, - це родичі, які досі залишаються на окупованій території. Задля їхньої безпеки я не можу відкрито говорити, що я - патріотка, постити щось патріотичне у соціальних мережах. Але головне - не занепадати духом. Я прагну наполегливо вчитися, щоб подарувати свої знання найціннішому, що є в мене, - Україні.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Борис Кутовий: Ми вистояли саме завдяки тому, що змогли об'єднатися

Владислав ЛЕОШКО

Справжній героїзм на війні – це щоденна, важка, непроста робота, яка так і називається: військова праця. У цьому переконаний координатор та керівник національного мистецького проекту «Арт-перемир'я», письменник та учасник бойових дій Борис Кутовий.

Ми зустрілися з паном Борисом погожого осіннього дня у центрі Краматорська, який дедалі відбудовується, набуваючи вигляду суто мирного міста. Водночас за кілька десятків кілометрів триває війна, лунають постріли, страждають від російської агресії мирні люди й зокрема – діти, допомога яким є для нашого співбесідника і його побратимів не лише службовим обов'язком, а й життєвим покликанням.

У військкоматі дивувалися, як багато на війну йде добровольців...

- Цього року газета Верховної Ради України «Голос України» у партнерстві з Національною спілкою журналістів України й за підтримки Головнокомандувача Збройних Сил України Руслана Хомчака оголосила творчий конкурс «Героям слава!», - наголошує Борис Кутовий. - Ми закликали до участі у ньому всіх авторів, і в першу чергу тих, хто був на війні, хто був усі ці роки разом зі своєю країною.

Адже наші українські військові - не тільки мужні герої, які ризикують своїми життям заради рідної землі, а ще й обдаровані талантами, творчі люди На війні можна зустріти чимало таких творчих особистостей.

Проект «Героям слава!» покликаний нагадати: кожному з нас у житті надається можливість зробити вчинки. Саме такий, як зараз, період випробувань, період війни, немов лакмусовий папірець, перевіряє кожного на небайдужість, на справжність, на те, наскільки твоє серце живе. 2014 року, коли наша армія не була сильною, ми, українці, об'єдналися й піднялися на захист своєї країни і свободи, щоби дати гідну відсіч ворогові.

Координатор та керівник національного мистецького проекту «Арт-перемир'я», письменник та учасник бойових дій Борис Кутовий. ***Фото автора.***

У військкоматі, куди 2014 року я прийшов добровольцем і де проходив медкомісію, лікар - побитий життям, у літах, мені сказав: «Дивуюся, як багато чоловіків добровільно йдуть на війну». І справа була не в зарплатні, що не перевищувала тоді 3-3,5 тисячі гривень, не в нагородах, не в якомусь кар'єрному рості. Адже за роки війни я з лейтенанта дослужився до капітана. І хоча до війни був підполковником МВС із певною вислу-

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

гою у цих службах, - для мене, лейтенанта запасу, 2014 року було честю стати до лав захисників.

Єдине, про що просив, щоб мене призначили на службу за фахом. Як спеціаліст з агентурно-оперативної роботи я розумів, що в армії не вистачає таких фахівців. А потім була служба безпосередньо у Силах Спеціальних операцій, яка триває до цього часу.

Війна позначилася своїм негативним відбитком на багатьох людях, яким довелося пережили трагедії й психічні травми. Було чимало особистих драм. Були родини, які розпалися. Дехто не витримав випробувань і зламався, бо було насправді важко.

Але багато є справжніх героїв, що стали твердішими, відчули потребу робити вчинки, яких раніше не робили, і ця війна наново розкрила здібності й потенціал українців.

Для мене героїзм – це не лише помітний для всіх вчинок, про який знає вся країна, за який ти отримуєш нагороду і стаєш відомим для всіх. Справжній військовий героїзм – це щоденна, важка, непроста праця на фронті. Герой – це людина, яка не була байдужою, не лишилася осторонь подій, що відбувалися в країні. Подивіться, скільки зроблено було волонтерами. Скільки зроблено було просто на своєму Богом даному місці лікарями!

У мене в родині кілька поколінь лікарів, ціла династія. І хоча сам я обрав військову службу, - знаю про всю важкість лікарської праці на війні, бо мій рідний дядько - Олександр Кутовий, професор, доктор наук, завідувач кафедрою госпітальної хірургії обласної лікарні Мечнікова у Дніпрі. Ця лікарня в першу чергу приймала важко поранених. Та й не тільки лікарі, а кожна людина, яка чесно працювала і працює в цей важкий період, робить свій щоденний внесок у здолання труднощів, у перемогу.

Всім у житті керує любов

- Гуманітарні проекти, впроваджені на Донбасі саме військовими, демонструють нове обличчя нашої армії, нашого бійця, який вміє не тільки тримати зброю в руках і виконувати бойові завдання. Насамперед українські військові лишаються людьми, - продовжує Борис Кутовий.
- Саме тут, в Україні, з'явився досвід, коли військові, усвідомлюючи, як страждають поруч люди, простягають їм руку допомоги. Саме тому в нас у 2016 році зародився проект «Допомога йде!». Чимало мешканців прифронтової зони не можуть отримувати медичну допомогу. На допомогу їм

йдуть насамперед військові лікарі, яким великий уклін, але потреба залишається.

Аби допомогти мешканцям прифронтових міст і селищ, і перш за все дітям, я скористався зв'язками, в тому числі родинними, з відомими лікарями. Мене почули й керівники Дніпропетровської та Запорізької областей, які забезпечили можливість надання безоплатної медичної допомоги дітям Донбасу з населених пунктів, що потерпали від війни. І вже 2016 року перша група дітей попрямувала на лікування.

Набрати групу виявилося непросто. Бо хтось розповсюджував чутки, і робив це дуже професійно, що нібито військові відбирають дітей «на органи», нібито продають кудись за кордон. І коли повернулися з лікування перші 18 дітей з Мар'їнки, Нетайлового, Миронівського, Світлодарська, то всі зрозуміли: допомога насправді йде! Діти відбували на лікування разом із супроводжуючими, з батьками. Їм надавалися окремі палати, найкраще медичне обслуговування. І нам вдалося дуже якісно допомогти. Загалом ми пролікували майже 160 дітей віком від 1 року (були навіть і немовлята, яким робили операції на серці) до 16 років. Були хірургічні втручання на серці й нирках. Були й критичні ситуації, коли ми доставили до медичного закладу хлопчика з нирковою патологією, про якого потім лікарі сказали: якщо б не було оперативного хірургічного втручання, то він і тижня би не прожив.

Востаннє допомагали пораненому внаслідок обстрілу хлопчику з Мар'їнки, у якого в кінцівках залишалося дуже багато мінних уламків. Окрім як у спеціалізованій клініці їх не можна було видалити остаточно, бо існував ризик втратити ногу.

Були також і діти, яким ми допомогли у психологічному плані. Пригадую, їдемо поблизу Авдіївки: зима, сніг, мороз, і бачимо дитину років 13. Ззовні нормальний, цей хлопчик, зі слів дорослих, пережив сильний стрес, коли під час ворожого обстрілу побачив загибель поруч маленької дівчинки. Інший хлопчина пережив обстріл, унаслідок якого була важко поранена людина, - її він побачив, коли забіг, рятуючись, у під'їзд будинку. Окрім таких, крайніх випадків, був просто жах життя на лінії зіткнення, сповнений постійних обстрілів і розуміння, що кожну хвилину твоя домівка може рухнути…

А ще я запам'ятав десятирічного Максима з Авдіївки. В лікарні Дніпра його прооперували, розмістили у палаті. Лікарка, яка чергувала, включила йому телевізор. Якраз показували у новинах, що обстрілюють Авдіївку, де він жив з бабусею і з домашньою улюбленицею - кицькою. Нічого не сказавши, хлопчик одягнув куртку й пішов до виходу. Його там зупинили, запитали: «Куди ти?», на що він відповів: «Я їду до Авдіївки, там

бабуся, про неї нікому попіклуватися». Приїхавши до Максима, я з ним порозмовляв, заспокоїв хлопця, ми тоді одразу зв'язалися з представниками цивільно-військового співробітництва. Вони знайшли бабусю Максима, якій привезли допомогу, погодували кицьку. Хлопець порозмовляв із бабусею по телефону і нарешті заспокоївся.

2018 рік. Генерал-лейтенант Сергій Наєв на посаді Командувача ОС під час перевірки гуманітарного вантажу, призначеного для медичних закладів розташованих поблизу лінії зіткнення в рамках стратегічного гуманітарного проекту «Допомога Схід». ***Фото надано Борисом Кутовим.***

На прикладі Максима я переконався, наскільки ці діти правильні. Вони все тримають у собі. А ще - подивіться, яка сила в дитини, що він, перебуваючи у спокійному, затишному місці, пішов туди, де війна. Бо там його рідний дім, його рідні люди.

Розмірковуючи над прикладом цього хлопчика з Авдіївки й багатьох, кого зустрів за ці роки, я дійшов висновку: кожною людиною, свідомо чи

підсвідомо, в житті керує любов - до рідного дому, до своїх близьких, до жінки, яку кохаєш. До дитини, яку любиш. До своєї мови. До того, що ти є. Бо ми є - те, що ми робимо й відчуваємо.

От і зараз, перебуваючи у мирному Краматорську, відчуваєш любов до людей, які тут живуть, бо вони - українці, наші співвітчизники. Саме ця любов дозволяє людині робити справжні вчинки і зрештою перемагати.

Якими виростуть діти, такою і буде наша країна

- Стратегічна гуманітарна ініціатива «Допомога Схід» увібрала чимало важливих напрацювань, що підтверджують: український військовий - це соціально активна людина, яка має своє судження й здатна робити дуже корисні для всіх конкретні вчинки, - зазначає Борис Кутовий. - У рамках проекту «Допомога йде» на базі 6-ї клінічної лікарні м. Дніпра ми допомагали не тільки дітям. Окремо до лікування160 дітей були проведені 43 операції з імплантації суглобів. Проведено також до 15 хірургічних втручань – онкологічних і урологічних, променеве лікування.

Наш проект «Допомога Схід» сьогодні – це більше 70 тонн гуманітарної допомоги медичного призначення для прифронтових лікарень і для військових мобільних шпиталів.

Неполітична організація «Асоціація міжнародних автомобільних перевізників України», президентом якої є Леонід Костюченко, безкоштовно надає нам транспорт для автомобільних перевезень саме на Донбас. Чималу допомогу надають закордонні бенефіциари, до яких належить пані Діана Дользь – одна з керівників Міжнародної асоціації «Медична і благодійна допомога Франція - Україна».

А ще дуже важливим елементом ініціативи «Допомога Схід», її відгалуженням є національний культурний мистецький проект «Art-перемир'я». Розпочинаючи його разом із головним режисером Національного театру оперети Максимом Добролюбовим, ми усвідомлювали: діти Донбасу сьогодні недоотримують багатьох елементів української культури, у тому числі й театральної. І в цьому сенсі «Art-перемир'я» орієнтоване на те, щоб донести українське театральне мистецтво саме до дитини, яка мешкає неподалік від лінії зіткнення. Адже у ті населені пункти ніхто не приїздить, особливо актори. Натомість там дуже багато іншомовного, російського телебачення.

Пригадую, як під час обстрілів Авдіївки взимку 2016-2017 років ми приїхали до селища Ласточкине, щоб допомогти людям. Якраз був обстріл,

свіжі воронки, димка над ними. Ми запитали у мешканців: «Що вам потрібно? Теплі речі, продукти?» І почули у відповідь: «Привезіть нам українських газет, бо Останкіно нам уже просто остогидло!». І саме завдяки підтримки головного редактора газети «Голос України» Анатолія Горлова нам вдалося щотижня 3 тисячі, а зараз уже й 5 тисяч примірників газети «Голос України» доправляти до найбільш важкодоступних ділянок Донбасу, де на друковане слово очікують як цивільне населення, так і наші військові. Не завжди в районі лінії зіткнення доступними є інтернет і мобільний зв'язок. Військові на передовій не дивляться телевізор і не слухають радіо, - їм без того є чим займатися. Але свіжий номер газети в окопі, в опорному пункті - це живий голос, і це дуже важливо. Ми втілили цей проект саме для покращення інформаційної комунікації зони зіткнення, взагалі Донбасу з Україною. Адже Донбас – це Україна. А без нормального обміну інформацією можна чекати чого завгодно. Це ж Бісмарк ще у XIX столітті сказав: «Ворог іде туди, де програє вчитель і священик».

Найголовнішою є перемога над небайдужістю

- Які у вас найсильніші враження від перебування на війні?

- Вражень було дуже багато. Якось у Бахмуті в рамках нашого проекту «Art-перемир'я» ми зібрали дітлахів із усього Бахмутського району – з Світлодарська, Новолуганського, інших прифронтових містечок. Від імені українських військових я привітав дітей і розповів їм, що разом з моїми побратимами сьогодні тут ми боронимо рідну землю. А після вистави кожна дитина виходила з солодким подарунком - шоколадкою.

До мене тоді підійшов блідий і трохи сутулий хлопчина років тринадцяти-чотирнадцяти, який не став навіть тягнути руку за шоколадкою, а запитав мене: «А чому ми, діти Донбасу, важливіші за інших?». «Що ти маєш на увазі?» - намагаюсь дізнатися. Він пояснив: «Ви сказали, що ви нас захищаєте. Але щоб нас захищати, ви маєте вбивати інших. То наші життя важливіші за життя тих, кого ви вбиваєте?». Я не знайшовся, що відповісти, але потім довго не знаходив собі місця. Згодом був написаний мною вірш, який так і починається: «Чому ми важливіші за інших?» - спитав мене хлопчик із блідим обличчям». Звертаючись до мого юного співрозмовника, я висловив саме те, що думав: «Ні, не вбивати, а вмирати ми прийшли на Донбас. Бо це наша рідна земля, наша мати, наша Україна. Ми, військові, прийшли не вбивати, ми прийшли захищати нашу рідну землю і вмирати, якщо потрібно». Більше не довелося мені зустріти того хлопчика. Але сподіваюся, що до нього прийде розуміння моїх слів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

*Під час проведення в рамках проекту «АРТПЕРЕМИР`Я» театрального фестивалю «Печера казок». **Фото надано Борисом Кутовим**.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Отже, культурно-мистецький проект «Art-перемир'я» важливий тим, що ці діти не лише привчаються до української культури і мови, сприймають у своїх душах зернятка нашої національної самосвідомості. Вони також бачать, що ми, військові, - звичайні, добрі люди, ми їх любимо й про них піклуємося. Це є дуже важливим, оскільки російська пропаганда продовжує насаджувати стереотип «карателя», якогось «жидо-бандерівця», який прийшов «їсти дітей», як це лунає з телепрограм із протилежного боку. Спростувати оту пропаганду здатна навіть не контрпропаганда, а просто - добрі вчинки, благородні дії в цьому напрямку й живе спілкування.

Сьогодні, коли ми переживаємо чимало труднощів – економічних, соціальних, політичних, коли мої військові побратими ризикують життям на лінії зіткнення, де точаться бойові дії, постає питання: заради чого? Саме заради майбутнього. Хто буде жити в майбутній Україні? Ці діти. Що вони будуть нести в життя? Що вони вже несуть у життя? Що в їх серцях міститься? Що там проростає? Це є дуже важливим. Адже саме на Донбасі приходить повне розуміння того, що ми маємо протидіяти не тільки військовій навалі російського агресора, а ми маємо боротись за душі та свідомість дітей, які ростуть в Україні. Щоб кожен із них у майбутньому виріс справжнім українцем.

Якщо ми сьогодні будемо робити кроки в цьому напрямку, то Україна ніколи не стане якимось придатком до інших країн, якими б вони розвиненими не були. Головною нашою метою є виховати дітей із вільною національною самосвідомістю. І коли я зустрічаю дітей, що не розмовляють і не читають українською, - для мене це особиста трагедія.

Для того, щоб прищепити юним українцям сходу любов до українського слова, з метою привернути увагу до культурних проблем, до дітей Донбасу, і був започаткований за підтримки «Голосу України», за сприяння Національної спілки журналістів України, благодійний проект із реалізації дилогії «Листи здалеку». Нам вдалося пролікувати, оздоровити 12 дітей, і це перший крок. Зараз ми збираємо кошти на лікування наступної групи, бо лікування однієї групи коштує більш ніж 100 тисяч гривень.

- Якими враженнями діляться діти по завершенні оздоровлення?

- Ви знаєте, ці діти ніколи не були на морі! Незважаючи на те, що Маріуполь знаходиться зовсім поруч. Але вони з таких родин, які не мали змоги їх оздоровлювати навіть у своїй області. Тож для дітей це насправді особливі, яскраві враження.

Цей проект також підкреслив, що Україна має унікальний ресурс, унікальні можливості для того, щоб бути самодостатньою. Соледар, соляні шахти Донбасу – це настільки неповторне середовище й рідкісне місце,

аналогів якому майже немає у світі. І це – наочний приклад самодостатності України зокрема у питаннях оздоровлення.

- Якою є роль Командувача Об'єднаних сил ЗСУ генерал-лейтенанта Сергія Наєва у реалізації втілюваних проектів? Як давно відбувається робота у цьому напрямку?

- Наша перша зустріч з Сергієм Наєвим відбулася майже чотири роки тому, взимку, коли Авдіївку обстрілював ворог. Через руйнування комунікацій не було світла, води, тепла. Однією з перших тоді на потреби мешканців Донбасу відгукнулася Дніпропетровщина, направивши гуманітарні конвої вантажів. До Авдіївки виїхала велика фура, яку нам надала на благодійній основі Асоціація міжнародних автомобільних перевізників України для транспортування вантажів на Донбас. Мене взагалі завжди вражала мужність цивільних водіїв, які нарівні з військовими їхали допомагати своїм співвітчизникам.

Нас тоді зустрічав голова Донецької ОДА, який особисто висловив свою вдячність. Частину вантажу ми лишили у табірному містечку на стадіоні, а решту, з одягом та іншими речами, доправили на подвір'я школи № 2, де вже стояла черга з цивільних осіб за цією допомогою. Втім, на подвір'ї школи наша вантажівка забуксувала, і нам допомагали, підкладаючи дошки й насипаючи пісок під колеса, підполковник служби цивільного захисту Дмитро Третейкін і водій аварійно-рятувального загону Сергій Горбань.

Зрештою ми виїхали. А за 20 хвилин мені дзвонять наші військові хлопці й кажуть: «Ви в сорочці народилися, бо саме в це місце влучила міна». Ми розуміли, що це була якась наводка, і корегування вогню відбувалося з самої Авдіївки. Сержант Сергій Горбань від розриву міни загинув одразу. А підполковник ДСНС Дмитро Третейкін отримав важкі поранення у живіт і за два тижні помер у лікарні Мечнікова.

Генерал Наєв, який тоді був командувачем оперативного командування «Схід», викликав мене на доповідь, вислухав. І з того часу надавав дійову підтримку в роботі. Саме за його ініціативи, під час перебування на посту Командувача Об'єднаних сил, були започатковані проекти «Допомога Схід», «Art-перемир'я» та «Подаруй дитині Донбасу книжку українською мовою» і багато інших.

Скажу відверто й без перебільшення: Сергій Наєв є взірцем справжнього українського генерала, за яким війська йдуть у бій за покликом серця, а не тільки за наказом. Він багато зробив і має дуже високий рейтинг на Донбасі завдяки втіленню багатьох ініціатив.

Кращі напрацювання, започатковані генералом Наєвим, розвиває й продовжує сьогодні цивільно-військове співробітництво. Адже напрацьований унікальний досвід, коли ми не чекали, а знаходили можливість робити щось власними руками, виходячи з тих обмежених ресурсів, об'єднувати людей для виконання конкретних завдань. При цьому ані копійки не було взято з бюджету. Подивіться сьогодні на наші гуманітарні проекти й на тих небайдужих людей, які нам допомагають. Коли ми лікували дітей, нам надало своє сприяння ДП «Артемсіль». Нас підтримують інформаційні ресурси, і насамперед «Голос України», НСЖУ. До втілення проектів долучилися представники бізнесу, українці різних професій, державні установи, закордонні діаспори. Ми наочно показали, що армія є дуже великою силою не тільки у військовому значенні, але і в соціальному плані. Та найголовніше: те, що ми робимо, вчить людей небайдужості. Пробуджує в них кращі прагнення й розуміння того, що ніхто не прийде і не стане робити щось замість нас.

- Чи буде продовження гуманітарних проектів, які започатковані генералом Сергієм Наєвим і координатором яких ви є?

- Безумовно. «Art-перемир'я» триває, у нас багато планів і творчих задумів. Один із них - майбутня постановка по дилогії «Листи здалеку», яку включив у план роботи на наступний рік Чернігівський театр ляльок.

Будуть продовжені й програми медичного спрямування. У листопаді плануємо передати велику партію гуманітарної допомоги до чотирьох військових шпиталів за підтримки Асоціації «Медична та гуманітарна допомога «Франція-Україна» і Асоціації міжнародних автомобільних перевізників України. Отже, робота триває. При цьому ми намагаємося не перекривати діяльність, виконувану іншими службами й структурами. Ми допомагаємо тим, кому сьогодні найскладніше, долати певні труднощі й вирішувати проблеми, які є. Саме тому проект і має назву «Допомога Схід», де ключове слово «допомога».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Проект «Art-перемир'я»: Відродження починається з відгуку в дитячій душі…

Владислав ЛЕОШКО

Фото автора

На Донбасі завершилася святкова акція до Дня святого Миколая під назвою «Книжка в гості завітала – свято дітям влаштувала». Акція проводилася у рамках національно-мистецького проекту «Art-перемир'я», заснованого генерал-лейтенантом Сергієм Наєвим, на підтримку благодійної ініціативи журналіста і письменника Бориса Кутового та Національної спілки журналістів України з лікування та оздоровлення «дітей війни».

Загалом майже дві тисячі дітей віком від 5 до 13 років із Мар'їнки, Красногорівки, Миронівського, Новолуганського, Світлодарська та інших населених пунктів прифронтової зони побачили святкове дійство та отримали солодкі подарунки від святого Миколая за сприяння українських військових.

Парасковіївська спеціальна школа-інтернат: ці стіни для дітей тепліші, ніж в їх рідних домівках…

Майже 2000 дітей віком від 5 до 13 років з міст та містечок прифронтової зони долучилися до святкового дійства та отримують подарунки від святого Миколая за сприяння українських військових. У рамках акції «Книжка в гості завітала – свято дітям влаштувала» тривають творчі зустрічі письменника Бориса Кутового із маленькими читачами з прифронтових населених пунктів та передача 300 примірників дилогії «Листи здалеку» до шкільних та містечкових бібліотек прифронтового Донбасу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Під час святкового дійства у Парасковіївській спеціальній загальноосвітній школі-інтернаті № 40.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Першими гостей, що навідалися з подарунками та творчими привітаннями, зустрічали вихованці Парасковіївської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату №40. Тут навчаються 146 дітей із Часового Яру, Бахмута і Соледара. Більшість діточок – із соціально проблемних родин, і педагоги відверто кажуть, що умови перебування у школі-інтернаті для їх вихованців є набагато кращими, ніж могли би бути в їх рідних сім'ях.

Директор Парасковіївської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату №40 Олександр Василенко у нашій бесіді пригадав події 2014 року, коли бойові дії не оминули й Бахмутський район. Тоді, через небезпечну ситуацію, що складалася поблизу Парасковіївки, де знаходилися військові склади зі зброєю, дітей завчасно вивезли до оздоровчих таборів...

Співпраця з військовослужбовцями Збройних Сил України триває більше шести років. Розпочалася вона з допомоги військових навчальному закладу із підвезення підлітків на спеціальні спортивні олімпіади – згодом учні за сприяння Українського війська змогли побувати майже у всіх регіонах України. За сприяння командувача об'єднаних сил Збройних Сил України генерал-лейтенанта Сергія Наєва у Дніпрі пройшла лікування й група дітей з Парасковіївської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату №40.

Вихователька 1-А класу Парасковіївської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату Наталя Рвачова зі своїм учнем Назарієм. Він називає її «мама».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

У липні цього року Національною спілкою журналістів України та журналістом і письменником Борисом Кутовим був розпочатий благодійний проект з реалізації книг дилогії «Листи здалеку», яку становлять дві концептуально пов'язані між собою книги «Листи здалеку» і «Повість про Срібну флейту».

Проект орієнтований на допомогу хворим дітям із соціально незахищених родин, що мешкають у населених пунктах Донецької та Луганської областей, наближених до зони ведення бойових дій. У вересні цього року в рамках зазначеного проекту на лікування та реабілітацію до соляних печер спелеосанаторію «Соляна симфонія» м. Соледара було направлено групу дітей загальною кількістю 12 чоловік (6 хлопчиків та 6 дівчаток).

Цього ж року у м. Соледарі в рамках національного проекту «АРТПЕРЕМИР'Я» був проведений мистецький міні-фестиваль дитячих театрів «Печера казок». У фестивалі взяли участь Чернігівський обласний театр ляльок ім. О. Довженко та Харківський державний академічний театр ляльок ім. В. Афанасьєва. Вистави проходили у соляних печерах на глибині 288 метрів під землею. Аудиторія – діти з прифронтових населених пунктів Донецької області.

«Донбасу бракує духовної й культурної підтримки, тому ми тут»

Цього разу до акції долучився лауреат міжнародних фестивалів – Муніципальний театр-лабораторія VIE (м. Запоріжжя) із новорічною музичною інтермедією «Святий Миколай на вечерці «Tik Tok». У складі творчої групи виступають Андрій Верман, Тетяна Хасянова і Юрій Макаренко. Це вже третя гастрольна поїздка театру-лабораторії VIE (керівник – Ольга Лещова). Уперше актори цього колективу приїжджали до прифронтової Бахмутчини 2018 року.

Художній керівник проекту «АРТПЕРЕМИР'Я», режисер Національного театру оперети Максим Добролюбов кожну нову зустріч із дітьми Донеччини сприймає як сповнене позитиву відкриття. Лише два з половиною місяці тому Максим разом із офіцерами об'єднаних сил ЗСУ та чисельними помічниками проводив на Бахмутчині міні-фестиваль дитячих театрів «Печера казок». І от – нові творчі зустрічі.

«Землю крутять оптимісти і справжні герої, - наголошує Максим Добролюбов. - За три роки існування нашого проекту я твердо можу сказати, що знаю й розумію, чого дуже бракує мешканцям Донбасу. Їм бракує духовної та культурної підтримки, проектів, націлених на розбудову та поширення мистецтва. Хіба розвиток дитини, її особистості - не головне? А це не тільки аспект шкільної освіти.

І дуже важливо, що офіцери Збройних Сил України не тільки боронять нашу землю, а й дарують дітям можливість знайомства зі справжнім мистецтвом».

Вихователька 1-А класу Наталя Рвачова привела на перегляд вистави своїх підопічних - діток шестирічного віку. Їй знайома доля кожної дитини з цього класу, і кожна доля не є простою.

«Практично всі дітки потрапили до спеціальної школи-інтернату через складні життєві сімейні обставини. Чимало юних мешканців закладу – з багатодітних сімей. На долю двох діточок наклада свій відбиток російсько-українська війна – вони перебувають у закладі з 2014 року й походять з родин вимушених переселенців», - розповідає педагог.

Семирічний Назарій виховується без матері, і його опікуном є дідусь. Отже, хлопчик називає словом «мама» свою вихователька. Каже: «Приходьте й живіть у мене вдома, мені потрібна мама!»

Учні 7-А класу – дещо старші. Але й їм сподобалося театральне дійство. 12-річні Діана Жоголь з Часового Яру, Влада Поцухінова з села Благодатне, Максим Маляєв з міста Бахмута, Михайло Неклеса з села Параскові́ївка та 13-річна Богдана Круглова з міста Бахмута вже давно знайомі з поетом Борисом Кутовим і його помічниками й щороку напередодні Дня Святого Миколая з нетерпінням очікують нових творчих зустрічей. От і цього разу, сповнені позитивних вражень, вони ділилися між собою спогадами, як водили хороводи зі Святим Миколаєм і як переглядали щойно вечерку «Tik Tok».

Ці діти у майбутньому виростуть справжніми українцями...

Письменник, координатор національного проекту «АРТПЕРЕМИР`Я» Борис Кутовий, наголошуючи на важливості таких творчих зустрічей, зазначив: «Ми маємо протидіяти не тільки військовій навалі російського агресора. Ми маємо боротись за душі та свідомість покоління дітей, яке виростає зараз в Україні. Щоб кожен із них у майбутньому виріс справжнім українцем – із добрим серцем та вільною національною самосвідомістю. Це запорука нашого Майбутнього. Це наш святий обов'язок перед тими, хто віддав життя за свободу та незалежність України. Я ще й досі зустрічаю на Донбасі дітей, які не говорять та не читають українською. Для мене це особистий біль. Рідна мова, рідні традиції та віра – ось та свята трійця, причетність до якої має формувати світогляд маленьких українців і не тільки «дітей війни» на Донбасі. Саме заради цього ми створили мистецький проект «АРТПЕРЕМИР`Я». Саме заради цього ми

передаємо книжки українською до шкіл та бібліотек. Саме заради цього допомагаємо лікувати та оздоровлювати дітей із соціально незахищених родин. Саме заради цього ми не маємо наміру зупинятися!».

Командувач об'єднаних сил ЗСУ генерал-лейтенант Сергій Наєв упевнений: «Діти Донбасу потребують особливої уваги та турботи, адже їм доводиться перебувати й зростати в умовах російсько-української війни. Саме тому проект «Art-перемир'я» створений для того, аби мінімізувати наслідки пережитих подій за допомогою художньої літератури та мистецтва».

Провідний мессидж акції: «Турбота про мирне і щасливе дитинство маленьких українців, дітей війни – це не обов'язок, це поклик серця!» Під таким незмінним гаслом надають разом із командувачем об'єднаних сил Збройних Сил України генерал-лейтенантом Сергієм Наєвим і його бойовими побратимами свою підтримку заходу надають газета Верховної Ради України «Голос України», газета Кабінету міністрів України «Урядовий кур'єр», інформагенція МОУ «АрміяInform», ООО «АТБ-маркет», українська діаспора м. Баффало, США.

Вистави тривають. Вони проходять цими днями для юних мешканців прифронтових Мар'їнки, Красногорівки, Світлодарська, Новолуганського, Миронівського. Майже 2000 дітей віком від 5 до 13 років з міст та містечок прифронтової зони стануть цими днями не тільки глядачами, але й учасниками святкового дійства та отримали солодкі подарунки від святого Миколая за сприяння українських військових.

Прифрортова Мар'їнка: «Такі зустрічі допомагають забути про жахи російської агресії»

Прифронтова Мар'їнка – одна з крайніх точок підконтрольної українській владі території Донецької області. За 500 метрів – позиції українських військових. Улітку 2014 року тут розпочалися запеклі бої. Місто майже впритул розташоване до Петровського району Донецька. Тож російські окупанти не полишали сподівання відхопити цей ласий шматок української землі. Сьогодні місто зустрічає нібито буденним рухом на вулицях, відкритими дверима невеличких крамниць і рекламними вивісками на автозаправках... Складається враження, що так тут було завжди. Однак мирний ритм став поступово налагоджуватися у Мар'їнці порівняно недавно - від оголошення з 27 липня 2020 року режиму припинення вогню по всій лінії розмежування.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Під час творчих зустрічей із юними мешканцями Мар'їнки.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

На заході у рамках проекту «Арт-перемир'я» у прифронтовому Світлодарську

А ще півроку тому центральні вулиці Мар'їнки перебували під прицільним вогнем російських снайперів. Німими свідченнями бойових дій та систематичних обстрілів з боку окупантів із РФ стоять пошкоджені дахи на будівлях, вищерблені кулями стіни та побиті уламками снарядів паркани.

Не була виключенням весь цей час, починаючи з липня 2014 року, й будівля Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю «Вогник надії». На прилеглій території ще й досі видно воронку, куди прилітали снаряди та міни, випущені російськими «Градами».

Тепер у соціальному закладі проведений капітальний ремонт, виконані заходи з термомодернізації, і в приміщеннях стало тепло та затишно.

Тут же діє служба «Соціальне таксі» з перевезення маломобільних верств населення Мар'їнського району.

Дітей з особливими потребами, які зібралися у святково прибраній залі, з Днем святого Миколая привітали офіцер командування ООС, координатор національного мистецького проекту «Арт-перемир'я» Борис Кутовий, режисер Національного театру оперети, художній керівник національного проекту «АРТПЕРЕМИР`Я» Максим Добролюбов та актори творчої групи театру-лабораторії VIE (м. Запоріжжя), які виступили з новорічною музичною інтермедією «Святий Миколай на вечерці «Tik Tok».

Разом із сучасними казковими героями Тіком, Током та Святим Миколаєм малеча подорожувала казковою країною дружби та усмішок. Натомість діти Мар'їнщини продемонстрували гостям свої таланти у декламуванні віршів і виконанні пісень.

Наприкінці зустрічей юні жителі прифронтового району отримали від гостей солодкі подарунки та книги «Повість про срібну флейту» особисто від автора - Бориса Кутового. Солодощі також були передані дітям дошкільного віку та учням початкових класів, що мешкають на лінії зіткнення.

Директор Центру комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю «Вогник надії» Ганна Горбань зазначає, що такі культурно-мистецькі заходи допомагають дітям з особливими потребами краще соціалізуватися й швидше забути про ті жахи, які вони пережили за роки російської агресії на сході України.

Коли лунають співи й музика – гармати замовкають

Завітали учасники проекту «Art-перемир'я» й до Мар'їнської музичної школи та до школи мистецтв м.Красногорівка.

Згідно з даними ЮНІСЕФ, з початку бойових дій на Донбасі були пошкоджені понад 750 шкіл. Тож помітною подією місцевого життя є поступове відновлення бодай кожного з освітніх закладів. Так, у вересні цього року вперше за шість років запрацювала Мар'їнська музична школа.

Напередодні новорічних свят музична школа отримала нове електричне фортепіано від Уряду Німеччини. Також сюди доставили три акустичні гітари, дві пан-флейти, ударну установку, струни.

Наступним кроком активісти «Арт-перемир'я» хочуть провести у прифронтових містах майстер-класи для викладачів від вітчизняних та іноземних музикантів.

Перший заступник голови Мар'їнської райдержадміністрації Тетяна Збицька розповідає, що з середини 2014 року до вересня 2020 року музична школа не працювала.

- Дах школи був пошкоджений, вікна розбиті, двері вибиті. Відновити роботу вдалося лише у вересні цього року, й із 1 вересня у школі розпочалися заняття.

За перші півроку навчання школу відвідують уже 25 дітлахів, охочих освоїти музичну грамоту. Викладачі ж після пережитих обстрілів і досі приходять на роботу з побоюванням: адже від школи до лінії розмежування – не більше 500 метрів.

Інша музична школа, що у прифронтовій Красногорівці, попри руйнування, усі ці шість із половиною років роботи не припиняла. До всього, для містян це не лише культурно-освітній заклад, але й центр водозабезпечення й навіть бомбосховище!

Директор музичної школи Наталія Гонтаренко, згадуючи попередні роки, говорить, що під час запеклих бомбардувань, коли з-за лінії зіткнення надто сильно «прилітало», підвальне приміщення школи слугувало прихистком для викладачів, дітей та мешканців навколишніх домівок:

«У разі сильної небезпеки педагоги разом із дітьми по сходах спускалися до підвалу і змушені були переховуватися у підвалі. А ночували на дощатих ліжках».

Викладачка хорового мистецтва Вікторія Родіонова зазначає, що були й такі випадки, коли учні співали, а за вікнами лунав гуркіт пострілів і вибухів. Доводилося припиняти заняття та ховатися у підвалі.

За словами викладачів, саме музика й животворна сила мистецтва допомагали пережити жахіття бойових дій.

Впродовж усіх років, що минули після 2014-го, Красногорівка потерпає не лише від обстрілів. У багатоквартирних будинках більше шести років відсутнє опалення. Місто, через руйнування газопроводу, відрізане також від подачі газу. Зрештою, немає у Красногорівці й водопостачання. Отже, своєрідним розподільчим пунктом із надання питної води слугує знову ж таки будівля Красногорівської музичної школи. До ємності з водою, що стоїть навпроти вхідних дверей, повсякчас підходять з відрами й пластиковими пляшками мешканці з сусідніх вулиць.

Прифронтовий Світлодарськ: Дбати про виховання юних громадян не за обов'язком, а за покликом серця

Завершальним акордом проекту «Арт-перемир'я» стала казкова вистава для дітей із прифронтових населених пунктів у Світлодарській загальноосвітній школі I–III ступенів № 11. На заході були присутні близько 150 дітей із трьох прифронтових населених пунктів: Миронівського, Новолуганського та Світлодарська.

Журналіст і письменник Борис Кутовий, який забезпечує координацію акції «Арт-перемир'я», впевнений, що ключовий месидж проекту - боротись за душі та свідомість дітей не за обов'язком, а за покликом серця – досяг своєї мети.

Активне сприяння у реалізації проекту надала голова Бахмутської районної держадміністрації Тетяна Єрохіна. «Співпраця з Борисом Кутовим та його командою у рамках проекту «Арт-перемир'я» триває третій рік, і я дуже вдячна за увагу, яку військовослужбовці приділяють нашій малечі, - зазначила голова райдержадміністрації. - Кожна така зустріч – це свято, яке надихає дітей та вселяє в них надію на світле майбутнє».

Командувач об'єднаних сил ЗСУ генерал-лейтенант Сергій Наєв наголосив, що основною ідеєю проекту «Арт-перемир'я» є культурне та національне відродження Донбасу, сприяння всебічному розвитку юних мешканців регіону, яким доводиться зростати в умовах російсько-української війни.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«За час існування проекту «Арт-перемир'я» у прифронтових населених пунктах Донецької та Луганської областей було організовано та проведено понад 35 виступів найкращих театральних колективів на яких побувало майже 10 тисяч «дітей війни», - підкреслив Сергій Наєв. - Завдяки благодійній підтримці, ми докладаємо чимало зусиль, аби діти були здоровими та щасливими, щоб вони розвивалися як фізично, так і духовно. Отже, проведення, у рамках проекту, чергової акції до Дня святого Миколая «Книжка в гості завітала — свято дітям влаштувала» подарувало малечі безліч яскравих емоцій та позитивних вражень».

ОКСАНА МУРАВЛЬОВА: МИ ВСІ ЄДИНІ УКРАЇНОЮ…

Владислав ЛЕОШКО

Фото автора.

«Коли у 1985 році я вступала на українське відділення Донецького державного університету, то брат говорив: «Куди ти йдеш? Українська — вмираюча мова». Всі ці роки ми з ним не сходимося у цьому питанні думками. Все життя пропрацювала викладачем української мови і жодного дня не пожалкувала про свій вибір!» - цей пост на своїй сторінці у Facebook координатор громадської організації «Український розмовний клуб «Файно» з Краматорська Оксана Муравльова написала 28 лютого 2019 року, одразу після того, як Верховна Рада України ухвалила Закон про мову.

Своє право пишатися рідною мовою на рідній землі Оксана та її родина вибороли шляхом чималих випробувань. Особливо багато їх випало на долю Муравльових у 2014 році, коли подружжя покинули загарбану російськими окупантами Ясинувату, де раніше мешкали…

Треба щось змінювати, й передусім – у людських головах

- 5 липня 2014 року з дитиною поїхали у відпустку, - говорить Оксана. - Додому так і не повернулися. Чоловік також виїхав. Трохи були у Києві та згодом повернулися до Краматорська – все ж ближче до рідного дому. Три дні посумували, а потім чоловік зустрів свого шкільного друга Олександра Ворошкова, котрий разом із активістом Станіславом Черногором очолювали громадську організацію SOS-Kramatorsk. І ми півтора року

були волонтерами. Винайняли квартиру. Отримувала переселенські, пенсію по інвалідності. Ось так і виживали, при тому допомагали тим, кому було ще важче, ніж нам.

Ідея створення Українського розмовного клубу зародилася у краматорського активіста Станістлава Черногора ще в 2013 році. Згодом, по проведенню ним буквально кількох занять, на Донеччину прийшла війна... Але згодом, уже коли Муравльови працювали в Краматорську, міцнішало переконання, що треба щось змінювати не тільки у сфері гуманітарної допомоги, але й у головах людей.

Координатор громадської організації «Український розмовний клуб «Файно» Оксана Муравльова.

У 2015 році Оксана разом із чоловіком пройшли Школу соціального посередника, яку започаткувала Українська миротворча школа (ІЦ «Майдан моніторинг», Харків). За півроку навчання дійшли думки, що у цій ситуації слід знаходити спільну мову з людьми різних поглядів, адже війна закінчиться й треба буде повертатися й якимось чином спілкуватися з тими, хто там залишався, треба думати про відбудову саме української України.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Майстрині Галина Полянська, Оксана Муравльова та Ірина Сила під час зустрічі у клубі «Файно».

Цього ж року до Оксани звернулась Анастасія Розлуцька з Всеукраїнської організації «Український світ» та запропонувала Муравльовій стати координатором проекту «Безкоштовні курси української мови» у Краматорську.

За своїм фахом Оксана Муравльова – викладач української мови та літератури. Працювала в Ясинуватському будівельному технікумі та в коледжі університету управління, маючи 25 років викладацького стажу.

- Головною метою клубу «Файно» є сприяння розвитку жіночого потенціалу взагалі, розвитку інтелектуальних, творчих, громадянських, духовних та фізичних можливостей жінок та членів їх родин, об'єднання зусиль жіноцтва для захисту ним своїх гендерних, соціальних, економічних, духовних, культурних та інших прав і інтересів, - говорить Муравльова.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

У клубі «Файно» завжди файно!

У клубі «Файно» завжди цікаво, і тут завжди придумують щось нове. Спочатку «Файно» був розмовним клубом з вишивкою. Працівники бібліотеки допомогли жінкам в організації безкоштовних курсів української мови, надали можливість три години щонеділі збиратися тут для проведення майстер-класів, лекцій, а ще - для організації змістовного дозвілля дітей, яких вони приводять із собою. У 2016 році активістки зареєстрували Український розмовний клуб «Файно» як громадську організацію зі статусом юридичної організації. До напрямків діяльності клубу поступово додавалися малювання, плетіння, виготовлення ляльок-мотанок. До великодніх свят тут відбуваються майстер-класи з розпису яєць. Кілька років поспіль майстрині виходять на участь у різних ярмарках і фестивалях, демонструючи широкому загалу, що вміють і на що здатні. Проте найбільш важливим результатом діяльності клубу його координатор вважає єднання через спільну працю. «Ми постійно щось робимо, і наші руки не відпочивають. А цим часом ми ще й спілкуємося, обмінюємося новинами, думками тощо», - зазначає координатор.

За словами Оксани Муравльової, клуб є насамперед об'єднанням жінок.

«Ми не завжди схожі одне на одного, у кожного з нас свої на різні речі погляди. Але ми всі єдині Україною і патріотичною ідеєю», - говорить про себе та своїх помічниць координатор клубу «Файно».

Учасників клубу дедалі більшає, оскільки розмовний напрямок у клубі є основним. Адже одна справа – просто знати мову, а інша – говорити і послуговуватися українською в побуті. Часто люди приходять і говорять: «Я знаю мову». «А чому ж не говорите?». «Не можу». Російськомовне оточення впливає на те, що люди соромляться, людям незвично…

- А вам часто доводиться у Краматорську, Слов'янську та інших містах відчувати певну «відстороненість» російськомовного оточення, коли розмовляєте українською?

- Ви знаєте, мабуть я щаслива людина, що оточила себе людьми, які – мої однодумці. Можливо, це неправильно, і мені кажуть, що ти, мовляв, не хочеш виходити з зони комфорту. Але ми повинні самі створювати зони свого комфорту. Нещодавно, наприклад, запустили акцію «Подякуй за українську!» Виготовлені разом з дітьми невеличкі іграшки, сувеніри тощо я дарую в крамницях, інших публічних місцях людям, які розмовляють українською. Бувають і такі ситуації: коли в маркеті я підходжу до каси і продавчиня вітається зі мною, то її сусідка жартівливо питає: «Ну як, що ти сьогодні отримала у подарунок?».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Галина Полянська допомагає українському війську, зберігаючи пам'ять про свого старшого сина, який був добровольцем батальйону «Донбас».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Народжених у вишиванках» дедалі більшає

У клубі проводять чимало яскравих творчих акцій. У бібліотеці є дерев'яна карта України, на кожну область якої нанесено свій орнамент. Приклад донеччан наслідували в Тернополі, де тепер створена така ж карта.

Особливої ж відомості клуб «Файно» набув завдяки акції «Народжені у вишиванках», що триває вже більше трьох років. Ідея її проведення належить Лесі Воронюк – авторці фільму «Спадок нації».

Ірина Сила прийшла на зустріч у клубі «Файно» з онуком Михасиком.

- Був 2017 рік, - згадує пані Оксана, - і Леся, презентувавши у нас напередодні Дня вишиванки свій фільм, говорить: «Ми вам надаємо до Дня вишиванки дві розпашонки - для хлопчика та для дівчинки, подаруйте їх цього дня породіллям у пологовому будинку». Я взагалі люблю подарунки робити, але уявила собі: як же прийду в пологовий будинок лише з двома розпашонками, коли дітей – двадцятеро або тридцятеро. І як бути з іншими? Як вибрати, кому подарувати ці розпашонки? Отже, буквально за 2-3 місяці ми з дівчатами зшили 30 виробів і віднесли в пологовий будинок у Краматорську. Ви би бачили, які щасливі й навіть трохи схвильовані були породіллі, коли ми вручали їм наші подарунки! Ми розповіли жінкам про історичні та культурні корені нашого народу, про те, що символізує вишиванка. Наступного року ми вишили ще більше розпашонок. Потім нам уже допомогла обласна влада, закупивши 100 розпашонок. Їх ми подарували у різні міста – Слов'янськ, Краматорськ, Дружківку та прифронтовий Торецьк.

Цього року Оксана Муравльова втілила особливо амбітний проект – пошила розпашонки на всю Донецьку область. Попередньо клуб «Файно» запросив у департаменту охорони здоров'я Донецької ОДА відомості про

кількість пологових будинків і середню кількість дітей, які в цих закладах знаходяться.

До Дня Незалежності України вишиванки для малюків передали головним лікарям пологових будинків міст Бахмут, Торецьк, Мирноград, Добропілля, Дружківка, Костянтинівка, Краматорськ, Лиман, Покровськ, Селидове та смт. Велика Новосілка. Національні обереги отримали й новонароджені на півдні Донеччини.

Акція «Народжені у вишиванках» об'єднала всю Україну – тканину для вишиванок передавали із Львівщини, тимчасово окупованої Ясинуватої. Новонароджені малюки отримали вишиванки, книжки та символічні набори.

Єднання небайдужих сердець

Активістки клубу «Файно» регулярно збираються у клубі «Небайдужі серця», де плетуть маскувальні сітки, виготовляють червоні маки до травневих свят, інші вироби. Жінки дбайливо в'яжуть коврики для солдатів. Також до зустрічей у клубі долучаються активісти Союзу молоді України.

Активістка клубу Ірина Сила навчає всіх вишивати обкладинки для паспортів. Зараз під її керівництвом майстрині долучаються також до вишивки фриволіте - обробки верхнього одягу, манжетів, завіс, рушників, серветок, скатертин тощо.

Галина Полянська – головна у клубі за ярмаркування, раніше викладала географію в Олександрівці, тепер мешкає у Краматорську. На фронті в неї загинув старший з двох синів, який воював добровольцем у батальйоні «Донбас». Вчитель-методист, педагог вищої категорії, вона має педагогічний стаж 42 роки.

«Я рада спілкуванню та можливості брати участь у благодійних заходах, - розповідає пані Галина. - Допомагаємо військовим шпиталям, передаємо консервацію з дому. Все для фронту».

Ірина Сила прийшла до клубу з онуком Михайлом, який готується до першого класу школи. Михасик вільно володіє українською мовою, на підтвердження чого продекламував вірш: «Хто ти, хлопчику маленький? Українець молоденький! Хто ти, дівчинко маленька? Українка молоденька! У якій живеш країні? В незалежній Україні! Який герб в твоїй державі? Тризуб золотий у славі! Що для тебе Україна? Моя рідна Батьківщина! Як здобута її воля? В боях лютих серед поля! Хто боровся за Вкраїну? Весь народ в важку годину! Чи ти любиш Україну? Люблю її до загину! В що ти віриш, дитя миле? В маму й в велич України!».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

У клубі «Небайдужі серця» майстрині плетуть маскувальні сітки, виготовляють червоні маки. Також тут виготовляють вироби для благодійних ярмарок.

Наше знайомство з українським розмовним клубом «Файно» добігало завершення, і координатор клубу Оксана Муравльова поділилася своїми дев'ятьма порадами, як швидко вивчити українську мову.

- По-перше, не думати, що це складно, - говорить вона. – По-друге, потрібен позитивний настрій для початку цієї справи.

Третє: не можна примушувати. Будь-яке вивчення мови, не важливо — англійської, французької чи німецької, починається з бажання. І якщо бажання немає, справи не буде.

Четверте: спробуйте на телефоні, комп'ютері встановити основною українську.

П'яте: почніть розмовляти вдома, з членами родини. Намагайтесь завжди відповідати українською тим, хто до вас звертається українською.

Шосте: у крамницях, будь-яких установах, а також до людей на вулиці звертайтеся українською. Потроху-помалу почнете мислити українською, не перекладаючи з російської.

Сьоме: декілька перших занять присвятіть алфавіту й скоромовкам. Рекомендую встати перед дзеркалом и декламувати. Можна в цю гру втягнути всю родину, особливо дітей.

Восьме: рекомендую записувати на диктофон, щоб потім послухати й посміятися, а головне - зробити висновки, над чим треба більше працювати.

І дев'яте: щоб вільно розмовляти будь-якою мовою, необхідно мати як пасивний, так і активний словниковий запас. Пасивний напрацьовується читанням і вивченням слів, активний - використанням цих слів у спілкуванні. І ще добре поповнює словниковий запас перегляд фільмів, передач тощо.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Проект «МИ В ЕФІРІ плюс» поєднує культурну, соціальну та освітню сфери

Владислав ЛЕОШКО (Псевдонім Іван ТЕРЕЩЕНКО)

Про початок культурно-мистецького проекту «МИ В ЕФІРІ плюс» йшлося на прес-конференції в прес-центрі Національної спілки журналістів України.

Проект реалізується громадськими організаціями «Громадське дитяче інтернет-телебачення і радіо «Веселка ТВ» і «КримSOS» та благодійним фондом «З теплом у серці» за підтримки Українського культурного фонду в рамках Програми «Культура плюс».

«Ми всі різні, але ми всі рівні й ми єдині!»

- 70 дітей-переселенців зі Сходу України та АР Крим, дітей з інвалідністю, дітей-сиріт і напівсиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей із малозабезпечених і багатодітних сімей віком від 6 до 17 років із різних куточків України стануть телеведучими 7 нових випусків циклу дитячих пізнавальних культурно-мистецьких телепрограм із перекладом українською жестовою мовою, що поширюватимуться засобами медійного простору. Цей проект сприяє головній меті соціального розвитку нашої країни – створення «суспільства для всіх». Ми всі різні, але ми всі рівні! Ми всі різні, але ми єдині! – розповіла керівник проекту, голова ГО «Громадське дитяче інтернет-телебачення і радіо «Веселка ТВ» Діна Ібрагімова. – Усі діти - надзвичайні. У кожної дитини – своя особлива доля. І кожна дитина, що бере участь у проекті, раніше взагалі навіть не думала, що долучатиметься до створення телебачення, та ще й буде телеведучим.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Учасники та партнери проекту «МИ В ЕФІРІ плюс». ***Фото Національної спілки журналістів України.***

За словами керівниці проекту, спочатку знайомство майбутніх телеведучих відбувалося телефоном. Далі йшло безпосереднє спілкування. Діна Ібрагімова підбирала для дитини тексти, призначала час для занять, і тоді вже починалася спільна праця телефоном або вайбером. Зрештою, й телефонного спілкування було достатньо, аби відчути, як дитина відповідає на запитання, що вона робить, про що мріє…

- І далі вже я починала промовляти якісь скоромовки, ми починали якусь спільну гру, - продовжує керівниця свою оповідь. - А згодом кажу: ось, у нас буде така програма і буде така тема. Тож послухай: я читаю повністю про цю тему, називаю незнайомі слова, й тоді ми вже почнемо вивчати та проговорювати той текст, який далі увійде до програми.

Якщо є вайбер, то показую, як тримати мікрофон, як краще розмовляти, яких вправ треба зробити для того, щоб дитина тримала точечку й працювала на мікрофон. Адже телебачення має свої особливості й чимало своїх професійних секретів. «Якщо ти читаєш текст і раптом пересихає в роті, - розповідаю, - потрібно згадати про лимон або просто прикусити язика». А якщо дитина сильно хвилюється, то раджу їй просто набрати повітря й порахувати до десяти та видохнути повітря. «Тоді, - говорю, - ти почуватимешся вільно й зосереджуватимеш погляд на знімальній камері, і починаємо працювати далі».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

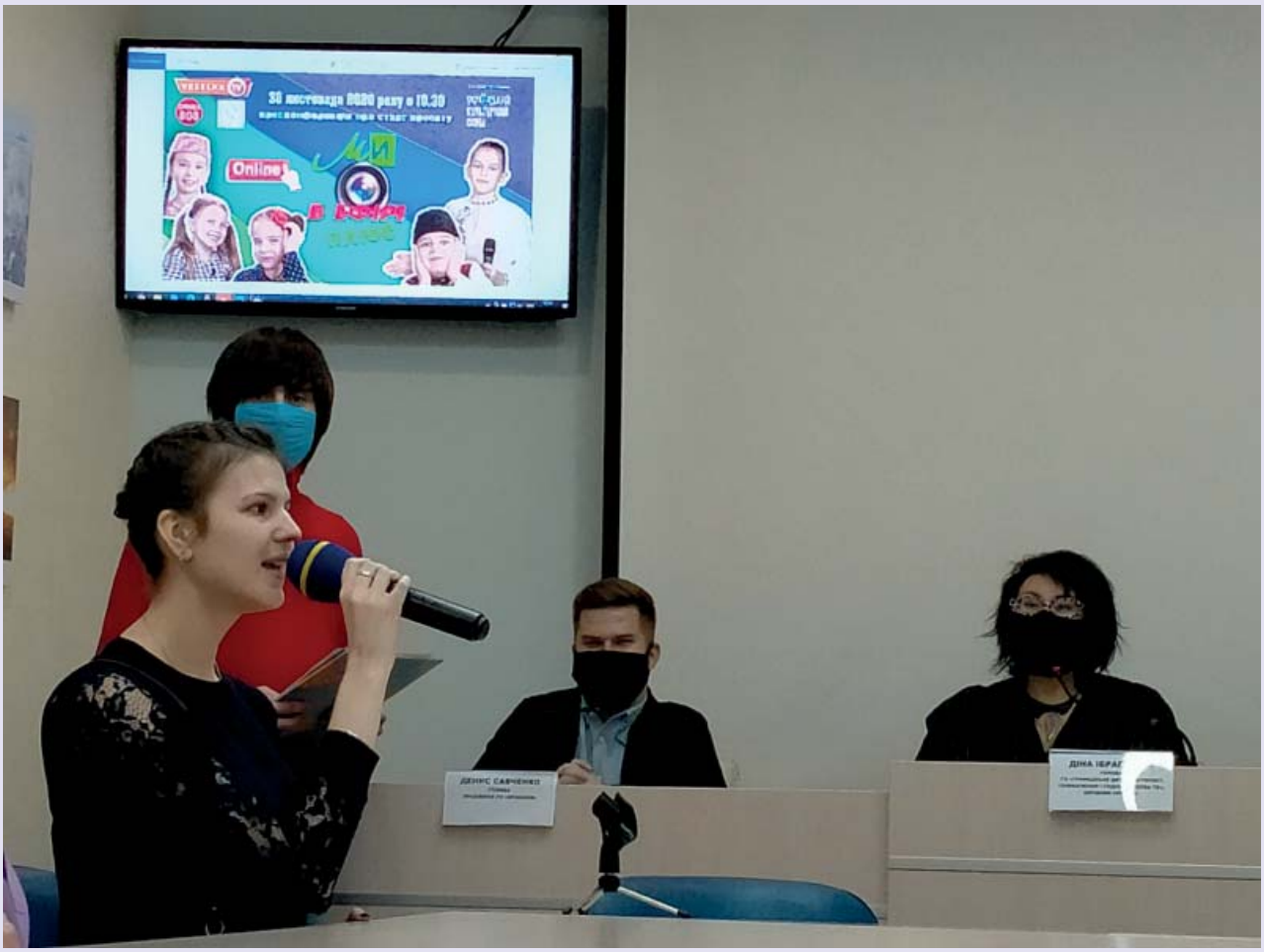

На прес-конференції з нагоди старту проекту в прес-центрі Національної спілки журналістів України. ***Фото Національної спілки журналістів України.***

Коли ти працюєш з дитиною віч-на-віч, це одне. Коли дитина тебе чує тільки телефоном, то це сприймається зовсім по-іншому. Інколи я навіть надсилаю свою фотокартку, щоб дитина мене не боялася (а як же!), не дивувалася, і щоб вона знала, що є така тьотя, яка з нею працювала, що оце її фотокартка. І коли я вже приїжджаю, то мене всі впізнають.

Далі вже працюємо, проводимо ігри, розминочку, розвиваємо наш мовний апарат, проводимо зйомки й розпочинаємо наш творчий процес. Я готую дітей до того, що він буде довгий, і слід набратися терпіння. Бо іноді діти кажуть: «У мене вже аж затекла спина». Але треба працювати далі, щоб ми разом могли скоріше подивитися отой результат.

І розумієте, для нас дуже важливо, щоб, зрештою, із тих маленьких містечок, звідки телефонують, діти потрапили на телевізійну зйомку. Щоб дитина могла відчути: «Я тепер – телеведучий, і я щось вмію». І могла на себе подивитися зі сторони.

Це – щастя, коли ти бачиш, як горять очі дітей, коли вони бачать себе на великому екрані. Для дітей це – захоплення. А для нас захоплення це - дитячі очі, які горять радістю.

«Прагнемо зробити для дітей свято телебачення»

- Якими є ваші найближчі плани щодо зйомок? – запитав я у Діни Ібрагімової напередодні виїзду до Луганщини.

- Ми розпочинаємо зйомку в Сєвєродонецьку у дитячому мистецькому центрі. Я сама луганчанка, і для мене є важливим, що там братимуть участь наші луганські діти.

Зрештою, «МИ В ЕФІРІ плюс» - це такий унікальний проект, який є органічним продовженням проекту «МИ В ЕФІРІ». Нами були тоді випущені три телевізійні програми, де телеведучими виступали діти з інвалідністю. Серед них були діти-переселенці з Луганської та Донецької областей. Зйомки проводилися на території Кремінської спеціалізованої школи, де навчаються діти з інвалідністю. До нас для участі в телевізійній програмі привезли тоді діточок із Золотого, Попасної, Рубіжного, Сєвєродонецька, і всі вони стали учасниками проекту.

- Чи визначилися ви з тематикою й контентом майбутніх зустрічей?

- А як же! По-перше, в нас будуть сім телевізійних програм із конкретної тематики. Якщо раніше ми знімали про дідуха, коровай та про вишиванку, то тепер знімаємо про українську хустку, про намисто, гопак, віночок, бандуру та вареники. От якраз про гопак ми й будемо знімати ігрову програму в Сєвєродонецьку. Це буде невеличкий експрес-екскурс у гопак, далі йтиметься про те, які були трюки в гопакові. І далі діти показуватимуть і виконуватимуть козацьку гру. Адже це рухлива козацька гра – на присід, на веселість, на вміння показати себе. Ця гра може бути і командною, і індивідуальною. Тому це буде і весело, і багато танцювати треба буде й озвучувати кожен крок того, що відбувається. Тому ми

спочатку з дітьми веселимося, розминаймося, а далі починаються перші знімальні тексти. І сподіваюся, що це буде весело й цікаво для всіх.

- Хто допомагає вам розкрити тему гопака?

- Це теж наші переселенці зі Зразкового ансамблю «Барвінок» під керівництвом Володимира Федорчука. Раніше колектив діяв у Луганську, тепер переїхав до Києва й продовжує працювати. «Барвінок» підготував уже 11 дітей, які пішли до ансамбля Вірського, і це великий фах.

Втіленню проекту сприяє Український культурний фонд, до якого ми подалися грантом, і перші наші три програми «МИ В ЕФІРІ» вийшли теж за підтримки фонду.

- Назвіть ваших помічників у проведенні зйомок у Сєвєродонецьку?

- Це - Міжнародна Благодійна Організація «Благодійний Фонд «Сос Дитяче Містечко», яким керує Людмила Харченко й який забезпечив надання локації для зйомок. Там багато ігрових кімнат, де можна зустрітися з дітьми та познайомитись.

Дуже вдячна за надане сприяння представникам дитячого мистецького центру та Луганського обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які підтвердили, що привезуть дітей до локаційної зйомки із Рубіжного, з селища Вільхове, зі Станиці Луганської.

Свою готовність працювати разом із нами підтвердила й директор департаменту соціального захисту Луганської облдержадміністрації Елеонора Поліщук. Яна Силкіна, яка очолює сектор сімейної політики, забезпечила нам комунікацію з дитячими будинками сімейного типу, де знаходяться діти, які позбавлені батьківського піклування. Причому – щойно позбавлені, й ці діти, які нещодавно перебували у своїх рідних сім'ях, ще розгублені, вони не знають, як їм тепер жити. У них тепер зовсім інша сім'я, але й їхні батьки живі, хоч і знаходяться в інших місцях. Отже, цим дітям зараз дуже важко. І зробити для них свято телебачення – чому ні?! Чому саме не хотіти?

Там будуть також діти з сімей внутрішніх переселенців, з багатодітних родин. Є дітки з малозабезпечених сімей, і є дітки, у яких мама позбавлена батьківських прав, і їх виховує батько-одинак.

Фото-прев'ю проекту «МИ В ЕФІРІ плюс». ***Фото Національної спілки журналістів України.***

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- Скільки дітей приїжджатимуть на зйомки?

- Цього разу плануємо залучити до зйомок у Сєвєродонецьку 17 дітей.

Загалом у нашому проекті братимуть участь 70 дітей, і більше половини дітей уже з нами. Але ж нам їхати не тільки до Сєвєродонецька. Ми їздимо також до Ужгорода – знімати дітей національних меншин. Знімаємо дітей-переселенців у Житомирі, дітей з інвалідністю у Вінниці та Полтаві. І до проекту ще долучаються діти. Я зараз не можу навіть точно сказати, скільки. Адже я не можу відмовити, коли до мене телефонують. Або коли приходять мама з дитиною і говорять: «А ви нас візьмете?» А як же, я завжди візьму місце для цієї дитини. Якщо навіть бачу, що дитина через певні особливості не може запам'ятати багато текстів, то я вже підключаю її до того, щоб вона говорила емоційні тексти. На одне слово. Але дитина себе побачить, і дитина відчує себе щасливою. І вона себе показує: «Подивіться, це я. І я можу, в мене це вийшло». А для мене це найголовніше.

Кожна дитина – дуже особлива, і про кожну дитину можна багато розповідати. У першому проекті в нас були діти – Ромчик і Анечка, вони з ДЦП, але плавці. Вони – чемпіони України, паралімпійці серед підлітків. І це – надзвичайні діти, які, прийшовши у п'ятому класі, погано рухалися. А тепер вони – чемпіони, і це дуже цікаві діти. Вони багато чого знають, багато у чому мають своє стремління. І якраз наша програма їм доказала, що вони чудові телеведучі – усміхнені й гарні.

- Якого віку діти братимуть участь у проекті?

- Безпосередньо в Луганській області це будуть діти віком 10 - 13 років. Але загалом у проекті беруть участь діти віком від шести до сімнадцяти років.

- Де можна буде побачити передачі, підготовлені дітьми?

- По-перше, це канал You-Tube. Зайшовши на наш канал You-Tube «Веселка ТВ», ви побачите, що в нас – більше шести мільйонів переглядів. А це означає, що ми цікаві людям. Адже ми – єдина студія в Україні, яка має таку велику кількість переглядів. І вона ще ніколи не підводила нас.

По-друге, ми співпрацюємо з телеканалами, і мені дуже приємно, що вони беруть наші телевізійні програми, які оцінюються високим фахом, для того, щоб бути показаними на телеканалах. Наші програми виставляються на «1+1». Вони йшли також на харківських телеканалах, одеських, дніпропетровських. Серед київських - 8-й канал, телеканал Фла.

Ми продовжуємо працювати. Але оскільки тепер розширюємо ще й географію, то одразу долучаємо телеканали з тих міст, з яких походять юні учасники. І починаємо працювати ще й з тими телеканалами й домовляємося про ефіри на телеканалах України.

І кожна тема є особливою.

Творча робота у Сєвєродонецьку: зйомки вдалися!

У Сєвєродонецьку на базі Центру підтримки сім'ї «СОС Дитячі містечка України» пройшли зйомки семи випусків циклу пізнавальних дитячих телепрограм із перекладом української жестової мовою у рамках Всеукраїнського культурно-мистецького проекту «МИ В ЕФІРІ плюс».

Це вже другий проект, який реалізується на Луганщині. Перший відбувся влітку за участю дітей з інвалідністю. Цього разу у зйомках телепрограм взяли участь діти-переселенці, діти-сироти і напівсироти, діти, позбавлених батьківського піклування, діти із малозабезпечених і багатодітних сімей віком від 6 до 17 років із Рубіжного, Сєвєродонецька, Старобільська, Станиці Луганській, Вільхового та Плотини Станично-Луганського району.

Підготовку дітей здійснювала голова ГО «Веселка ТВ», керівник культурно-мистецького проекту «МИ В ЕФІРІ плюс» Діна Ібрагімова.

У загальному підсумку цикл дитячих пізнавальних культурно-мистецьких телепрограм народознавчого напряму із перекладом українською жестовою мовою буде складатися з 10 випусків. Усі вони будуть розміщені у вільному доступі в мережі Інтернет, а також транслюватимуться на телебаченні в ефірі телеканалів України.

Організаторами проекту виступили громадська організація «Громадське дитяче інтернет-телебачення і радіо «Веселка ТВ» спільно з ГО «КримSOS» та благодійною організацією «Благодійний фонд «З теплом у серці» Українського культурного фонду у рамках Програми «Культура плюс».

На думку організаторів, завдяки участі у зйомках діти мають можливість розкрити свій творчий потенціал, показати індивідуальність, навчитися акторській майстерності та стати яскравою частиною нашого суспільства. Адже тут їх навчають правильним жестам, поведінці, роботи на камеру, і дітям це дуже цікаво.

На репетицію до дітей завітала заступниця голови облдержадміністрації Катерина Безгинська.

Вона привітала учасників проекту з прийдешнім Новим роком та Різдвом Христовим і побажала, щоб під час знімального процесу атмосфера була дружньою, теплою та веселою.

«Якщо у нас буде багато таких соціальних, пізнавальних та веселих проектів, то малеча матиме гарний настрій, особливо напередодні новорічних та різдвяних свят, а це головне що потрібно нашим дітям», - сказала Катерина Безгинська.

Творча реабілітація є найкращою!

«У мене є мрія – стати кіноакторкою. Мені завжди було дуже цікаво, що відбувається за кадром. Я хочу відкрити себе по-новому й спробувати себе в ролі телеведучої. Тож дуже радію, що цей проект надає мені таку можливість», – ділиться своїми враженнями учасниця проекту, учениця Київської спеціалізованої школи-інтернату для незрячих дітей і дітей з вадами зору Ірина Риженко.

«Для діток із проблемами здоров'я, для молоді, для підлітків найкращою є творча реабілітація, – підкреслила Урядова уповноважена з прав осіб з інвалідністю Тетяна Баранцова. - Це перший крок до досягнення своєї мети в житті. Деякі захоплення дітей можуть бути тільки мріями, але в цьому проекті мрії збуваються! Навіть складні діти можуть долучитися до цього проекту».

Перший секретар Національної спілки журналістів України Ліна Кущ наголосила, що важливість та цінність проекту у тому, що він є дитячим і для дітей та інклюзивним одночасно. «Цей проект є прикладом створення інклюзивних можливостей для всіх дітей. Він надає кожному його учаснику можливість реалізувати свою мрію й навіть здійснити те, про що раніше не мріяли та не могли мріяти», – зазначила Ліна Кущ.

За словами завідувача сектору сімейної політики департаменту соціального захисту населення Луганської облдержадміністрації Яни Силкіної, проект «МИ В ЕФІРІ плюс» дозволить залучити дітей із вразливих категорій до культурного та суспільного життя Луганщини та України загалом. «Підтримка проекту органами державної влади та громадськими орга-

нізаціями стане чудовим прикладом ефективної співпраці», – зауважила вона.

«Я – мама трьох чудових дітей. Кожен із них для мене – це Всесвіт. І я безмежно вдячна організаторам проекту за можливість творчого розвитку моєї дитини, за допомогу в реалізації її потенціалу», – підсумувала мати однієї з наймолодших учасниць проекту Катерина Жученко.

Медійними партнерами проекту є Національна спілка журналістів України, Національна Асамблея людей з інвалідністю України, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Україні та інші організації.

Проект триватиме до 5 березня 2021 року. Прем'єрні покази створених за проектом телепрограм і відеофільму про проект заплановано на другу половину лютого наступного року.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Переселенці зі Сходу України: досвід адаптації

Максим Литвинов,

уродженець міста Горлівка, зараз проживає в Івано-Франківську

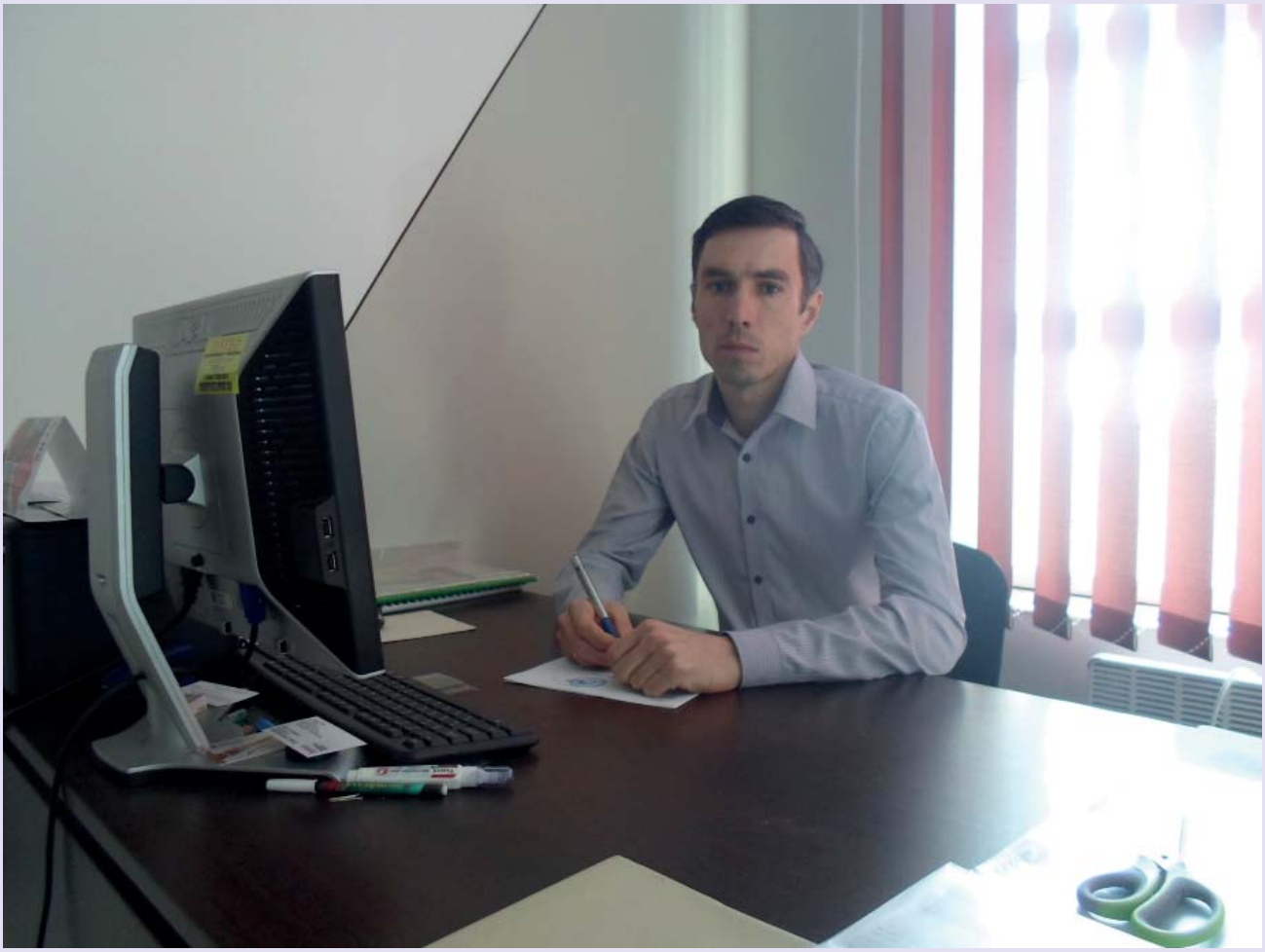

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Під час написання цієї статті я ставив собі за мету відповісти на питання, пов'язані із внутрішньо переміщеними особами. Якщо ж уточнити, то мова піде про соціалізацію, державну підтримку, мовні питання та участь у виборах.

У суто юридичному сенсі слова я також є внутрішньо переміщеною особою, але ж особисто мені не подобається це формулювання. Так, його запропонували саме в ООН у 70-х роках минулого століття, використовуючи це поняття для осіб, які вимушено покинули свої домівки внаслідок збройного конфлікту або ж, що рідше, внаслідок стихійного лиха.

Але особисто мені це формулювання не подобається. На мою думку це більше підходило до кримських татар, яких Сталін вагонами за кілька днів депортував на північ Середньої Азії. Людей просто, як багаж перевезли з терміналу «А» у термінал «В» – от як, на мій погляд, виглядає фраза «переміщена особа».

Тож мій вибір в 2014-му році – виїхати і не повернулись – був свідомим. Скажу більше, ілюзій про швидке повернення не було і нема, хоча власне я не повернувся би в будь-якому разі.

Соціалізація кажете? Соціалізація більше пов'язана з особистими якостями і комунікабельністю людини, аніж з культурним середовищем. Таким чином особливих, яких ось персональних чи групових рішень для адаптації громадян зі східного регіону на захід країни не потрібно.

Особливості культурні роздмухані зацікавленими особами з владно-політичного середовища тож є перебільшеними. Не варто думати, що людей зі сходу необхідно інтегрувати в особливості місцевої культури – відмінності повинні бути, і це цілком нормально.

Яка державна підтримка потрібна нам, хто переїхав в інший регіон? Короткозорість українського політичного істеблішменту не дозволила, ще у 2014-му році побачити, що території втрачені на невизначений, а точніше тривалий термін. Досвід Сербії-Косова, Молдови-Придністров'я, Абхазії-Грузії доводить, що нема простих рішень непростих задач і дипломатичний фах тут ні до чого.

Зовнішні запозичення і неповоротна допомога, які надходили в Україну від початку військових дій могли вирішити житлові питання переселенців протягом кількох років. Та замість цього держава пішла на соціальні виплати. Мабуть, державні органи разом із нацбанком могли розробити програму екстреного кредитування переселенців для придбання житла в іншому регіоні, – звичайно поручителем позичальників мала виступити держава в особі мінфіну.

Допомога і позики, отримані Україною через військове вторгнення Росії, які оцінюються мільярдами доларів, були використані неефективно, хоча їх використання таргетували позикодавці, через що виплати переселенцям тривають й досі. Припускаю, що гарантована державою цільова позика на придбання житла, яке, скажімо протягом певного часу було б заборонено для продажу вирішила би житлове питання, яке тягнеться на багатьма з нас вже шість років.

Так склалось історично, що структура регіональної економіки, скажімо Донбасу і Прикарпаття, суттєво відрізняється, тож багато хто зіткнувся з тим, що освіта не відповідала існуючому на заході країни запиту на ринку праці.

Свого часу я вирішив отримати другу спеціальність у місцевому виші. Проблем із навчанням не було, – кожен громадянин може отримати необхідну освіту у разі потреби або бажання.

Яких ось особливих умов під час працевлаштування чи пошуку роботи створювати не потрібно, хто хоче і може - буде працювати. Переселенці преференцій і протекцій не потребують - вони громадяни своєї країни.

Що ж до дискримінації мав прикрий досвід. Перебуваючи у відряджені у місті Миколаїв втратив банківську картку. Звернення в банківське відділення мене збентежило, адже мені відмовили в новій картці, оскільки я не мав, окрім паспорту і ІПН-коду, довідки переселенця.

Мовне питання теж має дещо штучний характер. Якщо людина спромоглася отримати вищу освіту, опанувати українську на розмовному рівні цілком можливо, тим паче, що усі ми її вивчали у школі.

Так чи інакше більша половина України розмовляє російською, і це треба враховувати, і не шукати ворогів там, де їх нема. Можу сказати, що мовних яких ось утисків не відчував, хоча мої співрозмовники іноді зауважували, що моя вимова більш м'яка, аніж місцева. Що стосується виборів, не дивлячись на свою обізнаність і зацікавленість українською політикою у виборах з травня 2014 року, участі не беру через незрозумілі довідки і процедури. Впевнений, нам варто перейняти Естонський досвід повністю електронного голосування: без довжелезних бюлетенів, територіальних виборчих комісій, «мокрих печаток» і інших витрат пов'язаних з волевиявленням.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Університети як основа сталого розвитку, або про проблеми реінтеграції Донбасу

***Антон Лягуша**, викладач журналістики, медіаексперт*

Після новорічних свят для абітурієнтів Донеччини починається вкрай активна пора – підготовка до ЗНО, вибір майбутнього місця навчання та професії. Це і виклик для батьків, це і також – час активної реклами вишів, для такого, аби набрати абітурієнтів, отримати фінансування від Міністерства освіти і науки України, і залишатись на плаву.

Саме на плаву, бо після 2014-го року вищі навчальні заклади Донеччини опинилися у вкрай важких умовах виживання – хтось евакуювався далеко за межі регіону, як ось Донецький національний університет, хтось перемістився в інші міста – Покровськ, Маріуполь, Краматорськ. І всі мали розпочинати власний розвиток з нуля, при цьому – зберігати і науку, і якість навчання, і професорсько-викладацький склад. З іншого боку, міста, куди перебралися з Донецька виші, мали б почати динамічно розвиватися. Університет для громади є завжди гарним фактором розвитку.

Але, з 2014 року ми бачимо відтік абітурієнтів з регіону до інших областей, «недонецьких» вищів – в Харків, Дніпро. Також, ми бачимо, що влада насправді майже не підтримує евакуйовані виші, які насправді б мали стати основою реінтеграції.

І коли ти починаєш про думати, рве все і з усіх сторін – починаючи від питання – що таке Університет сьогодні в ситуації кризи освіти взагалі, і закінчуючи проблемою впливу науки та освіти на національний культурний проект, на розвиток держави, адже як сказав Чарльз Сноу: «Культура науки – істинна культура не тільки в інтелектуальному, але й в антропологічному сенсі». Це дуже важливий вислів, бо перед нам антропологічний виклик для вищої освіти та науки України в контексті

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft Confédération suisse Confederazione Svizzera Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

реінтеграції та деокупації її територій. Чому? Бо в центрі цього процесу є людина з очевидною травмою окупації, з різними практиками співпраці, колаборації або супротиву. Адже, як сказала відома історикиня, Олена Стяжкіна, життя в окупації схоже на кардіограму хворого серця. Більше того, життя в Україні поки що так само схоже на кардіограму хворого серця.

Отже, яка роль університетів в часи соціальних катастроф. А у нас саме вона. Відповідь дає нам історія. Так, саме студенти почали «ламати» систему управління в Російській імперії напередодні революції. І першою була університетська забастовка 1899 року, коли на зміну Ліберальному Університетському уставу, прийнятого за часів Олександра ІІ, ввели нові правила, потім, коли студентів Санкт-Петербурзького університету образилися під час святкування 8 лютого дня університету. А далі був Київ – 1900 рік, коли відрахували двох студентів, потім Харков, Варшава, Москва. Потім Університет став місцем політичного життя і зібрань лібералів та соціалістів, а далі – перша російська революція 1905-1907-х років. Друга світова війна перед університетами Франції, Німеччини, Італії поставила проблеми осмислення травматичного і трагічного досвіду. І саме університети стали місцем, де відомий філософ Карл Ясперс виступ зі своєю лекцію «Проблема винуватості», в якій підняв на поверхню відповідальність людей за нацизм, вбивства, війну. 1968 р – Франція, США, Індія, Німеччина. Особливою тут була Чехословаччина і протест проти введення радянських танків. Він розпочався зі студентів та викладачів. І таке інше, інше, інше. І це тільки новітня історія, яка дає нам право думати, що саме Університет є визначальним місцем, де мають мислити соціальну катастрофу.

У нас з вами соціальна катастрофа, коли повсякденний, усталений порядок порушено, коли ми маємо діяти в умовах війни та думати про країну сьогодні, і одночасно мислити на багато кроків вперед. І тут головним стає ні економіка, бо гроші без знань – це смерть, ні політика, бо політична культура без освіти – це мертвороджене дитя, ні навіть воєнна історія – бо згадаймо Бісмарка – який казав, що битва відбувається за шкільною партою та в аудиторії.

Саме тому в процесі реінтеграції та деокупації території Донецької, Луганської областей та Криму, головним героєм мати стати Університет.

Сьогодні, на жаль, ми спостерігаємо відсутність державної стратегії деокупації, інформаційну ізоляцію окупованих територій, відсутність з боку України меседжів до вчителів, науковців, митців. Наше інтелектуальне та освітнє мовчання до них провокує окупованих людей самочинно шукати шляхи виживання, залишає їх в ситуації кризового екзистенційного вибору – співпрацювати з окупантом, виїхати на велику Україну при

можливості непотрібності тут, «залягти на дно» і таке інше. Вони стали заручниками війни.

Що маємо зробити суспільство та влада?

Перше, це повернути евакуйовані університети на вільні, контрольовані території Донецької та Луганської областей. Саме ці університети і мали б формувати державну стратегію деокупації, вливати на економічний та соціальний розвиток регіону, ініціювати складні розмови всередині громади стосовно винуватців, героїв, ностальгії за радянським. І головне без університетів Донеччина може стати культурним, інтелектуальним гетто.

Вищі Донеччини за підтримки держави мають стати також осередками громадської активності та разом із громадянськім суспільством – підтримкою демократичних інститутів.

Можливо, вже давно на часі створення першого вільного університету з дуже прозорим управлінням та якісною системою освіти. І тоді він стане тим магнітом, який притягуватиме кращих випускників шкіл Донеччини, а згодом – і основою сталого розвитку регіону з наукової та культурної точки зору.

І тоді перед абітурієнтами не буде проблеми вибору між якісною освітою та далекою відстанню від дому. А Донеччина знову стане українським центром ідей, економіки та розвитку.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Донбас сучасний: Почути, НЕ МОЖНА забути!!!

Машина Ірина *м. Вугледар*

Життя… Цікава штука. Кожен із нас відчуває і проживає його по-різному. У когось воно щасливе в колі близьких та рідних людей. Для когось - це безтурботний відпочинок у величезному маєтку на березі океану. Хтось цінує в житті можливість отримувати якісне лікування та прекрасний відпочинок. Для багатьох людей важливою складовою є достатнє фінансове забезпечення. І все-таки переважна більшість погодиться в одному – життя повинно бути гідним, гідним людини.

Ми не будемо дискутувати про життя у різних куточках Землі, порівнювати якість існування народів «третього світу» й мешканців сучасних мегаполісів найрозвиненіших країн. Мою душу бентежить життя українського народу на сході країни. Я сама є мешканкою невеличкого шахтарського містечка, яких безліч на Донбасі і які схожі між собою. З одного боку – зручні, невеличкі, затишні, комфортні, а з іншого - сірі, малолюдні, сумні.

Знаєте, часто можна почути, що життя людей на сході України кардинально змінилося після 2014 року, коли розпочався збройний конфлікт на території Донецької та Луганської областей. Та я вважаю, що це сталося набагато раніше. Тоді, коли Донбас із «всесоюзного годувальника» перетворився на «тягар», як можна почути з багатьох ЗМІ.

Місцеві мешканці у переважній більшості працюють на вугледобуваючих шахтах. Робота важка, а заробіток невеликий, у порівнянні з середньою зарплатнею по Україні, та іншої роботи немає. Такі вугледобуваючі підприємства навіть називають «містоутворюючими». Спочатку будували

шахту, а потім з'являлися й помешкання робітників. У такий спосіб було утворено більшість шахтарських містечок на Донеччині.

Звичайно, місцеві мешканці люблять свою малу батьківщину, радіють і сумують разом із громадою, працюють на користь держави, якби не одне але... Працівникам вугледобуваючих підприємств не сплачують зарплатню своєчасно. Останні десять років питання стоїть дуже гостро. Будь-якому терпінню колись настає край. Люди знервовані, морально виснажені, озлоблені, кожного дня чекають на власно зароблені кошти. Ці люди нікому нічого не винні. Вони хочуть отримати власний заробіток, своєчасну виплату якого гарантовано Конституцією України. Тоді чому виглядають вони якось принизливо, немов соромляться вимагати свої кошти?

А проблема в тому, що робітників шахт, які не хочуть працювати в борг, наважуються бастувати, залякують тим, що підприємство буде зупинено й затоплено, бо українське вугілля державі не потрібно.

Якщо шахту буде затоплено, а це містоутворююче підприємство, то і місто фактично перетвориться на «місто-привид» (із заколоченими вікнами, пустими покинутими помешканнями), бо працювати буде ніде й нікому: молодь виїжджає не просто з області, а з України шукати кращої долі.

Історію розвалу вугільної отраслі я споглядаю протягом, напевно, двадцяти років. Я зростала у шахтарській родині і як ніхто знаю про «гідну» зарплату шахтарів і тоді, і зараз. Мій син вже не буде шахтарем, бо ми добре усвідомили, що ця професія вже не потрібна нашій країні, але чомусь стали непотрібними й люди, які зараз працюють шахтарями, їхні родини, діти, онуки. Чому? Питання не риторичне. В місті, де я мешкаю, працівникам шахти не сплачують заробітну платню четвертий місяць. Люди стукали у всі двері: зверталися до керівництва шахти, місцевих органів самоврядування, писали до прокуратури, перекривали трасу обласного значення, бастували, збирали мітинги, зверталися до профсоюзів, депутатів, їздили під Верховну Раду України зі своїми вимогами. Все було марно. А найогидніше, що «стукали» й до українських телеканалів різного гатунку (писали, телефонували, надсилали фото, відео тощо), сподівалися, що хоча б мас-медіа в демократичній країні допоможуть.... Смішно! Вони не зреагували. Людський біль і крик людей зі сходу України виявився для них нецікавим, не заслуговуючим на увагу у час прайм-тайм. Це засмутило й розчарувало найбільше. Невже схід нашої держави став таким далеким і непотрібним для звичайних українців?! Чому на нас не звернули увагу? Мабуть, вважають, що шахти, працівники шахт, як і вугілля, Україні не потрібні.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Останнім часом у суспільстві справді вголос заговорили про неспроможність держави утримувати збиткові шахти. Можливо, в цьому є сенс, але, якщо планується консервація містоутворюючих підприємств, то потрібно було б заздалегідь продумати механізми працевлаштування робітників, їх перепрофілювання, забезпечити такою потрібною оплачуваною роботою.

Україна є незалежною вже 29 років. Більше половини з них відбувається розвал вугільної отраслі, основна частина підприємств якої знаходиться на сході України. І весь цей час ми повільно споглядаємо, як втомлені шахтарі разом зі своїми родинами стоять із чорною від вугілля, простягнутою рукою перед державою?!!

Українськ, Селидово, Гірник, Торецьк, Вугледар, Мирноград.... Ці міста хочуть бути почутими, тож не затуляймо вуха від людей із гарячими серцями й сталевим характером.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Адмінпослуги на Донеччині стають ближчими до людей

Ольга Нікуліна

Наближення надання адміністративних послуг до населення – один з головних принципів децентралізації, реалізація якої в Україні розпочалась у 2015 році.

Якщо жителі міст обласного значення і раніше мали змогу прийти в Центр надання адмінпослуг у своєму місті, то в селах та невеликих містах районного підпорядкування такої можливості не було: доводилось їхати до районного центру. Ситуація почала змінюватись зі створенням об'єднаних територіальних громад.

Для Донецької області, де сьомий рік триває військовий конфлікт, налагодження якісних послуг для населення має особливе значення. З величезною проблемою стикаються жителі непідконтрольної території, які за усіма послугами від держави мають перетинати лінію зіткнення. Це додаткове навантаження на об'єкти інфраструктури підконтрольної українській владі території регіону. Показати кращу якість життя в Україні – одне з вагомих завдань для подальшої реінтеграції тимчасово окупованих територій.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Соціальний офіс у Маріуполі. ***Джерело****: Маріупольська міська рада*

Адмінпослуги в сільських громадах

Першими у Донецькій області в 2015 році були створені три громади: Лиманська міська, Черкаська селищна та Шахівська сільська громади. Саме Шахівська громада стала першою серед сільських громад усієї Донецької області, де в 2018 році відкрили Центр надання адміністративних послуг. Раніше місцеві жителі їздили за послугами до міста Добропілля.

Новий ЦНАП розмістили в будівлі колишньої амбулаторії. Для реконструкції використали гроші інфраструктурної субвенції – це гроші з державного бюджету, які надавались об'єднаним громадам на розвиток. У Шахівському ЦНАПі першим у регіоні серед сільських громад встановили паспортну станцію і запровадили оформлення та видачу закордонних паспортів та внутрішніх паспортів у вигляді ID карток.

За закордонним паспортом стали їздити жителі сусідніх міст, де великі черги – Краматорська, Дружківки, Слов'янська, приїздили навіть з Хар-

кова. Послуга з оформлення та видачі паспортів швидко стала однією з найпопулярніших у Шахівському ЦНАПі.

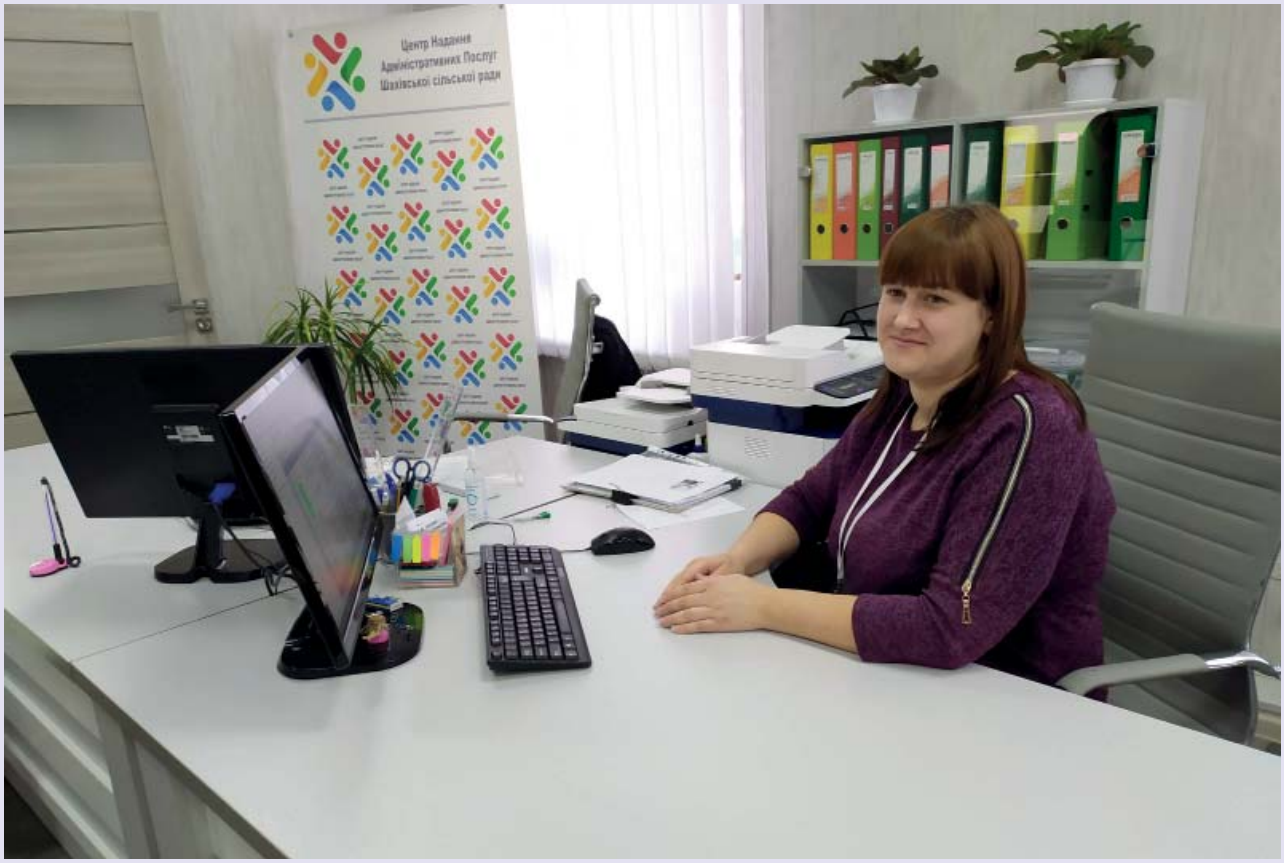

Шахівський ЦНАП. ***Фото автора***

Андріївська сільська громада створила свій ЦНАП у будівлі колишньої Сергіївської сільської ради. Сергіївка об'єдналась з Андріївкою, а добротна будівля сільради стояла напівпорожня. Аби зберегти комунальний об'єкт, тут розмістили відділ з надання адміністративних послуг та поштове відділення. Жителі Андріївки мають можливість їздити в ЦНАП безкоштовно – за бюджетні гроші громади тут придбали автобус, за проїзд місцеві жителі не сплачують.

Званівська сільська громада теж мріє про будівлю для ЦНАПу. У них є приміщення колишньої школи, але не вистачає грошей в місцевому бюджеті на її реконструкцію. Треба близько 7 млн. грн. Поки ЦНАП розмістили в будівлі сільської ради - доводиться тулитись у одному кабінеті. Хоча громада отримала паспортну станцію, але треба забезпечити умови для її функціонування. До ЦНАПу приходять за довідками, оформленням право власності та іншими адміністративними послугами.

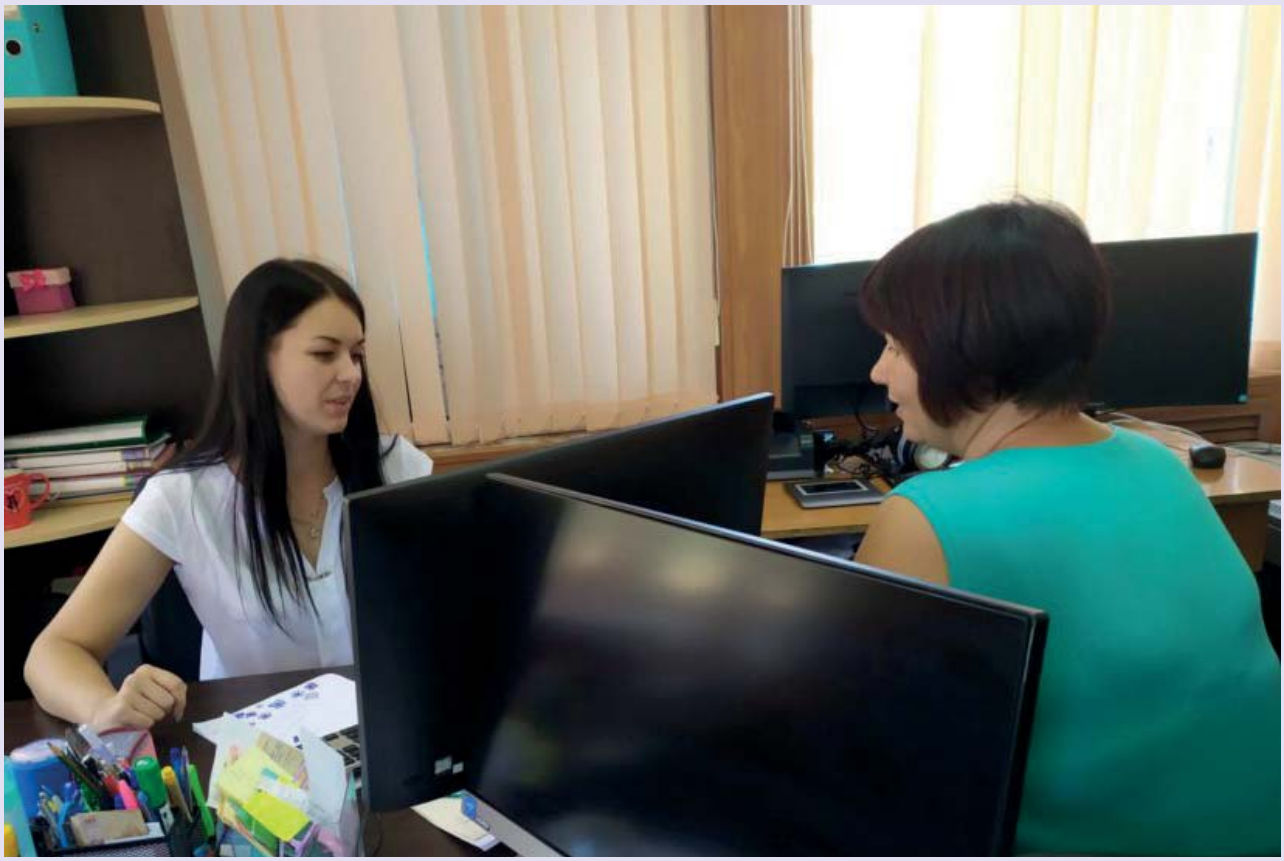

Званівський ЦНАП. ***Фото автора***

Прозорий соціальний офіс

Миколаївська міська громада стала першою на Донеччині, де в 2018 році Центр адміністративних послуг відкрився у форматі Прозорого соціального офісу. Капремонт будівлі зробили в рамках проєкту ПРООН та ООН Жінки за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках Програми відновлення та розбудови миру.

За грантові кошти також придбали необхідні меблі та оснащення, створили та облаштували 37 робочих місць. Для людей з інвалідністю встановили пандус на вході та спеціальний ліфт у приміщенні.

Соціальний офіс у Миколаївській громаді. ***Фото автора***

Влітку 2019 року «Соціальний офіс» відкрили в Дружківці. Проект об'єднав приміщення управління соціального захисту населення та Центр надання адміністративних послуг. З тих пір жителі Дружківської громади мають змогу отримувати інтегровані соціальні послуги разом з адміністративними в одному приміщенні, що суттєво економить час.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Дружківський соціальний офіс. ***Джерело: Дружківська міська рада***

У роботі «Соціального офісу» максимально застосовані можливості сучасних інформаційних технологій – електронна система управління чергою, формування єдиних баз звернень, використання можливостей дистанційного доступу до інформації

У Бахмутській громаді Прозорий соціальний офіс відкрили в жовтні 2020 року. Для нового об'єкту провели реконструкцію двох будівель міської лікарні, які не використовувались за призначенням. Загальна вартість реконструкції – майже 89 млн.грн. з державного та місцевого бюджетів.

Оновлені та нові ЦНАПи

Серед об'єднаних громад першим у оновленому форматі почав функціонувати ЦНАП у Лиманській міській громаді. Його відкрили в липні 2017 року, за підтримки міжнародних донорів. Зараз ЦНАП надає майже 200 послуг, у тому числі оформлення та видачу паспортів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Лиманський ЦНАП. ***Фото автора***

Одним з перших серед міст оновили ЦНАП у Маріуполі. Його відкрили у серпні 2016 року і поступово розширювали послуги. У переліку - аж 288 послуг, це найбільше серед усіх ЦНАПів Донецької області.

Станом на кінець поточного року в Донецькій області функціонують 35 Центрів надання адміністративних послуг. З них 13 – в містах. Сучасним вимогам і стандартам уже відповідають 14 ЦНАПів. Це не тільки міста обласного значення, де ЦНАПи функціонували й раніше і були оновлені, а також міста та селища, які тепер, після виборів у жовтні 2020 року стали адмінцентрами громад.

Рейтинг ЦНАП за кількістю послуг. ***Джерело: департамент економіки Донецької ОДА***

Збудували сучасний ЦНАП у Часів Ярі, його відкриття відбулось восени 2019 року. Раніше жителі маленького міста за адміністративними послугами їздили до райцентру - сусіднього Бахмута. На реконструкцію будівлі під розміщення ЦНАПу використали гроші з Державного фонду регіонального розвитку, районного та місцевого бюджету. Часовоярський ЦНАП став першим відкритим у Бахмутському районі. Також ведеться робота зі створення ЦНАПу в Світлодарську.

Під час відкриття Часовоярського ЦНАПу. ***Фото автора***

Ведуться роботи з розбудови чи оновлення ЦНАПів у п'яти містах Донецької області. Це Краматорськ, Соледар, Бахмут, Покровськ та Курахове. Для покращення якості надання адміністративних послуг залучають різні джерела фінансування. ЦНАП у Краматорську будуть за гроші з Державного фонду регіонального розвитку та співфінансування з місцевого бюджету. У Мирнограді - за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проєктів в рамках «Надзвичайної кредитної програми для відновлення України». У Кураховому - за рахунок місцевого бюджету та технічної підтримки від проєкту «Демократичне врядування у Східній Україні», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Під час будівництва Краматорського ЦНАПу. ***Джерело: Краматорська міська рада***

На території Донецької області функціонують 12 ЦНАПів при районних державних адміністраціях. Улітку поточного року були затверджені зміни адміністративно-територіального устрою. Донецьку область поділили на вісім нових районів, п'ять з яких – на підконтрольній українській владі території. Уже затвердили законодавче підґрунтя для проведення реорганізації старих районів.

Відтепер адміністративні послуги мають надаватися на місцях, безпосередньо в громадах. Стоїть питання й реорганізації існуючої мережі районних ЦНАПів. Якщо колишній райцентр став адміністративним центром громади, ймовірне переформатування роботи ЦНАПу, який був у складі райдержадміністрації, а тепер буде в складі місцевої ради громади.

Послуги на колесах

Для жителів віддалених від адміністративного центру громади населених пунктів послуги стали наближати іншим способом – привозити спеціалістів та обладнання на спеціальному автомобілі.

Влітку 2019 року в Соледарській міській громаді з'явився перший на Донеччині «Мобільний офіс на колесах». Автомобіль-трансформер придбали за рахунок державного та місцевого бюджету.

«Мобільний офіс на колесах» - це спеціально оснащений автомобіль, який за 20 хвилин перетворюється на сучасний мобільний офіс загальною площею 30 квадратних метрів. Одночасно в мобільному офісі може знаходиться до 15 осіб. «Офіс на колесах» обладнаний всіма необхідними комунікаціями, в тому числі для людей з інвалідністю.

Мобільний офіс Соледарської громади. ***Джерело: Соледарська міська рада***

Загалом за гроші державного та місцевого бюджетів для громад придбали 14 мобільних офісів. Цього року мобільні офіси з'явились у містах Бахмут, Добропілля, Дружківка, Слов'янськ, Волновахському районі, селищах Олександрівка, Черкаське, Нікольське, Новодонецьке, Велика Новосілка.

Навесні поточного року мобільні офіси передані Очеретинській громаді та Торецьку. Передача мобільних ЦНАПів була організована ПРООН в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Головна мета – наблизити послуги до людей, які мешкають у віддалених від стаціонарних ЦНАПів районах, а також вразливих груп населення – жінок, осіб з інвалідністю, людей похилого віку та осіб, що мешкають вздовж «лінії зіткнення».

Мобільні ЦНАПи від ПРООН. ***Джерело: ПРООН в Україні***

П'ять мобільних офісів для громад Донецької області придбають у рамках проєкту Програми розвитку ООН «Мобільні центри надання адміністративних послуг для постраждалого населення Сходу України».

Перший такий мобільний ЦНАП поїхав до Сіверської міської громади. Його задача – обслуговувати в тому жителів громади та тих, хто перетинає КПВВ «Майорський». Другий мобільний ЦНАП поїхав до Мар'їнки. Це - технічна допомога, яка надається в рамках реалізації проєктів Програми Розвитку ООН за фінансової підтримки Уряду Канади та Європейського Союзу. Мобільний ЦНАП придбають також для Маріуполя, Вугледара та Курахового.

Вони будуть обслуговувати мешканців віддалених населених пунктів у громадах, а також надавати широкий спектр послуг для людей, які перетинають лінію розмежування. У мобільних ЦНАПах передбачені дистанційні робочі місця для фахівців пенсійного фонду, юстиції, соціального захисту та інших служб.

«ЦНАП у валізі»

Не кожна людина може доїхати до ЦНАПу, навіть якщо він знаходиться у своїй громаді. Для таких клієнтів почали запроваджувати послугу мобільного адміністратора – скористатись цим не виходячи з дому можуть люди похилого віку, люди з постійними та тимчасовими вадами здоров'я, а також ті, кому важко пересуватись.

Першими у Донецькій області такий підхід до обслуговування населення восени 2018 року впровадила Лиманська об'єднана територіальна громада. Це стало можливим завдяки отриманим від ПРООН мобільним кейсам для віддаленої роботи ЦНАПу. Згодом від ПРООН мобільний ЦНАП отримала Миколаївська міська громада.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Так виглядає мобільний кейс Лиманського ЦНАПу. ***Джерело: Лиманська міська рада***

Завдяки мобільному кейсу працівник ЦНАПу може відсканувати документи, зробити необхідні копії, оформити бланки заяв та роздрукувати їх. Валіза мобільного ЦНАПу має різноманітне необхідне обладнання для повноцінного обслуговування людини поза будівлею Центру адмінпослуг.

Мобільний ЦНАП має вигляд невеликої металевої валізи, в якій міститься ноутбук, зчитувач ID-карток, інтернет-модем та спеціалізоване програмне забезпечення. Передбачений і безготівковий розрахунок через Інтернет-банкінг на місці.

Подати заявку, зареєструвати дату та час приїзду адміністратора можна у телефонному режимі. Результат надання адміністративної послуги суб'єкт звернення отримує через кур'єрську службу або рекомендованим листом.

Надання послуг вдома у Лиманській громаді. ***Джерело: Лиманська міська рада***

У Донецькій області уже функціонують 16 мобільних кейсів для надання адміністративних послуг з виїздом до замовника. Вісім з них громади отримали від ПРООН – це валізи в Дружківській, Лиманській ,Миколаївській міських громадах. Для Сіверської громади та Мар'їнського району мобільний кейс передав уряд Канади. Шість мобільних кейсів придбали за підтримки від USAID – для Бахмутської, Краматорської, Покровської громад, Мангушського та Мар'їнського районів. За рахунок місцевого бюджету ЦНАП у валізі з'явився в Добропільській та Маріупольській громадах.

На лінії зіткнення

Найменш захищеними щодо отримання адміністративних та інших послуг виявились жителі, які вимушено проживають на тимчасово непідконтрольній території України. За отриманням послуг треба потрапити на підконтрольну українській владі територію, для чого перетнути КПВВ. У березні 2020 року через карантин пункти пропуску були закриті. Коли українська влада виявила готовність відкрити КПВВ, то бойовики погодились лише в певні дні дозволяти пропуск людей через один коридор у Донецькій області – з українського боку це КПВВ «Новотроїцьке». Решта не працюють.

Найближчі Центри адмінпослуг від КПВВ знаходяться на такій відстані. Від КПВВ «Майорське» до Бахмута – 25 км. Від КПВВ «Мар'їнка» до Вугледара – 30 км, до ЦНАПу Мар'їнського району – 1,5 км.Від КПВВ «Новотроїцьке» до ЦНАПу Волноваського району – 20 км. Від КПВВ «Гнутове» до віддаленого робочого місця Маріупольського соціального офісу «Мультицентр» - 23 км.

Найбільш популярними адміністративними послугами серед населення, яке проживає на тимчасово окупованій території, є послуги з оформлення і видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним носієм; оформлення і видачі паспорта громадянина України у вигляді ID-картки; державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця за її рішенням; надання витягу з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Питання подальшого створення ЦНАП та віддалених робочих місць поблизу розташування КПВВ може розглядатись лише місцевою владою за умови наявності стабільної безпеки для цивільного населення.

Такий мобільний ЦНАП поїде на КПВВ. ***Джерело: Донецька ОДА***

У рамках проєкту ПРООН «Мобільні центри надання адміністративних послуг для постраждалого від конфлікту населення Східної України» передано мобільні офіси комплектації модуля-трансформера Сіверській громаді та Мар'їнському району. Проєктом передбачається наближення послуг до населення, у тому числі мешканців тимчасово окупованих територій, шляхом роботи мобільних офісів поблизу КПВВ. Четверо фахівців надаватимуть ряд адміністративних послуг, серед яких планується й оформлення паспортів.

На КПВВ «Новотроїцьке» закінчилося будівництво модульного сервісного центру для громадян, що перетинають лінію розмежування. Це – типовий проєкт, подібні центри наступного року обіцяють збудувати на усіх чотирьої КПІВВ, які працюють в Донецькій області. Перший сервісний центр збудували на КПВВ «Щастя» в Луганській області.

Під час будівництва сервісного центру на КПВВ «Новотроїцьке». ***Джерело: скрін з відео Донецької ОДА***

У сервісному центрі передбачені ЦНАП, відділення банку та пошти, фельдшерський та акушерський пункт. З відкриттям сервісного центру на КПВВ у Новотроїцькому громадяни України по обидва боки лінії дотику зможуть отримати соціальні, банківські та адмінпослуги, безоплатну правову допомогу. Тут передбачені кімната матері і дитини, аптека і магазин супутніх товарів «ОСТО», можна буде скористатися соцпрограмами, у тому числі – медичними, такими як «Доступні ліки» тощо.

Завдяки таким багатофункціональним сервісним центрам планують полегшити взаємодію з державою для громадян України, що опинилися в окупації.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Тренуватися, працювати і мріяти

***Тетяна ПОСТОЄВА**, місто Бахмут, журналіст газети «Вперед»*

«Якщо ти хочеш щось змінити в своєму житті - дій!» - так вважає Альбіна Грєбєнюк – мама Олександри Колєснік, дівчинки, що страждає на дитячий церебральний параліч. Змалку вона прикута до інвалідного візка, але 14-річна дівчинка робить усе від неї залежне, щоб бути такою, як усі. А її активна матуся допомагає дитині робити перші кроки до перемоги над собою та зовнішніми перешкодами.

Альбіна прийняла рішення, що не бажає бути для дитини «памперсною мамою». Вона постійно шукає нові форми реабілітації, бо тренуватися Олександрі треба кожного дня. А кошти для того дає бізнес на дому, до якого залучена і донька.

Діяти заради дитини

Альбіна створила місцеву організацію «Бахмут Особливий», до якої увійшли такі ж самі матусі, які опинилися в складній ситуації, виховуючи діточок з інвалідністю. Але деякі з них поки не вірять у те, що майбутнє їх особливих дітей залежить не тільки від професійності лікарів та Божої волі…

- Знаєте, якщо б моя Олександра не була на інвалідному візку, - зазначає Альбіна, - то і я, мабуть, була б зовсім іншою матусею. Я б, як усі, працювала, одержувала б мінімалку, а влітку разів чотири виїжджала б з дитиною до найближчого водосховища. Все!

Але в моєму житті все по-іншому. Я повинна діяти заради дитини! Якщо людина хоче – вона зможе. Незалежно від того, ходить вона ногами, чи

рухається за допомогою візка. Людину робить інвалідом не візок, це роблять сходи, по яких неможливо піднятися. Але якщо поруч сильна людина або друзі, а у нас з дочкою їх дуже багато, то все можливо. Гадаєте, що для дитини з ДЦП курс медичної реабілітації, який можна отримати один раз на рік, – це межа мрій? Ні! Кожен день – це праця над собою. І ми працюємо, чого б це мені не коштувало.

Світязь, Говерла і «Краса без обмежень»

- Альбіно, вам з Олександрою багато чого вдалося. Я вже не кажу про те шокуюче сходження на Говерлу. На мій погляд, ви зробили диво…

- Говерла – це здійснення мрії моєї дівчинки. В 2019 році завдяки друзям ми побачили всі красоти найглибшого в Україні озера – Світязя. Волонтери по пісках дотягнули інвалідний візок Олександри до самої води.

Нам також допомогли дістатися до Говерли. Як було тяжко всім, хто підіймав мою дитину на гору!

Нас с Олександрою запросили на конкурс краси для жінок з інвалідністю, який проходив у Слов'янську. Олександра була почесним гостем, адже її вік не дозволяв стати учасницею конкурсу. Але вона була найнеперевершенішою!

Знаєте, як ми з нею вивчаємо географію? Ми побували майже в усіх обласних центрах нашої країни. Я знайомлю донечку з усіма традиціями та дуже хочу, щоб вона побачила світ.

Але чого мені коштують усі ті переїзди, краще не згадувати. Якщо говорити про доступність елементарних речей для людей з інвалідністю, то в цьому напрямку ще працювати і працювати.

Нам не потрібні памперси!

- Альбіна, наскільки мені відомо, пройти курс реабілітації в спеціалізованому центрі вдається не кожній дитині, яка того потребує. Як ви вирішуєте таку проблему?

- З нашим діагнозом ДЦП ми маємо змогу пройти курс реабілітації в Луцьку один раз на рік. Офіційно реабілітація безкоштовна. Але все це тільки на папері... Щоб доїхати до такого центру, теж треба мати кошти. І що того одного разу?! Це замало для дитини. Дуже замало.

Нам удалося пролікуватися по санаторно-курортній путівці в Трускавці. Коштує це задоволення більше 50 тисяч гривень. Дуже приємно, що ми

змогли безкоштовно отримати такий відпочинок. Але, знову ж таки, моїй дитині треба лікуватися декілька разів на рік. А де ж брати кошти?

- І як вам вдається заробляти на реабілітацію?

- Знаєте, я не така людина, яка ниє. Мої руки опускаються тільки для того, щоб помити посуд. Ви гадаєте, що я сильна? Я просто не маю права бути слабкою. Неможна сидіти і чекати, коли країна тебе забезпечить. Я не така людина, щоб виглядати, коли мені на дитину прийде пенсія. Нам не потрібні памперси!

На жаль, є в нашому Бахмуті такі мамки, які самі ж винесли своїй дитині з інвалідністю вирок. Є у нас жіночка одна - її дитина не виходить на вулицю багато років. Вона гуляє на візку на балконі. І все, розумієте? Про яку реабілітацію може йти мова?

Не повинно так бути. Наші діти такі ж, як усі. Моя дівчинка має повну інклюзію в школі. Вона сидить в інвалідному візку за партою. Робить усе те, що й інші діти. І ми точно знаємо, що будемо робити в майбутньому.

Маленький бізнес заради реабілітації

Щоб забезпечити себе і дитину грошима, треба ж не просто виживати, а жити - і мандрувати, і лікуватися. У нас є свій маленький бізнес. Порахуйте, пенсія на Олександру 3300 гривень, а за комунальні послуги взимку мені треба віддати 3100 гривень. Проживемо ми з нею, якщо не будемо підробляти?

Так от, я вирощую гриби. Цією справою займалася ще до війни в Донбасі, але потім загубила контакт з тими, хто поставляв мені засіяні блоки. Щоб знову почати справу, я написала грант до Червоного Хреста, виграла його, отримала гроші. Коштів було достатньо, щоб купити в монастирі в Івано-Франківській області дуже гарний посівний міцелій гливи. Це найкоштовніший матеріал по всій країні, але і врожай дуже гарний. Тому і прибуток непоганий.

- Хто ваші клієнти, якщо не секрет?

- У мене їх багато не тільки тому, що вони всі наші друзі, які хочуть таким чином нам допомогти. Гриби реально чудові: екологічно чисті, без домішок. А які вони на смак...

Моя дівчинка теж працює. За грантові гроші я купила гарні терези, виміряю вагу товару, а вона все підсумовує. А потім стікери з ціною розкладає по пакетах. Таким чином ми ще й математикою займаємося.

Ще одна наша помічниця – це мама хлопчика з інвалідністю. Він нам як рідний. Але його матері дуже складно. Уявіть собі, дитина важить 45 кілограмів, інвалідний візок – 20 кілограмів. Усе це разом дорівнює вазі його матусі, яка тягає дитину вгору на інвалідному візку до школи, бо транспорту, який повинен доставляли таких дітей до навчального закладу, просто немає... Так от ми разом і заробляємо на таксі або автобус.

Дитина повинна бути успішною

Моя мета - навчити дівчинку заробляти гроші. Вона повинна бути успішною. Знаєте, у нас у Бахмуті є дуже гарний приклад успішної жінки. Наталя Зубар – це наша наставниця, котра перша сказала Олександрі, що треба мати мотивацію до життя. Наталя Борисівна має свою життєву

трагедію, але перешкоди зробили з неї сильну жінку, відому не тільки в нашій країні.

У моєї дівчинки є мета продовжити навчання в туристичному бізнесі, щоб давати консультації для таких людей, як і вона сама. Не можна жити тільки проблемами, треба планувати і реалізовувати те, що замислив.

- Коли найсильніша жінка планети Ганна Куркуріна приїжджала до нашого міста, то вона займалася з Олександрою. Які прогнози щодо одужання нашої дівчинки?

- Ганна Куркуріна - надзвичайна жінка. Вона займалася з моєю дитиною безкоштовно. Давала нам рекомендації. А тепер ми тренуємося онлайн, дивлячись на неї з іншого боку екрану.

Щодо наших перемог? На перші заняття ми приїжджали до спортивної зали на інвалідному візку, а далі... я заводила свою дівчинку за руку. Є багато прикладів, коли діти з ДЦП робили неможливе.

Ганна написала Олександрі на папері великого формату, що чекає її на ранковій пробіжці з собаками, бо дуже любить собак, має для них притулок.

Тепер цей аркуш висить над столом по центру кімнати і служить мотиватором для занять.

Якщо ми будемо один раз на рік приїжджати до реабілітаційного центру, щоб там хтось за наших діточок щось зробив, то діла не буде. Кожного дня треба тренуватися, працювати і мати мрію, котра обов'язково повинна здійснитися.

Мрія одна на двох: літати

- Яка ваша мрія на 2021 рік?

- Моя донька побачила в Інтернеті гарну картинку з повітряною кулею. І вирішила, що ми обов'язково повинні на ній полетіти. Я як почула про таку мрію, аж очі заплющила: дуже боюся висоти. А моя донька спокійно відповіла, що не треба боятися, бо вона буде поруч. І тоді я вирішила: а чого б і ні?

Ми знайшли всю інформацію щодо фестивалю в Кам'янець-Подільскому. Годинна прогулянка на повітряній кулі коштує 4 тисячі гривень. Для нас обох це 8 тисяч гривень, до цього треба додати кошти на проїзд і проживання. Зараз мета - заробити гроші.

А щодо реабілітації – так це вона і є: несподівана, шокуюча, але така бажана. Мрії збуваються.

Коли я спілкуюся з Олександрою Колєснік, то розумію, що в її 14 вона вже зовсім доросла. На своєму прикладі дівчинка доводить усім нам: треба діяти - і тоді вам буде щастя!

Анна КУРКУРИНА, самая сильная женщина планеты, пауэрлифтер, персональный тренер, обладательница 15 мировых рекордов:

- Я не устану повторять, что ДЦП - это не приговор. Я тренирую деток с проблемами по здоровью и вижу, что все возможно. Не нужно лениться, жалеть себя и ныть! Важно собраться и сделать. Есть специальный курс тренировок, с которым можно познакомиться в Интернете. Каждая мышца тела должна работать. Нельзя сидеть в инвалидной коляске и слабеть. Два-три часа тренировок в день для детей с ДЦП - это норма. И если родители будут активно работать вместе с ребенком в спортзале или дома, все получится.

Що каже статистика

Як нам стало відомо, в Бахмуті на обліку в управлінні праці та соціальному захисту населення - 332 дитини з інвалідністю. 39 з них за медичними показниками потребують комплексної реабілітації. 15 діточкам вдалося пройти курс в районному центрі реабілітації за рахунок місцевого бюджету. На це використано 55 тисяч гривень.

В 2019 році 10 дітей з діагнозом ДЦП пройшли курс реабілітації. 170 тисяч гривень, потрібних для цього, перераховано із держбюджету.

В 2020 році в Бахмуті на реабілітацію дітей з інвалідністю було виділено 340 тисяч гривень.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Хочеться повернутися туди, походити вуличками, де ми бігали дітьми — переселенка з Горлівки

Наталія Олексієнко

Марина Кравцова — переселенка із семирічним «стажем». Народилась на Донбасі — у місті Горлівка Донецької області. Потім переїхала до Криму, до міста Керч, де і жила до 2014-го року. Коли зрозуміла, що проросійські сили набирають влади на півострові — виїхала на Західну Україну. Нове життя спробувала розпочати у Чернівцях. Коли не змогла влаштуватися там за фахом — переїхала до Івано-Франківська. Тут народила третю дитину і змінила сферу діяльності. Раніше працювала водійкою тролейбуса. Тепер працює на мийці і наводить лад у комунальному транспорті, бо графік зручніший. Водночас вона виховує трьох синів (14-ти, 10-ти та 4-х років), а її чоловік служить за контрактом.

Я не захотіла жити в Росії

Про те, що необхідно виїжджати, я почала думати ще в лютому. Ще був Майдан, а в Криму проросійська братія розпочала своє «ось, Україна іде до Європи, нащо нам це, ми хочемо, ми будемо з Росією». У березні ще не було «референдуму», а вже всі знали, що Крим приєднають до Росії. Я приходила в магазин і вже могла розрахуватися як гривнями, так і рублями. Це було вже до «референдуму». Наші знайомі переїхали і вже нам казали «Росія буде, швидко все продавайте і виїжджайте». Ми за безцінь продали і землю, і дачу. Треба було тікати, тому що ніхто не знав, яка буде влада, якою буде влада російська. Ми розуміли, що могли не отримати ніяких грошей за наше майно, а їхати треба. Ось така була ситуація і ми швидко тікали. Виїхали в квітні. Мій старший син навіть другий клас не закінчив. Важко не було. Ми зібрали речі. Кордони з материковою Україною ще були відкриті, транспортне сполучення ще було.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Чернівці — файне місто, але роботи не знайшла

Коли почалися розмови про «референдум», з Криму багато виїжджали. І наші знайомі теж виїхали. Я вже не пам'ятаю, чому саме до Чернівців. І вони, коли переїхали, казали нам: «Приїжджайте у Чернівці, тут дуже файне місто». Ми переїхали у квітні. Нам дуже допомогли. І в школу швидко взяли, бо мій старший син не закінчив навіть другий клас. І канцелярією допомогли. І він у Криму навчався російською, українську погано знав, російською писав — його дуже файно сприйняли, допомагали. І дали атестат про закінчення другого класу.

Я у Керчі працювала водійкою тролейбуса. За фахом на роботу мене не взяли. Але я шукала і знайшла в Івано-Франківську. Тож у травні син закінчив другий клас, а в червні або липні я вже працювала в Івано-Франківську. Загалом у Чернівцях ми прожили місяці два-три.

В Івано-Франківську мовного бар'єру не було

Коли переїхала до Івано-Франківська, я пішла на Грушевського, в «Просвіту» — це був такий час, коли люди і з Донбасу, і з Криму масово їхали, бо почалася війна — і там дуже допомагали. І юридичну допомогу надавали, і продуктові набори. Я розповіла свою ситуацію і мені допомогли тим, що подзвонили директору депо. Я приїхала до нього і він мені сказав, що «я беру тебе на роботу, тільки знайди квартиру». Я знайшла квартиру, сюди переїхали мої діти, моя сестра приїхала з Донецької області. І всі ми вже влаштувалися тут, в Івано-Франківську. І залишились тут до сьогодні.

Я ніколи тут не відчувала, не думала, що я — переселенка

Ні з якими упередженнями я особисто тут не зіткнулася. І всі переселенці, з якими я спілкувалася, кажуть, що на Західній Україні нас дуже файно прийняли. Казали більше про таке люди, які переїхали до Запорізької області, Дніпропетровської. Там були незадоволені люди, які могли щось сказати неприємне.

Коли я прийшла на роботу, я не дуже розуміла місцевий діалект і не могла розмовляти українською дуже швидко. То мені казали «ти не переживай, розмовляй російською — ми тебе розуміємо, все нормально». І дітей наших із сестрою у садочок забрали нормально.

І коли власник квартири, яку ми знімали, дізнався, що ми переселенці, поїхав купив пральну машину і холодильник, привіз на квартиру і сказав «щоб у вас все було добре».

Організація Об'єднаних Націй Україна
Ministry of Foreign Affairs of Denmark
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мій син, коли пішов до школи, писав російською, говорив теж. Усі його розуміли, всі старалися допомогти. Він дуже швидко адаптувався. Почав українською писати, українською розмовляти. Нам тут дуже повезло. Я ніколи тут не відчувала, не думала, що я — переселенка.

Єдиний мінус — нам не дають кредитів. Ні на холодильник, ні на пральну машину — от вона в мене зараз зламалась — і я не знаю, що робити. Я знаю, що я піду в магазин, там подивляться мій паспорт, мою прописку і скажуть «вам в кредиті відмовлено». І хотілося, щоб тут якось допомогли з кредитами на житло. Щоб ми могли взяти, виплачувати і вже остаточно тут адаптуватися.

Кримська погода файніша, ніж на Західній Україні

Найчастіше порівнюю і згадую погоду (сміється), і більше нічого. Ще в Криму була інша специфіка роботи: інший трафік, пряміші вулиці. Але так, щоб порівнювати, де краще, де гірше — я не можу сказати. Соціальні аспекти я не порівнюю — що там, що тут хочеться просто жити, працювати, отримувати зарплату, щоб діти не хворіли — звичайні такі бажання. А по погоді — то кримська погода файніша, ніж на Західній Україні (сміється).

Уже велика прірва між нами, переселенцями, і нашою батьківщиною

Повертатися? Я не знаю, як повертатися. Діти вже адаптувалися тут. Уже велика прірва між нами, переселенцями, і нашою батьківщиною. Я була в Криму в період референдуму. Багатьом людям «промили» мозок. Дуже гарно там працювала пропаганда. Дуже сильно знехтували Україною, українською державою, українською мовою, українськими людьми. Навіть коли я виїжджала, мені казала: «Марино, не їдь, ти що! Ви там загнетесь, там не буде ніякого життя». І повернутися знов до тих людей, навіть, якщо Крим знову стане під українським прапором, чи на Донбас — вже дуже важко. Буде дуже важко нашим дітям.

Діти вже не мають пам'яті про те місце, де ми були маленькими

Ми зберігаємо ключі від нашого будинку. Вони мають значення — ми там народилися, виросли — і трошки хочеться повернутися туди, походити тими вуличками, де ми бігали дітьми. Ми українці, дуже прив'язуємося до нашого коріння, до наших рідних місць. Але маємо те, що маємо. Діти мої вже не пам'ятають. Вони швидко забувають. Десь колись щось може пригадати мій старший син — йому було сім, коли ми виїхали. А вже середній — нічого не пам'ятає. Молодший народився вже тут. У них вже закладається життя у Франківську. Немає пам'яті про те місце, де ми були маленькими.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Складнощі минуть, але мрія залишиться. Історія переселенки з Алчевська

***Софія Ольчедаєвська**, Маріуполь*

Конфлікти, війна – це завжди страшно. Особливо для нинішнього покоління, що тільки ступає на шлях дорослого життя. Чи можете ви уявити собі ситуацію : коли ви вимушені залишити все, що нажите, цінне для вас та вирушити у невідомість? Таке рішення є досить складним навіть для зрілої людини, що ж тоді казати про дітей чи підлітків?

Але будь-які труднощі закаляють характер. У складні життєві моменти головне – залишатися вірним своїм моральним принципам, зберігати гідність, не втрачати надію та віру. Впевнена, що люди, котрі всупереч обставинам та колізіям долі цілеспрямовано йдуть до своєї мети, викликають повагу та захоплення. Хочу познайомити вас з нашою героїнею, історія якої заслуговує уваги!

Школярка Софія –староста класу та президент маріупольської школи-ліцею, а також активістка міської молодіжної ради Маріуполя з питань культури та спорту. Разом з тим, дівчина також неодноразова лауреатка та призерка регіональних та національного конкурсів з бальних танців у латиноамериканській програмі. Вже майже сім років Софія живе у Маріуполі, куди у 2014 році переїхала з Алчевська. Це місто тепер частина окупованої території Луганської області. Саме тому, з міркувань безпеки, я не розкриваю прізвище героїні цього матеріалу.

Про життя в так званій ЛНР та на вільній Донеччині, про війну та новий дім – у моєму інтерв'ю з Софією. Незважаючи на те, що ми знайомі достатньо давно, настільки відверта розмова між нами уперше.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Чому тобі довелося покинути своє рідне місто?

Ми переїхали у зв'язку з проведенням операції АТО. Світосприйняття та моральні погляди моєї родини не витримували цього стану, усіх цих подій, що відбувались. Просто нереально було знаходитися у тому місці, враховуючи усі ті зміни. Саме тому ми й поїхали.

Пам'ятаєш, як тобі повідомили про майбутній переїзд? Чи розмовляли ви з сім'єю про це або тебе просто поставили перед фактом?

Цей переїзд був повністю непланованим. Коли усе почалось, це припало як раз на літо, коли я закінчила четвертий клас. Ми думали, сподівалися, що ситуація налагодиться, але все ж таки припускали, що можемо поїхали. І в кінці, коли все дуже сильно загострилося, коли ти просто сидиш, а в тебе над головою ось так летить щось та розривається десь поруч, потім ти знаходиш уламки… Вони досі у мене дома лежать… десять сантиметрів, такий шок!

У нас абсолютно нормальна сім'я. Відносини у родині довірчі, дружні. Взагалі, дуже близькі з мамою і з татом. Зрозуміло, мама ближче, тому що це мама! Тут без питань взагалі. В нашій сім'ї немає якихось огорож, знаєш, типу це ми обговорюємо, а це не обговорюємо. Тож и в цій ситуації ми вирішували спільно, по-родинному. Тато приїхав та забрав нас. Ми спонтанно зібрали основні речі і рушили рано вранці. Перед цим тато домовився зі своїм другом з Маріуполю, що ми приїдемо та хоча б деякий час поживемо у їхній квартирі.

Ти казала про осколки, вони виявилися в твоїй квартирі?

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

На дачі. У той саме час, коли ми там були. Це двадцять кілометрів від міста, відкрита місцевість і взагалі там якраз поруч були блок-пости, траса, трохи проходиш і починаються відразу дому. Та там вже було таке, що ти вночі прокидаєшся від того, що над тобою літають кулі, ти чуєш їх свист ... Це було дуже страшно! Ти дитина, тобі десять років. І коли хтось каже, мовляв, що в цьому такого, мене це дуже починає дратувати, тому що ви цього не розумієте, не знаєте, що це таке насправді. Загалом, поїхали ми спонтанно якраз за день, як там було месілово і повністю нашу вулицю розбомбило. Там нічого не залишилося від дач .. Ми не знали взагалі тоді. Я просто запам'ятала, ми коли виїжджали, перший блокпост був український. У нас запитують, куди ми їдемо. А ми відповідаємо: «Ми не знаємо». Ми не знали, поїдемо ми до татового друга в Маріуполь або в Дніпропетровськ до татового двоюрідного брата. Ми просто звідти втекли, бо це був жах, це було небезпечно - жити там. Ніхто не виключав небезпеки, що тебе там можуть вбити. І тому ми просто їхали і не знали, куди поїдемо.

Чи шкодуєш ти про зміну місця проживання?

Ні.

Тоді про що особливо шкодуєш, по кому або чому сумуєш?

Перший час, коли ми приїхали, кілька місяців я ридала. Я так плакала, я так хотіла додому! За всі сім років, що ми поїхали, в останній раз була вдома років зо три тому. Ми приїжджали якось влітку, на тиждень. У загальній сумі за сім років я була три тижні вдома, врозкид періоди. Я сумую за однокласниками, я їх бачила востаннє коли їм було десять років. Сумую дуже за танцями ...

Тут у мене зараз більше є друзів, людей, до яких я більше прив'язана. Тому що там це була, ну, дитяча дружба. Вона залишила менш вагомий слід у моєму житті, ніж ті люди, яких я придбала тут. Тому я в цілому не шкодую. Адже якби я не поїхала, я не потрапила б в цю школу, я б не пішла сюди на танці і не зустрілася з тобою і ще купою людей, які правда значущі для мене. Зрозуміло, що і там би у мене були подружки і друзі. Але я не шкодую взагалі ні про що, абсолютно.

Чи спілкуєшся ти зараз з людьми з твого колишнього кола спілкування?

Так. На подив, так. Не часто, коли мене вітають, дехто з моїх однокласників пам'ятає, коли мій день народження, то це дуже приємно! Буває, листуємося, у нас загальна група навіть до сих пір є. Зрідка, щоправда, але ми спілкуємося, розповідаємо один одному щось. Зі своїм колишнім

однокласником контактую, вони поїхали в Київ жити – тож я навіть пару разів їздила до них у гості. Просто наші сім'ї дружать досі. Так, ми спілкуємося.

Як на тебе вплинув переїзд: змінилися погляди на сьогодення, помінялися плани на майбутнє, з'явилися страх, апатія, депресивні думки?

Це був стрес, в будь-якому випадку. Вся ця ситуація - це був стрес для організму, для мене, але ... Якби ми переїхали, коли я була підлітком, припустимо зараз, то, можливо це якось вплинуло на мої плани, тому що я б мала якесь вже стале уявлення про життя. А так я була просто дитина, початкова школа. Ну, які у мене там можуть бути ... Ну, хочу бути лікарем! Не було якихось цілей конкретних. Тому вплинуло в чисто емоційному плані. Інша справа, коли ти їдеш, а тобі двадцять, наприклад, у тебе є люди, які тобі близькі, а тобі доводиться з ними розлучатися, відривати душу свою... А так – ні, взагалі-то ні..

Чи були складнощі у членів сім'ї з адаптацією на новому місці?

Складнощі ...

Якщо хочеш, ми можемо поки зупинитися, ти подумаєш?

Ні. Складнощі? Які складнощі? Не було ніяких складнощів. Мені було складно чисто в емоційному плані. Родина... Ну, нове місце для батьків в плані пошуку роботи. Їм було складно в плані адаптації і у матеріальному становищі. Але ж тут були друзі у тата, знайомі у мами, тому було вже легше - є людина, яку ти знаєш. Хоча ні, мамі було дуже важко! І навіть до сих пір важко і вона дуже переживає, тому що та дача, на якій ми жили, це місце, де її батьки виросли. Бабусі з дідусем - маминих батьків - вже давно немає, але мама часом навіть плаче, хоче туди поїхати, бо вона там виросла. І це завжди місце, знаєш, ти приїжджаєш і відпочиваєш душею. Місто, квартира - це одне, а там це все насичено такою енергією ... Там бабуся з дідусем, там завжди все добре. І потім ось в це твоє таке злагоджене місце щось вривається, все руйнує і змушує тебе просто виїхати, виривають тебе і все. Ось це найнеприємніше, напевно ...

Як тебе прийняли за місцем нинішнього проживання? Проблеми з адаптацією в школі, в гуртках за інтересами, складності в спілкуванні з однолітками, сусідами?

Прийняли мене в школі взагалі добре. Я переживала з цього приводу дуже сильно. Тому що я, коли була маленька, була досить ... ні, не

замкнута, але при зустрічі з людьми я досить стримана людина і багато хто може подумати, що я сором'язлива. Але мене прийняли дуже добре. Не було, знаєш, якихось там допитів, мені в душу ніхто не ліз. Для мене це дуже було важливо, щоб ніхто не випитував: «А що? А як? А чому?» Люди знали, що я переїхала не просто тому, що так захотіла. І що для мене це важко.

Захоплення? Ні. Я продовжила займатися танцями, я пішла так само на англійську. Природно, школа. Мої батьки повністю відтворили життя тут як там. Нічого не випало з мого розпорядку в плані захоплень або мого звичного способу життя.

Я знаю, що у тебе є заняття до душі. Як багато років цим захоплюєшся? Чи змінилися захоплення на новому місці?

Заняття до душі - це мої танці. Це танці, тому що це спосіб позбутися від стресу. Один з декількох дієвих способів. Знаєш, я по собі помічаю - будь-яка стресова ситуація, може це навіть якось і пов'язане з тим, що тоді сталося, коли ми переїхали - ось будь-який стрес, неважливо, з якого приводу , я починаю або слухати музику, перебирати ногами, згадувати свої зв'язки та танцюю або приходжу на танці і також танцюю. Тому що я ніби вивільняюся, це, мабуть, як вилити комусь душу ..

Танцями я займаюсь з дитинства, дитячі спогади - вони дуже приємні, дуже теплі, у нас там був колектив, він до цих пір там є і тому мені інколи так хочеться поїхати. Ми виступали на концертах, якісь новорічні казки були, ми разом були, ми дружили, не дивлячись на те, що мені могло бути вісім років, а їм п'ятнадцять, наприклад. Щороку у нас проходив звітний концерт і завжди в кінці ми збиралися зі старшою групою, з найстаршими, з тренерами і влаштовували великі застілля. Старші хлопці з нами танцювали. Ми маленькі були. Знаєш, на старших дивишся, типу, ой, що прекрасне таке! І настільки теплі стосунки були в колективі! обстановка, яка там створювалася, як, знаєш, ще один будинок. Там таке все рідне!

Коли я приїхала сюди, була якось засмучена и дещо здивована. Все здавалося таким сухим. Взагалі, «так», «ні», «здрасьтє», «до побачення», прийшов-пішов і все ... Що між дітьми, що між тренерами. Але згодом я звикла, хоча й досі це мене засмучує.

Чи є у тебе друзі в теперішніх колективах - в класі / школі, в танцювальному колективі, в колі спілкування незалежно від приналежності?

Друзі ... Є! (сміється) У класі, школі - так. В плані дружби у школі, у мене взагалі така думка, навіть не думка, а це я вже швидше навчена на досвіді... У мене був період: було три подружки ще в школі, в класі. Потім вони якось дуже вдало вирішили від мене відморозитись. Потім були там ще... А то ось знаєш, дівчинка з паралельного класу: все відмінно, дружимо-дружимо, все прекрасно. А потім на якихось шкільних заходах вона раптом робить вигляд, що бачить мене вперше в житті і взагалі не знає. На твоє «Привіт!» вона так дивиться, закочує очі, така, типу, «Ти хто взагалі?» І тоді я навчилася взагалі так відпускати людей, плюнути, знаєш, не переживати, що у нього або в неї якийсь там заскок, що чомусь різко перехотіли зі мною спілкуватися . Не парити собі голову, не переживати, тому що взагалі воно того не варто, реально забити. Тому тепер в школі у мене є однокласники. У мене є дуже хороші знайомі, люди, до яких я можу звернутися, і мені допоможуть, дехто з тих, хто вже випустився. На танцях в колективі . У мене з ними дуже хороші відносини. Але друзів, я в цьому переконана просто на мільярд відсотків, багато бути не може! Я точно знаю, що у мене є двоє друзів, це ось якщо не мама, не тато: один - Соня, ну, Сонечка, моя любов , і другий - мій хлопець. Усе.

Чи допомогло тобі спілкування з ними менш болісно пристосуватися до нового місця?

Пристосуватися до нового місця мені допомог час. Це єдине. Тому що нове місце, ти зустрічаєшся з новими людьми. Але знову ж таки в силу віку, якби я була дорослішою, знаєш, такий спосіб вилити душу, можливо, допоміг би перенести це легше, але через те, що я була маленька, просто час. Тому що я дуже довго сумувала, до сих пір сумую, я хочу додому! Я, правда, не знаю, коли потраплю тепер туди .. Але допомагає тільки час. Я точно це знаю.

Чи подобається тобі Маріуполь? Що саме? Що не подобається?

Ну, Маріуполь більше, ніж Алчевськ, це мені вже подобається (сміється). Порівнювати зараз ці міста якось нерозумно, чи що ... От, коли я сюди приїхала, вони плюс-мінус станом були такі ж, але просто Маріуполь більше. В Алчевську сто тисяч чоловік. За півдня його можна обійти вздовж і впоперек. Зараз тут, розумієш в чому різниця, тут місто розвивається - нові парки, якесь все живе, нові місця, все оновлюється. А там, коли приїжджаєш, здається, все застигло в тому 2013 році і поступово деградує, деградує і деградує. У зовнішньому вигляді, в мізках людей, взагалі. І коли я приїжджала в останній раз, коли з мамою і татом їздили, просто, от знаєш, таке, приїхати в квартиру і сидіти у себе в квартирі або приїхати на дачу і бути на дачі, але не бачити ось тієї розрухи, того, що зараз там відбувається. Тому однозначно - Маріуполь зараз краще. І знову ж таки, це факт, я можу сказати, що з цим містом мене пов'язує набагато

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

більше, ніж з Алчевськом. Там моє дитинство, зрозуміло, і там, як-не-як, одинадцять років мого життя пройшло. Я в садочок там ходила, я там виросла. Там бабуся, дідусь, сім'я, родичі. Але тут у мене набагато більше спогадів. Знову таки в силу віку, адже тут проходить моя юність.

Які в тебе плани на найближчий рік? Які перспективи на найближчі 5 років? Які цілі на 10 років?

О Боже! Цілі на десять років! Плани на найближчий рік - це до кінця двадцятого або й на двадцять перше теж?

Це від справжнього моменту і до наступного року.

Ну, зараз мої плани - це ЗНО. Я собі не ставлю за мету здати ЗНО, я просто знаю, що я його здам, у мене немає вибору іншого. Мені потрібно його здати. Я хочу поступити всюди, куди я запланую, але поїхати туди, куди я хочу.

Я хочу продовжити займатися тим, що я люблю - танцями. Я точно знаю, що я буду робити ще. Я хочу вчити мови, хочу вивчити ще одну мову, крім англійської. Я не знаю, яку саме, але вчити щось нове - це дуже класно!

Тобто всі плани на рік, навіть на два роки - це все пов'язано з навчанням. Тому що це такий період, знаєш, будь-якого одинадцятикласника. Вступити та все. Здати ЗНО, вступити до університету. Це головне пережити, потім головне - не розчаруватися ні в чому і все буде ОК!

На п'ять років: ну, оскільки вчитися я буду мінімум років десять, то плани на п'ять років - це скільки мені буде?

Двадцять два.

Двадцять два... Не знаю. Я не знаю, що завтра зі мною буде. Я буду вчитися в медичному, буду ритися в кишках, проходити практики. Я не знаю, які там плани. Взагалі, я спонтанна людина, взагалі не планую ніколи. Навіть коли в магазин йду, не планую, що купувати. Потім ходжу і думаю півгодини. Мені краще нехай це буде спонтанно, приємно, а може, і неприємно, але це буде спонтанно. А ось планувати там, розписувати собі якісь безмежні плани я не люблю. Тому що коли й виконуєш їх, ти розчаровуєшся, коли ти про них забуваєш - ти розчаровуєшся. І вони, знаєш, над тобою висять прям так ось, типу «Ти пам'ятаєш, що мене потрібно виконати?». Я так не люблю. Нехай воно просто так ось все йде як йде і трапляються якісь приємні несподіванки.

Добре, я питання поставлю по-іншому: є у тебе якась мета, якої ти хотіла б добитися протягом десяти років? Щось, що ти вважаєш, без чого твоє життя буде неповним, якщо ти цього не зробиш?

Я закінчую університет. Я стаю пластичним хірургом, закінчуючи курс. Ось. Я працюю. Я хочу взагалі жити на березі океану, це моя мрія, сподіваюся, вона реалізується коли-небудь Цілі щодо сім'ї - ну, це природно, мені здається, воно само все якось прийде. Ставити це перед собою, типу, мені до двадцяти п'яти потрібно вийти заміж і в двадцять п'ять з половиною народити дитину і щоб не пізніше, тому що будеш «старородящей» ... Ні, такого я не хочу! Мене такі питання вводять в моторошний ступор, я не знаю, що відповідати ... Взагалі зараз всі мої думки пов'язані зі вступом, а там з якимось особистісним зростанням і просто бути реалізованою людиною в житті, щоб бути щасливою. Найголовніше - це бути щасливим. А щастя це що? Щастя - це коли ти на своєму місці в житті, ти не один. Ти в достатку, тому що це можливості в будь-якому випадку. Але головне - це не бути одному, мати хоча б одну близьку людину. І все. Ну це з того, що я зараз можу сказати. Може я взагалі через півроку скажу, що у мене інше, що я льотчиком хочу бути (сміється).

У якій сфері чи галузі діяльності ти себе бачиш? Що вважаєш своїм покликанням?

Запитали б це у мене півроку тому, я б впадала в істерику, сказала б, що точно не знаю. Я дуже давно, не пам'ятаю зі скількох років, дуже хочу бути лікарем. Спочатку з чого я виходила: це затребувана професія, я в цьому досі переконана. Ти потрібен всюди - в Німеччині, в Італії, в Китаї, в Японії. Це елітна професія така! Але буквально півроку тому, коли турніри були всі історичні та правові, коли ми поїхали на всеукраїнський, у мене закралася думка, що може я хочу бути юристом - адвокатом чи ще там ким ... І я прямо не на жарт задумалася над цим і я з мамою дуже багато радилася, і з татом. Я просто думала, не знала, що мені робити, бо дуже боялася помилитися. Гаразд, якщо там професія, знаєш, чотири-п'ять років вчитися. А коли ти віддаєш десять років медицині, а потім ти в тридцять років сидиш, блін, це не моє - це капець! Але в підсумку я зрозуміла, що це було під впливом обставин - просто зайнялася тим, що сподобалося і воно вийшло ... Але я дуже хочу бути лікарем! Тому що це навіть не типова історія «допомагати людям». Ні, допомагати людям - це круто, класно, коли ти бачиш як на твоїх очах людина, яка два дні тому помирала, бо у нього діагноз, п'ятдесят відсотків він може померти, а ти його рятуєш - це дуже круто!

Хотіла уточнити, чому саме пластичний хірург?

Ну, це красиво просто. Це естетика якась .. Взагалі, мені подобалася і подобається хірургія. Але от якось загальна хірургія - не жіноча якась професія. А пластична хірургія - це не тільки збільшення грудей або ринопластика. Ось уяви :є людина і у неї якийсь дефект, який заважає жити. І людина може бути реалізована у житті, може бути заміжня або одружена, і сім'я, і все таке інше, але людина не може себе впевнено почувати. А ти потім раз - і щось там виправляєш, людина ніби заново народжується і у неї все в житті, як вихор, все починає закручуватися і ти просто надаєш людині впевненості. І це класно. Взагалі я помітила, що у мене багато всього пов'язано з реалізацією себе в житті, з тим, щоб бути впевненою в собі і в своєму завтрашньому дні.

Дякую тобі, Софіє, за це інтерв'ю! Часто чуємо сумні історії переселенців – немає того, не дають те... Твій приклад життєстверджуючий та надихаючий. Нехай в тебе все вийде, як плануєш!

Ось така вона – героїня нашого інтерв'ю. Зовні тендітна і спокійна, має стальний характер та неабияку силу волі.

Мета цього портретного інтерв'ю – розкрити образ людини, яка навіть потрапивши в скрутну ситуацію, а саме: зміна колективу, кола спілкування, звичних орієнтирів - обжитого будинку, клубів за захопленнями - залишається вірною своїм переконанням, прагненням. Знаходить підтримку і друзів в місті, яке, по суті, так само знаходиться поблизу лінії розмежування і в зоні ООС. Живе повноцінним життям, спілкується, будує плани, ставить цілі для здійснення мрій і впевнено йде до їх досягнення.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Коли наша правда прийде на Донбас, найважчою справою буде деокупація душ

***Марія Палюга**, редактор Прикарпатської інформаційної корпорації, заслужений журналіст України.*

«Ні се, ні те» під контролем Кремля

Зараз, коли мене запитують, чи спілкуюся з колегами-журналістами з окупованої Макіївки (до війни у цьому промисловому місті працювала 23 роки), я з болем відповідаю: «Ні».

Якщо цікавляться, чи є там сьогодні проукраїнська преса, маю на такий випадок довше слово: «Нонсенс». Бо окупацію якраз для того вчиняють, щоб нав'язати чужинське.

Якщо співрозмовник аж дуже прискіпливий й хоче почути, а які там все ж таки ЗМІ, дістаю ще одне слово «нісенітниця» – від «ні се, ні те».

Припускаю, що так вважають навіть московські куратори окупаційної преси, які так і не знайшли серед донецьких журналістів палких глашатаїв так званої «ДНР». За великим рахунком, Москва сама формує стратегічний пропагандистський контент, який лягає на папір газет чи на стрічки інтернет-ресурсів в окупованій частині Донбасу.

Місцевим журналістам не довіряють. Їх не кличуть «на передову», вони не готують інтерв'ю з керівництвом «республіки». У місцевих газетярів найкраще виходять приземлені речі: інформаційно-роз'яснювальні публікації щодо соціальних, пенсійних та комунально-житлових питань. А також кореспонденції та нариси про шахтарів, металургів, коксохіміків, вчителів, лікарів, які виконують свою звичну роботу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Власне, вони й до війни були основними героями ЗМІ, завдяки чому газети мали широку читацьку аудиторію та пристойні тиражі. Скажімо, у 2014-му, міська газета «Вечірня Макіївка» виходила накладом 52 тисячі екземплярів, тоді як обласна періодика на Прикарпатті мала втричі менші тиражі.

Колаборація і зрада

Так, вони є в окупації, серед людей різних професій. Прийде час, коли кожний скаже собі – ким був і чого заслужив. Говорити ж про це на випередження – немає сенсу.

Не вдячна справа й прогнозувати, чи закрилися б усі періодичні видання на Прикарпатті у випадку гіпотетичної окупації нашого краю. Але міські газети в окупованому Донбасі якось живуть. І саме тому не маю про що говорити з колишніми колегами.

Проте, у пам'яті спливають найкращі моменти спільної праці, на якій до 2014-го тримався успіх видання та зростали його доходи. Про фінансовий ресурс згадую тому, що у журналістів не було необхідності попутно ще десь підробляти: вони мали добру зарплату у рідній газеті та щиро дбали про її популярність. О шостій ранку журналіст уже міг бути на

шахті, де підіймали на-гора мільйонну тонну вугілля; а о 21-й – в Донецькому аеропорту, де з черговим кубком зустрічали футбольний клуб «Шахтар».

Для своїх читачів ми могли влаштовувати незабутні свята: «Караоке від «Вечірки» з ведучим Ігорем Кондратюком, пісенні шоу з Гайтаною та з Віталієм Козловським.

На Різдво до редакції йшли містяни з колядками, а на Великдень – щороку вирував конкурс «Найкраща паска від читача»: смакували разом.

Перепрошую за нескромність, але мені, як редактору газети, учасники цих приємних миттєвостей щиро дякували: «Дивіться, Маріє Іванівно, як то добре, що ви у нас із західної України – знаєте народні традиції та й нам прививаєте».

Життя в окупації уже не українське

Ось світлини трирічної давнини, з мого журналістського архіву.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

З далеких 90-х ніщо і ніколи не віщувало, що у когось в Донбасі визріває волання: «Путин прийди!». До речі, в Макіївці й у 2014-му я нічого подібного не чула. А ось страхи, що «їде «Правий сектор» і буде біда», справді шокували людей.

Тепер усім зрозуміло, що поширення цих «страшилок» було складовою російської пропаганди.

Тепер, шість років потому, набагато гіршим моментом є те, що Київ досі чітко не визначився, що робити з Донбасом? А кремлівський інформаційний вплив на його мешканців нікуди не дівся, навіть посилився. І коли ми теоретично говоримо про деокупацію Донбасу, то маємо розуміти, що найскладнішою справою буде… деокупація душ.

Хіба настрій цих школярів видає, що вони живуть і навчаються в окупованому місті Макіївці, вулицями якої час від часу пересувається російська військова техніка?

Дивно, але дитячі обличчя справляють враження, що все добре. І не випадково: блискавично спрацювала підміна понять. Школярів переконали, що їх рідне місто не окуповане, а звільнене від українського війська, яке за особливу позицію донбасівців обстрілювало міста та села східного регіону. А справжні герої Донбасу, це, мовляв, ті, хто зі зброєю в руках, при підтримці братнього російського народу, відбивають «навалу хунти».

Ці настрої постійно підігріваються. Ось ресурс окупантів «Донецкое агенство новостей» пише: «Війська України завдали потужного мінометного удару по Горлівці в річницю Паризького саміту», «Армія України за тиждень 10 разів порушила режим тиші, в ДНР пошкоджені два будинки».

Тим часом на мирній території українці вкрай мало знають про життя у захопленій Росією частині Донбасу. Багатьом здається, що там прибрали тільки українські прапори та гроші. Проте, все зайшло ще глибше.

Промислові підприємства, яким наші «хлопці-патріоти» кілька років тому влаштували блокаду з українського боку, працюють собі під «дахом» московських управлінців і платять податки, звісно ж, не в українську казну.

Більш, ніж половина громадян України в окупованому Донбасі вже мають російські паспорти. Москва – всіляко їх нав'язує, Київ – жодним чином не заважає.

Школярі «ДНР» стовідсотково, причому, безкоштовно, забезпечені підручниками від Білокам'яної. Тобто, дітей навчають за програмою РФ. Попередній «міністр освіти на науки ДНР» Лариса Полякова вбачала у цьому

не дань Росії, а «повернення до корисного досвіду радянської освітньої системи, яка вважалася однією з кращих у світі».

У цьому контексті давно повернулася у шкільне життя окупованих територій і п'ятибальна система оцінювання знань.

Тож для Москви там все складається на «отлично». Гуманітарної протидії з нашого боку немає.

Чому не чути українського голосу?

Українські патріоти, яких в окупації набагато більше, аніж може здаватися, затаїлися у своїй шкаралупі. Бодай висловити власну думку серед людей – вельми ризиковано, як і бути відвертим у соціальних мережах: щонайменше легко потрапити до підвалів тамтешнього «МДБ» (міністерство державної безпеки), а дочекатись визволення – чимдалі важче.

До речі, щільно блокована така впливова комунікація, як українська періодика, соціально-політичні українські газети та журнали. Вони не ходять на Донбас ще з травня 2014 року, і були першими «ластівками», яким окупаційна влада перекрила всі шляхи-дороги.

Натомість місцеві ЗМІ не полишають своїх читачів, але звичайно ж, працюють не в проукраїнському ключі, оскільки головна умова їх існування – підтримка ДНР. Щодо телебачення, то воно відверто проросійське. Українським контентом, як кажуть, і не пахне.

Що за таких умов може вдіяти журналіст міської газети в окупації? Якщо він не зрадник, не рафінований колаборант, а український патріот, він себе проявить: не напише проти України жодного слова. Для самозбереження – до кращих часів, це максимум, що можна зробити.

Важко бути жертвами обставин

Переважна більшість фахових українських журналістів покинула Донбас у 2014-му. Серед них і ваша покірна слуга. Ті, що залишилися, є на 90% є жертвами обставин. Затримала їх вдома відсутність коштів на житло у новому місці, невпевненість у власних силах, хворі батьки, могили предків, а найбільше – надія, що скоро прийде українська армія-визволителька. Вона там є, та визволення – немає.

До слова, в кінці 2015-го багато «східняків», які на самому початку окупації перебралися в інші регіони України, почали повертатися назад. Не витримали проблем за межами своєї малої батьківщини: ні власних стін,

ні державної підтримки, ні доброї роботи, ні людської прихильності, на яку розраховували.

Мені вдалося все це пережити, бо маю те, що перемагає усі труднощі: я приїхала додому – на Франківщину, де народилася, де живе моя велика родина і є група колег-журналістів, які допомогли знайти себе заново. Тож щиро дякую Вікторії Плахті, Наталії Димніч, Тамарі Лейб'юк, Володимиру Теслюку, Тетяні Соболик, Оксані Камінській за їх вміння підтримати людину в лиху годину.

Що робити, коли «мальчик хочет в Тамбов»?

В серцях людей, які вимушено покинули Донбас, лиха година не минає. Зокрема, коли усвідомлюють, що є на тимчасово непідконтрольних Україні територіях величезний прошарок переконаних прибічників «русского мира» і «Новоросії». Здається, не вистачить жодних зусиль з нашого боку, щоб змінити їх бачення дійсності.

Бо насамперед ці люди – етнічні росіяни, які не втратили родинних стосунків на теренах РФ. А Україна, як виявилося, була для них тільки територією проживання. І так само як, скажімо, донбасівця, який походить зі Львова, завжди тягне до міста Лева, так і дончанина, що народився у Тамбові, завжди надихають слова «Мальчик хочет в Тамбов». Тим паче, що визвольна місія ЗСУ в їхній уяві – це каральне вторгнення на Донбас.

Особливий пласт неблагонадійних для України жителів тимчасово окупованих міст та сіл, зараз тільки підростає. Це сьогоднішні школярі, чиї близькі та рідні воювали, або ще воюють у складі незаконних військових формувань «молодої республіки».

Для цих дітей батько чи брат зі зброєю «армії ДНР» – це відважні воїни, що на смерть стоять за рідну землю. А якщо в родині російського найманця за час проведення АТО/ООС ще й хтось загинув, то в юних душах нащадків визріває жага кривавої помсти, а не здатність переосмислити все, що відбувається.

Можливо, саме цей прошарок є втраченим для України поколінням.

Постфактум про нашого брата-журналіста

Сподіваюся, що справжніх українських журналістів на Донбасі ми не втратили. Вони бережуть в собі ті здібності, сили й запал, на які Україна зможе опертися, коли переможно повернеться на свою Донеччину – від краю до краю. Важливо не втратити час. Хоча, Азербайджан повертався на свої землі у Нагірному Карабасі майже тридцять років…

Повернути Донбас Україні: місія можлива?

Степан Пенкалюк

Вікторія Разумная живе у Києві. Переїхала в столицю України з Донецька. Розмовляємо з нею про те, як вона бачить перспективи розвитку ситуації на Сході України і з якими проблемами зіткнулася, переїхавши у Київ.

Чи виникають проблеми із пошуком нового помешкання? Якщо виникають, то які?

Житло – це найбільша проблема. Ті, хто не продав своє на тимчасово окупованих територіях, не може придбати нове в Україні. Грошей нема, а отримати кредит під невеликі відсотки – це примарно. Я кажу про себе. Я, на щастя, не належу до жодної пільгової категорії, тому це ще складніше, якщо не сказати – взагалі неможливо.

Чому не вдається повернути Донбас Україні?

Не варто було виходити з українського інформаційного простору. Вважаю, що Україна із самого початку вела необачну політику на Донбасі. Не надавалася підтримка патріотам, які намагалися боротися й утверджувати думку, що Донбас – це Україна. Саме до них я і належу. Тому знаю, про що говорю. Нема і досі належної оцінки ролі патріотів, які покинули свої домівки і виживають самотужки.

Саме ця частина і є наразі найпатріотичнішою, на відміну від того «обивательского» пласту населення, який про війну не знає і знати не хоче.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мені пощастило зустріти на моєму шляху добрих і співчутливих людей, які допомагали і з працевлаштуванням, і з житлом.

Як долучаються до адаптації внутрішньо переміщених осіб громадські організації?

Громадська організація переселенців «Активна громадянська позиція», яку очолює правозахисник внутрішньо переміщених осіб Наталя Омельченко, заслуговує уваги. Знаю її особисто, сама долучаюся до ініціатив. Треба формувати активне, небайдуже, свідоме суспільство.

Які нагальні проблеми вирішують такі організації?

Найнагальнішою потребою внутрішньо переміщених осіб є, як я уже розповіла, забезпечення житлом. Ми повинні мати постійне місце проживання. Також ці організації опікуються питанням надання ВПО статусу постраждалих від військового конфлікту, відшкодування їм матеріальної та моральної шкоди.

Яке ваше ставлення до мовного питання в Україні?

Мовне питання в тому вигляді, в якому воно подається, розколює країну. Українізація на сході України реалізувалася дуже органічно, і, якщо би не війна і не покинутий Україною інформаційний простір, не було би ніякого мовного питання взагалі. Такими питаннями повинні займатися фахівці лінгвісти, громадські діячі, а не політики для свого піару.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Ціна успіху. Сповідь краматорської школярки

***Ірина ПОСНИК**, юнкор, м. Краматорськ Донецької області*

Зараз більшість підлітків намагається жити не так, як усі інші, хоче вирізнятися і врешті решт, як кажуть, залишити свій відбиток в історії. Вони відвідують гуртки беруть участь у проєктах і конкурсах. Багато хто досягає успіху, а хтось таким чином навіть формує собі твердий грунт для успішного майбутнього. Але якою ціною? Я розповім вам свою історію, бо зазвичай за мало хто помічає зворотній бік успішності підлітка.

Сьогодні я віце-президентка ліцею, ораторка, журналістка шкільної газети, плавчиня, відмінниця, олімпіадниця. Якось так мене кажуть вчителі, керівники гуртків, батьки. У свої 15 років я і справді багато чого досягла своєю впертістю і бажанням завжди бути першою. Але чи все так добре і класно, як здається з першого погляду?

Багато конкурсів і проєктів зацікавило мене у вересні 2020 року. Я знову вирішила балотуватися на посаду президента ліцею і віддала передвиборчому процесу занадто багато часу, сил і навіть краплинку душі. Поразка і відрив всього в один голос боляче

вдарили по мені. Хоча й кожен намагався підтримати, сказати, щоб не засмучувалася, проте дехто помічав, що не все так райдужно і просив не ховати відчаю за посмішкою. Я ні в кого не просила підтримки і навіть не відчувала того горя, яке всі намагалися знайти в мені. З головою поринула в історико-науковий конкурс, досліджувала історію родини під час Другої світової війни. Довгі пошуки матеріалу і пекельні дедлайни здалися нічим після того, як моя робота посіла призове місце. Надихнувшись перемогою, я вирішила, що хочу відчувати цей приємний смак перемоги ще більше і «підписалася» на інші конкурси і проєкти. Але не все так сталося, як гадалося.

Я вигоріла. Раптово. Не має сил навіть вставати з ліжка. Панічні атаки, істерики, завдавання фізичного болю самій собі, відсутність емоцій і нестабільний сон. Не дивлячись на це, я ходила до школи кожного дня. На мене тиснули всі навколо. Вчителі з додатковими завданнями, завуч з настановами на «червоний атестат», батьки з проханням «обличчя простіше» і побутовими питаннями. Мій комплекс відмінниці, який у мені розвинули ще в дитинстві, не давав просто зануритися в себе і відпочити. Доводилося вчити все і не аби як, а краще за інших. Якщо мене не задовільнить оцінка –я зроблю собі боляче. Як в дитинстві, коли батьки карали за кожну помилку. Так і зараз, але вже я сама себе караю.

А життя іде. Дні змішалися, я почала плутатися в часі. Проєкти на місці не стоять і чекати вони збираються. Школа. Додаткові заняття. Олімпіади. Одне і те ж саме кожного дня. Часу на радощі, прогулянки з друзями, спілкування з близькими, відпочинок чи просто перегляд фільму не було. Бракувало часу на все.

Насправді, ніхто і ніколи не дізнається, чого мені вартувало повернення до життя. Як в мене почав з'являтися час на що-небудь, окрім рутини. Я нікому не розкажу, що тоді було в моїй голові, що повернуло мене, що не дало потонути у пітьмі, ненависті, буденності.

Віце-президентка ліцею, ораторка, журналістка шкільної газети, плавчиня, відмінниця, олімпіадниця? Людина. Ось хто я. Ніхто не може працювати без перерви. Навіть машину віддають у ремонт, коли вона ламається, і не продовжують їздити на зламаній, не перенавантажують її. Навіть пам'ять телефона «чистять», щоб «мізки не закипіли», а не продовжують наповнювати його всім підряд, ігноруючи повідомлення про нестачу пам'яті.

Ось така вона, зворотня сторона успіху відчайдушних підлітків. Бути не таким як всі, бути кращім і першим – престижно і круто. Але це також важко і не просто. І кожному з нас потрібна пауза. Ніхто і ніщо не може добре і якісно працювати без перерви на «спокійне життя».

Нові громади: сумніви та надії

***Владислав РАПОВИЙ**, село Стрітенка Хлібодарівської ОТГ Волноваського району*

Восени 2020 року відбулися вибори депутатів Хлібодарівської об'єднаної територіальної громади (ОТГ), до якої увійшло майже двадцять населених пунктів, в тому числі і село Стрітенка.

Створення нових громад в рамках проведення реформи адміністративно-територіального устрою держави жителі Стрітенки вважають певною точкою неповернення.

Поспілкувавшись із місцевою жителькою Тетяною Пустовою, молодою вчителькою початкових класів нашої Стрітенської ЗОШ, я дізнався, як вона ставиться до цієї адміністративної реформи і як вона бачить вирішення важливих проблем села.

- Створення ОТГ базується на особистих інтересах певних осіб, які, можливо, очікують отримати вигоду від цього об'єднання. Люди ще не готові до великих змін і не вірять, що їх особисті і загальні проблеми будуть вирішені після об'єднання стількох населених пунктів, - говорить Тетяна Пустова, вчителька початкових класів Стрітенської школи.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Вона упевнена, що перед об'єднанням населених пунктів не у повній мірі проаналізували фінансову спроможність нових громад.

- Окрім того, мешканці села – це, здебільшого, люди похилого віку, які не є активними та глибоко ознайомленими із сутністю реформи місцевого самоврядування. Для них головне знати, чи зможуть вони в ОТГ жити в гідних умовах: їздити рівними дорогами, ходити освітленими вулицями, водити своїх онуків до школи, відвідувати ФАП, будинок культури, пошту, отримувати якісні адміністративні послуги тощо, - каже пані Пустова.

Вчителька запевняє, що її думку поділяють більшість мешканців невеликої Стрітенки. Каже, що вона разом з односельцями тепер чекає на старосту села, якого мають призначити новообрані депутати ОТГ. Від нього люди чекають інформації про те, яким чином і коли покращиться їх життя. .

- Може статися так, що старостою буде та людина, яка у нашому населеному пункті навіть не мешкає, - побоюється Тетяна Пустова і додає, що місцеві жителі не вірять, що у людини, яка буде мешкати за межами громади чи певного села, на першому плані будуть саме вони і їхні потреби.

Пані Тетяна говорить, що і вона і її односельці сумніваються, що новопризначеному старості вдасться вирішити проблеми Стрітенки без власної команди та бюджету, який, ймовірно, буде схожий на шматочок «бюджетного торта без вишеньки», який село отримає від Хлібодарівської ОТГ.

Покращити життя у Стрітенці, вважає Тетяна Пустова, можуть інвестиції у розвиток місцевого виробництва та сільського господарства, але, на думу жінки, може завадити бюрократія та корупція у земельних питаннях.

- Думаю, що розраховувати на створення нових робочих місць для працевлаштування населення, поповнення місцевого бюджету та підвищення рівня життя населення у найближчі роки не варто, - каже пані Тетяна.

Найбільше побоювання стрітенців пов'язане з можливим закриттям місцевої школи, у якій нещодавно зробили ремонт. Також вже невдовзі можуть стати зовсім безлюдними хутори Лазарівка, Петрівка та Комуна, які належали Стрітенській сільраді.

- І ось тут, мабуть, своє вагоме слово повинна сказати сільська молодь, ті, кому зараз від 14 до 35 років. Хотілося б, щоб агентами змін стали певні ініціативні групи, у які можуть об'єднуватися молоді пересічні громадяни навколо якоїсь проблеми або потреби, - говорить Тетяна Пустова.

Вона також каже, що депутати нової ОТГ можуть створити посаду відповідального за молодіжну роботу та прийняти, наприклад, цільову програму «Молодь Хлібодарівської ОТГ», метою якої буде створення комфортного середовища для життя, розвитку та зайнятості молодих людей.

Може тоді, як стверджує Тетяна Пустова, відсутність молоді на селі перестане бути проблемою, а навпаки, як кажуть управлінці, молодь стане тим ресурсом, який втілюватиме найсміливіші ідеї у покращення життя громади, створюючи можливості для розвитку і процвітання місцевого самоврядування.

Посттравматичний синдром: про що мовчать військові

***Юлія Сабаєва**, журналістка, м. Рубіжне, Луганська область*

Безсоння, від якого не можна врятуватися не те що тижнями, а місяцями й роками. Головний біль, який несподівано з'являється й так само несподівано зникає. Неготовність терпіти те, що до війни сприймалося як норма життя. І в той же час – ставлення до смерті як до норми життя. Це й не лише це – прояви посттравматичного синдрому.

- Це є в кожної без винятку людини, яка була на війні або сиділа в тюрмі, – переконаний один із наших співрозмовників.

До речі, цей чоловік, який у 2014 році був «на нулі», відмовився розповідати журналістові про власні проблеми, вказуючи власні ім'я та прізвище.

Проблема, про яку йде мова, дуже особиста (дозволимо собі навіть сказати – інтимна), дуже болюча й мало кому зрозуміла – якщо це не стосується тебе особисто. Тому небагато знаходиться тих, хто здатен обговорювати цю проблему публічно.

Все стало інакше

Рубіжанин Олександр Луконін – один із небагатьох, хто готовий відверто говорити про власний посттравматичний синдром. Більше того – він вважає, що про це говорити не просто можна, а треба – як і взагалі про проблеми адаптації людей, що пройшли війну.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Ці проблеми, на його тверде переконання, повинні вирішуватися системно, на державному рівні, а зараз цього не відбувається.

Олександрові 38 років. На його нинішнє, вже повоєнне життя дуже й дуже відчутно вплинули місяці, проведені «на нулі».

Все, що його тепер оточує (як і всі, хто його оточують), так чи інакше має відношення до війни.

Олександр живе в Рубіжному у власному будинку. З ним – двоє котів та двоє собак. До війни мають відношення навіть вони. Так, собак чоловік привіз «звідти». Одного з котів взяв вже після демобілізації – підібрав біля місцевого військкомату, коли туди привезли «двохсотого».

Фото з особистої сторінки у ФБ Олександра Луконіна

В Олександра є жінка – одружилися вони ще до 2014 року. Але зараз живуть окремо. Причому не через сварки чи непорозуміння…

- Просто на певному етапі я усвідомив, що не готовий терпіти від іншої людини, навіть від близької, якісь речі, які раніше сприймав як норму, – зізнається чоловік.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

І зізнається, що насправді мова йде про абсолютні дрібниці – щось на зразок тарілки, яку вчасно не вимили.

По суті, стосунки вони з дружиною не зіпсували – просто почали жити, так би мовити, окремими домами. Вони часто бачаться. Коли-не-коли на прохання жінки Олександр привозить їй когось із домашніх улюбленців.

Постійної роботи він зараз не має, підробляє разовими «шабашками». На питання – чому? – просто посміхається.

Після демобілізації (у березні 2019 року) він рівно рік просто просидів вдома, маючи офіційний статус безробітного.

- Люди, які мене добре знають, не вірили, що я цілий рік – стільки, скільки можна офіційно мати статус безробітного та отримувати виплати – зможу просто сидіти вдома й нічого не робити, – розповідає Олександр. – Але я був переконаний, що зможу. Й зміг…

Свої побутові обов'язки після демобілізації він звів до мінімуму.

Город не садить – у сезон просто скошує траву на подвір'ї.

Щоранку, прокинувшись, у першу чергу має нагодувати котів та собак. А потім може буквально цілий день нічого не робити – просто дивитися телевізор. За новинами він, до речі, слідкувати не перестає – вважає, що людина зобов'язана знати, що відбувається в її країні.

Олександр має контузію. А через неї – страшні і якісь безсистемні головні болі. Біль приходить несподівано. Зняти його не допомагають жодні ліки – треба просто перечекати, й біль зникне так само несподівано, як і з'явився. Іноді з болем можна заснути, прокинутися – а він ще з тобою. Друзі вже навчилися по його очах розпізнавати, що біль поруч…

- Але в нашій системі контузія серйозною травмою не визнається, – з гіркотою зауважують волонтери, друзі Олександра.

Близько року після демобілізації Луконін практично взагалі не міг спати. Міг хіба що передрімати – по кілька хвилин раз на кілька днів. Що робив ночами? Просто виходив на подвір'я та курив.

А від такого режиму – неможливість зосередитися, запаморочена свідомість.

Подолати безсоння зрештою вдалося. Щоправда, допомогла не місцева медицина, а ліки, які Олександрові з Німеччини вислала його тітка.

З урахуванням всього цього питання про те, чому чоловік досі не пішов на якусь постійну роботу, здається навіть некоректним.

Можливість постійно працювати на звичайному підприємстві для Олександра ускладнюється й певним психологічним аспектом: після війни йому стало важче слухатися начальства тільки через те, що це – начальство.

- Я усвідомлюю, що не зможу змовчати та перетерпіти, якщо буду переконаний, що людина неправа, навіть якщо ця людина – мій начальник чи роботодавець, – зізнається Олександр.

До речі, до 2014 року певний час він служив у підрозділі податкової міліції та фізичного захисту – сфера, де без субординації не обійтися, і в той час це його не напружувало.

Неготовність терпіти дурість чи неправоту від людини, навіть якщо ця людина – твій начальник, з'явилася саме «завдяки» війні.

Щоправда, на момент нашого спілкування Олександр таки пройшов співбесіду на посаду механіка, й чекав на результати.

Олександр Луконін на волонтерській зустрічі. ***Фото Юлії Сабаєвої.***

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Особиста війна

Щоб зрозуміти (наскільки це взагалі можливо), в чому коріняться проблеми Олександра й інших людей, які пройшли через схожі випробування, треба знати історію особистої війни кожного.

Отже, у дуже стислому варіанті історія особистої війни Олександра Луконіна є такою.

Він почав служити в травні 2014 року – потрапив у четверту хвилю мобілізації. Рубіжне в той час було окуповане, про роботу місцевого військкомату не могло бути й мови. Олександра мобілізували через військкомат у Дніпрі.

- Вилікував я вдома свій струс мозку, який мені зробили, коли нас (проукраїнських активістів. – Авт.) побили на мітингу весною 2014 року, – напівжартома згадує Олександр. – І на пропозицію знайомого виїхав до Дніпра.

Вже звідти потрапив на передову. Воював він лише в Луганській області. І, напевно, серед звільнених населених пунктів в регіоні немає таких, у звільненні яких Олександр не брав би участі.

Ті місяці навчили його нічого не боятися (або – розучили боятися).

На питання, чого він боїться, Олександрові справді важко дати відповідь.

Смерті?

Та ні… Олександр навіть не може відповісти на питання, скільки разів він бачив смерть. Коли мова йде про арт-дуелі – хіба до підрахунків?

Спокійне, нейтральне ставлення до смерті він з війни переніс і на «гражданку».

- Якщо до 2014 року, йдучи, приміром, на похорон, я завжди був у певному емоційному стані, то тепер цього немає, – каже Олександр.

Смерть лишає його байдужим.

Правда, одного разу, ще під час служби, коли вже не було активних бойових дій, певна ситуація, пов'язана зі смертю, викликала в чоловіка здивування й навіть певний ступор.

- Я чергував на контрольно-пропускному пункті, – згадує Олександр. – І побачив, що люди везуть через лінію розмежування труну. Навіть пожартував. Мовляв, ви що, думаєте, в нас тут гроба купити важко? А потім кришку відкрили, і я зрозумів, що люди везуть не порожню труну, а покійника.

Але – то була разова ситуація. Дивуватися завдяки війні він практично розучився.

Може, він боїться голоду?

Теж ні.

- Тоді, в 14 році, ми дуже часто були голодні. Й насправді людині небагато треба, – каже він.

Згадує період, коли звільняли ті чи інші населені пункти Луганщини: іноді взагалі не мали що їсти, іноді єдиними їстівними припасами були сухарі, насипані в наволочку. Їх товкли просто в тій наволочці і їли оті крихти. Дивно – але були сили воювати.

Чому не брали їжу в мешканців тих сіл, які звільняли?

Одна з причин – військові боялися, що їх могли отруїти.

До речі, коли про подібне заходить мова, автор цієї статті не один раз задумувалася: а чи не є така пильність зайвою? Недарма ж одним із симптомів посттравматичного розладу є немотивована пильність.

Але – з цього приводу в Рубіжному й досі пам'ятають історію про те, як в одному з сусідніх сіл (не будемо вказувати назву) немолода жінка «пригостила» військових, які звільняли регіон, пиріжками із товченим склом. От і розберися – чи їхня пильність після цього мотивована, чи ні. І де межа тієї вмотивованості.

…І фізичний біль, і тяжкі хвороби, а тим більше відсутність постійної роботи чи опалення у хаті (тобто все те, що викликає страхи в пересічної людини) в Олександра Луконіна страху не викликає. Бо залізобетонно розбивається об його досвід.

При всій відвертості Олександра, відчувається, що на певні теми важко говорити навіть йому. Наприклад, щодо дітей. Будучи досить давно одруженим, Олександр їх не має. До війни вони з жінкою були порівняно молодими… А тепер – чи хоче він дітей?

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- А для чого? – відповідає Олександр. – Я про це не думаю.

Це надовго

Одним із найсерйозніших психологічних випробувань під час служби для Олександра стало усвідомлення того, що війна затягується.

- Тоді, на початку, у травні чи влітку 2014 року, в нас була ілюзія, що все це дуже швидко закінчиться, – зізнається він. – Здавалося, ось зараз швиденько все «розрулимо», виб'ємо «їх» з регіону, та й усе… Що все це затягнеться надовго, стало зрозуміло десь у жовтні 2014 року. І ми психологічно виявилися до цього неготові.

Не всі готові до адаптації

Зараз, як переконаний Олександр, проблема психологічної адаптації військових не вирішується. Принаймні на державному рівні, на рівні системної фахової роботи.

Доводиться визнати, що дуже часто неактивні в цьому плані й власне ті люди, які потребують допомоги. Ось приклад: не так давно за певною програмою до Рубіжного приїздили фахівці, готові допомагати вирішувати психологічні проблеми учасників бойових дій та членів їхніх родин. Про зустріч всіх, хто потребує такої допомоги, проінформували належним чином… І зрештою на неї прийшло рівно… двоє учасників: Олександр Луконін та ще одна людина.

- Збирався з нами ще один хлопець піти, – розповідає Олександр. – Але в останній момент посоромився того факту, що було помітно: він «після вчорашнього».

Що є причиною такої пасивності: недовіра, не усвідомлення глибини проблеми. Недостатня поінформованість? Олександрові важко робити очні висновки з цього приводу.

Але в одному він переконаний:

- Якщо на державному рівні не вирішити проблему адаптації таких людей, як я, це може вилитися в соціальний вибух. Взагалі ж я вважаю, що ми – як то кажуть, відпрацьований матеріал…

RePost добра

Наталя Сковородкіна

«Жоден не є настільки багатим, щоб нічого не потребувати, і не є настільки бідним, щоби нічого не дати іншому», – такою тезою Понтифіка Іоанна Павла II розпочинається зустріч групи взаємної підтримки для дорослих «Перлина». Зустріч відбувається за методом бразильського психотерапевта Адальберто Баррето «Інтегративна терапія спільнот» та за правилами, які створюють відповідну психологічну атмосферу. ЇЇ модераторка – Тетяна Войтюк – переселенка, громадська активістка, засновниця ГО «Твори Добропілля» та членкиня Асоціації Сімейних Медіаторів України, ініціаторка багатьох проєктів у місті Добропілля, що на Донеччині, та за його межами.

Тетяна із сім'єю покинула свій дім у Донецьку 28 серпня 2014 року, коли прийшло розуміння того, що воєнні дії не припиняються. Донька мала продовжувати навчання в школі, а впевненості в безпеці та вчасному початку навчального року не було. «Ми трималися до останнього. Добропілля обрали не випадково: тут фактичне місце моєї роботи, – розповідає Тетяна. – Всі колеги поїхали з міста ще у липні, бо залишатися на окупованій території ставало все небезпечніше. Тут нас більше нічого не тримало. Донька в цей час відпочивала у дитячому таборі, ми забрали її хвору, з температурою».

Було складно знайти житло в новому місті. Колегам Тетяни часто відмовляли саме через статус переселенців. Вже дорогою до Добропілля жінка телефонувала ріелторам. «В квартирі, яку запропонували, жити було неможливо. Тому тимчасово вирішили зупинитись у знайомих, – згадує Тетяна. – Перше, що я зробила – пішла оформляти до школи дитину. І так сталося, що одна з педагогинь запропонувала варіант квартири, який нас задовільнив».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Так розпочався складний рік очікувань. Сім'я не відчувала спокою через невизначеність. Тетяна називає цей період «роком депресії, за яким прийшло розуміння, що ми тут надовго». З'явилося бажання збагнути причини того, що сталося на Донбасі, і, разом з цим, бажання впливати на ситуацію, а не бути просто спостерігачем, як це було раніше. Тетяна зазначає, що завжди була активною, але на той час не мала бачення як і де застосувати свою активність. Події на Донбасі розділили життя на «старе» та «нове». В «новому житті» з'явилося нове коло людей, навіть нова спільнота у Фейсбуці, спілкування та взаємодія з якими відкрили нові можливості, пропозиції, вплинули і на її світогляд. З'явилась велика потреба бути причетною до змін в суспільстві, громаді. «Одного дня, в патріотичному пориванні сіла та написала відкритого листа про українську мову та історію своєї родини. Я завжди болісно сприймала «проросійський» імідж Донбасу. Тоді, як і зараз, ця тема постійно мусувалася. Мені було важливо показати інший Донбас. Цей лист віднесла до місцевої організації «Патріоти Добропілля», про яку чула у зв'язку з тодішніми виборами, та запропонувала свою допомогу і підтримку».

Саме в цей час сформувалась ідея організувати для 18 дітей з сільських малозабезпечених сімей Добропільського району поїздку до Києва. «Троє з них ніколи до цього не їздили поїздом, жоден не виїжджав за межі Донецької області, – ділиться враженнями Тетяна. – Для збору грошей, планування екскурсій була створена ініціативна група «Моя країна - Україна!». Починаючи цей проєкт, ми говорили про те, що потрібно думати про майбутнє, що будувати його будуть діти. Якими ми зараз виховаємо дітей, таким буде завтра України».

6 листопада діти відправились у свою першу подорож Україною. На Фейсбук-сторінці «Моя країна - Україна!» Тетяна поділилась враженнями про цю і наступні поїздки: «Коли ми відправляли дітей на канікули на Захід, в першу групу ми не могли назбирати необхідну кількість бажаючих - батьки боялись відпускати дітей до «кровожерливих фашистів-бандерівців». Погодились лише 9 родин з 35!!! А ось друга група вже була повністю укомплектована. Семеро дітей просили дозволити їм залишитись! На третій заїзд на 35 міст було 53 бажаючих. Діти, які повернулись, глузували зі своїх батьків та сусідів щодо «кривавих хлопчиків», «снігурів з синичками» та решти ідіотизму».

Цей проєкт став успішним початком громадської діяльності переселенки Тетяни. Отримавши ще більше мотивації, вона взяла участь у семінарі-практикумі «Пліч-о-пліч: зміцнення соціальної згуртованості у місцевих громадах» в рамках Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні та ініціювала проведення в трьох школах Добропільщини форум-театрів з групами підлітків, в тому числі і переселенцями. Результатами цих заходів ділилися за «Круглим столом «Як виховувати активну молодь?». До об-

говорення були запрошені директори шкіл, громадські діячі, керівниця департаменту освіти Донецької облдержадміністрації та діти-учасники форум-театрів.

Наступною Тетяна опанувала методику соціального згуртовування через створення анімаційних соціальних роликів та вирішила використовувати цей засіб, як інструмент розвитку творчого мислення у дітей і підлітків, спілкування переселенців та місцевих жителів, батьків та їх дітей. В результаті – ініціювала проєкт «Майстерня соціальної анімації «Мультикреатив».

Паралельно з цим, протягом декількох років Тетяна разом з ініціативною групою «Моя країна - Україна!» організовувала обмін листами дітей заходу і сходу України. Обмінювались не тільки листами, а й сувенірами, що відображали культуру та колорит регіону адресанта. Крім того, в кожен конверт організатори «підкладали» розмальований медово-імбирний пряник. Проєкт так і назвали – «Пряникова пошта». А у січні 2016 року родини учнів Львівської школи, які були учасниками «Пряникової пошти-2015», запросили на Різдво дітей з Добропілля. Так одна добра справа народжувала іншу. А далі – велоквести, арт-майданчики, тренінги, навчання, перегляди документальних фільмів під відкритим небом, майстер-класи.

Більшість проєктів, реалізованих Тетяною, спрямовані на вирішення проблем виховання активної молоді та адаптації дітей-переселенців, адже має доньку-підлітка. Наразі Аліна навчається в 11 класі приватної дистанційної школи. Таке рішення прийняли півтори роки тому, з огляду на дисциплінованість та самоорганізованість доньки. Вона не підвела: вже зараз випереджає програму на два тижні. Зручний, досконало спланований розклад дає можливість розставити пріоритети у вивченні окремих дисциплін та більше часу приділяти підготовці до ЗНО. Мати учениці в цьому повністю довіряє та поважає її уміння робити розумний вибір, економити ресурси. У вільний від навчання час Аліна часто баре участь в маминих проєктах, і не тільки як слухач.

Питання соціальної згуртованості та мирне вирішення конфліктів стало ключовим в діяльності Тетяни Войтюк. «Думаю, тема «домовитися у розділеному суспільстві про мирне співіснування» – це актуально, тому саме цьому я вчуся зараз. Ці навички будуть дуже важливими там, в Донецьку. Буде багато приводів для діалогів, намагань зрозуміти один-одного. Без цього люди не зможуть жити разом», – ділиться думками про майбутнє свого рідного міста активістка. Вона розглядає можливість повернутися туди та застосувати свої знання,

«Коли це станеться? Коли психологічно та морально буде безпечно. Ми маємо відновити тимчасово окуповані території, адже це – Україна. Люди, які

там живуть, не дивлячись ні на що, залишаються громадянами України. Більшість не можуть виїхати за певних обставин, і я не вправі засуджувати їх за це. Я готова розуміти, що ці люди не завжди могли на все впливати. Вони чекають на Україну, перебуваючи в постійному стресі».

А поки Тетяна продовжує нарощувати свій досвід у миротворчій діяльності на підконтрольній Україні території, в своїй громаді. Останні вісім місяців вона реалізовує проєкт взаємодії з поліцією, активно залучаючи до нього як підлітків, так і дорослих. Так склалися обставини, що молодіжний центр, в приміщенні якого відбувались заходи, закрили, а бажання продовжувати розпочаті зустрічі залишилось. У людей, які розуміли цінність проєкту, виникла ідея об'єднатися та придбати приміщення для створення «Простору довіри». Знайшли відповідне приміщення вартістю 300 тисяч гривень. Гроші вирішили залучити через інвесторів: зібрати зі 100 підприємців, волонтерів по 3 тисячі гривень. Бажаючих вкласти свій капітал у розвиток простору знайшлося 25 людей. Тож, приміщення купили у борг. В правах інвесторів – визначати напрям роботи. Крім вкладів на викуп, інвестори щомісяця перераховують по 100 гривень на створення фонду «Простору», адміністрування, фінансування активностей самих вкладників. «Якщо в тебе є 100 гривень – ти нічого не можеш, якщо 100 людей складуться по 100 гривень – на ці гроші вже можна щось спланувати, - міркує Тетяна. – А плануємо – проводити конкурси міні-проєктів. Інвестори будуть вирішувати, на який з них залучати зібраний фонд». Зараз, поки шукають фінансування для ремонту, підлітки залучені раніше до участі у проєкті, намагаються своїми силами навести лад в приміщенні. Тиждень тому відбулося відкриття «Простору довіри», під час якого організатори отримали від відвідувачів очікування, запити на майбутні активності.

«Ми запланували кінопокази для всіх вікових категорій, майстер-класи, створення проєктів з фандрайзингу, ігрові дні. Крім того, в цьому просторі будемо продовжувати зустрічі групи взаємопідтримки для дорослих «Перлина». Це і є той простір довіри, де можна говорити про болісне, про важкі речі, - підкреслює Тетяна. – Він залишиться частиною нового, більш масштабного проєкту, де ми будемо і веселитися, і розвиватися. Вже затвердили назву для нього – «RePost», що в нашому розумінні, символізує переродження. При виборі назви також відштовхувались від того, що простір знаходиться в одному приміщенні з Укрпоштою».

Наразі Тетяна із командою Добропільських активістів шукає ще 75 інвесторів, готових вкласти не тільки гроші, а й свій час для розвитку громадського простору, стати частиною доброї справи.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ДОНБАС ДЛЯ МОЛОДІ

Смирнова Вікторія

Кожного року все більше і більше молоді покидає регіони Донецької та Луганської областей. Чому це відбувається і як цьому противодіяти?

Наразі, донецький та луганський регіони, нажаль, не є популярними серед молоді. Перше, що впливає на вибір місця проживання та навчання- це те, що з 2014 року тут йдуть бойові дії. Частина міст не є підконтрольними Україні. І тільки справжні патріоти своєї малої батьківщини, залишаються, щоб розвивати її.

Друга не менш важлива причина- це те, що молодь не бачить перспективи розвитку у рідних містах. Якість викладання кульгає, на їхню думку, роботи за фахом в подальшому немає. Всі намагаються вступити до великих міст: Харків, Київ, Одеса, Львів.

У цих регіонах, на думку юних студентів є все для їх подальшого розвитку.

Але чи дійсно це так?

Так, Донецька і Луганська області завжди вважалися промисловими регіонами. Там знаходиться велика кількість шахт і заводів.

Дуже часто, молоді люди, які погналися за світлим майбутнім до великого міста, через 4-5 років повертаються назад в рідні, маленькі міста, селища, СМТ, не знайшовши себе у мегаполісах. Найчастіше, великі міста з'їдають людей і, або ти вистоїш це і ввійдеш в русло, або це місто не для тебе.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Перебуваючи в Харкові, я поспілкувалася з кількома представниками даних областей: а саме студентами. І всі вони в один голос твердили, що не хотіли залишатися вдома, хтось із-за причини батьків і контролю, хтось із-за того, що на професію мрії в рідному місті не вчать, хтось навіть не любить місце де він народився і виріс і повертатися туди вже зовсім не хоче. Але всі, як один, твердили, що робити там нічого і розвитку ніякого немає.

У такі моменти стає дуже прикро за рідні місця. Адже у нас дуже гарна природа, море, степ і все це разом в Донецькій і Луганській областях. Так, безсумнівно, війна, криза, наклали свій відбиток на міста і селища, але це не привід відмовлятися від чогось рідного і знайомого. Це можна порівняти з тим, коли тобі відріжуть руку, чи ногу. І начебто є ще одна, але без тієї, що нема зовсім не те.

Якщо молодь все так же продовжить залишати ці регіони, то через деякий час, просто нікому буде ставити на ноги Донбас.

Молодь є найяскравішим представником реформації, тільки вони здатні щось змінити і дуже нерозумно втрачати світлі уми, готові до змін, просто віддаючи їх в інші регіони.

Як же утримати молодь ?!

В першу чергу, потрібно дати їм право вибору професії. Відкрити трішки більше Вузів. Тоді не буде сенсу їхати кудись далеко, щоб отримати професію, коли поруч є університет мрії, не з гіршим викладанням, ніж в тому ж Харкові чи Києві.

По-друге, майданчики для розвитку, як особистостей. Створення будь-яких вільних просторів для молоді, підтримка їхніх проектів і починань.

По-третє, доступ до вирішення проблем регіону, якщо дати можливість, то можна все кардинально змінитт в наших містах, на жаль, зараз молодих людей вважають не досвідченими і не компетентними і не дають їм висловлювати себе повністю.

Четверте- це достатня кількість робочих місць, а значить створення чогось нового і цікавого, щоб молодь із задоволенням йшла туди працювати і розвивати свій потенціал, як якісних співробітників. Мало хто з них погодитися йти працювати на завод або в шахту, всі вибирають щось більш творче. Але навіть, якщо хтось і вибрав собі таке покликання, то стикається з безліччю проблем і не порозумінь.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Також, потрібно створити більше простору для відпочинку молоді, адже часто вони стикаються з тим, що культурно відпочивати і розвиватися просто ніде і ще зовсім юні уми, які могли стати гордістю регіону ступають не на ту дорогу і втрачають себе і свій потенціал.

Таким чином, якщо скласти всі ці фактори, то на фініші ми отримаємо дуже розвинені, молодіжні регіони, в які всі будуть тільки приїжджати, а не їхати з них.

Давайте не будемо чхати на майбутнє, а вже сьогодні почнемо щось змінювати!

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ЖУРНАЛІСТІВ УКРАЇНИ

Місце прописки – Донецьк. Місце проживання – Івано-Франківськ

Світлана Соболєва

Вже шість років поспіль частина України – окупована. Анексований Крим. Загиблі і поранені кожного дня. Але зараз – про людей, долі який навіки змінила війна.

Вони переселенці. Вони живі. Вони просто переїхали в різні регіони України, хтось – закордон, дехто змушений був повернутися назад, на окуповану частину Донецької або Луганської області.

Мене часто запитують, які у вас труднощі, чи плануєте ви повертатися назад? Що сказати?

Для більшості, основної більшості переселенців, головною проблемою є житло. Власне. В якому можна робити ремонт, викидати непотріб, ростити дітей. Так звично, як живуть сім'ї поруч.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Арендовані квартири вже набридли. А своя – не лише у мріях. Хіба хтось з членів родини поїде за кордон. Заробляти на квартиру.

Які кроки робить влада для поліпшення ситуації? Влада міняється, а ситуація – ні.

У нас є статус переселенців. Держава надає певну суму на оплату комунальних послуг. І це добре. Але цього недостатньо.

Чи є програма кредитування житла для переселенців? Є. Але умови кабальні. Заїхати з дітьми в “сирець”, оплативши 30% його вартості, а далі держава компенсуватиме решту? Це не матеріально важко для більшості.

Ось і їдуть члени родини за кордон. Або живуть на валізах. Або повертаються назад. У житло, хоч і на окупованій території, але власне. І це сумно. І це важко. І безнадійно.

А наостанок про повсякденне. Про побутовий кредит, який може дозволити собі кожен. Тільки не переселенець.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Бажаєте купити новий телефон до Нового року? Нема проблем! Є розтермінування у магазині.

У вас є офіційна робота? Чудово! Ваш паспорт…

Хм… Прописка Донецька, вибачте. Ми не кридетуємо з Донецькою пропискою.

Добре, назбираємо грошей за пару місяців. Почекаємо. Купимо. Офіційна робота ж є…

Поїхали, але повернулися на Донеччину: 5 історій про людей, які розвивають Донбас

Ганна Стариченко,
Харківський державний університет культури, м. Дружківка

Фото ***Євгена Шевцова***

Розмови між студентами про небажання повертатися з великих міст назад до маленьких промислових містечок - часта історія. Життя у провінції здається монотонним, позбавленим можливостей для розвитку, роботи та цікавого відпочинку.

Я поспілкувалася з людьми, які все ж повернулися і тепер активно працюють над тим, щоб їх рідні міста розвивалися, а молодь приїздила сюди не тільки у гості.

До Дружківки повернуло кохання

В школі мені казали, що мої погляди на майбутнє досить незвичні, бо були чітко окреслені вже десь в десятому класі. Я точно розуміла, що буду вчитися і працювати архітектором. На це мене надихнула викладачка образотворчої студії, де я займалась.

Коли я була у дев'ятому класі моя мама поїхала для пошуку роботи до Москви, у Дружківці тоді була важка ситуація з працевлаштуванням. Останні декілька років навчання в школі я жила з бабусею. Закінчила гімназію у Дружківці. Пам'ятаю як ми з мамою купили книгу, де читали про різні інститути та правила вступу до них. Спочатку ми приїхали до найбільшого, як нам тоді здавалося, архітектурного ВНЗ Москви. Там

нам якось не делікатно відповіли про те, що у нас і так є гарний інститут у Донецьку, і запитали навіщо ми взагалі прийшли. Після цього ми приїхали до Московської державної академії архітектури. Мене зачарувало місце, атмосфера, студенти-архітектори з великими планшетами для малювання.

Анна Павленко , 29 років, архітекторка, урбаністка

У 2008 була криза, і тоді було складно з фінансами, а навчання за кордоном це доволі дорого. Тоді я спробувала вступити до Харкова, але за збігом обставин оригінал мого свідоцтва про закінчення школи ненавмисно взяла жінка, що одночасно зі мною робила ксерокопії документів. Без оригіналу я не могла вступати. Його потім знайшли, але ось за такою випадковістю долі все склалося саме так як і було у мріях про омріяний московський ВНЗ.

В академії у Москві були доволі важкі екзамени, для яких були потрібні підготовчі курси. Вчилася на них рік, після чого успішно вступила до інституту.

Мені ніколи не подобався холодний московській клімат. Я мріяла про життя у якомусь південному регіоні. Влітку я завжди поверталася до Дружківки. Але тоді, коли ситуація в Україні стала важчою я не поїхала на Донбас. Того літа подруга запропонувала мені недовго попрацювати в архітектурній компанії. Це була компанія «Стрілка», яка займалася перебудовою вулиць Москви до чемпіонату світу з футболу. Керівники бачили, що мені подобається робота і я працюю добре. Мене підвищували за кар'єрними сходинками. У сумі я прожила у Росії 10 років.

Взагалі, історія з поверненням у Дружківку доволі романтична. У 2017 я приїхала на весілля до своєї подруги і познайомилася зі своїм майбутнім хлопцем. Як я дізналася пізніше, він взагалі не планує виїздити жити кудись за межі України.

Коли я їхала з Дружківки у ній не було місць, у яких молодь може провести час якось окрім того, щоб розпити спиртне. Якщо казати про відкриті простори — двори, алеї, парки, то там були лише дитячі майданчики для малечі. Зараз ситуація не сказати, що сильно змінилась.

Мене завжди обурює коли в коментарях новин про зламані дитячі майданчики звинувачують підлітків. Проблема в тому, що їм насправді-то просто нікуди піти щоб провести дозвілля на вулиці.

Наразі я займаюся урбаністикою разом з громадською організацією «Нова Дружківка». Мені, як архітекторці і мешканці міста завжди хотілося зробити класне вуличне громадське місце з благоустроєм. Це може бути сквер чи парк, площа чи алея. Це вимагає багато коштів, стільки іноземні фінансові донори зазвичай не надають. Але ж спробувати взаємодіяти з владою можна — ми спілкуємося і відкрито йдемо на діалог. Цієї осені ми робили проєкт «Від участі до дії». У ньому ми з мешканцями багатоповерхівки будували дворовий простір. Також зараз пишемо програму благоустрою для закинутого скверу «Дитячий», що знаходиться у найбільш густонаселеному районі Дружківки, залучаємо у написання студентів будівельного коледжу. Різними заходами привертаємо увагу мешканців міста до цієї території. Восени у тому ж сквері «Нова Дружківка» проводила плоггінг (збирання сміття поєднане зі спортом та змаганнями). Навесні ми хочемо провести міський пікнік у тому ж сквері.

З досвідом я зрозуміла, що дуже важливо намагатися отримати якомога більше знань там, куди ти виїздиш на навчання, робити все на повну силу и отримувати якнайбільше різноманітних навичок. Будь-яка робота будь-де може бути корисною і цікавою якщо знайти саме своє покликання і своє місце в житті.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Маленьке місто допомогло мені знайти своє покликання

Євген Сагайдак, 33 роки, викладач дитячої студії Телебачення та преси

В мене, як і у багатьох підлітків амбіції були величезні. Поїхавши з Добропілля для вступу я обрав Київ та інститут культури і мистецтв. Для мене вибір був очевидним, бо технічні науки — не моя історія, а творчістю займався завжди.

Я навчався на менеджера культурно-дозвіллєвої діяльності. У часи студентства працював актором у фільмах, знімався в масовці телевізійних проєктів. Потім друг запропонував мені працювати разом в студії «А-медіа», яка на той час знімала серіали «Нового каналу». Я виконував роботу асистента режисера монтажу. І тоді навіть не здогадувався, що робота з у сфері медіа стане головною у моєму житті.

Постійні переїзди по орендованим квартирам вимотували мене. Одного дня прийшов до думки, що у Добропіллі є своє помешкання, а згодом

знайдеться й робота. Свій переїзд до рідного міста пов'язую лише з відсутністю власного житла у Києві.

Після переїзду майже рік не було роботи, аж раптом мама зустріла знайому, яка сказала, що в ЦДЮТ шукають керівника гуртка. Сходив на співбесіду до директорки закладу, думав мене візьмуть працювати з технікою та навіть не уявляв, що доведеться працювати з дітьми. Цього я жадав якомога менше. Адже на той час знайти спільну мову з підлітками ніяк не міг. Зараз я працюю керівником студії телебачення і преси «Рожевий слон» при Центрі дитячої та юнацької творчості. Тут ми вчимо дітей та підлітків журналістиці, роботі у сфері створення медійного контенту.

Мої колеги з перших днів створили для мене сприятливі умови, а діти, які на той час відвідували студію, з перших днів стали друзями. Зараз я підтримую з ними зв'язок і зустрічаюся, коли вони повертаються у місто.

Я розумію судження про те, що у маленьких містах не багато простору для розвитку та відпочинку, проте, Добропілля особисто для мене є винятком. У місті багато людей з активною життєвою позицією, завдяки грантовим програмам вони привертають сюди міжнародних донорів. Так я був учасником багатьох заходів, що фінансуються Європейським союзом, урядом Японії та ЮНІСЕФ. Разом з подругою Яною Сергєєвою у 2017 році я став учасником міжнародного випуску дитячих новин та впродовж року ми створювали короткі сюжети про життя дітей на сході України. З того часу Яна для мене стала не просто подругою, а й колегою. Деякий час вона працювала зі мною на студії, а згодом перейшла кореспонденткою до регіонального телеканалу «Орбіта», для якого зараз ми створюємо сюжети для новинної програми.

Маленьке місто допомогло мені знайти своє покликання. Зараз не уявляю себе у якійсь іншій галузі. До того ж, завдяки компактності міста тут дуже легко працювати журналістом – свої знайомі є в кожній державній структурі.

Якщо щиро — мене насправді надихає те, що випускники студії пов'язують своє життя з тією справою, якою надихнулися саме у своєму рідному місті. Звичайно, думка про те, що успішною є та людина, яка змогла вирватися із маленького міста має місце бути. В обласному центрі ти відчуваєш привілеї сучасного світу, чого бракує периферії. Та з тенденцією перебиратися з регіонів у мегаполіси малі населені пункти втрачають найцінніше — творчих та талановитих людей.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Повернулася, аби вдома лунала сучасна музика

Дар'я Заровна / JmDasha, 20 років, DJ

У Дружківці у мене було все: улюблене захоплення, багато друзів, йшла на золоту медаль у школі. Я дуже ґрунтовно займалася танцями, планувала стати хореографом, педагогом. У мене був дуже чітко окреслений план на найближче майбутнє, я збиралася закінчити одинадцять класів, і вже тоді думати про подальші плани. У це втрутилася війна і думки батьків про те, що треба бути далі від небезпеки. У Дружківці я могла себе реалізувати як танцор. Я хотіла стати педагогом у своєму рідному "Домі Піонерів". Їхати з Малої Батьківщини у п'ятнадцять років мені було важко і дуже стресово, хоча і хотілося вчитися новому.

У Росії я навчалася у Бєлґородському державному інституті культури і мистецтв на хореографії. Перші місяці мені все подобалося: «доросле життя», ніяких обмежень від батьків, нові друзі. Але потім я відчула себе дискомфортно. Саме тоді почалися думки про те, що хочеться назад в Україну. Літом я змогла повернутися до Дружківки. Тоді виникло питання про дозвілля: що робить молодь влітку, коли приїздить з Києва,

Харкова, ще звідкись додому? Збирається у дворах та розпиває спиртне. Відверто кажу, бо це ж правда. Навіть не дуже соромно про це казати, бо більше тінейджерам робити нічого. Перед тобою відкритий будь-який ларьок, АТБ зі знижками на пиво, а знижки на світле майбутнє чомусь ніде немає.

Я вже тоді думала про те, що легко зробити якийсь танцювальний флешмоб прямо на площі перед тим самим “Домом Піонерів” просто маючи музичну колонку та ініціативу.

Але далі ніж ідея нічого не йшло. Вже з часом я зрозуміла, що на те потрібен дозвіл, і багато знань з організації.

Я, насправді-то, ніколи не знаю куди я поїду. Після Бєлґорода і чотирьох років життя там я переїхала до Харкова. Там була звичайна робота, квартира-коробка і монотонне життя… Вирішила щось змінити та піти навчатися діджеїнгу до «Культури звуку».

Але я періодами поверталася у Дружківку. Мені хотілося робити щось сучасне, музичне, класне тут, вдома. Звідси, власне, і почалось знайомство з «Shum.Rave» (Серія вечірок на Донбасі яка виникла як протест на

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

відсутність нічного культурного життя - ред.). Я просто написала їм у Діректі інстаграму і дуже банально сказала про те, що хочу бути частиною команди. Живу за принципом: краще спробувати прямо зараз, не дивлячись на те, що буде важко, страшно чи відповідально. Мене взяли на першу вечірку Shum. Тільки тоді я зрозуміла наскільки це складно з боку організації. Коли ти з командою з порожнього приміщення за шість годин до початку івенту створюєш магію вечірки — це щось з області фантастики.

Чомусь такі заходи сприймаються як «прийти не тільки заради музики». Вважають, що ми створюємо розсадник для розповсюдження та вживання наркотиків. Shum категорично проти цього. Культура музики та відпочинку на вечірці — альтернатива тому дозвіллю, яке існує само по собі у маленьких містах.

Найперші вечірки йшли в мінус. У організаторів гроші грають не першу роль. Так, це бізнес, але на даному етапі це скоріше про те, щоб прищепити цю культуру людям.

Влітку я з Shum зробила рейв-акцію «Культурі потрібен дім» щоб привернути увагу до закинутого Будинку культури у центрі Слов'янська. Будучи на сцені, я розуміла, що є прикладом. Що я привертаю увагу до соціальної проблеми своєю діяльністю, та навіть та ж сама захисна маска, яку я не знімаю впродовж виступів. Вся ця історія - вона про громадську відповідальність. Завдяки таким заходам у молоді з'являється можливість провести час більш корисно, з'являються інші горизонти для планів на майбутнє. Попит формує пропозицію. Через це і Shum існує і саме через це він потрібен людям.

Робити все для того, щоб добре було там, де ти є зараз

Оксана Деркач, 36 років, фітнес-тренерка

Я родом з Дружківки. Люблю це місто всією душею. Навчалася в інституті у Харкові. Але це історія про вибір, який батьки, звісно, хоч і з найкращих спонукань, але зробили за мене. Якщо згадувати цей переїзд — він був дуже сумним.

У 17 років я не зовсім розуміла що робити з майбутнім. Я мріяла про те, щоб бути хореографом, про те, що хочу викладати танці у Дружківському будинку творчості. Переїхавши до Харкова я змирилася з тим рішенням, що обрали батьки. Вивчилась на юриста в академії Ярослава Мудрого. У мене ніколи не було мрій про те, що щоб залишатися у великому місті. Кожного разу приїзд додому з якоїсь подорожі викликає у мене дитячій захват і заспокоєння. Є зігріваюче відчуття, що я вдома.

Коли у нас з чоловіком з'явилася дитина, я зрозуміла, що треба повертатися додому. Дружківка не просто місто, це — місце моєї душі. Знайомі тоді казали мені, що для мого сина буде краще жити у великому місті, бо

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

це більші можливості для розвитку і навчання. Зараз йому 18, він студент. Ми спілкувалися з ним з цього приводу, і мені насправді-то приємно, що він мене розуміє, що власний вибір у вирішенні питання про своє майбутнє дуже важливий.

Декілька років я займалась діяльністю в благодійній організації «Долоньки». Основна допомога була направлена на дитбудинок у Краматорську, у якому перебувають діти, які очікують рішення суду щодо справ по їхнім батькам. Мене до глибини душі вразили діти і те, життя, яким вони живуть. Декілька років ми допомагали їм, шукали і знаходили іноземні інвестиції, тоді їх надходило дуже багато, діти дійсно були забезпечені не тільки найнеобхіднішим. На жаль, організація перестала працювати через причини, що не залежали від нас...

Доля пізніше звела мене з місцем, де я колись мріяла працювати хореографом, але трохи в іншому форматі. Зараз я працюю фітнес-тренеркою у дитячо-юнацькій спортивній школі. Це сусідня до будинку творчості споруда. Я пройшла шлях роботи у юриспруденції довжиною в 12 років, це була робота у міському суді. Зараз я займаюся кардинально іншою роботою. Справжньою роботою за покликанням.

У моєму житті сталася автомобільна аварія, після якої йшла реабілітація. До цього я готувалася до марафону, пробігла півмарафон, з великим захопленням займалась спортом. Одного дня моя сестра попросила мене позайматися спортом і потренувати її і подругу на стадіоні. Мені тоді було дійсно важко щось робити, але після кожної вправи ставало легше, я насправді відчувала себе краще. Спочатку я тренувала двох дівчат. Потім матусі, які гуляли з колясками на стадіоні теж спитали чи можна приєднатися. Сарафанним радіо сформувалася група. Наставала осінь, треба було місце для занять. Власник фітнес-залу у Дружківці запропонував своє приміщення під групу, яку я тренувала. Там вже потрібні були абонементи і платна складова. Всі дівчата погодилися на це, а кількість людей, які хотіли тренуватися тільки зростала. Зараз у мене свій зал «Мілітарі», я треную трохи більше ніж 200 спортсменів. Я маю велику команду людей, які прагнуть працювати над собою. З вдосконалення себе починається покращення всього навкруги.

Мені дуже хочеться щоб молодь, яка виїздить з міста пам'ятала, що їх буде не вистачати. Я на власному прикладі знаю, що починаючи з малого, примножуючи, можна досягти висот. Треба не шукати місце «де добре», треба робити все для того, щоб добре було там, де ти є зараз.

Якщо я не зроблю Дружківку кращою, то хто зробить це за мене?

Павло Островський, 29 років, громадський та політичний діяч

Я би описав себе як «небайдужий громадянин» або «людина з загостреним відчуттям справедливості». Іноді зупиняв себе на думці, що не можу не реагувати там, де мої знання можуть бути корисними.

Більшу частину свого життя я мешкав у Донецьку, але кожні вихідні ми з мамою приїздили до Дружківки. Саме її я можу назвати містом дитинства. Я закінчив школу і бакалаврат у Донецьку, а вже на магістра я вчився у Львові. Хоча спочатку я приїхав туди просто як турист. Львів перевершив всі мої очікування, а для себе тоді я зрозумів, що хочу рівня вищого, ніж Донецький національний університет. Захотілося змінити середовище, тому я вступив і вивчився у Львівському університеті імені Франка. На канікулах я продовжував приїздити до Дружківки.

Мене завжди турбували проблеми міста, особливо це стало очевидним коли я прочитав абсолютно хамське інтерв'ю директора Дружківського водоканалу. Там він казав про відключення води, про те, що з ситуацією

нічого не можна зробити і про те, що підприємству абсолютно все одно на користувачів і їх скарги. Самі факти того інтерв'ю і водопостачання по 4 години на день мене обурювали . Для мене це було вагомою причиною для протесту. Я розумів що треба виходити з цим під міську раду, не можна мовчати і зробити вигляд, що все "окей".

У Києві я працював у «Prozorro», був помічником депутата Київради, там і зрозумів принцип функціонування самоврядування на прикладі найбільшої міської ради країни. У Дружківці мешканці можуть десятиліттями листуватися з владою, а відповідь разом з "рішенням" отримати лише на папері. Я борюся за те, щоб у моєму рідному місті з думкою людей рахувалися, щоб громада стала суб'єктом місцевої політики.

Зараз я працюю у секретаріаті партії Голос, як координатор депутатів, обраних у місцеві ради. Зараз я навпіл живу між Києвом і Дружківкою, але кількість часу, проведеного на Донбасі дедалі збільшується.

І Львів, і Донецьк і Київ мають свій шарм, я їх по-різному сильно люблю, але як би це смішно не звучало мене завжди з магнитизмом манила Дружківка. Молоді, родом з маленьких містечок треба шукати точки зростання, подивитися як підіймаються інші маленькі, але успішні міста. Можливо, ви можете організувати спільноту однодумців і стати тим самим каталізатором змін у власному місті.

Мені прикро бачити, що Дрогобичу і Тростянцю, наприклад, вдається бути містом, куди хочеться повертатися, , а Дружківці - ні. Мені хочеться зробити свій маленький внесок, бо участь кожного може змінити місто на краще. Я це знаю. Я не бачу принципової різниці між тим же Тростянцем і Дружківкою. Якщо я не зроблю її кращою, то хто зробить це за мене?

Нариси, народжені у прифронтовій поїздці

Таненок Олександр

У жовтні 2019р. представники журналістської спільноти з різних областей України, в рамках програми ООН із відновлення та розбудови миру «Громадська безпека та згуртованість», відвідали міста Донецької та Луганської області, з метою розповісти, як живуть та розвиваються громади на «лінії розмежування» й не тільки, у тому числі й за допомогою міжнародної спільноти.

День перший: «Подорож до Нью-Йорка»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

У складі групи журналістів за Програмою розвитку ООН на Сході України «Громадська безпека та соціальна згуртованість» відвідав селище Новгородське, яке до 1951 року називалося Нью-Йорком.

На початку ще холодної війни радянська влада вирішила його перейменувати, бо в СРСР населеного пункту з такою назвою тоді бути не могло з ідеологічних причин. Проте, мешканці селища й досі пам'ятають історичну назву, нею пишаються. Вони будують амбітні плани та висувають безліч цікавих ініціатив щодо його подальшого розвитку.

Секретар селищної ради Тетяна Красько розповіла про інструменти, з допомогою яких місцева влада працює з громадськістю, про нові проекти, які реалізуються або мають бути реалізовані за допомогою Програми розвитку ООН із відновлення та розбудови миру та соціального партнерства бізнесу.

На вулицях вже встановлено 14 камер зовнішнього відеоспостереження, створено поліцейську станцію, сонячними батареями освітлено дитячі майданчики та вулиці.

У селищі є чудовий парк із фонтаном та літературною алеєю. А у планах – реставрація історичної будівлі Аарона Тіссена, де планується розміщення

молодіжного HUB(у). У планах – створення Центру для людей похилого віку, буріння свердловин для водозабезпечення селища.

Селище перебуває на «лінії розмежування» - одна з його вулиць упирається в окопи, за якими розташована замінована територія. За роки війни в селищі загинуло 5 цивільних людей. Секретар селищної ради Тетяна Красько зазначила, що мешканці прифронтової зони з болем та побоюванням говорять про можливе відведення українських військ, проте, що проукраїнські налаштованим патріотам, волонтерам чи то місцевим чиновникам, можливо, доведеться виїжджати. Але вони сподіваються, що цього не відбудеться.

Разом із селищним головою Миколою Ленком, побували на схилах, звідки видно околицю окупованої Горлівки.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

День другий: «Амбасадорська школа»

Селище із символічною назвою… Дружба. У цьому дружному селищі мешкають біля 1800 осіб.

Селище Дружба як адміністративно-територіальна одиниця підпорядковано Торецькій міській раді Донецької області (Рішенням від 26 лютого 2016 року Дзержинська міська рада перейменована на Торецьку міську раду у зв'язку з перейменуванням міста на Торецьк).

Від початку бойових дій в Україні мешканці Дружби перебувають у зоні ризику – усього за три кілометри від селища проходить лінія розмежування. Життя для них – це щоденний бій. Вони вже звикли чути гуркіт кулеметів і мінометів. Але попри всі негаразди, життя триває. Мешканці впевнено розбудовують свою Дружбу.

Цікавою і плідною стала зустріч з головою Торецької ВЦА Сергієм Вінником, який розповів про життя і діяльність мешканців Торецької громади.

Особливо вразила чудова селищна школа, яку ще називають – «Амбасадорська школа». Її очолює чудовий педагог, людина, закохана у свою справу, директор Олексій Головатий. Відстаньвід школи до лінії розмежування трохи більше 3-х км. А томубудівлю школибуло неодноразово пошкоджено внаслідокартилерійських обстрілів. Але завдяки допомозі міжнародних гуманітарних організацій школубуло відремонтовано.

Вдалося не просто відновити та відремонтували будівлю, а й створити настільки гарний навчальний заклад, що подібний важко знайти навіть у великих містах.

І в цьому є величезна заслуга директора школи Олексія Головатого, який повен ініціатив і просто випромінює енергію, оптимізм та впевненість в реалізації усіх своїх планів.

Цього року в навчальному закладі було відкрите дошкільне відділення, яке в умовах маленького селища виконує функції дитячого садочка. Усі його кімнати та шкільні навчальні класи мають сучасні меблі та обладнання, більшість з якого придбане за рахунок участі навчального закладу у різних програмах міжнародної гуманітарної допомоги.

За словами директора, за останні чотири роки йому вдалося залучити на розвиток школи близько 4 млн. грн. грантової допомоги від різних міжнародних організацій, серед яких чимало проектів Програми розвитку ООН.

Є у цій школі стенд, якого я раніше ніде не бачив – «Правила поведінки під час артобстрілу». Дуже гарно оформлений, але такий жахливий за своєю сутністю! Уявіть собі – учні молодших класів тут не пам'ятають життя без обстрілів!!! Війна на Донбасі триває вже шостий рік – усе їх свідоме життя…

У цій чудовій сучасній школі продовжують навчання юні українці. Школа Дружби є центром культурного життя селища. Саме тут виховуються справжні патріоти своєї Батьківщини.

День третій: «Боже, бережи Авдіївку»

Учора з групою журналістів побував біля Опитного, де наша 5 БТГр чотири роки тому тримала оборону. Від околиці Авдіївки до окупаційної зони близько трьох кілометрів. Побачив відомий мурал, намальований на стіні пошкодженої багатоповерхівки, на якому зображена місцева вчителька Марина Марченко. До речі, вона досі навчає дітей української мови в одній зі шкіл міста.

Заступник голови ВЦА Авдіївки Роман Шахов показав нам меморіал «Промка». На меморіальних дошках викарбувано імена загиблих захисників України…. Вічна їм пам'ять!

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Авдіївка поступово заліковує рани, задіяні війною, хоча напівзруйнованих будинків тут ще чимало.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Більшість пошкоджених багатоповерхівок вже відновлено, у місті будуються інфраструктурні об'єкти, а будинки прикрашає багато муралів. Люди в Авдіївці не втрачають оптимізму та віри в те, що війна колись закінчиться.

Вразило те, що в одній ще не відремонтованій дев'ятиповерхівці живуть сім'ї, які не схотіли покидати свої домівки. Їм підключили воду, опалення й електроенергію, але наслідки обстрілів, які кожен день перед очима, та звуки вибухів, які щоночі чути з боку Опитного… Під'їзд їхнього будинку від можливого прильоту снарядів прикриває лише інша напівзруйнована дев'ятиповерхівка.

Сумнозвісні багатоповерхівки Авдіївки. Вражає будинок дев'ятиповерхівки — так званої «розмальовки», відомої на весь світ своїм муралом.

Будівля має численні пошкодження — пробоїни від снарядів у стінах, плитах перекриття, зруйновані перегородки, дах, балкони. На розбитій російськими найманцями будівлі австралійський художник намалював обличчя війни. Символізує його портрет місцевої вчительки української мови Марченко Марини Григорівни.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Боже, бережи Авдіївку!!!» - написав невідомий на стіні найближчого до лінії зіткнення будинку. Надія лише на Бога та наших захисників, які стримують ворога за три кілометри від околиць міста.

ВРАЧ ИЗ ЛУГАНСКА ОТКРЫЛ В КИЕВЕ СЕТЬ МЕДЦЕНТРОВ, ГДЕ РАБОТАЮТ ПЕРЕСЕЛЕНЦЫ С ДОНБАССА

Олег Трачук

Луганский врач Михаил Мищенко был руководителем одного из самых современных в областном центре медицинских учреждений. Но после прихода в город «русской весны» ему пришлось все бросить и перебраться в столицу. Однако, став вынужденным переселенцем, он не только смог продолжить свое дело в Киеве, начав все с нуля, но и создать более сотни современных рабочих мест и для переселенцев, и для медработников Киева и других регионов.

- Решение выехать из города я, как и многие другие луганчане, принял спонтанно, — рассказывает Михаил Мищенко. - Поначалу мы с семьей считали, что ситуация, учитывая ее абсурдность, разрешится довольно быстро, и ждали прихода украинской армии, как говорится, со дня на день. Но тут боевики похитили моего коллегу - сотрудника больницы. Друзья и родственники нашли его в подвале одной из «комендатур» - избитого, с простреленной ногой. Только благодаря вмешательству людей (их имена еще не время называть) нам удалось решить вопрос с его освобождением. Именно от него, бывшего пленника, я и узнал, что бандиты прекрасно информированы о моем к ним отношении и, что самое досадное, доносчики были среди коллег. Они сообщали «куда следует» о моем распоряжении не поддаваться на провокации и не выполнять требования российских оккупантов.

В то время присланные из Москвы «руководители города» сгоняли главных врачей на совещания, в ходе которых требовали массово фальсифи-

цировать материалы по травмам и жертвам среди мирного населения в результате действий украинской армии. Особо цинично это выглядело на фоне обстрелов жилых кварталов проросийскими бандитами. Так под лозунгом «спасем детей Донбасса» обеспечивались телекартинки для каналов типа «Russia today»... В итоге Михаил Мищенко решил воспользоваться плановым отпуском и выехал из города поездом (как потом оказалось, предпоследним), взяв с собой лишь летние вещи.

Но когда настало время возвращаться, произошло вторжение российских войск. Украинская армия отошла за линию реки Северский Донец и заняла оборону.

Последним корабль покидает капитан. Передаем площади нашей клиники созданной с нуля в 2015 году врачам офтальмологам дружественного мед центра без тени сожаления потому что точно знаем, что движемся только вперед!

- Вот тогда мы поняли, что дома у нас уже нет, - с грустью продолжает Михаил. - Жить в городе, где топчут украинский флаг, для меня и моих близких неприемлемо. Это гадко, мерзко, и мы в такой среде находиться не смогли бы ни при каких обстоятельствах.

Сколько угодно можно спорить о том, какая власть хорошая, а какая плохая, кто прав или не прав на Майдане и в Верховной Раде, но это наши внутренние проблемы. И тут в дебатах мы можем быть оппонентами. Но когда поднимаются вопросы, связанные с нарушением целостности государства и пересмотром границ, это всегда заканчивается войной. Не понимают это только полные идиоты. И какие бы объяснения своим действиям ни находили люди, поддержавшие «русскую весну», измена присяге всегда будет изменой, а тот, кто зовет на нашу землю армию другой страны для создания своей «банановой республики», становится предателем. С этого момента такие люди нам не оппоненты, а враги...

Темпы создания новой больницы действительно впечатляют от состояния полностью разобранного здания до финального этапа отделочных работ прошло всего 3 месяца

Когда стало понятно, что возвращаться нельзя, перед Михаилом возник вопрос, чем заниматься на новом месте. Обладая знаниями и опытом руководителя лечебного учреждения, идти работать рядовым врачом, как признается собеседник, ему было уже неинтересно.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Первая операция в новом опер блоке. Еще не все оборудование установлено, но все равно уже на уровень выше, чем было на старых площадях

- Меня, слава Богу, неплохо знали в Киеве, - рассказывает Михаил. - Тут были друзья и знакомые. Удалось найти инвесторов для создания новых современных медицинских центров. Эту идею мы вынашивали еще в Луганске, перед самой войной. Проект был адаптирован для работы в столице и буквально за пять месяцев нам удалось запустить его в полном объеме.

Почти весь костяк коллектива - от рабочих и санитарок до ведущих врачей тогда переехал в Киев. Кроме этого, к нам присоединились высококлассные специалисты из Донецка, Киева и других городов. Как говорится, не было бы счастья, да несчастье помогло. Я познакомился с удивительными людьми, с которыми при других обстоятельствах вряд ли бы когда-нибудь встретился. В общей сложности нам удалось создать более сотни рабочих мест, в первую очередь для выходцев с Донбасса.

Михаил не скрывает, что страх был. Ведь все создавалось с нуля. Он боялся даже не за себя, а за тех людей, которые сорвались с насиженных мест и приехали в Киев. Поэтому Михаилу приходилось решать не только производственные проблемы по созданию новой медицинской структуры, но и вопросы обустройства коллег на новом месте.

- Я понимал, что, позвав коллег в Киев, несу теперь ответственность за каждого из них, - рассказывает Михаил Мищенко. - Люди ехали на новое место, а это значит, их надо было как-то встретить, определить. Многим пришлось покидать Луганск в самый пик противостояния. Они уезжали от войны практически кто в чем был. Вот и пришлось на первых порах снимать для них жилье, обеспечивать зарплатами, которые на тот момент мы, конечно, еще не зарабатывали.

Следующий непростой этап того времени - необходимость вслед за родителями вытащить оттуда детей, по разным причинам оставшихся в Луганске под присмотром бабушек и дедушек. Детей на новом месте определяли в садики, школы, училища, университеты. Параллельно решался вопрос с жильем — семьи ведь увеличивались.

В коридоре одного из отделений нового стационара

- Детворе было необходимо переезжать, - уверен Михаил. - И не только по причине безопасности, но и потому, что общение с учителями-приспособленцами, которые стали на службу оккупантам, калечило детскую психику. И уже среди ребятишек были те, кто не хотел и боялся приезжать, наслушавшись рассказов о «хунте».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Но зато теперь, замечает Михаил, если некоторые из медиков время от времени ездят на оккупированную территорию (у многих там остались пожилые родители), то детей туда уже никакими коврижками не затянешь. Молодые люди хорошо адаптировались на новом месте. Здесь у них появились друзья, их хорошо встретили в школе и вузах.

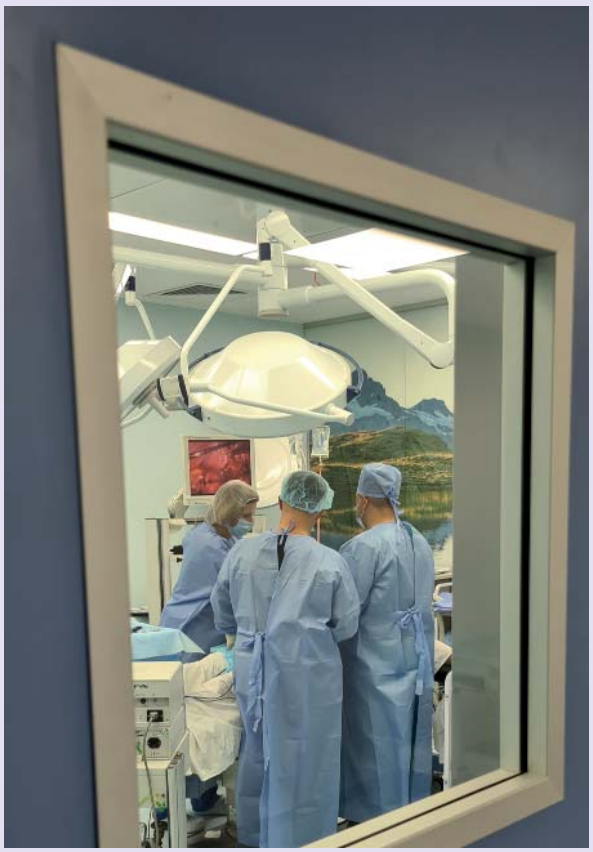

Через стекло герметичной двери операционной можно наблюдать за работой настоящий профессионалов

- Кто-то легче, кто-то сложнее прошел адаптацию, но все говорят: в нынешнем Луганске сейчас делать нечего, - утверждает Михаил Мищенко. - Он стал городом пенсионеров, чиновников-жуликов и людей с оружием…

Если уезжаешь на год, то еще думаешь, что вернешься. А когда человек покидает свой дом на два-три года и вывозит семью, то вопрос возвращения постепенно становится менее актуальным. Самое страшное, что случилось с Луганском и Донецком в плане перспективы, - это потеря целого пласта специалистов и творческих людей, которые воспитывались в регионе десятилетиями. Те самые десять процентов, которые двигали Донбасс вперед и развивали его. Я могу судить о системе здравоохранения, которая была раньше и есть теперь на той территории.

На волне создания «банановых республик» появилось много людей, которые, не имея достаточной подготовки, но много нахальства и амбиций,

теперь выплескивают свои комплексы неполноценности на тех наших коллег, которые в силу разных причин не смогли покинуть оккупированные территории. То, что у них получилось, полноценной медициной назвать нельзя. Из Луганска выехала не только врачебная элита, потерян и кадровый потенциал среднего звена...

Когда я слышу, что в Луганске теперь замечательное здравоохранение и туда едут лечиться со всей Украины, то это говорит либо негодяй, либо дурак. В областном центре осталась техническая база, и на этом в Луганске сейчас паразитируют. Но ничего нового там нет и в настоящих условиях не будет. Оборудование со временем изнашивается, а системного сервиса ни одна из зарубежных фирм (даже с территории России) не даст. В итоге территория, которая не имеет международного статуса, будет лишь деградировать.

Есть несколько критериев обеспечения медицинских учреждений. Самый элементарный - питание. Этот пункт можно относительно безболезненно закрыть за счет гуманитарной помощи со стороны друзей — оккупантов. Постельное белье в больницы города передали со стратегических складов, которые комплектовались еще при СССР. Но вот с медикаментами уже сложнее. Обеспечить, к примеру, больницы качественным кислородом сейчас крайне сложно. Особенно большие проблемы были в период эпидемии COVID–19.

Мне «в пику» рассказывают: «А у нас тут хлеб и водка дешевые». Но разве это признак хорошей жизни? «Да, хлеб, водка и бесплатная роба для вас в Луганске всегда найдется», — говорю я в ответ. Людям дают поесть, выпить и забыться под постоянный бубнеж российской пропаганды, а после этого отправляют за копейки подметать улицы и сажать цветочки на улице. Утрирую, конечно, но в принципе все именно так и выглядит.

На вопрос, почему местные этого порой не замечают, приведу такой пример. Иногда приходится консультировать пациентов, которые раньше наблюдались у специалистов, но потом длительное время не обращались к врачу. Встречаешь такого человека через год-два, интересуешься здоровьем, получаешь уверенный ответ, что все нормально, самочувствие хорошее. А свежим глазом очень даже заметно: цвет кожи изменился, отеки появились, лишний вес набрал. «Да нет, - говоришь, - не все нормально, у вас серьезные проблемы». А все потому, что сам человек, глядя на себя в зеркало каждый день, не замечает, как медленно, но постоянно изменяется не в лучшую сторону. Так и с Луганском. Да, хорошо, что не стреляют, на клумбах цветочки сажают, дороги латают... А те, кто не был в городе год и приехал проведать родных, замечают удручающую картину: «пациент» болен, и очень серьезно.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Не смотря на большое количество работы по организации все же много времени провожу за операционным столом

Когда у тебя забрали все, включая рабочее место, оборудование, документацию, которую нарабатывал годами, то восстанавливать это с нуля очень тяжело. Не буду скрывать, инвесторы шли на определенный риск, когда подписывали с нами соглашение. Но именно тот факт, что мы со-

хранили свой коллектив, сыграло роль при принятии решений. А еще в нас поверили.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

В новом мед центре уже работаю 2 стационарных отделения полилкиника, отделение химиотерапии для лечения онкологических заболеваний, через неделю открывается отделение реанимации и интенсивной терапии, но все равно это меньше половины от тех площадей которые будут введены в эксплуатацию в этом году

Буквально уже за год своей работы медицинское учреждение, которое возглавил Михаил, стало востребовано, и не где-нибудь, а в столичной высококонкурентной среде.

А спустя пять лет Михаил Мищенко руководит уже не клиникой, а крупной многопрофильным медицинской компанией с большим количеством пациентов и не меньшим количеством сотрудников.

- Иногда мне кажется, что процессы строительства, ремонта, развития и расширения медицинских центров в моей жизни не закончатся никогда, - говорит Михаил. - В далеком 2014 году мы считали, что переезд в новый город и создание нескольких клиник, в которых будут работать медработники, не желающие жить на оккупированных территориях – это

довольно большая и сложная задача для наших возможностей, которая займет много лет. Но наш проект оказался настолько успешным, что сегодня вместо одного общехирургического отделения и небольших поликлиник мы начинаем работать в многопрофильной клинике с несколькими стационарными отделениями, диагностическим центром, лабораториями и прочими структурными подразделениями.

Пятилетний срок — это огромный промежуток времени за который у одних людей произошло немыслимое количество позитивных событий, в то время как другие за это время деградировали до весьма незавидного уровня.

- Я, конечно понимаю, что сейчас не простые времена и в Украине в целом и регионах, да и войной еще не завершена, - говорит Михаил. - Но если говорить о медицинской среде, то все врачи, медсестры и фельдшера которых я знаю за эти годы очень выросли в профессиональном плане. Я вижу огромную востребованность медработников практически всех специальностей во всех регионах Украины. И хотя в бюджетной сфере до обещанного благополучия так далеко, что его не видно даже на горизонте. Все же, каждый из представителей моей специальности имеет все возможности для реализации своего потенциала. Вопрос лишь в личных качествах человека.

Я знаю талантливых медиков, которым так и не хватило мужества покинуть насиженные места и начать новую жизнь. Таким людям особенно тяжело живется в оккупации. Ни один адекватный врач или медсестра не чувствуют себя комфортно в тех условиях, когда и система управления и, даже, сама жизнь людей находятся во власти персонажей, которые в довоенные времена мягко выражаясь, не пользовались авторитетом у местных жителей. Ну а большая часть таких «руководителей» и вовсе была откровенными мошенниками.

Сегодня я сравниваю результаты и мышление детей, которым тогда было 10 – 13 лет и которым сегодня 16 – 18. Общаясь с этими повзрослевшими детьми, которые приезжают из оккупации для учебы или в поисках работы в Киев, я вижу себя образца 80 годов прошлого века – типичного советского выпускника школы и, при этом, школы самого низкого рейтинга даже по тем временам. И совершенно иное впечатление от детей, которые выросли в нормальной среде. Естественно, я говорю об общих тенденциях. Всегда есть частные случаи. И дураки, и гении рождаются и живут в разных социумах. Но, в общем, разница налицо. И сегодня, лично я не знаю ни одного человека, который собирался бы вернуться жить и работать в Луганск. В нынешний Луганск…

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мне сложно говорить за всех людей, которые стали переселенцами и строили новую жизнь на новом месте. Но в моем окружении это, в основном успешные люди. На смену растерянности пришло понимание своих возможностей. Сомневающиеся стали уверенными в себе.

Могу поделиться и еще одним интересным наблюдением. Если в 15 году многие люди были вынуждены возвращаться на оккупированные территории не потянув переезд и жизнь на новом месте материально. То уже год – два наметилась тенденция очередной волны миграции специалистов с оккупированных территорий. Положительный опыт коллег и бесперспективность жизни в оккупации стали хорошим стимулом для людей покинуть насиженные места.

Ну а востребованность в хороших специалистах, по словам Михаила, даже без эпидемии коронавируса, существует достаточно высокой. А теперь и того более. Многие большие и даже самые большие медцентры в Украине сегодня укомплектованы топовыми специалистами именно из состава переселенцев.

- Что касается нашей клиники, то учитывая большие размеры и новые перспективны лицо коллектива существенно изменилось, - рассказывает Михаил Мищенко, - В скором времени мы планируем запустить в работу еще и образовательный центр с учебными операционными, конференц-залом и современными учебными классами, на базе которых мы сможем помогать развиваться врачам как из своей клиники, так и из других медицинских учреждений.

Сегодня многие наши подразделения существуют и развиваются за счет замечательных врачей, которые учились и становились на ноги как специалисты в Киеве, в городах центральной и западной Украины. И это тоже вполне естественный процесс. Ведь хорошо организованная больница с гибкой системой управления становиться по-настоящему привлекательным рабочим местом, где медики могут реализовать свой потенциал и свои амбиции.

Ведь как показал весь мой опыт - успех любого дела зависит не от места, в котором ты живешь, а от людей, с которыми ты работаешь…

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

«Я ніколи не повернусь додому…»

Валентин Фіголь

«Тут в мене нове життя – нові друзі, нові заняття. Але я відчуваю себе відрізаною скибкою і розумію – назад вороття немає», - так оцінює свою ситуацію Лариса Василівна, переселенка з Донбасу, яка 5 років живе в Кам'янському. (Задля безпеки родини, частина якої залишилась на непідконтрольній уряду України території Донбасу, редакція не розкриває її справжнього прізвища).

- Як Ви стали переселенкою?

- Ми – я, два сини та родина старшого сина - жили в Горлівці. На початку 2013 року молодший син вирішив піти в армію. Пішов на контракт, і саме в 25-ту бригаду!.. Коли почались бойові дії, син саме служив. Тому ми ще якийсь час залишались в Горлівці – все чекали, коли армія прийде і звільнить місто.

Але почалась стрілянина, аж будинок здригався від вибухів. Старший син віддав мені свою маленьку доньку, яка народилась у 2012 році, і звелів тікати.

Спочатку я опинилась у Кривому Розі, нас прихистила одинока жінка. Але за півроку їй стало важко – в помешканні мала дитина… А тут якраз я дізналась, що в Дніпродзержинську збудували модульне містечко для переселенців. І вирішила переїхати. А вже потім Дніпродзержинськ став Кам'янським.

- Діти не приєднались до Вас?

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- Молодший син після служби в армії поїхав за кордон на заробітки. А старший з родиною не прижилися ніде по нових місцях, і повернулись у Горлівку, забравши з собою доньку. Син підробляє електриком по приватних замовленнях – з того й живуть. Тому я тут живу сама.

- Як вам жилось в модульному містечку?

- Спочатку було скрутно, як на новому місці, не в своїй господі. Взимку холодно – влітку спекотно. А потім звикла. Я – інвалід, онкохвора, тому на пенсії. Потроху обжилася, познайомилася з сусідами. З'явилось хобі – прогулянки в лісі. Я навіть велосипед собі придбала.

В модульному містечку ми жили дружно, спілкувались, підтримували одне одного. Багато хто пробував впорядковувати територію навколо будиночків: ладнали клумби, саджали рослини…

З місцевим населенням у нас проблем не було, якихось конфліктів – теж. Молоді кам'янчани охоче приходять гуляти до містечка, спілкуються зі своїми ровесниками – дітьми переселенців.

Молоді люди з містечка одружуються з місцевими, приходять з дітьми гуляти…

У нас молодь гарна.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

З 2015 року в модульному містечку був лише один інцидент: згорів один з будиночків через необережність мешканців з електрообігрівом, загинула мала дитина. Це було горе для всіх – плакали і сусіди, і гості.

- Нещодавно Ви переїхали до колишнього гуртожитку на Соцмісті, переобладнаного під житло для переселенців. З чим це пов'язане?

- Захотілось щось поміняти в житті. Все таки будинок – це стіни. До того ж 37 квадратних метрів житлової площі – це не 10 в модулі…

Хоч переїхала в практично порожню кімнату з однією електроплиткою. Але вже потроху обживаюсь, купую якісь речі для створення домашнього затишку. Придбала холодильник, мікрохвильову піч. Отримала грант на придбання швацької машинки, хоч бізнесу з цього поки що не вийшло.

- Чим же зайнятись самотній нетутешній жінці-інваліду в чужому для неї місті?

- Скрізь є люди! В Кам'янському я познайомилась із іншими онкохворими жішками з ГО «Амазонки Кам'янського». Також спілкуюсь з людьми з благодійного фонду «Карітас». Ми намагаємось допомагати людям, які опинились у скруті.

Коли допомагаєш комусь, власні проблеми видаються не такими болючими.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- Як підтримуєте зв’язок з колишньою домівкою, з родиною?

- Так, ми підтримуємо зв’язок, я кілька разів відвідувала старшого сина в Горлівці.

Але я розумію: додому не повернусь ніколи. Тому що мого молодшого сина, який служив у війську, його знайомі дитинства і сусіди вважають учасником каральних операцій, ворогом. І з цим нічого не вдієш.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Як Кам'янське приймало переселенців із окупованих та непідконтрольних територій

Валентин Фіголь.

Майже 12 000 українців пройшли реєстрацію в Кам'янському як внутрішньо-переміщені особи з 2014 року (ще як місто було Дніпродзержинськом). Для кожного третього місто стало місцем проживання.

Фальшива тривога?

Перших переселенців з бунтівних територій Донбасу в Дніпродзержинську чекали з тривогою.

«Не знали, чого від них чекати. Дехто ставився відверто вороже до вихідців з непідконтрольних владі територій». – пригадує тодішні турботи Олександр Бовкун, представник Штабу національного захисту Дніпродзержинська.

З березня 2014 року в Дніпродзержинську почали створюватись мобільні групи громадян, які в координації з міліцією патрулювали територію міста. Члени мобільних груп щопонеділка збирались на нараду з керівництвом міського управління міліції. Коли стало відомо, що до Дніпродзержинська прибувають переселенці з південного сходу України, виникла ідея брати під своєрідний громадський контроль кожного прибульця. Громадські активісти самозахисту пропонували повідомляти їм адреси розселення переселенців – щоб під час патрулювання наглядати за ними. Але до того не дійшло – активісти не домовились про механізм такого нагляду.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Загалом побоювання виявились марними. Взимку 2014-2015 років в Дніпродзержинську трапився лише один серйозний інцидент, коли двоє молодих переселенців виліпили з першого снігу літери ДНР, а місцеві мешканці за це побили їх та здали в міліцію. Хлопці потім говорили, що насправді ліпили слово «Днепр», але не встигли…

Отже, наплив переселенців не викликав погіршення криміногенної ситуації в місті. Про них поступово забули.

З розселенням внутрішньо переміщених осіб в місті особливих проблем теж не виникло. Міська влада швидко зорієнтувалась, до того ж в Дніпродзержинську вистачає покинутого житла та гуртожитків – було з чого вибирати.

Приватні власники житла спочатку боялись здавати переселенцям, але потім охоче надавали своє житло до переліку пропонованого для розселення внутрішньо-переміщених осіб (є такий перелік у міської влади).

Бували й прикрі історії з розселенням. Так, один місцевий здав свій приватний будинок родині з Криму – самотній матері з сином-школярем. Дядько не тільки демонтував автономне газове опалення в будинку, а й

залишив незаконну врізку в газову трубу, якою користувався. Газовики виявили незаконну врізку і... висунули судову претензію тимчасовій мешканці, яка й газом не користувалась, бо комунікації господар пообрізував. Жінка судилась з газопостачальниками і виграла суд.

На новому місці

Першим з внутрішньо-переміщених, або, по-тутешньому, переселенців, був 18-річний хлопець з Криму, пригадала Олена Посилаєва, директор департаменту соціального захисту Кам'янської міської ради. Він, як тільки Крим вийшов з-під контролю української влади, втік з дому. В чому був, без багажу, грошей вистачило тільки доїхати до Дніпродзержинська. Тут його привіз таксист безкоштовно до міськуправління соціальної підтримки. Фахівці управління нашвидку зібрали втікачу одяг, зареєстрували як внутрішньо-переміщену особу, допомогли з тимчасовім житлом. Але хлопець одразу ж пішов воювати в АТО. Вижив, і зараз служить десь як контрактник.

З 2014 року майже 12 000 осіб пройшли реєстрацію в Кам'янському департаменті соціального захисту населення. Станом на середину грудня

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

2020 року в місті постійно проживає 4087 внутрішньо переміщених осіб, серед яких 829 дитини, 1457 осіб пенсійного віку та 179 осіб з інвалідністю. Протягом 11 місяців 2020 року в місті зареєстровали 360 нових внутрішньо переміщених осіб.

В 2014 році міським самоврядуванням Дніпродзержинська було визначено 6 місць можливого розміщення переселенців: кілька гуртожитків заводів та навчальних закладів.

Сьогодні переміщені особи, за потребою, забезпечуються місцями

для тимчасового проживання в транзитному містечку, яке працює з квітня 2015 року. Воно розташоване в лівобережній частині Кам'янського по бульвару Героїв та побудоване завдяки співпраці з Німецьким товариством міжнародного співробітництва Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ),.Зараз в ньому мешкає 215 осіб. За рішенням міської влади мешканці транзитного містечка сплачують лише 150 грн. за комунальні послуги, інші витрати відшкодовуються за рахунок міського бюджету.

«Що робити далі з цим містечком – не знаємо, - ділиться клопотом О. Посилаєва. – Воно визначене як тимчасове житло, німці дали гарантію на 3 роки. Людей в містечку все менше – перебираються деінде…»

Також внутрішньо переміщені особи забезпечуються житлом з фонду соціального призначення, яке знаходиться в колишньому гуртожитку на проспекті Конституції, 32 та реконструйоване завдяки «Українському фонду соціальних інвестицій». В будівлі проживають 25 переселенців.

Держуніверситет переселяє переселенців

Адміністрація Дніпровського державного технічного університету на початку 2020 року закрила один з гуртожитків через брак коштів на утримання. При цьому 6 родин переселенців з зони бойових дій були змушені перебиратись жити деінде, кидаючи відремонтовані за гроші Євросоюзу приміщення.

Про майбутнє переселення комендант гуртожитку попередила перед Новим роком, розповідали переселенці. Людям повідомили: 5-поверховий

гуртожиток №2 по вулиці Квітів 12а закривається в 2020 році. Мешканцям доведеться перебратись у 9-поверховий гуртожиток по сусідству.

Мешканці гуртожитку звернулись до адміністрації ДДТУ. «У зв'язку з відсутністю коштів… адміністрація буде вимушена закрити один з гуртожитків», - відповіла адміністрація в особі ректора закладу Олександра Коробочки.

Долю гуртожитку мала визначити Вчена рада університету. На засіданні 12 лютого 2020 року, згідно наданої мешканцям інформації, рада вирішила закрити гуртожиток №2.

Мешканцям було запропоновано перебратись до гуртожитку №3. Можна самим сходити та вибрати собі кімнати, дозволила Вчена рада своїм студентам та переселенцям з зони бойових дій.

В гуртожитку, приреченому на закриття, восени 2014 року мешкало 62 переселенця, приблизно половина з них – діти. Частина перебралась в інші місця, до лютого 2020 року залишилось 6 родин переселенців.

За програмою міжнародної підтримки внутрішньо переміщених осіб німецька благодійна організація «ГІЗ» відремонтувала цілий поверх гуртожитку та кімнати для переселенців.

Люди звернулись до міського самоврядування. Самоврядування в особі керівництва Дніпровської районної адміністрації відповіло, що до гуртожитків університету жодного стосунку не має і ніяк на ситуацію вплинути не може.

«Ми втратили більше, ніж цю кімнату, - констатувала на початку року переселенка Людмила Куценко. – Пережили багато чого – переживемо й переїзд!»

До іншого гуртожитку ДДТУ пані Людмила з родиною не стали переїжджати – отримали житло в будівлі на проспекті Конституції. Наразі університетський гуртожиток стоїть зачинений. Інші переселенці перебрались хто куди на власний розсуд.

ВОНИ ПОТРЕБУЮТЬ НАШОГО ЗАХИСТУ!

Світлана Фролкіна

Все більше людей просто залишають тварин на вулиці, а потім вони потерпають від знущань та не можуть знайти собі нову домівку. Кожного дня до ветеринарів потрапляють десятки домашніх улюбленців, які потребують негайної медичної допомоги, але скільки ще беззахисних тварин залишаються просто неба?

За даними Всесвітнього товариства захисту тварин, у всьому світі налічується близько 500 мільйонів собак 75% з яких – безпритульні. А кількість інших, колись домашніх та потрібних, улюбленців підрахувати майже неможливо.

Центри та ветеринарні клініки, що можуть надати послугу безкоштовної стерилізації, функціонують майже в кожній області. Але на сьогодні в Україні не має як такої культури стерилізації тварин, що є основною проблемою, яка пов'язана зі збільшенням кількості безпритульних собак та кішок. В результаті люди просто починають вивозити тварин на смітники, звалища, ферми, залишають на узбіччях доріг, тим самим залишаючи їх напризволяще, а частіше – на голодну смерть.

В тих випадках, коли тварини пристосовуються до життя на вулиці, які прижилися у соціумі, стають жертвами жорстокості. Як розповідає лікарка ветеринарної медицини клініки «Західний» в місті Маріуполь, Донецької області, Україна Галина Лікунова: «Частіше за все до клініки потрапляють травмовані тварини. На приклад, собаки можуть отримати значні ушкодження через аварії, що на практиці ми бачимо дуже часто, а ось щодо кішок – розповсюджені вірусні інфекції. Окрім цього часто пацієнти потрапляють з отруєннями та, на превеликий жаль, це навмисно отруєні тварини.»

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Зазвичай отруюють тваринок у дворах, наприклад, через те що багато собак, які й створюють багато шуму. Також необхідно зазначити й проблему агресії тварин. Ми повинні розуміти, що характер соціалізації в кожного собаки різний, та природні інстинкти виключати не можна, тим паче у відповідь на агресію або жорстокість тварина може відповісти, завдаючи більшої шкоди. але все рівно ми повинні розуміти що тварини опиняються на вулиці через людей. І знову ж ми повертаємося до питання культури утримання тварин.

Кожен власник повинен стерилізувати свого улюбленця, якщо не має наміру утримувати й потомство. Окрім цього, ця проблема не обходить боком й жителів багатоповерхівок, в чиїх дворах існує проблема бродячих песиків або котів. Якби кожен громадянин стерилізував хоча б по одній тваринці, то не було б таких проблем. Так значно зменшується популяція, і тільки в такому випадку можна буде побачити зменшення кількості звірів в притулках. Бо наразі працює схема «кругообігу», коли декілька тварин віддали, а в двічі більше поступили до притулку знову.

На думку волонтерки-зоозахисниці з Івано-Франківська Ірини Ващук, для того, щоб зменшити кількість безпритульних тварин, варто робити більше соціальних заходів, фестивалів, на яких прилаштовують тварин з притулків.

«Також необхідно й виходити на європейський ринок, тому що, по-перше, в Європі треба купа документів щоб завести тваринку вдома, та жорсткі вимого щодо їх утримання, і по-друге, дуже часто тварин з України волонтери відправляють до Європи та Америки, бо люди просто хочуть допомогти звірям і тут», - каже Ірина Ващук.

Так звані перетримки, тобто практика, що обумовлює догляд за тварини вдома, також здатна виправити частину проблем пов'язаних з функціонуванням притулків. Сьогодні таку практику найчастіше використовують саме волонтери, але: «Якби кожна людина брала хоча б по одній тваринці на такі перетримки, то потреби в притулках не було б, тварин би прилаштовували. Дія волонтерів була би спрямована не на утримання тварин а на їх прилаштування», - впевнена Ірина.

Заводячи домашніх тварин, завжди слід пам'ятати, що відповідальність за її життя та здоров'я несе саме господар, тому до купівлі слід ставитися відповідально, та брати до уваги всі нюанси їх утримання.

Такі дії не лише суперечать моральним принципам гуманізму, а й є протизаконними. За законом України «Про захист тварин від жорстокого поводження» за неправомірні дії передбачено покарання у вигляді штрафу в розмірі від 3400 до 5100 грн. або позбавлення волі строком до 15 діб.

Умисне знущання, яке може привести до каліцтва або загибелі тварин, нацьковування, дії «з особливою жорстокістю» - таке ставлення до «братів наших менших» також передбачає покарання, та не обмежується лише грошовими штрафами. За такі дії зловмисник може бути заарештований строком до восьми років.

Не варто забувати, що ми несемо відповідальність за тих кого приручили! Завжди пам'ятайте про це, та бережіть своїх улюбленців.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ЖУРНАЛІСТІВ УКРАЇНИ

6 історій людей з волноваського «Територіального центру для людей пенсійного віку»

***Анастасія ХАРІНА**, «Волноваха.city»*

У Волновасі вже багато років працює Територіальний центр для людей пенсійного віку, які залишились на самоті. Журналісти Волноваха.City більше дізналися про роботу Терцентру та познайомились з шістьма волноваськими пенсіонерами, якими вони опікуються.

Через проблеми зі здоров'ям, людям старшого віку з роками стає все складніше доглядати за собою, купувати продукти та ліки, оплачувати комунальні послуги, готувати, прибирати, прати, тощо. Тому самотнім людям всі ці послуги надають працівники центру.

Територіальний центр здійснює соціальне обслуговування та надання соціальних послуг громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, за місцем проживання у 39 населених пунктах Волноваського району. Кількість самотніх громадян, які знаходяться на обслуговуванні у Терцентрі, станом на 1 лютого 2020 року - 870 осіб. З ними працюють 79 співробітників центру, відвідуючи кожного двічі на тиждень. Є і люди лежачі, до яких фахівці приходять кожного дня, щоб пригодувати їжу та доглянути їх.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

354

Лариса Готовенко

Мені в цьому році буде 69 років. Я на пенсії, тому в мене є багато часу на спілкування. Зараз ми живемо вдвох з сестричкою. Не краще, але й не гірше за інших — наскільки дозволяє пенсія. На їжу якось вистачає, щодо комуналки, в нас є субсидія. Але дозволити собі купити нові речі я не можу.

Я сама з Харкова, більшу частину життя працювала на заводі у відділі автоматизованих систем управління, але після скорочення, пішла в Харківський інститут льотчиків у відділ комп'ютеризації навчального процесу. На пенсії я також продовжувала працювати, як могла.

Всяке в житті бувало. Пам'ятаю, як у 2011 році, на День святого Валентина, я вже готувалася лягати спати. Під балконом моєї Харківської квартири на третьому поверсі метушилися та кричали люди. Скоро мені постукали сусіди і розповіли, що наді мною палає квартира. Я почала збирати сумку з речами та документами. Невдовзі до мене у квартиру зайшли пожежники в масках та розповіли, що у моїх сусідів зверху вже таке сильне полум'я, що й вікна повилітали. Тоді вони мені вимкнули газ та світло та й вивели мене з дому, бо через дим неможливо було само-

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

стійно вийти. Коли вже запалав дах, я почала допомагати пожежникам тушити полум'я своїми порадами. Я думала, що вони зараз все потушать, я зайду додому та й ляжу вже нарешті спати. Але мені не вдалося — тушили так сильно, що аж залили всю мою квартиру. Наступного дня довелося зібрати речі та поїхати до рідної сестри, яка в Харкові.

Сюди приїхала допомогти двоюрідній сестрі — купити якихось продуктів на зиму, попрати штори, тощо. Але я дуже сильно впала та два місяці не могла навіть встати з ліжка. Зараз я хоч якось, потихеньку починаю ходити по квартирі. Якби не Сашко (соціальний працівник Терцентра), я не знаю що б ми робили. Якщо була б молодша — розцілувала б! Що не попросимо, все робить — і мусор виносить, і на ринок ходить, і щось відремонтувати може. Все стараємося купляти подешевше. Хоча буває так хочеться свининки, хоч дві відбивні зробити для нас з сестрою. Виявляється, що свинина зараз дуже дорога. Ото просимо Сашка купити тоненький маленький шматочок — хоч душу відвести.

Валентина Дубровська

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Що тут розповідати... Маленьке в мене життя. Закінчила Волноваську 2 школу, пішла працювати, весь час працювала на телеграфі — телеграфісткою. Любила котів та песиків — постійно в мене були якісь тваринки. А в цьому році мені 70 буде. Зараз тварин не тримаю та на вулицю майже не виходжу, бо мені постійно треба за щось триматися. Купити щось поїсти — ціле діло, а я щодо цього любителька. Люблю ковбаску, рибку — хоча не можу собі дозволити, бо дуже дорого. Іноді беремо з сестрою курятину, але не саму курятину, а ніжки, крильця — що дешевше.

В мене був рідний братик, який працював лікарем в Донецьку, але його не стало, залишилася сама. Племінниця є, але на жаль я не знаю де вона, бо зараз з нею зовсім немає зв'язку.

Якщо говорити про мій день, то люблю дивитись телевізор та читати книжки. Книжок читаю багато - 12 чи більше книг за місяць. Так і живемо.

Наталія Шаповалова

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мені 95 рочків. Я народилася у Сибіру, як війна скінчилася. Це були дуже холодні й голодні часи. Батьки в мене не грамотні, сім'я багатодітна. Я восьма, наймолодшенька.

Після 10 класів пішла працювати у відділення Держбанку. Спочатку працювала на машинці, потім бухгалтером, а потім мені відділенням поручили керувати, а я це кинула — у війну поїхала вчитися. Я дуже хімію любила, навчалась на 5 років в інституті на факультеті хімії. У 49 році я поїхала в Сибір, у Черемково, там був Танковий завод. Я там рік працювала завідувачкою хімічної лабораторії. Там і вийшла заміж. Мені на той момент було 25 років. Доки чоловік закінчував навчання, я працювала в університеті на факультеті фізико-хімії. Потім ми переїхали до Омська. Він працював на Залізниці, а я старшим технологом цеху гальванічного покриття на заводі з виготовлення моторів для літаків. Я там багато що робила: кадміювання, цинкування, міднення, сріблення, біхроматна оксидація, крила алюмінієві покривали спеціальним розчином, після якого вони покриваються тоненькою золотою плівкою. А потім ми захотіли подивитись як ростуть яблуні та у 60 році поїхали у Покровськ. Там я організувала хімічну лабораторію та робила аналізи для енергодільниці.

У 62 році ми переїхали до Волновахи. Тоді в нашому місті лише розпочалася електрифікація. Тоді до Волновахи йшло вагонами багато електрообладнання. Я ці вагони краном розвантажувала та здавала під монтаж, а потім під експлуатацію.

У 85 році я пішла на пенсію. Ось і все життя. Залишилась тут сама. Але є в мене двоє синочків — одному 70, другому 65. Живуть в Донецьку, але приїздять дуже рідко та ненадовго. А зі здоров'ям вже зовсім погано стало.

З дому я вже не виходжу. Коли тепло, "гуляю" на балконі. Знайомих, друзів в мене вже немає — всі пішли. Сильно не вистачає звичайного людського спілкування. Сусіди в гості не приходять — немає зараз такого, щоб один до одного в гості приходили, а я така, що не люблю нав'язуватися. Добре, що хоч Терцентр допомагає. З 2015 року — вони мої ноги, руки та очі.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Федоренко Марія

Мені 93 роки. В минулому я бухгалтер. А на старість все дуже погано стало - ні читати ні писати вже не можу, бо нічого не бачу. Все працівники Терцентру допомагають: у лікарню супроводжують, все приносять, їсти варять. Дякую, що вони є поруч, не хочу вмирати на самоті.

Моє життя пройшло ніби за мить. В родині нас було п'ятеро — я найстарша. У 41 році я закінчила 7 класів. Я здала документи в Мар'їнський педагогічний технікум. Почалася війна, батька забрали на фронт, а мати тоді овдовіла та сама з нами лишилась. У сорок третьому році у Волновасі була така організація, як "Трудові резерви" - вербовий забирав молодь з колгоспу на Донецький військовий завод. Я поїхала. Ми там були голодні, холодні, нам водичку давали. Ми там спеціальною сумішшю набували міни для фронту. Жили ми у гуртожитку. Пам'ятаю, як одного ранку до нас прийшов чоловік, який нас будив, та й каже: "Подйом, дівчатка. Сьогодні хто куди хоче. Сьогодні скінчилась війна!". Ви уявляєте? І тоді я поїхала додому, влаштувалася у колгосп, почала заочно навчатись в Маріуполі. А у колгоспі попрацювала літо і мене завідувачкою клубу в сорок

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

сьомому році у Чичеріному поставили. Я тоді дуже активна була. Сама любила брати участь у театральних постановках та концертах з вчителями.

У п'ятдесятому році я стала депутатом і секретарем сільради, і Голову заміщала. А у п'ятдесят сьомому році почалася циліна і я поїхала на циліну. Мені тоді було майже 20 років. Пройшла курси бухгалтерів та нормувальників. Працювала спочатку нормувальником на елеваторі, потім заступником бухгалтера, а потім стала головним бухгалтером. Так і прожила — робочого стажу в мене 68 років.

З моїм майбутнім чоловіком ми жили в будинках навпроти, разом школу закінчували — я його навіть дражнила. У 43 році його на фронт забрали й в сорок сьомому він демобілізувався. А я якраз зав клуба тоді була — активна та красива. У сорок восьмому році ми почали дружити. В нас була любов. Поженилися і прожили разом душа в душу, 39 років. А вже 32 роки — я сама, вдова.

Ці 32 роки живу у Волновасі. Всі члени моєї родини пішли, одна сестричка, якій зараз 86 років ще жива залишилась. В мене є синочок в Донецьку, йому зараз шістдесят шостий рік — два інсульти переніс, зараз мене і не пам'ятає. Таке в мене горе. Але я намагаюсь жити далі — іноді з паличкою можу сама в аптеку сходити. Молода була — дуже сильно любила життя, танцювала, а тепер… Добре, що ще є сусідка в будинку навпроти, якій 80 років, з якою можна чаю попити та поспілкуватись. Знаєте, зрідка ще ходжу на зустрічі ветеранів у Терцентрі, де ми також п'ємо чай та співаємо пісні під баян.

Ніна та Анатолій Полухіни

Ніна Полухіна: "Мені 84 роки, чоловікові - 88. 63 роки прожили дуже добре та щасливо. Ніколи в житті не сварилися.

А познайомились ми тому, що поряд з моїм будинком мешкала його сестра. Коли він до сестри приїхав з армії у відпустку, вона його вирішила зі мною познайомити. Ось я вийшла з хвіртки та пішла в інший бік, у сторону центру. Він вийшов і побачив мене тільки зі спини. Пізніше прийшов до мене у двір, щоб розглянути. Я в нього запитала ким він працює. А він відповів, що тесляр. А я сиджу та думаю — оце справжній чоловік! Ну а що — так і вийшло. Він за життя все побудував: будинок,

вікна, двері... Все думаю, що моя мама, яка рано пішла з життя, прислала мені такого чоловіка.

Головне — я була не ревнива жінка. Коли мені казали, що чоловік ото-то, я в це не вірила. Три роки він працював у Німеччині, я була вдома з донькою. Все що він заробляв — витрачав на мене, бо кохав. Для себе нічого не купляв, а мені — три шуби, чобітки з Берліна, туфлі білі, костюмчики, сукні та навіть білизну.

Знайшлись "добрі люди" - написали йому листа, в якому розповіли, що нібито я знайшла собі когось іншого та з ним живу. Він дуже перелякався, сказав начальнику, той його якось заспокоїв та попросив не вірити. Я коли читала той лист — сміялася.

Коли мій чоловік приїхав у відпустку, ми пішли в баню, де працювала його сестра. Вийшов якийсь мужчина з бані, а сестра сказала, що нібито це мій новий кавалер. А я його навіть не знала. Добре, що мій чоловік тоді не повірив у брехню, а міг би й повірити, могли б і розійтися".

Анатолій Полухін: "Я сам з Єнакієвого. Приїхав сюди до сестри у відпустку і побачив, яка тут гарна дівчина ходить — це було коханням з першого погляду. Познайомились, а наступного разу коли приїхав, вже розписалися.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

В житті багато мандрував та багато заробляв. Коли тут люди заробляли по 900 рублів на рік, я у Шпіцбергені бувало заробив 3650. Залишилось лише згадувати те життя.

Зараз в нас є донечка, яка мешкає в Харкові. Влітку приїжджала, разом з онуком - прибирались надворі. А тут в нас нікого немає. А ми з будинку не виходимо, бо вже старенькі. Дякуємо, що Терцентр допомагає».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Після хвороби життя змінюється та продовжується – історії сильних жінок

***Анастасія Харіна**, журналістка, м. Волноваха, Донецька область*

Вони подолали рак. І власним прикладом доводять: хвороба – не вирок. Учасниці «Волноваського центру соціально-психологічної підтримки для жінок, які перенесли рак молочної залози» своїми історіями надихають і інших бути сильними та не здаватися.

«Центр соціально-психологічної підтримки для жінок, які перенесли рак молочної залози» з'явився у Волновасі у 2020 році. Його створили членкині ГО «Платформа активності» спільно з ГО «Дивись серцем» при підтримці Українського Жіночого Фонду.

«Рак молочної залози — найпоширеніше онкологічне захворювання серед жінок. Цей діагноз встановлюють 15 тисячам українок щорічно. Всі учасниці нашого Центру різні, але всіх їх об'єднує одне — ніхто з них не був готовий почути три страшні літери, які перевернуть їх життя догори дриґом. Неможливо бути готовим до того, що тобі чи твоїй близькій людині поставили страшний діагноз «рак». Я сама зіштовхнулася з цією хворобою та не по чутках знаю як іноді буває складно приймати нову себе та своє тіло. Так виникла ідея об'єднання жінок, які перенесли тяжкі захворювання в команду однодумців, які можуть зрозуміти твої проблеми та підтримати тебе у складний час», - говорить голова ГО «Платформа активності», Людмила Ветошко.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Людмила Ветошко, голова ГО «Платформа активності», з донькою, ***фото з ФБ-сторінки***

Приміщення для створення такого Центру громадській організації виділила Військово-цивільна адміністрація міста Волноваха.

«Влада йде на зустріч до соціально важливих ініціатив і це не може не тішити. Після того, як ВЦА міста Волноваха надали нам приміщення, завдяки грантовій підтримці від УЖФ, ми зробили ремонт й тепер проводимо тут різноманітні заходи. Разом з іншими жінками ми працюємо з нашими страхами та світосприйняттям, вчимося заново любити себе та насолоджуватися життям, як воно є. Ми вже провели три тематичних тренінги та відвідали 8 консультацій з психологом.

Також в рамках цього проєкту спільно з ВЦА ми провели адвокаційну кампанію спрямовану на часткову компенсацію ліків, які дуже дорого коштують та життєво необхідні жінкам, які знаходяться у так званій «ремісії». Завдяки цьому вже три людини з нашої групи в цьому році отримали компенсацію у розмірі 5 000 грн на ліки».

Наступного року, за словами Людмили Ветошко, таку допомогу отримають ще чотири жінки. У Центрі вдячні вдячні за таку гарну підтримку. Наразі тут 20 учасниць, і організатори запрошують жінок приєднуватись.

«Ми стали однією великою родиною — навіть плануємо святкувати Новий Рік разом. Засідання групи самодопомоги проходить один раз на тиждень, щосуботи о 17.00 за адресою: Волноваха, вул. Центральна, 11-А. Наш офіс знаходиться на другому поверсі, праворуч від сходів. За всіма питаннями можна звертатися до мене у Facebook» - запрошує землячок, що потребують інформації, пані Людмила.

«Відчуття підтримки близьких людей допомогло мені не опускати рук та витримати всі випробування»

Мені вдалося поспілкуватися з двома учасницями Центру одразу після зустрічі групи самодопомоги. Переді мною сиділи сміливі, сильні та впевнені у собі жінки. Вони ділилися своїми думками та спогадами, доповнюючи одна-одну. Жінки вважають, що приховувати свій діагноз не має сенсу, більш того, своїми історіями вони хочуть надихнути інших істинно цінувати своє життя та більше уваги приділяти своєму здоров'ю.

Учасниця Центру Ірина Лях дізналася про діагноз у 2019 році.

«Я сама помітила затвердіння в області грудної клітини та одразу поїхала до лікарні. Зробили аналізи. Результати біопсії виявилися позитивними — рак молочної залози. Першою реакцією на новину звісно був страх. Але підтримка близьких людей допомогла мені не опустити руки та витримати всі випробування. Лікувалася у Маріупольському міському міжрайонному онкологічному диспансері. Нічого поганого сказати не можу про цей заклад — лікарі були хороші, одразу склали протокол лікування, все пояснили, розповіли, морально заспокоїли. Сказали, що все це зараз лікується і це не така страшна хвороба, як багатьом здається.

Після хіміотерапії мій організм сильно ослаб. Лікування продовжується й зараз, під час ремісії. Лікарі не кажуть, що я повністю здорова, бо кожні три місяці я ще проходжу обстеження», - розповідає пані Ірина.

Тетяна Літвін, що сидить поряд, доповнює слова пані Ірини:

«Лікарі не кажуть "ви вилікувалися", вони кажуть "ви в ремісії". Тобто ще 5-7 років після лікування, кожні три місяці, потім раз на пів року, а далі раз на рік ти маєш проходити обстеження. Я також у Маріупольському

диспансері лікувалася. Як мені пояснювали мої лікарі, вони прооперували, все опромінили. Далі я пройшла хіміотерапію - ледве виповзла з тієї лікарні... І все одно маєш проходити обстеження, бо навіть одна погана маленька клітиночка може призвести до повторного лікування».

Пані Тетяна також дізналася про свою хворобу у 2019 році.

Тетяна Литвин найкращим стимулом на шляху до одужання вважає підтримку родини, ***фото з ФБ-сторінки***

«Вся допомога йде від родини. Адже після лікування багато речей тобі вже не можна робити, наприклад — піднімати важкі речі, переохолоджуватися, нервувати, споживати шкідливу їжу, тощо. Родина повинна огортати піклуванням, ніби ковдрою. Я пам'ятаю, що мені було не так страшно самій прийняти діагноз, як розповісти про це рідним: чоловіку, сестрі, матусі, сину... Бо тоді я думала про те, як буде боляче люблячим людям втратити мене. Завдяки родині я знайшла в собі сили боротися за життя та відкритися світові» - говорить пані Тетяна.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Пані Ірина підтримує подругу та додає: «Коли вже випало волосся, дуже складно щось приховати. Але операція та хіміотерапія — це не найскладніше. Після цього починається відновний процес, який потребує сил, дисципліни та фінансів. На підтримку здоров'я та на ліки витрачається велика частина родинного бюджету. Ось мені, наприклад, кожні три місяці потрібно робити уколи. Один з таких вартує 6500 грн. А на таблетки щомісяця уходить мінімум по 500 грн. Деякі ліки звісно виділяє держава, але їх не вистачає для всіх».

Хвороба поділила життя на «до» та «після»

Пані Тетяна зізнається, що коли вона лежала у лікарні, в неї не було часу та сил ставити нові життєві цілі або навіть думати про те, яким буде життя після хвороби.

«Я була як той ломовий кінь — бігала кабінетами, виконуючи рекомендації лікарів. Так, що в мене там? Аналізи, аналізи, аналізи… Що після аналізів? Хімія, хімія, хімія… Після хімії знову аналізи. З радіології потім просто виповзаєш. Після радіології я три місяці відновлювалася. Вени стали майже чорного кольору», - говорить пані Тетяна.

Пані Ірина також ділиться: «Кров в мене беруть зараз, а замість крові ніби піна йде», - та додає, що себе обов'язково потрібно прислуховуватися та не жаліти часу на обстеження.

«Я раніше ніколи навіть не могла подумати, що колись стикнуся з такою хворобою. Але після такого досвіду я напевно більше вже нічого не боюся. А ще хочу додати, що після хвороби я почала більше піклуватися про себе. Адже раніше я витрачала на роботі всі сили — як кажуть, працювала на знос. Приходила втомлена після роботи, починала займатися хатніми справами — все мене дратувало. То зараз вже по іншому на ці речі дивлюся — якщо я втомилася, краще перенесу щось на завтра, або взагалі нічого робити не буду. І мені зовсім не важливо як на це подивляться інші люди», - каже Ірина Лях.

Пані Тетяна також ділиться, як змінилося її життя після хвороби: «Я працюю на державу. Раніше я приходила додому та переймалася за кожну дрібничку, яка траплялася на роботі. Зараз все інакше — тільки переступила поріг дому, про роботу вже не думаю. Раніше я так про себе не дбала. Для мене зараз важливіше мій здоровий психоемоційний стан. Стала набагато спокійніше сприймати все, що відбувається навколо. Багато речей, які хтось називає "проблемами" для мене просто дрібниці».

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

За словами жінок, бувають такі випадки, коли чоловік покидає жінку через її діагноз.

«В нашому випадку, я вважаю, що нам з Тетяною пощастило. Наші родини огорнули нас своєю підтримкою та піклуванням. Ти розумієш, що поряд з тобою зараз залишилися тільки кращі люди. Ті, хто у важкий момент відвернулися — просто дали мені зрозуміти, що вони просто не потрібні в моєму житті. Але хочу зазначити, що навколо багато гарних людей, які допомагали як могли, приємна та не менш важлива навіть моральна підтримка. Я вдячна всім цим людям. У боротьбі з хворобою мені допомагали навіть вчителі — в мене донька навчається у Волноваській ЗОШ №5. Це дуже приємно», - розповідає пані Ірина.

Ірина та Тетяна на зустрічі групи самодопомоги, м. Волноваха. ***Фото: Анастасія Харіна***

Тетяна Літвін погоджуючись з кожним словом подруги, додає: «Ті, хто колись голосніше за всіх кричали про дружбу у скрутний час відвернулися. А потім я дізналася, що нібито перестали комунікувати зі мною через якийсь-там страх. Ну я ж, вибачте, не в комі, я ж можу спілкуватися — чого боятися? Я не розумію цього. Адже в такі моменти життя дуже важ-

ливо відчувати підтримку та розуміти, що ти потрібна. За таку підтримку хочу подякувати своїм рідним, всім небайдужим людям та колегам зі Станції Волноваха».

Пані Ірина зізнається, що їй ставало легше на душі від того, що вона ділилася з іншими людьми своєю історією.

«Люди повинні розуміти, що пухлинні патології — це не десь там. Захворіти може кожен, незалежно від віку та статі. І мені дуже приємно знати, що деякі люди, дізнавшись мою історію, почали більш дбайливо ставитися до свого здоров'я, частіше їздити на обстеження та цінувати своє життя».

Робота в центрі соціально-психологічної підтримки

Жінки поділилися своїми враженнями щодо їх участі у проєкті.

«Під час лікування моральний вантаж накопичувався, а після лікування, коли ми відчули на собі всі побічні ефекти, я не знала, що робити далі. Й одного дня, на ринку, я зустріла Людмилу Ветошко — голову ГО «Платформа активності», яка запропонувала відвідати цей Центр. А я вже запропонувала прийти сюди Ірині. Я вважаю, що такі групи потрібно створювати й іншим людям, які перенесли тяжкі захворювання. Особливо це важливо для людей, які вимушені самостійно долати всі труднощі на шляху до здорового життя. Особисто для мене наша група є джерелом наснаги та натхнення — мені стає краще від наших зустрічей», - ділиться Тетяна.

«Коли я закінчила лікування, було складно. Весь час протрималася огірком, а коли все скінчилося, відчула моральну важкість. Хотілося поділитися всією палітрою емоцій та відчуттів з людьми, які також проходили через ті ж самі випробування, з якими стикнулася я. Тому з кожною зустріччю в Центрі мені стає легше. Тут я відчуваю себе справжньою, знаю, що мене завжди зрозуміють, розділять зі мною мої турботи та допоможуть порадою. Бо ми всі тут однакові. Такі проєкти потрібні. Вони дійсно важливі для людей», - підсумовує пані Ірина.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Хто знає все про погоду у Волновасі? Вйо на метеостанцію!

***Анастасія Харіна**, журналістка інтернет-порталу Волноваха.City, м. Волноваха, Донецька область*

«Прогноз погоди у моєму місті» – це один з найпопулярніших пошукових запитів світу, який цікавить багатьох з нас майже кожного ранку. Щоб дізнатися, хто стоїть за обіцянками сонця чи дощу, як через шифри впливати на науку та економіку країн та де отримати найточніший прогноз погоди, варто завітати до Волноваської метеорологічної станції.

На Волноваській метеорологічній станції робота кипить цілодобово. «Кожні три години за Гринвічем, незалежно від місцевого часу ми проводимо спостереження на метеомайданчику нашої станції», – розповідає начальниця станції Валентина Домузашвілі, стоячи біля різноманітних термометрів, флюгерів та сучасних датчиків, які можуть передавати показники одразу на комп'ютер.

Мова шифрів та цифр

Окрім Валентини на станції позмінно працюють ще шестеро фахівців: 5 техніків – метеорологів, які збирають, шифрують та передають отримані дані до «Укргідрометцентру», та агрометеорологиня, яка слідкує за тим як зміна погоди впливає на рослинний світ.

Саме вони у Волновасі вимірюють температуру та вологість повітря, хмарність, атмосферний тиск, швидкість та напрямок вітру, радіацію та пильно слідкують за снігом, дощем, градом, обмерзанням й іншими природними явищами.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft Confédération suisse Confederazione Svizzera Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Команда станції звикла користуватися мовою цифр та шифрів. «Шифровка має бути максимально точною, адже спостереження, які ми проводимо, можуть бачити фахівці гідрометцентрів у всьому світі. Результати наших спостережень використовують у підготовці метеорологічних прогнозів і попереджень про несприятливі погодні умови, у деяких галузях економіки, для вивчення клімату та інших наукових досліджень», – пояснює пані Валентина.

За її словами, Волноваська станція належить до Донецького регіонального центру з гідрометеорології, який своєю чергою входить до структури Українського гідрометцентру. Всього ж по Україні таких станцій близько 180.

За метеорологічні спостереження у Донецькій області відповідають також станції у Маріуполі, Бахмуті та Покровську.

Волноваська метеостанція. ***Автор: Анастасія Харіна***

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Як поміряти погоду на ожеледному станку та мерзлотомірі?

Метеорологиня Наталія Варуша любить сучасні прилади та технології, але визнається, що у разі відсутності світла або пошкодження комп'ютеру, зможе виміряти напрямок та швидкість вітру і «вручну» простим флюгером.

«В нас є ожеледний станок. Він фіксує рівень утворення льоду. Також є станок, що фіксує утворення інею та паморозі. А це датчик вітру МАРК-60, який автоматично передає показники на комп'ютер» – Наталя по черзі вказує на складні прилади.

Метеорологиня Наталія Варуша на метеомайданчику під час інтерв'ю з Волноваха.City. ***Автор: Анастасія Харіна***

Мінімальну та максимальну температуру повітря метеорологи визначають за допомогою двох градусників – сухого та вологого.

На метеомайданчику. Автор: Анастасія Харіна

На станції є і приховані термометри, що стежать за змінами на поверхні ґрунту. Ці глибинні термометри «бачать», наскільки тепло чи холодно на глибині від 5 до 360 сантиметрів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Коробка Нізенькова призначена для спостережень за температурою грунту на глибині вузла кущіння. ***Автор: Анастасія Харіна***

За допомогою мерзлотоміру станція визначає глибину промерзання ґрунту.

Мерзлотомір. Автор: Анастасія Харіна

«Це – опадомір, цю місткість ми заносимо у приміщення станції та вимірюємо кількість опадів», – метеорологиня показує спеціальне відерце, у яке збираються дощ або сніг.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ЖУРНАЛІСТІВ УКРАЇНИ

Пані Наталія з опадоміром Автор: Анастасія Харіна

Робота, що дає відчуття молодості

Біля майданчика розташована невелика земельна ділянка на якій фахівці метеостанції вирощують овочеві культури за якими веде спостереження агрометереологиня Наталія Воєнкова, яка працює на станції вже 40 років.

Агрометереологиня Наталія Воєнкова під час інтерв'ю з Волноваха.City.
Автор: Анастасія Харіна

«Ми проводимо агрометеорологічні спостереження на полях за соняшником та зерновими культурами та на нашій присадибній ділянці спостерігаємо за овочами та плодовими культурами», – розповідає пані Наталія, яка вимірює вологість ґрунту, стан культур, досліджує рівень ушкодження рослин та вплив на них посухи, вимокання, випрівання, вимерзання та видування.

Присадибна ділянка біля метеостанції. ***Автор: Анастасія Харіна***

«Наприклад, в цьому році дуже довго на деревах залишалося зеленим листя. Це означає, що дерева ще не встигли підготуватися до зими. Така ситуація склалася через холодну весну, що затримало розвиток дерев та дуже теплу осінь.

Якщо найближчим часом будуть сильні морози це може навіть призвести до ушкодження дерев. Погодні умови в цьому році були несприятливими й для сівби озимих культур. При нормальних умовах сходи з'являються упродовж 5-7 днів», – попереджає експертка.

Вона додає, що 2020 році в регіоні була сильна посуха. Сходи затрималися аж на місяць, і, якщо ще і взимку не буде достатньо снігу, це може призвести навіть до втрати врожаю.

Пані Наталія визнається, що обожнює проводити спостереження на природі.

«Коли я знаходжуся на природі я забуваю про свій вік! Мені приносить задоволення ходити в поле, дивитися як зростають маленькі зернятка, як вони набираються сили та виростають у колосся. Подобається спостерігати як на ріст культур впливають опади, тепловий режим та умови

зростання. Моя робота дуже хороша та цікава. Запрошую всіх до нас на роботу», – посміхається пані Наталія.

Як же робляться прогнози погоди?

На це питання відповіла начальниця Донецького регіонального центру з гідрометеорології Людмила Панаркіна: «Дані спостережень, які збирають такі метеостанції як Волноваська передаються до Українського гідрометцентру, який на основі отриманої інформації складає прогноз погоди. Спочатку фахівці роблять спеціальні синоптичні карти, на яких цифрами та символами нанесені результати метеорологічних спостережень мережі станцій в певний момент. А за допомогою прогнозтичних карт кожен гідрометцентр складає свою прогнозтичну модель. Ці мапи передаються до відділу гідрологічних прогнозів, в якому синоптики на основі отриманих даних роблять прогнози погоди».

За словами пані Людмили, найточніший прогноз погоди на Донеччині можна дізнатися на сайті Донецького регіонального гідрометцентру.

Колектив Волноваського підрозділу на Донеччині кілька десятиліть виконує важливу роботу – веде щоденне спостереження за станом природи. Ці дані поступають у Глобальну систему телезв'язку. В цю світову мережу національна гідрометеорологічна служба України, разом з іншими національними службами світу постійно передає синоптичну, кліматичну та аерологічну інформацію з пунктів спостережень.

Опрацьовані масиви дозволяють прогнозувати погоду, оцінювати темпи кліматичних змін, попереджувати про небезпечні та стихійні гідрометеорологічні явища.

Від сумлінної роботи кожного метеоролога залежить і точність наукових досліджень при розробці стратегії протидії змінам клімату і те, чи візьмете ви зранку парасольку від дощу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Наталія Климова: «Скаутинг – це спосіб проявити себе»

Андрій ЧАСТОВ, *юнкор (м. Покровськ)*

Сьогодні в Україні діє велика кількість дитячих та молодіжних організацій та рухів, які допомагають молоді розвиватися та "знаходити себе". Один з найяскравіших прикладів такого руху – скаутський.

На Донеччині його започаткували у 1994 році старшокласники та вчителі з тодішнього Красноармійська (зараз – Покровськ). Натхненнецею стала місцевий педагог Наталія Климова. Вона зареєструвала в перший в Донецькій області офіційний скаут-клуб "Джерело". Інтенсивні навчання та тренінги в україно-норвезькому та україно-канадському таборах дали його першим членам змогу накопичити досвід, отримати нові знання й навички та передати їх наступному поколінню.

- Щоб утворити клуб скаутів, амбіційні лідери створили концепту-

ально нову виховну програму скаутингу “Поклик степу”, яка триває вже 23 роки. Унікальна вона тим, що проводять її діти під керівництвом дорослих. Скаути-підлітки, які сумлінно готувалися та навчалися протягом року, проводять майстер-класи та стають справжніми лідерами. Молодші скаути навчаються у старших та здають заліки, за що отримують спеціальні відзначки у вигляді нашивок. Кількість нашивок – це інформація про те, які знання та навички має скаут, рівень його особистого розвитку в організації, - розповідає Наталія Климова.

Вона додає, що скаутський рух об’єднує молодь з більш, ніж 200 країн світу. Він дає дітям та молоді можливість невичерпного особистого розвитку. Навички, які людина отримує, перебуваючи у скаутському русі, часто дають поштовх для вибору свого професійного шляху у житті.

Наталія Климова впевнена, що скаутський рух буде існувати та розвиватися ще дуже довго.

- Його унікальність в тому, що він не є масовим та він поза політикою. Його лідери уважно спостерігають за розвитком навичок, командною згуртованістю, лідерськими здібностями кожного, хто вирішив присвятити частину свого життя скаутингу, - наголошує пані Наталія і додає, що головною метою цього руху є виховання громадянина, патріота, спроможного виконувати завдання, що мають на меті розвиток особистості, розвиток свого краю та України в цілому.

Зараз в Україні приблизно 1000 скаутів, з них 43 – у Покровську. Пані Наталія розповідає, що за 25 років роботи вона виховала близько восьми тисяч скаутів. Щороку до скаутингу у Покровську долучаються приблизно 20 дітей, але лише не більше семи згодом стають скаутами.

Влад Северін, розповідає, що дізнався про скаутинг від своєї вчительки з хімії у педагогічному коледжі, яка запропонувала взяти участь у екологічній програмі в Черкасах.

- Саме тоді, під час мого першого походу, у колі скаутів, я вирішив, що цей рух ідеально підходить мені. Скаутинг не лише допоміг визначитися з тим, ким я хочу стати, але і навчив багатьом речам, які знадобляться мені у житті. Наприклад, нещодавно необхідно було буксувати машину, а я вже знав вузли, які вивчив у дорослих скаут-лідерів, - розповідає Влад.

Анна Ліщук у скаутській організації вже сім років і каже, що кожного дня дізнається тут щось нове та корисне.

- Всі походи для мене мають велике значення, але найулюбленіше – це поїздка до табору в Польщі, де я дізналася про традиції поляків та подружитися з великою кількістю неймовірних людей, - говорить Анна.

Дівчина додає, що скаутська організація – це справжня школа життя.

З Анною погоджується і Наталія Климова. Вона каже, що скаутинг – це гарний приклад неформального підходу у вихованні дітей, який може стати реальною платформою для формування молодих лідерів України.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Мариуполь – город невозможностей

Артем Чуприна

«После школы – на завод!» - гордые советские постеры о том, как почётно быть человеком труда и служить на благо своей страны, работая на тяжёлой, вредной для здоровья и неблагодарной работе, превратились в шуточное жизненное кредо любого мариупольского школьника, который имеет хоть какие-то амбиции и желание чего-то достичь в жизни.

Азовсталь, Ильича – два дымящихся завода-гиганта, некогда гордость и достояние нашего города, превратились в настоящую страшилку, которой обеспокоенные родители пугают своих ленивых чад. «Учись, чтобы сдать ЗНО, не сдашь ЗНО – пойдёшь работать на завод. Такой жизни ты для себя хочешь?» - поучают они нас, и это действительно работает безотказно. Стоит подростку представить себя в неудобной робе рабочего, находящегося в постоянном шуме, стрессе и во вредной для здоровья обстановке, так сразу же появляется мотивация делать что угодно, дабы там не оказаться.

На самом деле, я слегка утрировал и сгустил краски. Имея образование и знания в голове, вполне реально зарабатывать на заводе приличную, по меркам Мариуполя, сумму. Но цена за хорошую зарплату отнюдь не маленькая: помимо ущерба для физического и ментального здоровья – это ещё и искренняя ненависть к своей работе. Из 12 опрошенных мною работников завода, каждый в той или иной степени отзывался нелестно о своей работе. Приличная часть людей, работающих там сейчас пошли на завод ещё в юности от безысходности, и не смогли оттуда уйти, ибо предприятие затягивает в пучину, из которой очень сложно вырваться. Примерно то же происходит и сейчас.

К чему вообще я о заводах? Потому что это первое, что приходит на ум людям при слове Мариуполь. Проблема заводов и перспектив среди жи-

телей, особенно среди молодёжи, настолько велика, что подрастающее поколение не видит здесь будущего, а потому бежит из города. Я взял небольшое интервью у ученицы 11 класса, Саливон Заряны:

- Что для тебя Мариуполь, жизнь в этом городе?

- Для меня Мариуполь город, в котором я знаю всё, город, к которому я привыкла, город, который всегда развивается.

- За что стоит любить его, а за что можно ненавидеть?

- Я люблю больше людей в Мариуполе, нежели сам город, уж очень у нас менталитет особенный, а ненавижу его за воздух, в первую очередь.

- Какие ты видишь перспективы здесь для себя и для города?

- На данный момент, естественно, у меня в приоритете развиваться и переехать в город, больше нашего и перспективнее. Хоть я и могла бы здесь остаться, но всё равно тянет к более развитому городу. Но я уверена, что лет через 5-10 Мариуполь сможет измениться в лучшую сторону, сейчас многое в нём делается, и он стремительно развивается, мне кажется, спустя время, Мариуполь будет ничуть не хуже других городов.

- Что должно измениться в Мариуполе, чтобы ты захотела здесь остаться и создать семью?

- Самая большая проблема этого города - воздух. Да и в нашем городе не большой спектр всевозможных специальностей и работы, как в том же Киеве или Харькове, особенно высших учебных заведений, в которых будут качественно обучать.

Для кого-то Мариуполь – прекрасный город, слегка мрачный и угрюмый, но с хорошими перспективами. Для кого-то – это самое настоящее гетто, где нет ни надежд, ни будущего, ничего, кроме всегда дымящегося и пыхтящего завода. Это две крайности одного вопроса, правда же где-то посередине. Мариуполь – действительно город, построенный вокруг заводов, это правда ужасно грязное и пропитанное насквозь известняком и заводскими выбросами место, где нет качественного образования, кроме того, что может пригодиться для работы на заводе, но это без малого город-полумиллионник, областной центр, город, который не перестаёт удивлять. За последние два года он преобразился до не узнаваемости: до реконструкции парка «Веселка» этот парк ещё не видал такого наплыва людей, что стали его посещать ежедневно после изменений, открылась ледовая арена, провели масштабный ремонт дорог, реконструировали центральную набережную и театральный сквер. Мариуполь стал более

футуристичным, и за счёт этого играет на контрастах, банально появились места, где можно погулять и насладиться окружающим видом, и это лишь начало. Город не регрессирует, не тонет в куче отходов, в него вдохнули жизнь. При всей той угнетающей картине, которую можно было наблюдать в городе лет 5 назад: митинги за чистый Мариуполь, разрушенные и недостроенные здания, отсутствие достопримечательностей и серая атмосфера советского реализма, поражает искренняя любовь жителей города к своему дому, небезразличие к судьбе Мариуполя. И эта любовь, эта вера, что движет людьми – это приведёт к перевоплощению из города-отстойника, откуда все бегут, в город, в который все будут стремиться. А до тех пор, Мариуполь – это город невозможностей.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ЖУРНАЛІСТІВ УКРАЇНИ

Вода на Донеччині: пити чи не пити

Едуард Шварц, *громадський активіст,*
м. Українськ, Донецька область

Забезпечення населення чистою водою і належними санітарними умовами відноситься до переліку глобальних цілей ООН. Донеччина – один з найбідніших на водні ресурси областей України, де ситуацію з кількістю і якістю питної води ще значно ускладнює війна.

Водний колапс 2014 року

Початок військових дій в Донбасі збіглося з періодом інсультів у моїх старих батьків. Спочатку я часто їздив до них у невелике шахтарське містечко Українськ, а потім і взагалі перебрався з Донецька в рідну домівку.

До липня ситуація з водою була терпима, потім з активізацією бойових дій на лінії розмежування почалися перебої.

Був зруйнований трубопровід, який постачає цей ресурс в наш регіон. Подачу води скоротили до мінімуму у всіх містах Донецької області. А потім, з серпневою спекою, і зовсім припинили у кількох містах і районах. Серед них були ближні до мене Українськ, Селидове, Новогродівка.

Для тих, хто і раніше звик купувати питну воду, спочатку проблем не було. Але більшості людей похилого віку було дуже важко. Так, воду привозила місцева влада. Але треба знати, куди прийде машина і відстояти в черзі, щоб набрати пару відер або купу пластикових місткостей. А ще цей вантаж якось треба було доставити до дверей квартири.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Українськ, липень 2014 року, черги за безкоштовною водою. ***Фото Едуард Щварц***

Виникла величезна проблема з водою для технічних і санітарних потреб: прибирання, прання, туалет. Практично у всіх квартирах з'явилася різна тара для зберігання води – від каністр з під пальмової олії на 38 літрів

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

до бочок на 100-200 літрів. Жителі використовували будь-який випадок, щоб при нагоді закачати всі можливі ємності.

Розквітав бізнес з доставляння води з річки або ставка. Ціна доходила до 1 гривні за літр, але діватися було нікуди. Люди телефонували один одному по оголошеннях з «постачальниками» води, обмовляли час, літраж і суму. Потім тягнули по поверхах пластикову трубу та кабель для енергопостачання насосів. А далі спостерігали, як заповнюється все, що може використовуватися для зберігання води.

Промислові підприємства або завозили воду з найближчих водойм самі, або переходили на використання «своєї» – шахтної.

У той час в Донецьку ситуація з водопостачанням була краще. А вже взимку 2014-2015 можливість прийняти гарячу ванну виявилася немислимим щастям. Удома можна було нормально помитися тільки при відвідуванні лазні на місцевій шахті. І такий кошмар панував практично до літа 2015 року.

«Артезіанський» період

Влітку в наших шахтарських містечках з'явилися дивні невеликі «будиночки» – люди організувалися в спільноти та самостійно почали вирішувати завдання питного водопостачання. Розпочався бізнес буровиків.

ОСББ та активісти багатоквартирних будинків збирали гроші та замовляли бурові бригади на двори або будинки. З'явилися свердловини, які обладнали звичайними зануреними помпами. Для «своїх» ціна була на рівні вартості електроенергії, решта платили за воду близько 10 копійок за літр.

Для прання речей знадобилися допотопні пральні машини, які не вимагали автоматичної подачі води. Їх діставали з колекції занедбаних речей в гаражах / сараях на «чорний день». У кого раритетів не було, пристосувався «живити» нові автоматичні машинки водою з пластикових п'ятилітрових пляшок.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Будівля зі свердловиною і насосом, що забезпечує водою сусідню п'ятиповерхівку.
Фото Едуард Шварц

«Непомітно» на чверть зросла ціна на воду від місцевого монополіста КП «Вода Донбасу». Життя начебто налагодилося. Хоча здавалося, що ситуація була частково спровокована, щоб населення не скаржилося на високу вартість води, що постачається.

Чому я став контролювати якість води

Вже у 2015 році мені почало нагадувати про себе серце. Позначалася перенесена в 90-х ангіна «на ногах», довелося приймати ліки для стабілізації тиску. До кінця 2016 року доза подвоїлася, додалися інші препарати, хоча я вів здоровий спосіб життя і займався спортом.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Турбота про здоров'я й обсяг ліків, які доводилося приймати щодня вранці та ввечері, змушували думати та прибирати всілякі негативні фактори.

До початку 2019 року за підозрою залишилася лише вода, яку любила мама і яку два рази в тиждень підвозили до під'їзду. Слабогазована, вона була приємна для пиття і гарна для приготування їжі. Пізніше виявилось, що вона мала дуже низький показник кіслотності.

Мене здивував факт, що показник жорсткості води в колодязях і струмочках, недалеко від будинку постійно був понад 800 ppm. Це значне перевищення, при нормі до 350 ppm (7 мг-екв /л). І тільки зі свердловин глибиною від 30 метрів вже виходить близько 400 ppm. Для кращого розуміння цієї величини найкраще підходять рекомендації кактусоводів - «поливати рослини водою до 350 ppm».

Нормативи та реальність

Загальна жорсткість води в Україні, згідно з нормами ДСанПіН 2.2.4-171-10, не має перевищувати значення 7 мг-екв / л (350 ppm.) Вважається, що нормальна жорсткість води визначається діапазоном від 1,5 до 7 мг-екв / л (75-350 ppm)

Для прикладу, рівень жорсткості води в деяких містах України:

Місто	Жорсткість води, в мг-екв / л	в ppm
Київ	3,6 - 4,2	180,1-210,2
Дніпро	3,8 - 4,3	190,2-215,2
Донецьк	5,9 - 7,8	295,2-390,3
Миколаїв	3,0 - 4,1	150,1-205,2
Одеса	4,8 - 6,0	240,2-300,2
Полтава	близько 1,0	Близько 50
Львів	6,8 - 8,1	340,3-405,3
Харків	5,9 - 7,2	295,2-360,3

Я розумів, що робити глобальний аналіз особливого сенсу немає, тому обмежився мінімальною кількостю показників якості води - pH / ОВП / жорсткість. Їх можна було вимірювати самостійно. Придбав прості в

експлуатації і доступні кожному прилади, це набір для контролю якості води: ОВП-метр, TDS-метр і pH-метр.

Мої прості прилади. ***Фото Едуард Шварц***

Солемір TDS вимірює загальну кількість частинок, розчинених у воді солей на один мільйон частинок води – ppm (parts per million): Середня норма до 325.

pH метр вимірює кислотність. Він показує концентрацію іонів водню в розчинах і питній воді, в харчовій продукції та сировині, в об'єктах навколишнього середовища і виробничих системах безперервного контролю технологічних процесів, в тому числі в агресивних середовищах. Норма pH – 7,5 - 8,5.

ОВП метр визначає окислювально-відновний потенціал води. Людині потрібна вода з негативним потенціалом, максимум 100 од.

Ці показники трохи узагальнені – постачальники води нам дають значно більше різних даних, але звичайній людині для початкового розуміння

якості вистачить і цього, щоб самостійно провести аналіз в домашніх умовах найпростішими і доступними приладами.

Показники якості води з-під крана

Моя ж вода «від під'їзду» мала значення pH трохи більше ніж 4 і вже за цим показником була категорично непридатна для вживання. Озброєний приладами, я досліджував всі точки продажу води в окрузі. І зупинився на найбільш відповідній, з моєї точки зору для себе. У нашій місцевості в основному ставлять системи комплексного очищення або доочищення питної води, часом додаючи в неї корисні мікроелементи, або привозять, відкачуючи з артезіанських свердловин.

У моєму випадку, привізна артезіанська мала найкращі показники за якістю, але з мінімальним вмістом солей. Тому навіть для приготування «живої» та «мертвої» води мені доводилося додавати щіпку солі, інакше не починався процес електролізу.

Зміна свідомості

Я перепробував приладами практично всі рідини. Відмовився від раніше улюбленого «живого» пива, коли побачив цифри на екрані приладу. Просто почав розуміти, скільки енергії потрібно витратити на його перероблення моєму організму. Питання доцільності вживання такого виду напоїв було вирішено на користь здорового способу життя.

До початку 2020 роки я вийшов на показники 2015 по тиску, скоротив дозу ліків наполовину. Тому радісно ділився з оточенням, заодно тестуючи їх воду на якість. Але завдання повністю прибрати залежність від серцево-судинних ліків поки залишається.

Важливо вивчати питання. Наприклад, з книги «Вода для здоров'я» лікаря та письменника Фірейдона Батмангхелиджа я дізнався, що в США газовану воду заборонили для вживання в школах.

На жаль, ми забули про найпростіші речі. А зараз, коли світ поринув у пандемію, вони актуальні як ніколи. Ми хочемо високого імунітету, не хочемо чути про хронічні хвороби, бажаємо, щоб наші діти могли краще концентрувати увагу і їх успішність була на висоті. Проте суспільство досі ігнорує важливі елементи для здоров'я, такі як звичайна чиста питна вода, кисень, корисна їжа.

Водні ресурси: гуманітарна катастрофа Донбасу

***Едуард Шварц**, громадський активіст,*
м. Українська, Донецька область

Промислове забруднення неочищеними шахтними водами загрожує не тільки підтопленнями і просіданнями житла і будівель, але і подальшим засоленням поверхневих водоймищ регіону.

Загальний вигляд з вулиці Миру на терикони закритої шахти ім. Коротченко, м. Селидове, Донецька область. ***Фото Едуарда Шварца***

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Ще юнаком я пам'ятаю – після миття машини водою з бабусиного колодязя, доводилося прибирати наліт солі з уже сухого кузова авто. Зазвичай жителі нашого маловодного регіону дбайливо ставляться до потічків у балках, опікуються нит та чистять. Але часто не здогадуються, яку загрозу несе та кількість солей, яка осідає в судинах після ковтка такої води.

Я перестав дивуватися завищеному рівню жорсткості з джерел після того, як дізнався про вплив шахтних вод на загальний рівень поверхневої та ґрунтової води. Після зупинки роботи багатьох шахт, місцеві річки стали міліти – вони просто «жили», в основному, внаслідок роботи водовідливу, який живив шахтною водою поверхневі водойми.

Шахти не тільки давали країні вугілля для енергетики та металургії, годували працівників, а й убивали екологію краю. І не тільки териконами, а й водою. Це порушувало природну степову екосистему області. Особливо стан довкілля погіршився за останні 70 років, з моменту масового післявоєнного будівництва нових шахт на Донбасі.

У місцеве об'єднання ДП «Селідоввугілля», створене у 2005 році, раніше входило сім шахт. В роботі зараз чотири – «Шахта 1-3 Новогродівська», «Котляревська»,«Україна» та «Курахівська». А решта закриті та затоплюються притоками шахтних вод.

Зміни в природі – Google не бреше

Кожен день я ходжу на роботу повз невеликого ставка в центрі шахтарського мономіста Селидове. І бачу як змінюється колір води – від яскраво зеленого до темно-червоного в залежності від пори року і навколишньої температури.

Сервіс Google дозволяє подивитися, як змінюється вигляд водойми з супутника у часі. Наприклад, у травні 2012 року бачимо звичайний колір. Але на наступних знімках з кожним роком він змінюється і дуже значно відрізняється від нормального кольору води в цей сезон року.

Які фактори призводять до цього? Звичайно, це привід для комплексного дослідження із залученням фахівців, які визначають коло проблем і підкажуть кращі шляхи розв'язання цього питання. А підстави для такого дослідження є!

Той же пошуковик показує динаміку за темпами заростання водойми

Де причина?

Спочатку в думках «все каміння були в кошик» місцевого водоканалу. Його станція перекачування розташована якраз біля річки та в разі аварії можливе скидання в неї.

Не раз спостерігав аварії в різних частинах міста, коли смердючі річки каналізації, підживлювали ставок. Іноді це траплялось взимку, і тоді більша частина вулиці Перемоги перетворювалась в «шикарний» каток. Після такого бактеріологічного «підживлення» в невеликому ставку цілком можуть жити найрізноманітніші й різнокольорові форми життя.

Місцеві жителі вже багато разів безрезультатно скаржилися, а згодом звикли до ситуації. Влада реагує своєрідно, з найменшими витратами – поставили таблички, які забороняють купання в ставку.

Про зараження нижніх ставків регулярно повідомляють місцеві ЗМІ. Про багаторічні забруднення говорять і форуми місцевих рибалок. Відгуки рибалок з «Карти рибалки» (https://fishmapia.com), на рибну ловлю риби зі ставка в Жовтому, розташованому в десятці кілометрів нижче по течії р. Солона, кажуть дуже красномовно про проблеми саме місцевого водоканалу.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Але і до впадіння до міського ставка колір річки має яскраво виражений червоний відтінок. Саме він змусив мене звернути увагу на якість місцевої води.

Качки біля пішохідного мосту на річці Солона та аварія каналізаційного напірного трубопроводу, м.Селидове. ***Фото Едуарда Шварца***

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Жителі скаржаться, влада розводить руками

У міській пресі кілька разів потрапляли на очі публікації зі скаргами мешканців вулиці Миру на скидання шахтної води з закритої шахти ім. Коротченка. Якраз випав вільний час і я вирішив дослідити, що відбувається та оцінити, нехай навіть з аматорської точки зору. Побачене вразило, хоча впевнений, що масштаб проблеми - лише видима частина айсбергу.

Скидання шахтних вод з закритої шахти ім. Коротченка, ***фото Едуарда Шварца***

Вода незрозумілого кольору із неприємним запахом та піною біжить в річку Солона. Вона, як ми пам'ятаємо з курсу географії, спочатку впадає в річку Самара, потім Дніпро і далі в Чорне море. Я повернувся туди з вимірником рівня жорсткості. На жаль, цю рідину тільки з великою натяжкою можна називати водою.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Жорсткість шахтної води з потічка шахтної води після шахти ім. Коротченка. Прилад показує перевищення граничного рівня по жорсткості більш ніж у 2 рази. ***Фото Едуарда Шварца.***

І така ситуація зустрічається по всій області. Рідина з багатьох шахт, які ще працюють, та з ліквідованих підприємств накопичується спочатку в відстійниках, а потім скидається в загальну водну систему регіону.

На порозі катастрофи

У пресі та по місцевому телебаченню жителі продовжують скаржитися на погане екологічне та соціальне положення, говорять про підтоплення шахтними водами своїх ділянок і будинків, на сморід рідини, що відкачується з закритої шахти, показують незліченну кількість листів і скарг до органів влади. Місцеві керівники поки тільки розводять руками, кажуть, що проблема глобальна, фінансування немає і рішення по одному місту в цілому ситуацію не врятує.

За роки реформування галузі в області закрито десятки шахт. І по кожній закритій шахті виникають одні й ті ж проблеми з водою. Вона або підніметься до природного рівня, або її потрібно відкачувати.

Відкачування притоків шахтних вод в Донецькій області виконувало держпідприємство «Укршахтгідрозахист», яке до війни розташовувалося

в Макіївці. Наприклад, ще у 2007 році підприємство відкачувати з надр регіону щодоби до 100 тис. м3 шахтної води. Це понад 25 млн. м3 на рік. Потім шахтну воду очищуали від механічних домішок, знезаражували і скидали в малі річки Донбасу. Зараз організація перебралася до Києва, а ситуація погіршується. Київ далеко від шахт, брудні води потрапляють в Дніпро нижче за течією, тому столицю, напевно, мало турбує довкілля в регіоні.

Хоча існує Закон від березня 2005 року, в якому Верховна Рада затвердила загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006-2020 роки, а також галузеву програму «Чиста вода».

Проте змінюються уряди, але проблема не вирішується. Місцева влада просто не може осягнути ці питання, які схожі, але в кожному окремому випадку – індивідуальні. До їх вирішення потрібно підходити комплексно, мультиплікуючи підходи до кожного шахтарському містечку на весь регіон.

Виникає питання – невже держава не має бачення виходу з кризи та розуміння, що це не тільки екологічна проблема, а й гуманітарна? Адже вода для населення не просто одна з потреб, а життєва необхідність.

Приклади очищення шахтних вод

Донеччина мала значний науковий потенціал, у тому числі щодо вирішення задач промислового забруднення. Так про досвід очищення та використання шахтної води розповідали в публікації журналу «Вугілля України» у 2007 році: «ЗАТ«Аквасервіс» у 2006 р. на ліквідованій шахті«Брянцевській» (Луганська область), де були найгірші показники вихідної води в порівнянні з іншими вугільними підприємствами, протягом року проводило випробування пілотної мобільного установки очищення шахтної води продуктивністю 3 м³/ годину. Результат: очищена вода повністю відповідає вимогам стандарту» [1].

Ще один приклад. Для зниження споживання питної води на технічні потреби Державне підприємство «Вугільна компанія «Краснолиманська» використовувала шахтну воду, що надходила з погашених виробок.

За даними ВК «Краснолиманська» кількість очищеної шахтної води з 2007 по 2011 р. складала більш ніж 1 млн м³. При цьому вартість 1 м³ очищеної шахтної води у 2007-2008 рр. становила 2,79 грн, у 2009-2010 рр. – 4,47 грн. [2].

При цьому вартість питної води, що постачається міськводоканалом сусіднього міста Родинське Донецької області в січні-грудні 2011 р. становила 7,9 грн за м³. Тобто майже вдвічі дорожче.

Вже у 2010 році видання «Вугілля України» писало, що фахівці науково-дослідного інституту «Донгіпрошахт» виконали проєктні опрацювання перекладу технічного водопостачання металургійного комплексу підприємства «Донецьксталь» на шахтну воду сусідньої шахти ім. М. Горького» [2], надалі передбачалося мультиплікувати цей досвід на інших підприємствах [3].

Війна, на жаль, втрутилася в ці плани та за сім років руху в бік розв'язання проблеми поки немає.

Що робити

На думку доктора технічних наук, співробітника НАН України, гідрогеолога Євгена Яковлєва ситуація вже є катастрофічною. У квітні 2020 року в інтерв'ю виданню KV, він сказав, що зміни вже практично незворотні:

«Ця точка (неповернення) вже тут. І що довше йде війна, то швидше ми її переступимо. Якісь землі будуть дуже сильно підтоплені, подібно пливу-

нам. Зводяться до мінімуму можливості для сільськогосподарської діяльності через високий рівень засолення ґрунту.

Про поверхневі й підземні води не йдеться в принципі, оскільки, вони погіршать свою якість ще сильніше. А це унеможливить їхнє вживання як питних.Територію буде розірвано на ділянки частково збереженого ландшафту через забруднення поверхневих і підземних водозаборів, деформацію поверхні та інженерних мереж»[4]

Гідрогеолог Євген Яковлєв, ***фото Станіслава Кондратьєва, джерело KV*** [4]

Євген Яковлєв наполягає, що почати потрібно з прискореного впровадження підземних вод в якості основних питних і продовжує, що Україні потрібно терміново розробити модель системи моніторингу екологічної ситуації у всьому Донбаському регіоні.

«Потрібно пам'ятати, що підйом рівнів підземних вод в шахтах в Донбасі – головний агент небезпечних екологічних змін. Нам необхідно не затоплення, а управління рівнями води при їх переході в новий рівноважний

стан, тому що вода постійно піднімається вгору. Також необхідно створити експертну модель прогнозу рівнів і можливих ускладнень з осідань поверхні, виділень газу та впливу на стан інженерних мереж», – впевнений науковець.

Чи прислухаються до думки вченого у профільних міністерствах і місцевих органах влади? Думаю, що без тиску суспільства тут не обійтися.

Джерела:

1. Гулько С. Є., І. Гомаль І, Досвід і перспективи використання шахтних вод – Вугілля України. - 2013. - №6 - С. 30 - 34.
2. Кабаков А. С. Про доцільність будівництва на закритих шахтах і водоймах комплексів з виробництва питної води / А. С. Кабаков, А. С. Язев, О. Н. Титамир. – Вугілля України. - 2007. - № 6. - С. 40 - 42.
3. Синявський С. А. «Донецьксталь»: залучити шахтні води в народногосподарський оборот / С. А. Синявський, С. І. Резніков // Інвест-Україна: Міжнародний діловий журнал. - 2010. - № 3 (42). - С. 52 - 53.
4. Гідрогеолог Євген Яковлєв: «Через затоплення шахт та підйом води територію Донеччини буде розірвано на ділянки» 30.04. 2020 р. спеціально для КієвВласті http://kievvlast.com.ua/text/gidrogeolog-evgen-yakovlev-cherez-zatoplennya-shaht-ta-pidjom-vodi-teritoriyu-donbasa-bude-rozirvano-na-dilyanki?fbclid=IwAR2Zz7j8aNiAyiygJs4TYaYiGarMAXS5VB937hgsDR3Iu5IOPQdi0Tcj4XI

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

Далеко від дому. Історії донеччан, які переїхали в Івано-Франківськ

Шевченко Ілона

Андрій Зуєв та Ірина Яремина – переселенці, які були змушені через початок військових дій у їхньому рідному місті Донецьк залишити усе та переїхати на Західну Україну. З якими труднощами вони зіштовхнулися та як склалося їхнє життя зараз, говоримо в Івано-Франківську.

«Я відсотків на 90 вважаю, що ми туди не повернемося» - Андрій Зуєв

- Андрію, коли Ви вирішили переїхали з Донецька?

- Коли я переїхав, військових дій ще не було. Виїжджали через Слов'янськ. Було певне переслідування, і я хвилювався за себе, за свою родину. Бачив, що не сьогодні-завтра мене могли переслідувати. Спочатку я вивіз родину, потім виїхав сам.

- Як обрали місто, куди їхати?

- У нас люди їдуть або за житлом, або за роботою. Я їхав за роботою. З нею проблем не було. У мене є місце, де можна «заякоритися» самому. Спочатку зачепився я, а потім і їх забрав. З Донецька на початку 2014-го року виїхав в Одесу, а в 2015-му році, навесні, переїхав у Івано-Франківськ.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- Родина підтримала переїзд?

- Мені дуже пощастило з моєю родиною: у мене достатньо проукраїнська родина, тому якихось запитань не виникало.ото приватного архіву/Андрій Зуєв

- З якими труднощами зіштовхнулися?

- Сам факт переїзду. Знайти квартиру – ніколи не було приємною процедурою. Шукаєш двокімнатну, а тебе привозять у чотирикімнатну. Це не проблема переселенців, це проблема людей, які шукають квартиру. Рієлтори не завжди адекватно реагують на наші умови. В подальшому проблем не було.

- А проблеми із соціалізацією і адаптацією були?

- Проблем із соціалізацією та адаптацією не було, бо Франківськ дуже мені нагадує те місце, де я раніше жив, - Донецьк мені нагадує. Але нагадує в якому плані? Тут дуже хороші люди. Немає снобізму. У Франківську дуже відверті і привітні люди, тому у мене тут проблем жодних не було.

- Як люди ставилися до Вас, знаючи, що Ви переселенець?

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- Дискримінації не було. Не знаю, чому так. Можливо, люди хороші. Можливо, через мене. Але я не помічав дискримінації ні щодо мене, ні щодо родини.

Фото приватного архіву/Андрій Зуєв

- Чи вдалося знайти роботу у тій ж галузі, якою займалися в Донецьку?

- Працював у Донецьку у сфері телекомунікації, і зараз теж в цьому колі.

- Проблема переселенців це...

- Проблема у переселенців одна: ти потрапляєш у ситуацію, коли твоє життя починає залежати від інших. У Донецьку залишилося моє житло, і я не можу його продати.

Якщо в новому місті у тебе немає квартири, ти не можеш дозволити собі повноцінно жити. Ти залежиш від того, що скажуть господарі цього житла.

Я розумію, що так живе пів країни, але ж я знаю, як інакше може бути. Через це відчуваю себе неповноцінним.

Наприклад, я не можу купити своїй дитині собаку. Життя тече: завтра донька виросте, а собаки у неї так і не було. Хтось може це дозволити собі, а моя донька це понесе у доросле життя.

Також я не можу поставити спортивний куточок. Моїй великим хобі був акваріум. А в цих умовах я собі його теж дозволити не можу.

Я залишився без свого житла, яке не можу обміняти чи продати. Я мав свій капітал, в який вкладений ресурс, але не можу ним скористатися. Мені шкода своїх дітей. Дочка другий рік поспіль просить собаку на Новий рік, а я не можу здійснити цю її мрію. Це проблема.

Фото приватного архіву/Андрій Зуєв

- Держава не допомагає із житлом?

- Я ж не просто так кажу про кредити. Вони є, так. Але в свої 40 років я не можу його взяти, бо вважається, що до виходу на пенсію я не встигну виплатити іпотеку. Це замкнуте коло. Якби цю ситуацію вирішити, я вважаю, що інших проблем у переселенців немає. Все залежить від характеру людей, їхнього сприйняття.

- Чи були проблеми у дітей в школі? Булінг?

- Так склалося випадково, що мої діти навчаються в російськомовній школі, і у них там інші проблеми. Але я радий, що так склалося, бо у моїх дітей дуже гарні вчителі.

- Чи думали ви про повернення в рідне місто, коли завершиться війна?

- Повернутися в рідне місто – дуже умовно звучить. Донецьк був рідним, коли я звідти їхав. Рідним місто роблять певні спогади, місця, люди, які там живуть, друзі. А коли ти приїжджаєш туди, а там вже живуть абсолютно інші люди, вже немає друзів – це зовсім інакше місто.

Я відсотків на 90 вважаю, що ми туди не повернемося. 10 % залишаю, на щось сподіваючись. Але я достатньо реалістично дивлюся на ці речі, тому для мене це смішно.

Думаю, що більша частина переселенців назад не повернеться. Якщо переселенцям допомагати із житлом, вони асимілюються.

Ірина Яремина: «Потрохи якось все налагоджується»

- Ірино, із Донецька Ви переїхали, коли лише розпочиналися військові дії?

- У 2014-му році розпочалися акції на підтримку українського прапора, української мови. Пам'ятаю, коли з дитиною виходила з будинку, то поруч зупинилися машина ДНРівська, то ми не виходили, аж поки вона не від'їхала, бо було страшно. Хвилювалася, що мене завезуть кудись через те, що я підтримую Україну.

- Чому обрали саме Західну Україну, Івано-Франківськ?

- Коли розпочиналися усі ці події, нас запросила до себе моя троюрідна сестра. Я з двома дітьми приїхали до неї. Згодом приїхала і моя старша

донька з онуком. Але у моєї сестри велика сім'я і довго залишатися там ми не могли.

В Івано-Франківську живе також батько моїх дітей, колишній чоловік. Але він не був у захваті нас бачити. Ми сподівалися на його розуміння, бо він теж жив і працював у Донецьку.

Нічого поганого не можу сказати про його політичну позицію, бо він завжди підтримував Україну, але до мене із дітьми ставився погано. Почав на мене руку підіймати, часто бив.

- До поліції зверталися?

- Так, я звернулася до поліції, і він нас виставив за двері. Мені на збори дали 20 хвилин, це було дуже несподівано. Я з валізою поїхала в «Просвіту». А ще в той час у мене дитинка з інвалідністю погано почувалася. У «Просвіті» нам не могли знайти помешкання, а дитині ставало ще гірше: у неї почалися судоми через температуру. Викликали швидку і поїхали в лікарню. Там пробули якийсь час, і нас перевели доліковуватися в міську дитячу лікарню, що на вулиці Чорновола.

- За які кошти Ви жили, лікувалися?

Фото приватного архіву/Ірина Яремина

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

- У нас були певні заощадження. Намагалися звертатися в соціальні служби, але там мені не допомогли. Трохи грошей передала моя сусідка із Донецька.

- Що було після того, як Вас виписали з лікарні?

- Нас виписали, і я знову звернулася до «Просвіти», але нам знову відмовили. Тоді я пішла просити допомогу до Олександра Сича, на той час він був радником Президента. Ми тільки виписалися з лікарні, у дитини слабкий імунітет, і йти немає куди. Він нас влаштував у Верховинський центр реабілітації.

- Цей центр - для пересенців?

- Там були різні люди: переселенці, люди, які вийшли з в'язниці, жінки з маленькими дітьми. Ми там жили близько трьох місяців.

За час перебування у центрі знайшли житло. Спочатку жили на Довженка, згодом переїхали на вулицю Нова. Там до мене звернувся сусід і сказав, що готовий продати свою квартиру, бо їде в Петербург, і вона йому буде непотрібна. За п'ять тисяч доларів він її переоформить на мене. У мене такої суми не було: було 100 тисяч гривень на дитину, позичила в своєї сестри (її чоловік на шахті працює), ще у знайомих. Якось та й

назбирала ці гроші і віддала йому. А в результаті залишилася без житла, грошей і з боргами.

- Ви добре знали цього сусіда? Могли йому довіряти?

- Він мені був, як рідна людина. Казав, що одружимося. Я за ним доглядала, млинці готувала, пельмені ліпила. Все, що я мала, – усім з ним ділилася. Після його смерті я з'ясувала, що цю квартиру він оформив на сусідів, а вони її продали. Мені дитина 12-ти років казала, що він мене обдурює. Так і вийшло. Згодом я дізналася, що він часто позичав гроші і обдурював людей. Подала в суд, щоб арешт на квартиру накласти, але мені двічі відмовляли.

—Як склалося Ваше життя зараз?

- Таке ось суворе життя у мене було. Ніколи не думала, що таке мене буде чекати у Франківську. Зараз винаймаємо житло, діти навчаються. Оксана Яремина – моя дочка, відмінниця. Вона - чемпіонка України з боксу, майстер спорту України з боксу. Спочатку займалася при ДЮСШ, потім - у збірній України. Потрохи якось все налагоджується.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ЖУРНАЛІСТІВ УКРАЇНИ

Каталы на катке. Или почему Краматорску не везет с ледовыми аренами

Александр Кузнецов.

Для Краматорска - города с более чем 200 тысячным населением - строительство катка выглядело показателем развития и даже цивилизации – с прицелом на областной город в разрезе развлечений. Однако амбициозному проекту, похоже, никогда не суждено стать реальностью. Уже дважды в его строительство было вложено не один десяток миллионов гривен, но при этом покататься на льду горожане ездят в соседнюю, крохотную Дружковку.

В 2016 году, когда начинался реализовываться этот проект, стоимость Ледовой арены оценивалась в 54 миллиона гривен. За первый этап реализации подрядчику было выплачено более 36 млн. грн. А затем начались интересные вещи – строительство растянулось во времени почти на 4 года. Так, по утверждению «Краматорской правды», подрядчик самостоятельно менял конструкцию кровли, что вызвало уменьшение толщины её утеплителя с 300 миллиметров до 185, вследствие чего постройка перестала отвечать требованиям ДБН по энергоэффективности. Шахту лифта для маломобильных граждан подрядчики взяли и развернули на 90 градусов в нарушение проекта, а саму кабину «уменьшили» в размерах. При этом у областных структур возникали судебные споры с генпроектантом, что тормозило работу. Повышение цены материалов, услуг, оборудования вместе с инфляцией и троекратным ростом заработной платы вызвало значительное увеличение стоимости всего объекта.

Завершить строительство планировали к концу 2017-го, но сроки неоднократно переносились, а в проект вносили изменения. Ледовую арену называли очередным долгостроем, и мало кто верил в ее успешное завершение. С приходом на должность нового главы Донецкой ОГА Павла Ки-

риленко, работы закипели вновь. Нашлись деньги на дофинансирование, и, включив объект в список «велике будівництво» имени действующего президента, каток таки «завершили».

Но только ли стоит спешить и кричать: «Ура, товарищи!» - ведь до сих пор этот грандиозный объект не передан на баланс городу? А помпезное и очень скорое завершение под приезд президента на День города Краматорска в сентябре, которое по причине траура было отменено, поломало все планы. И намораживание льда, которое, по слухам, обошлось в 300 тысяч гривен – было позже спущено в лужу…

И даже машину купили для обработки льда ценою в 5 млн….зачем? «Ледовый комбайн или, как его еще называют, ресурфейсер, будет обновлять лёд после хоккейных матчей, и готовить его для катания посетителей», - с пафосом сообщалось в СМИ.

В конце 2020 года, когда все работы подошли к концу, общая стоимость проекта, с учетом всех контрактов и дополнительных соглашений, потянула уже 103,8 миллиона гривен. Такие цифры называет «ДІЙ-Краматорськ»

Каток, площадью в 1800 кв. м., по данным «Восточного проекта», был и сейчас (возможно) готов к использованию. Установлены трибуны на 430 мест, готовы к работе раздевалки, туалеты, души, хозяйственные помещения, лифт для лиц с инвалидностью, комната комментатора, тренерские и гардероб. В отдельной комнате мог бы появиться небольшой буфет.

28 сентября на заседании краматорского исполнительного комитета даже было одобрено название - Ледовая арена «КовZанка» ім. Петрова С. Ю.

Но вот незадача: чтобы обслуживать это большое хозяйство, необходима какая-то структура. Как раз накануне выборов в местный совет, бывший мер с его командой предложили создание специального коммунального предприятия, которое бы и занялось этой работой, взяв под свое крыло еще и недавно построенный стадион в парке Юбилейном и в перспективе строящийся рядом бассейн. Но оппоненты «прокатили» это решение.

На данный момент город просто не готов к открытию и обслуживанию такого масштабного и амбициозного объекта. А чтобы выйти хотя бы на самоокупаемость, стоимость билетов для посетителей вряд ли будет конкурентоспособна.

«Раньше на этом месте был старый и заброшенный каток. Теперь - современная арена, которая станет домашней для нового хоккейного клуба

«Краматорск», который вместе с клубами «Мариуполь» и «Донбасс» будет представлять наш регион в украинской хоккейной лиге «, - писал Павел Кириленко на своей странице в фб сентябре 2020 года.

И двойная ирония этой цитаты станет понятна, пожалуй, только старожилам. Если абсурд создания хоккейного клуба без возможности проведения тренировок на собственной базе не нуждается в пояснении, то формулировка «старого и заброшенного катка» вызывает нервный смех.

Первая неудачная попытка построить каток была предпринята в 2008 году – тогда американская компания Contour Global заявила о намерениях инвестировать в инфраструктуру Краматорска, и городские власти (на тот момент мэр – Геннадий Костюков – топ-менеджер ЭМСС, как и вновь избранный, к слову, мэр Александр Гончаренко) озвучили идею строительства катка. Инвесторы самостоятельно нашли заказчика и оплатили работы, а в качестве места расположения выбрали заброшенное футбольное поле в парке Пушкина.

Открыли объект с пафосным названием «КрамГлобалАрена» в 2010 году – без трибун, кровли технических помещений. Цена вопроса – 1,4 млн. долларов (на тот момент по курсу). Поскольку никакой дополнительной техники не было – любая оттепель превращала каток в непригодность. С таким оглушительным «успехом» каток просуществовал 2 сезона и благополучно канул в небытие.

И если в 2010 году горожане хотя бы имели возможность выйти на лед, то в 2020 им не оставили ни выбора, ни надежды. Содержание катка однозначно станет непосильным бременем для городского бюджета, а, учитывая, перспективы проседания бюджета в 2021 и отсутствия заложенных затрат на этот объект даже в его проекте – ответ становится более чем очевидным.

Грандиозный проект ценой в более чем 100 миллионов снова стал чьим-то средством обогащения.

Один день лаборантки рентген-кабінету

***Лада Юшина**, м. Маріуполь*

Яким цікавим та непередбачуваним може бути життя. Скільки б я не намагалася тікати від медицини – вона наздоганяє мене і повертає у свої терени.

У 2016 році я залишила хіміко-біологічний профіль навчання та перейшла на технолога. Тоді навіть думки не було, що я знову повернусь у цю сферу. Зараз не дивно – якщо ти дитина медпрацівника, усе твоє існування буде крутитися навколо медицини та хворих людей.

Тому зараз, коли вводжу у комп'ютері дані нового пацієнта, я лише усміхаюсь собі: «Так, цього разу ти перемогла, але це не означає, що я проведу тут усе своє життя! Як ніяк, я – майбутня журналістка».

Медицина, яка у моїй голові, виглядає, як гарна жінка в халаті. Вона теж посміхається, але злорадно говорить: «Не мели дурниць! Нікуди ти не дінешся». І чесно, я їй вірю, бо встигла полюбити свою роботу у лікарні, хоча і працюю трохи більше як місяць.

За цей час моє життя докорінно змінилося – підйоми о шостій ранку, швидкий сніданок та десять хвилин, щоб встигнути на трамвай. Я вже і не пам'ятаю, як можна жити без цих ритуалів. Вони закріпилися у моєму ДНК та, боюся, передадуться навіть моїм дітям. І не знаю, чи буде це їм на користь.

Сьогодні моя зміна номер 2, на годиннику майже 13-та. Скоро перерва і кінець робочого дня. Через декілька хвилин прийде колега і змінить мене за цією страшною машиною, яка дивиться на всіх синіми очима екрану. Вона чекає, коли я зроблю помилку – забуду ввести дані хворого або видрукувати знімок. «Ти мене не піймаєш», – повторюю я про себе, завантажуючи систему: «Не цього разу».

Фото: Лада Юшина

І справді, в мені прокидається якийсь азарт. Завантажую пластину останнього відзнятого хворого з таким задоволенням, ніби з'їла усю шоколадку або не заплатила за дорогу річ в магазині. Розуміння того, що робочому дню майже кінець, гонить мене, підштовхує зробити все швидко. Ніби від того, за який час знімок прийде до лікаря залежить усе: якщо швидко, то це перемога, а якщо ні – поразка та вічна ганьба.

Гугл диск повідомляє, що знімок вже знайшов свого адресата. Все! Лікарі можуть робити опис, а я – спокійно чекати, коли стрілка годинника дійде до 13.00. Поки вона повільно робить свій хід, я ще раз дивлюся на список хворих. За сьогодні майже 40 людей, кожний другий має пневмонію – запалення легень.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

І це лякає мене. Починаю думати, що світ зійшов з глузду і всі боги зненавиділи людство. По-іншому я не можу пояснити весь жах цього року. Спочатку коронавірус, тепер його наслідки у вигляді пневмонії.

Хворіють усі: чоловіки, жінки, люди похилого віку, та, навіть, діти. Звичайно, до нас приходить не так багато дітей, але кожного разу, коли я чую, що на коронавірус хворіє хтось маленький, моє серце плаче кров'ю – нестерпний біль. Питаю себе – чому ця небесна кара спустилася на нас, чому ми маємо кожного дня хвилюватися за своїх близьких та просити захисту від хвороби?

Не знаю, чи знайдеться колись відповідь на це питання. У лікарні, я своїми очима бачу, як коронавірус впливає на людей та що робить з їхнім розумом. Паніка та почуття страху чатують повсюди. Люди більше не почуваються у безпеці. Намагаються будь-яким чином вберегти себе від хвороби. Вони готові платити безмежні суми грошей на дослідження організму, ліки та засоби захисту – лише б бути впевненими, що їм та їхнім рідним нічого не загрожує.

Цей гнітючий страх відчуваю кожного разу, коли заходжу у лікарню. Я хочу позбутися його, але відчуття небезпеки проникло усюди та здається вже не піде звідси. Але треба взяти волю в кулак і йти далі.

Там, на четвертому поверсі чекають на мене. Я знаю, що від мене залежить спокій кожного хворого. Звичайно, іноді й самі пацієнти приносять неспокій – нервують та розводять паніку на рівному місці. Я звикла не помічати цього – хто знає, чому він чи вона так себе поводить. Головне, що хворий отримав знімок з описом і тепер може сміливо йти до свого лікаря. Моя робота виконана.

Так і в інших моїх колег – їхнє завдання робити знімки. Вони теж відчувають на собі гніт ситуації. Хтось вже сам перехворів на коронавірус, а у когось захворіли близькі люди. Усі вони якимось чином постраждали від недуги.

Але попри це кожного дня встають рано вранці, щоб встигнути на роботу, де на них чекають пацієнти. Ці жінки не бояться щоденного, навіть подвійного ризику. Бо, окрім згаданого вірусу, вони працюють з гамма-випромінюванням, також шкідливим для здоров'я людини.

Але яке там випромінювання, коли від твоїх дій залежить здоров'я інших людей. Лаборанти працюють, не згадуючи про наслідки. Бо колись вони дали присягу допомагати, попри перешкоди та проблеми. Як і інші медики країни, вони виконують свою роботу, п'ять, а іноді й більше, днів на тиждень.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ УКРАЇНА
MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK
Швеція Sverige
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
За підтримки Швейцарії
Академія Української Преси
Національна спілка журналістів України

В кінці зміни обертаюсь навкруги та бачу не просто рентген кабінет з групою працівників, я бачу сильних та сміливих жінок.

Фото https://medicalxpress.com/, ліцензія CCO

З першого погляду здається, що вони надто тендітні для усього цього. Але прошу вас, не думайте, що вони слабкі. Я знаю, це не так. Якщо не вірите мені, подивіться на мою маму. Вона працює рентген-лаборантом вже понад десять років, і я не знаю більш стійкої людини. Уважна, спокійна, завжди готова допомогти хворому – така вона під час роботи. Я пишаюсь нею.

Мама та інші дівчата нашого кабінету – взірці для мене. І я вважаю, що всі медичні працівники – герої та героїні нашого складного часу. Давайте пишатися ними і допомагати у всьому.

Збірка журналістських матеріалів

Регіональна мережа журналістів за сталий розвиток на Донбасі

Тексти в авторській редакції

Макетування *Євген Цимбаленко*

Проєкт реалізовується Академією української преси спільно з Національною спілкою журналістів України в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

Програму ООН із відновлення та розбудови миру реалізують чотири агентства ООН: Програма розвитку ООН (ПРООН), Структура ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки), Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA) і Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО).
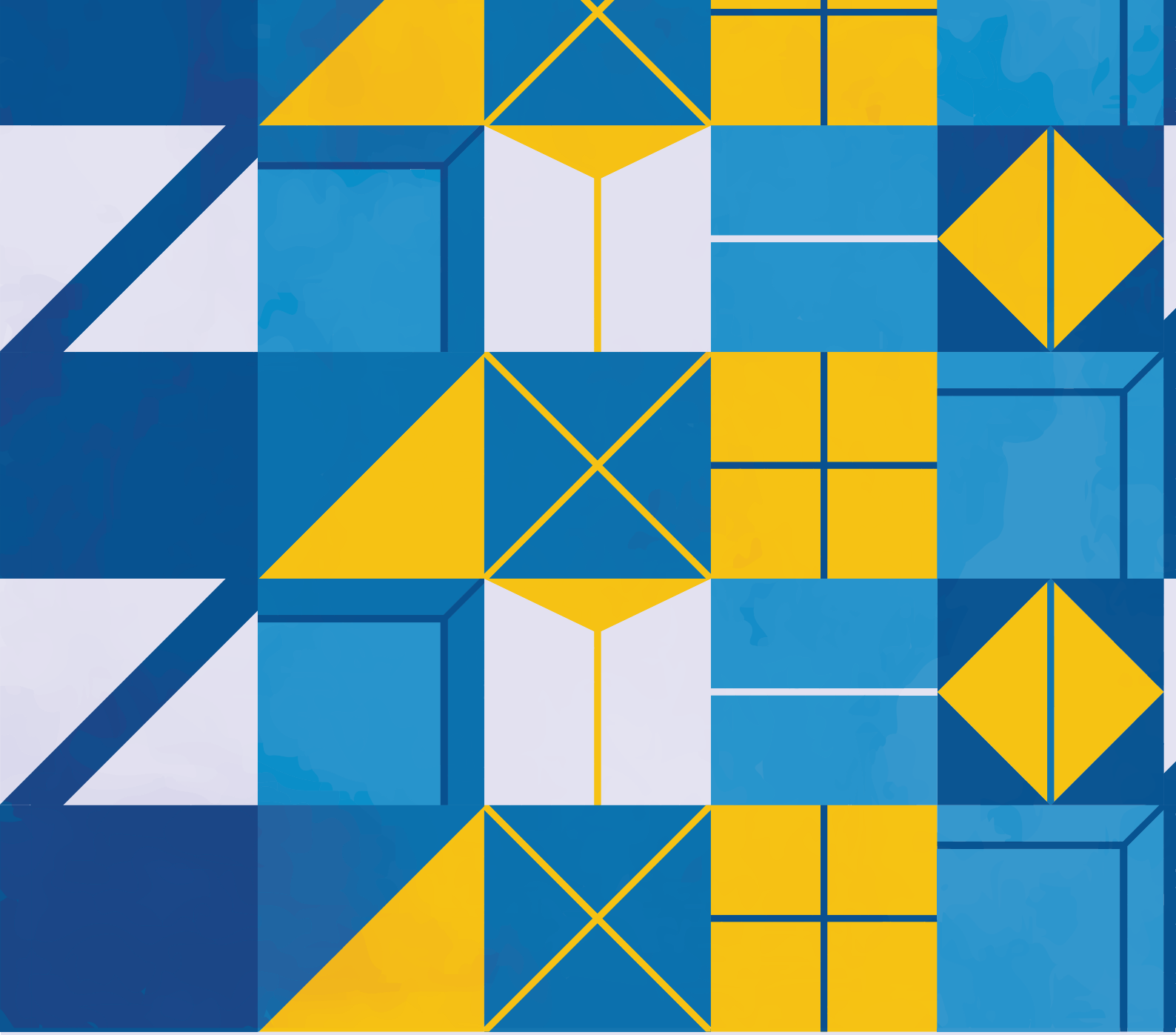
Програму підтримують тринадцять міжнародних партнерів: Європейський Союз (ЄС), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Посольство США в Україні, а також уряди Великої Британії, Данії, Канади, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Швейцарії, Швеції та Японії.